CSONGRÁD-CSANÁD VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

KTO-azonosító: 118515-3-96/2023.
Ügyiratszám: CS/Z02/08475-101/2023.
Ügyintéző: dr. Vajda Hajnalka
Kissné Nagy Ildikó
Kiss Brigitta
Retek Zoltán
Bánfi Szabolcs
Bardóczi Gábor
Kávai Andrea
Huszár Edit
Gál Norbert
Molnár Bálint
Felber Dániel
Lóránt Gyula
Kisné Oláh Gréta
Sándor Gabriella
Fekete Szilvia
Lengyelné Dusnoki Éva
Pomázi Andrea
Pardi Melinda
Dobos Zsolt
Kürtösi Anett
Adamecz István
Anka Renáta
Kaizer Benjámin
Tel.: +36 (62) 681-682

Tárgy: Országos Vízügyi Főigazgatóság, Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése, környezetvédelmi engedély
Hiv. szám: -
Melléklet: -

H A T Á R O Z A T

A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal, mint környezetvédelmi feladat- és hatáskörben eljáró hatóság az **Országos Vízügyi Főigazgatóság** (1012 Budapest, Márvány utca 1/d.; KÜJ: 103061113) részére a képviseletében a VIZITERV Environ Nonprofit Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi utca 15. III. em.) által 2023. szeptember 5-én – *„a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem” KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyában* – indított környezeti hatásvizsgálati eljárásban

k ö r n y e z e t v é d e l m i e n g e d é l y t a d

a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet

1. számú melléklet 2. a) pontja – Erdő igénybevétele nem termőföldként való további hasznosítás esetében 30 ha-tól –,
1. számú melléklet 53. pontja – Duzzasztómű vagy víztározó 2 millió m^3 duzzasztott, illetve tározott vízmennyiségtől –,

3. számú melléklet 127. pontja – Vízfolyásrendezés (kivéve az eredeti vízelvezető- képesség helyreállítására irányuló, fenntartási célú iszapeltávolítást és rézsűrendezést, amennyiben az a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló kormányrendeletben előírtak szerint a vizek állapota romlásának megelőzését, megakadályozását szolgálja) –

szerinti tevékenységhez.

Előírások:

A) A hatóság előírásai Csongrád-Csanád vármegye területét érintően:

Levegőtisztaság-védelem:

1. Tilos a légszennyezés, a diffúz forrás környezetvédelmi követelményeknek nem megfelelő működtetése miatt fellépő levegőterhelés, valamint a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelése, továbbá a levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezettséget okoz.
2. A tevékenység végzése során az elérhető legjobb technika alkalmazásával kell a levegőterhelést a lehető legkisebb mértékűre csökkenteni.
3. Az anyagnyerő helyeket, depóterületeket a beruházás helyszínéhez minél közelebb kell megválasztani.
4. Az építési, felvonulási, valamint a közvetlen szállítási területek szükség szerinti locsolásával, vízpermetezésével a diffúz légszennyezést meg kell akadályozni.
5. A földműveket szükség esetén (száraz időben rendszeresen) locsolni kell.
6. Szeles időben lehetőség szerint kerülni kell a nagyobb földmozgatással járó munkafolyamatok végzését.
7. A szabadban végzett anyagtárolást úgy kell kialakítani, működtetni és fenntartani, hogy abból a lehető legkevesebb légszennyező anyag kerüljön a környezetbe (pl. takarás, locsolás).
8. A szilárd burkolatú útfelületeket rendszeresen takarítani kell a felhordott szennyeződésektől (pl. sár) a másodlagos porszennyezés megelőzése érdekében.
9. Rakodás során megfelelő intézkedés megtételével gondoskodni kell arról, hogy a mozgatott anyag levegőterhelést ne okozzon.
10. A munkagépek felesleges üresjáratát kerülni kell.
11. A tevékenységhez kapcsolódó munkálatokat megfelelő műszaki állapotú, a környezetvédelmi előírásokat kielégítő munkagépekkel szükséges végezni.
12. A kivitelezés során felhasznált anyagok szállítását zárt konténerben vagy a kiporzást és kiszóródást megakadályozó ideiglenes takarású konténerben, vagy e feltételeket biztosító célgéppel, szállítójárművel, levegőterhelést kizáró módon kell végezni.
13. A szállítási útvonalak megtervezésénél lehetőség szerint minimumra kell csökkenteni a lakott ingatlanok megközelítését.
14. Amennyiben a Kivitelező az organizációs terv, illetve az alkalmazandó géppark ismeretében határértéket túllépő vagy megközelítő koncentrációk kialakulását valószínűsíti, akkor a munkagépeket amennyire csak lehetséges egymástól időben, illetve térben elkülönítetten kell működtetni és/vagy a lehető legrövidebb idő alatt szükséges elvégezni az adott munkálatot. Emellett szükség lehet egyéb, a szálló por elleni védekezési megoldások alkalmazására is.
15. Klímavédelmi szempontból gondoskodni szükséges a szakszerű fásításról a hosszú távú légszennyezőanyag csökkentés érdekében.

Zaj- és rezgésvédelem:

16. A tárgyi beruházás kiviteli tervezése során építés alatti környezetvédelmi tervet kell készíteni. A tervdokumentációban be kell mutatni az építési munkákból várható zaj- és rezgésterhelés mértékét, a védendő épületeket, a tervezett zaj-, és rezgéscsökkentési intézkedéseket. A kivitelezési technológiák, berendezések és a szállítási útvonalak pontos ismeretében számítással igazolni kell, hogy a kivitelezési tevékenységtől és a kivitelezéshez kapcsolódó szállításból származó zaj- és rezgésterhelés nem haladja meg a vonatkozó határértékeket. Az elkészült zaj- és rezgésvédelmi tervet (amennyiben szükséges, **a kivitelezési időszakra vonatkozó felmentési kérelemmel együtt) a kivitelezés megkezdése előtt legkésőbb 30 nappal meg kell küldeni a környezetvédelmi hatóságnak.**
17. Kivitelezési munkálatokat kizárólag a zajszempontú nappali időszakban lehet végezni.
    Határidő: a kivitelezés ideje alatt folyamatos
18. A munkagépek karbantartásával biztosítani kell a legközelebbi zajtól védendő épületeknél a zajterhelési határértékek teljesülését.
    Határidő: folyamatos
19. A kivitelezési munkálatok során gondoskodni kell a védendő épületek környékén mobil zajvédő fal telepítéséről.
    Határidő: folyamatos
20. Az érintett védendő épületek közelében végzett munkálatoknál a munkagépekkel lehetőség szerint nem együtt, egyszerre mozogva, hanem azokat egymástól minél távolabb mozgatva, ritkított üzemeltetést biztosítva kell végezni a munkálatokat.
    Határidő: folyamatos
21. **A kivitelezés megkezdése előtt a zajterhelési határérték túllépéssel érintett ingatlanok esetében zajterhelési határértékek betartása alóli felmentésre vonatkozó kérelmet kell benyújtani a területileg illetékes környezetvédelmi hatósághoz.**
22. A szállítási tevékenységet lehetőség szerint a közúthálózat minél kisebb igénybevételével kell végezni. A kivitelezéshez kapcsolódó szállítási igényeket és a szállítási távolságokat a lehető legkisebbre kell csökkenteni.
23. A beruházással összefüggő szállítások útvonalait úgy kell megválasztani, hogy azok lakó- és üdülőterületeket lehetőség szerint ne, vagy csak a lehető legszükségesebb mértékben érintsenek.
24. Lakóterületek közelében éjszaka és hétvégén a beruházással összefüggő szállítási tevékenységet kerülni kell.
25. A zajtól védendő területek és létesítmények közelében tervezett munkálatokat lehetőség szerint 8 és 17 óra között, minél rövidebb idő alatt kell elvégezni.
26. A zajtól védendő területek, épületek közelében végzett munkafolyamatok esetén a munkagépek egyidejű mozgatását, a párhuzamos munkavégzést, a gépek felesleges üresjáratát kerülni kell.
27. A határérték túllépéssel érintett ingatlanok tulajdonosait (lakóit) a munkálatok megkezdése előtt tájékoztatni kell a munkálatok megkezdésének időpontjáról, illetve időtartamáról.

<u>Földtani közeg védelem:</u>

28. A környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő, megelőzze a környezetszennyezést és kizárja a környezetkárosítást.
29. A telephelyi tevékenységet úgy kell folytatni, hogy a földtani közeg veszélyeztetése, károsodása ne következzen be.

30. A tevékenység a felszín alatti víz, földtani közeg *(B)* szennyezettségi határértéknél kedvezőbb állapotának lehetőség szerinti megőrzésével végezhető.
31. A tevékenységet úgy kell végezni, hogy ne eredményezzen a földtani közegben a vonatkozó jogszabály szerinti *(B)* szennyezettségi határértéknél vagy az annál magasabb *(Ab)* bizonyított háttér-koncentrációnál kedvezőtlenebb állapotot.
32. A földtani közeg jó minőségi állapotának biztosítása érdekében, a tevékenység végzése során szennyező anyag, illetve lebomlása esetén ilyen anyagok keletkezéséhez vezető anyagok használata, illetve elhelyezése csak műszaki védelemmel folytatható.
33. A tevékenység során észlelt bármilyen rendkívüli eseményt azonnal jelenteni kell a környezetvédelmi hatóságnak.

Táj- és természetvédelem:

34. Védett természeti és Natura 2000 területen a terület helyreállításához (pl. kotrási tevékenység) a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
35. Védett természeti és Natura 2000 területen a gyep feltöréséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
36. Védett növényfaj áttelepítéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
37. A védett növényfajok állományait a kivitelezés megkezdése előtt ismételten fel kell mérni.
38. A védett növény áttelepítéséhez tervdokumentációt szükséges készíteni, amely tartalmát a természetvédelmi engedélyezések előtt az illetékes nemzeti park igazgatósággal le kell egyeztetni. Az áttelepítési tervnek tartalmaznia kell az áttelepítés helyét, módszerét, az áttelepített faj egyedszámát, betelepítés helyszínének élőhelyi jellemzését, monitoring javaslatot, térképi bemutatást az áttelepítés és betelepítés helyszínéről. A betelepítés helyszínét EOV sarokponti koordinátákkal szükséges megadni, amennyiben ugyanazon ingatlanon kerül kijelölésre, mint ahonnan a begyűjtést is végzik.
39. Védett természeti területen a monitoring kutatások elvégzéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
40. A tervezett munkálatokat a vadon élő élővilág, a természetes-, természetközeli állapotú élőhelyek legnagyobb kíméletével kell végezni. A beruházás során védett, fokozottan védett fajok nem károsodhatnak, az igénybe venni kívánt területeket minimalizálni kell különösen a védett természeti, Natura 2000 területek esetében.
41. A védett és fokozottan védett, zavarásra különösen érzékeny madarak fészkelése zavartalanságának biztosítása érdekében azok elhelyezkedéséről, valamint a szükséges időbeli és térbeli korlátozásokról a tervezett tevékenységet megelőző év végén egyeztetni kell a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósággal.
42. A fa- és cserjeirtási, növényzetirtási munkálatokat a madarak fészkelési időszakán kívül, azaz szeptember 1-től március 1-ig lehet elvégezni. A tevékenység megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi hatóság részére.
43. A munkák megkezdéséről és ütemezéséről előzetesen egyeztetni kell a területileg illetékes természetvédelmi kezelő, Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósággal.
44. A munkaárkokat rendszeresen ellenőrizni szükséges a bennrekedt védett állatfajok kimentése céljából. A kimentés után a kivitelezéssel érintett területtől legalább 100 m távolságra kell gondoskodni az egyedek természetközeli élőhelyen való elhelyezéséről.
45. A kivitelezés során a műszakilag lehetséges legkevesebb őshonos fa kerülhet eltávolításra, beleértve az őshonos holtfákat is. A fekvő holtfákat a területen kell hagyni, legfeljebb néhány méteres áthelyezés érintheti azokat.
46. A nyomócsövek építésénél kialakítandó munkaárkok nyitva állásának időszakát, illetőleg a csatornaárkok kialakítását lehetőség szerint október 15. és március 15. közötti időtartamra kell időzíteni.

47. Amennyiben a munkaárkok március 15. és október 15. közötti nyitva vannak, a kiásott árkokat a műszaki és technológiai lehetőségek szerint a lehető leggyorsabban kell visszatemetni.
48. A nyomóvezeték munkaárkok, illetőleg a létesítendő új csatornaárkok kialakítása és fennállása során a kétéltűek és hüllők aktív időszakában lehetővé kell tenni a csapdákba esett kétéltűek, hüllők és egyéb kistestű állatok számára a kimenekülést (pl. egy oldalon megfelelő lankásabb rézsűs kialakítás, és/vagy ún. békapalló behelyezése, és/vagy aktív kimentés révén).
49. Abban az esetben, ha a kétéltűek és hüllők aktív időszakában a nyomóvezeték munkaárkai, illetőleg a létesítendő új csatornaárkok területén olyan folyamatos vízborítás alakulna ki, amely kétéltűek szaporodóhelyeként/élőhelyeként funkcionálna, akkor a tervezett munkálatokat az érintett vizes élőhelyen azok kiszáradásáig késleltetni szükséges, legkésőbb július 31-ig. Ha július 31. után sem száradnak ki az említett élőhelyek, akkor a munkálatokat július 31. és október 31. közötti időintervallumra kell időzíteni.
50. A rekonstrukciós csatorna kotrásokat megelőzően vagy azzal egyidejűleg a vízvisszatartó műtárgyakat és a vízpótlás infrastruktúráját is meg kell építeni, annak érdekében, hogy a kotrások következményeképpen ne a vízelvezetés hatékonysága javuljon a projektcélként megfogalmazott vízvisszatartás és vízpótlás nélkül.
51. A tervezett kivitelezési munkálatokat – ahol az műszakilag lehetséges – az érintett területek száraz állapota mellett, továbbá a munkaterületek eléréséhez szükséges megközelítési útvonalak száraz állapotára való időzítésével kell megvalósítani.
52. A kotrási, deponálási munkálatok a nyári-koraőszi időszakban hosszú ideig (legalább 1 hónap) száraz állapotban lévő, tartós vízborítással nem jellemezhető mederszakaszokon, területeken augusztus 1. – március 15. között, míg a vízzel borított vagy a kivitelezést megelőző időszakban tartósan vízzel borított mederszakaszokon, területeken augusztus 1. – október 15. között végezhetőek el. A csatornák vízzel való érintettségét a kivitelezés tervezett időszakának meteorológiai körülményeinek figyelembevételével, a területileg illetékes természetvédelmi kezelő szakembereivel közös terepbejárás keretében kell megállapítani.
53. A depóniák közel függőleges – partfalra emlékeztető – oldalait a fészkelési időszak előtt 45°-os meredekségben kell eldolgozni és/vagy a partfalat fóliával letakarni, hogy az partfalakban fészkelő madarak fészkelési időszaka alatt fészkelésre alkalmatlan legyen. Amennyiben a partfalakban mégis fokozottan védett gyurgyalag, vagy a védett parti fecske kezd fészkelni, ideiglenesen le kell állítani a munkálatokat és haladéktalanul értesíteni kell a területileg illetékes természetvédelmi kezelőt és hatóságot.
54. A kivitelezéssel kapcsolatosan felvonulásra, közlekedésre, munkavégzésre, iszapelhelyezésre igénybe venni kívánt területeket előzetesen le kell egyeztetni a területileg illetékes természetvédelmi kezelővel. Ilyen területek alapvetően a meglévő utak, illetve a a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló Korm. rendelet 2. § (3) bekezdésében meghatározott szélességű parti sávok lehetnek. Védett természeti területet, Natura 2000 területet indokolatlanul, engedély nélkül igénybe venni tilos.
55. A kivitelezés során védett természeti, Natura 2000 besorolású földrészleten semmilyen organizáció nem történhet. Semmilyen depóniával, tárolással, munkagépek parkolásával, ideiglenes telephely létesítésével nem lehet igénybe venni olyan földrészletet, amely a védett természeti, Natura 2000 terület része. A megközelítés használatban lévő földutakon történhet.

56. A kivitelezés idejére egy független természetvédelmi szakértői jogosultsággal és kellő szakmai gyakorlattal rendelkező biológus, vagy természetvédelmi mérnök végzettségű kapcsolattartó személy alkalmazása szükséges. A kapcsolattartó személy a terep előkészítési munkálatok előtt elkészíti a természetközeli élőhelyek, védett fajok aktuális előfordulásának térképi lehatárolását, ismerteti azt a kivitelezővel és részt vesz a kármegelőzésben. A kivitelező részéről részt vesz továbbá a természetvédelmi szakfelügyeletben is, így szükség esetén irányítja a védett fajok (növény, emlős stb.) mentési munkálatait, továbbá a védett fajok kivitelezés idején tapasztalt előfordulásai és az időjárási körülmények függvényében alapján dönt a munkálatok megkezdéséről, vagy leállításáról.
57. Az újonnan burkolásra tervezett mederszakaszokon a vadak átjárását biztosító, illetve a burkolt mederszakaszba kerülő élőlények kijutását lehetővé tevő műszaki megoldások kialakítása szükséges.
58. Meder kiszélesítés és stabilizáció (nagyvadátjáró): A kiszélesített mederszakasz 50,0 m hosszúságban, lankás egy vagy kétoldali 1:3-as rézsűvel, 13,0-14,0 m-es teljes szélességgel kerüljön kialakításra, figyelembe véve a csatornaszakasz engedélyezett fenékszélességét. (A mederszélesítéssel a kiépített szakaszon változó szélességű és meredekségű rézsűvel rendelkező meder jelenik meg, amely alkalmas arra, hogy a sodrásban úszó egyedek a csatorna folyásirányában indulva vagy a sodrás által biztonságosan elhagyhassák a vízteret.) Javasolt beépítés 1-1,5 km-enként.
59. Meder kagylós kiszélesítése: Az elemek oldalfalának rövid 3,0 - 5,0 m hosszban történő kivágásával kagylósan kialakításra kerülő 1:2 rézsűhajlású betonba rakott terméskő burkolat. Ennek nagy előnye, hogy kis területigényű, sűrűn akár 200-300 m távolságokra is kialakítható és ismételhető, viszonylag alacsony költséggel. Ha mindkét oldalon, eltolva beépítésre kerül akkor átjáróként is használható. Javasolt beépítés nagyvadátjárók között 2 db.
60. Rámpás előre gyártott fenékelemek beépítése: Az ízeltlábúak, puhatestűek kétéltűek, kisemlősök kijutását biztosítani lehet módosított beton fenékelemmel, amiben található egy méretezett, érdesített felületű kijáró rámpa. A módosított elem teljesen kompatibilis a beépítésre kerülő tervezett beton fenék elemekkel. Ez egy menetben beépíthető a többi fenékelem burkolattal, nem igényel plusz alépítményt ezért költség és környezeti terhelés növekedést sem okoz. Javasolt beépítés 30-50 m-enként váltakozva 1 jobb oldali, majd 1 bal oldali rámpás elem.
61. Az őshonos fásszárú vegetáció érintettsége esetén, ezek védelmében a csatornák kezelési sávjainak kialakítása során csak az egyik part, lehetőség szerint az alacsonyabb természeti érték kategóriájú élőhelyekkel rendelkező csatornamezsgye járhatóvá tételét kell lehetőség szerint megvalósítani.
62. A műtárgyak építése és felújítása, valamint a kotrások, deponálások és az esetleges egyéb tevékenységek során bolygatott felszíneket a bolygatást követően minél hamarabb, de legkésőbb a kivitelezés befejező időszakában helyre kell állítani, alapvetően az inváziós és allergén növényfajok (pl. *Solidago spp., Asclepias syriaca, Amorpha fruticosa*) megjelenésének, megtelepedésének, terjedésének megakadályozása érdekében. A későbbiekben, a megvalósítást követő 5 éven keresztül, évi legalább két (szükség esetén három) alkalommal kell kaszálást végezni az érintett területeken.
63. A vízzel borított medrek esetében az összes érintett vízi szervezet, de kiemelten a védett halfajok egyedeinek védelme érdekében a szükséges kotrásokat a következő módszerrel kell végezni:
    - kotrógéppel végzett növényzetirtási és iszapkotrási munkák során a hínár- és a sásos-gyékényes-nádas vegetációt és az iszapot lyukas kotrókanállal kell kiemelni;

- a kiemelt növénytömeget és iszapot néhány (legalább 10) másodpercig a víz fölött kell tartani, hogy a kanálból a benne lévő vízzel együtt távozhassanak a kanálba került egyedek;
- a kotort anyagot csak ezután lehet a partra helyezni.

64. Kiemelt figyelemmel kell kezelni, és a természetvédelmi kezelő javaslatainak figyelembevételével kell üzemeltetni azokat az érintett vízi és vizes élőhelyeket, amelyek jelenleg is hordoznak természeti értéket (pl. csatornák hal- és vízi gerinctelen közösségei), illetve a működtetés során vizes élőhelyként fognak működni, pl. az ökológiai tározók.
65. A tározók üzemeltetése során el kell kerülni a hirtelen vízszintváltozást (mind emelkedést, mind csökkenést). Fészkelési időszakban különösen fontos ennek betartása, mivel ellenkező esetben nagy valószínűséggel védett vagy fokozottan védett madárfajok fészekaljai semmisülhetnek meg. Azokon a tározótereken, ahol az adott évben gémtelep alakul ki, különösképpen kerülni kell a vízszint emelkedését a fészkelési időszakban (március 1. és július 31. között). A fenti javaslat a kétéltű fajok fejlődő egyedeinek (pete, lárva) védelmét is szolgálja.

B) <u>A hatóság előírásai Bács-Kiskun vármegye területét érintően:</u>

<u>Levegőtisztaság-védelem</u>

66. Tilos a légszennyezés, a diffúz forrás környezetvédelmi követelményeknek nem megfelelő működtetése miatt fellépő levegőterhelés, valamint a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelése, továbbá a levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezettséget okoz.
67. A tevékenység végzése során az elérhető legjobb technika alkalmazásával kell a levegőterhelést a lehető legkisebb mértékűre csökkenteni.
68. Az anyagnyerőhelyeket, depóterületeket a beruházás helyszínéhez minél közelebb kell megválasztani.
69. Az építési, felvonulási, valamint a közvetlen szállítási területek szükség szerinti locsolásával, vízpermetezésével a diffúz légszennyezést meg kell akadályozni.
70. A földműveket szükség esetén (száraz időben rendszeresen) locsolni kell.
71. Szeles időben lehetőség szerint kerülni kell a nagyobb földmozgatással járó munkafolyamatok végzését.
72. A szabadban végzett anyagtárolást úgy kell kialakítani, működtetni és fenntartani, hogy abból a lehető legkevesebb légszennyező anyag kerüljön a környezetbe (pl. takarás, locsolás).
73. A szilárd burkolatú útfelületeket rendszeresen takarítani kell a felhordott szennyeződésektől (pl. sár) a másodlagos porszennyezés megelőzése érdekében.
74. Rakodás során megfelelő intézkedés megtételével gondoskodni kell arról, hogy a mozgatott anyag levegőterhelést ne okozzon.
75. A munkagépek felesleges üresjáratát kerülni kell.
76. A tevékenységhez kapcsolódó munkálatokat megfelelő műszaki állapotú, a környezetvédelmi előírásokat kielégítő munkagépekkel szükséges végezni.
77. A kivitelezés során felhasznált anyagok szállítását zárt konténerben vagy a kiporzást és kiszóródást megakadályozó ideiglenes takarású konténerben, vagy e feltételeket biztosító célgéppel, szállítójárművel, levegőterhelést kizáró módon kell végezni.
78. A szállítási útvonalak megtervezésénél lehetőség szerint minimumra kell csökkenteni a lakott ingatlanok megközelítését.
79. Amennyiben a Kivitelező az organizációs terv, illetve az alkalmazandó géppark ismeretében határértéket túllépő vagy megközelítő koncentrációk kialakulását

valószínűsíti, akkor a munkagépeket amennyire csak lehetséges egymástól időben, illetve térben elkülönítetten kell működtetni és/vagy a lehető legrövidebb idő alatt szükséges elvégezni az adott munkálatot. Emellett szükség lehet egyéb, a szálló por elleni védekezési megoldások alkalmazására is.

80. Klímavédelmi szempontból gondoskodni szükséges a szakszerű fásításról a hosszú távú légszennyezőanyag csökkentés érdekében.

Zaj- és rezgésvédelem

81. A tárgyi beruházás kiviteli tervezése során építés alatti környezetvédelmi tervet kell készíteni. A tervdokumentációban be kell mutatni az építési munkákból várható zaj- és rezgésterhelés mértékét, a védendő épületeket, a tervezett zaj-, és rezgéscsökkentési intézkedéseket. A kivitelezési technológiák, berendezések és a szállítási útvonalak pontos ismeretében számítással igazolni kell, hogy a kivitelezési tevékenységtől és a kivitelezéshez kapcsolódó szállításból származó zaj- és rezgésterhelés nem haladja meg a vonatkozó határértékeket. Az elkészült zaj- és rezgésvédelmi tervet (amennyiben szükséges, **a kivitelezési időszakra vonatkozó felmentési kérelemmel együtt) a kivitelezés megkezdése előtt legkésőbb 30 nappal meg kell küldeni a környezetvédelmi hatóságnak.**
82. A szállítási tevékenységet lehetőség szerint a közúthálózat minél kisebb igénybevételével kell végezni. A kivitelezéshez kapcsolódó szállítási igényeket és a szállítási távolságokat a lehető legkisebbre kell csökkenteni.
83. A beruházással összefüggő szállítások útvonalait úgy kell megválasztani, hogy azok lakó- és üdülőterületeket lehetőség szerint ne, vagy csak a lehető legszükségesebb mértékben érintsenek.
84. Lakóterületek közelében éjszaka és hétvégén a beruházással összefüggő szállítási tevékenységet kerülni kell.
85. A kivitelezési munkálatok csak a zajszempontú nappali időszakban (6-22 óra) végezhetők.
86. A zajtól védendő területek és létesítmények közelében tervezett munkálatokat lehetőség szerint 8 és 17 óra között, minél rövidebb idő alatt kell elvégezni.
87. Az építési munkák végzéséhez korszerű, alacsony zaj- és rezgéskibocsátással üzemelő munkagépeket kell használni. Az üzemzavarokat és a rendkívüli zajszennyezést a munkagépek és szállító eszközök karbantartásával meg kell akadályozni.
88. A zajtól védendő területek, épületek közelében végzett munkafolyamatok esetén a munkagépek egyidejű mozgatását, a párhuzamos munkavégzést, a gépek felesleges üresjáratát kerülni kell.
89. Ahol a zajtól védendő környezetben az építés alatti környezetvédelmi terv számításai alapján határértéket meghaladó kivitelezési zajterhelés várható, építési munka csak zajcsökkentő intézkedések alkalmazása mellett (munkaszervezés, zajszigeteléssel ellátott munkagépek, mobil zajvédelem) végezhető.
90. Azon zajtól védendő ingatlanok esetében, ahol zajcsökkentő intézkedések alkalmazása mellett sem biztosítható a vonatkozó határértékek teljesülése, a kivitelezőnek a külön jogszabály szerinti zajterhelési határérték betartása alóli felmentést kell kérnie a környezetvédelmi hatóságtól.
91. Határérték feletti zajterhelést okozó építési munkák csak a környezetvédelmi hatóság engedélyének birtokában kezdhetőek meg.
92. A határérték túllépéssel érintett ingatlanok tulajdonosait (lakóit) a munkálatok megkezdése előtt tájékoztatni kell a munkálatok megkezdésének időpontjáról, illetve időtartamáról.

93. A Bács-Kiskun vármegye közigazgatási területén a zajtól védendő területek és létesítmények közelében létesülő nyomásközpontok és átemelők *[Bócsa-Bugaci átemelő, Dong-ér-Balástya-Csengele (Jászszentlászló) nyomóközpont]* zajkibocsátását a beépítendő gépészet pontos ismeretében szoftveres modellezéssel, vagy számítással meg kell határozni. Amennyiben az elvégzett számítások eredménye indokolja, a nyomásközpontokat zajcsillapítással kell ellátni. **A modellezés vagy a számítás eredményéről**, továbbá az esetlegesen tervezett zajcsillapító intézkedésekről **zajvédelmi dokumentációt kell készíteni, amit a kivitelezési munkálatok megkezdése előtt legkésőbb 30 nappal a környezetvédelmi hatóságnak meg kell küldeni.**

Földtani közeg védelme

94. A környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő, megelőzze a környezetszennyezést és kizárja a környezetkárosítást.
95. A tevékenységet a földtani közeg veszélyeztetését, károsodását, szennyezését kizáró módon kell végezni.
96. A tevékenységgel nem okozhatják a vonatkozó jogszabály szerinti *(B)* szennyezettségi határértéknél kedvezőtlenebb állapotot földtani közegben.
97. A földtani közeg jó minőségi állapotának biztosítása érdekében, a tevékenység végzése során szennyező anyag, illetve lebomlása esetén ilyen anyagok keletkezéséhez vezető anyagok használata, illetve elhelyezése csak műszaki védelemmel folytatható.
98. Az ideiglenesen igénybe vett területeket a munka elvégzése után helyre kell állítani és az eredeti hasznosításba vissza kell adni.
99. A munkagépek üzemanyaggal való feltöltése csak vízzáró burkolatú területen, vagy kármentő tálca használatával végezhető. Amennyiben olaj- vagy üzemanyag elfolyás következik be, azt azonnal a megfelelő anyaggal fel kell itatni. A használt felitató anyagot, illetve az esetlegesen kitermelendő szennyezett talajt veszélyes hulladékként kell kezelni.
100. A területfeltöltés - a feltöltés talajmechanikai tulajdonságai mellett – csak szennyeződésmentes feltöltő anyaggal történhet, ennek igazolására vonatkozó vizsgálati eredményeket meg kell őrizni és ellenőrzéskor fel kell tudni mutatni.
101. A tevékenység végzése során esetlegesen bekövetkező környezetszennyezést – a kárelhárítás egyidejű megkezdésével – a környezetvédelmi hatóságnak haladéktalanul be kell jelenteni.

Természetvédelem

102. Védett természeti és Natura 2000 területen a terület helyreállításához (pl. kotrási tevékenység) a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
103. Védett természeti és Natura 2000 területen a gyep feltöréséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
104. Védett növényfaj áttelepítéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
105. A védett növényfajok állományait a kivitelezés megkezdése előtt ismételten fel kell mérni.
106. A védett növény áttelepítéséhez tervdokumentációt szükséges készíteni, amely tartalmát a természetvédelmi engedélyezések előtt az illetékes nemzeti park igazgatósággal le kell egyeztetni. Az áttelepítési tervnek tartalmaznia kell az áttelepítés helyét, módszerét, az áttelepített faj egyedszámát, betelepítés helyszínének élőhelyi jellemzését, monitoring javaslatot, térképi bemutatást az áttelepítés és betelepítés helyszínéről. A betelepítés helyszínét EOV sarokponti koordinátákkal szükséges megadni, amennyiben ugyanazon ingatlanon kerül kijelölésre, mint ahonnan a begyűjtést is végzik.

107. Védett természeti területen a monitoring kutatások elvégzéséhez a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.
108. A tervezett munkálatokat a vadon élő élővilág, a természetes-, természetközeli állapotú élőhelyek legnagyobb kíméletével kell végezni. A beruházás során védett, fokozottan védett fajok nem károsodhatnak, az igénybe venni kívánt területeket minimalizálni kell különösen a védett természeti, Natura 2000 területek esetében.
109. A védett és fokozottan védett, zavarásra különösen érzékeny madarak fészkelése zavartalanságának biztosítása érdekében azok elhelyezkedéséről, valamint a szükséges időbeli és térbeli korlátozásokról a tervezett tevékenységet megelőző év végén egyeztetni a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósággal.
110. A beruházással érintett (Körös-éri-főcsatorna és Kelebiai IV-es tó területek vonatkozásában) fokozottan védett délvidéki földi kutya állományának áttelepítéséről gondoskodni szükséges. A fokozottan védett délvidéki földi kutya áttelepítéséhez az országos természetvédelmi hatóság engedélye szükséges. A kiadott természetvédelmi engedélyt tájékoztatásul meg kell küldeni a természetvédelmi hatóságnak.
111. A fa- és cserjeirtási, növényzetirtási munkálatokat a madarak fészkelési időszakán kívül, azaz szeptember 1-től március 1-ig lehet elvégezni. A tevékenység megkezdését előzetesen be kell jelenteni a természetvédelmi hatóság részére.
112. A munkák megkezdéséről és ütemezéséről előzetesen egyeztetni kell a területileg illetékes természetvédelmi kezelő, Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósággal.
113. A munkaárkokat rendszeresen ellenőrizni szükséges a bennrekedt védett állatfajok kimentése céljából. A kimentés után a kivitelezéssel érintett területtől legalább 100 m távolságra kell gondoskodni az egyedek természetközeli élőhelyen való elhelyezéséről.
114. A kivitelezés során a műszakilag lehetséges legkevesebb őshonos fa kerülhet eltávolításra, beleértve az őshonos holtfákat is. A fekvő holtfákat a területen kell hagyni, legfeljebb néhány méteres áthelyezés érintheti azokat.
115. A nyomócsövek építésénél kialakítandó munkaárkok nyitva állásának időszakát, illetőleg a csatornaárkok kialakítását lehetőség szerint október 15. és március 15. közötti időtartamra kell időzíteni.
116. Amennyiben a munkaárkok március 15. és október 15. közötti nyitva vannak, a kiásott árkokat a műszaki és technológiai lehetőségek szerint a lehető leggyorsabban kell visszatemetni.
117. A nyomóvezeték munkaárkok, illetőleg a létesítendő új csatornaárkok kialakítása és fennállása során a kétéltűek és hüllők aktív időszakában lehetővé kell tenni a csapdákba esett kétéltűek, hüllők és egyéb kistestű állatok számára a kimenekülést (pl. egy oldalon megfelelő lankásabb rézsűs kialakítás, és/vagy ún. békapalló behelyezése, és/vagy aktív kimentés révén).
118. Abban az esetben, ha a kétéltűek és hüllők aktív időszakában a nyomóvezeték munkaárkai, illetőleg a létesítendő új csatornaárkok területén olyan folyamatos vízborítás alakulna ki, amely kétéltűek szaporodóhelyeként/élőhelyeként funkcionálna, akkor a tervezett munkálatokat az érintett vizes élőhelyen azok kiszáradásáig késleltetni szükséges, legkésőbb július 31-ig. Ha július 31. után sem száradnak ki az említett élőhelyek, akkor a munkálatokat július 31. és október 31. közötti időintervallumra kell időzíteni.
119. A rekonstrukciós csatorna kotrásokat megelőzően vagy azzal egyidejűleg a vízvisszatartó műtárgyakat és a vízpótlás infrastruktúráját is meg kell építeni, annak érdekében, hogy a kotrások következményeképpen ne a vízelvezetés hatékonysága javuljon a projektcélként megfogalmazott vízvisszatartás és vízpótlás nélkül.

120. A tervezett kivitelezési munkálatokat – ahol az műszakilag lehetséges – az érintett területek száraz állapota mellett, továbbá a munkaterületek eléréséhez szükséges megközelítési útvonalak száraz állapotára való időzítésével kell megvalósítani.
121. A kotrási, deponálási munkálatok a nyári-koraőszi időszakban hosszú ideig (legalább 1 hónap) száraz állapotban lévő, tartós vízborítással nem jellemezhető mederszakaszokon, területeken augusztus 1. – március 15. között, míg a vízzel borított vagy a kivitelezést megelőző időszakban tartósan vízzel borított mederszakaszokon, területeken augusztus 1. – október 15. között végezhetőek el. A csatornák vízzel való érintettségét a kivitelezés tervezett időszakának meteorológiai körülményeinek figyelembevételével, a területileg illetékes természetvédelmi kezelő szakembereivel közös terepbejárás keretében kell megállapítani.
122. A depóniák közel függőleges – partfalra emlékeztető – oldalait a fészkelési időszak előtt 45°-os meredekségben kell eldolgozni és/vagy a partfalat fóliával letakarni, hogy az partfalakban fészkelő madarak fészkelési időszaka alatt fészkelésre alkalmatlan legyen. Amennyiben a partfalakban mégis fokozottan védett gyurgyalag, vagy a védett parti fecske kezd fészkelni, ideiglenesen le kell állítani a munkálatokat és haladéktalanul értesíteni kell a területileg illetékes természetvédelmi kezelőt.
123. A kivitelezéssel kapcsolatosan felvonulásra, közlekedésre, munkavégzésre, iszapelhelyezésre igénybe venni kívánt területeket előzetesen le kell egyeztetni a területileg illetékes természetvédelmi kezelővel. Ilyen területek alapvetően a meglévő utak, illetve a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 2. § (3) bekezdésében meghatározott szélességű parti sávok lehetnek. Védett természeti területet, Natura 2000 területet indokolatlanul, engedély nélkül igénybe venni tilos.
124. A kivitelezés során védett természeti, Natura 2000 besorolású földrészleten semmilyen organizáció nem történhet. Semmilyen depóniával, tárolással, munkagépek parkolásával, ideiglenes telephely létesítésével nem lehet igénybe venni olyan földrészletet, amely a védett természeti, Natura 2000 terület része. A megközelítés használatban lévő földutakon történhet.
125. A kivitelezés idejére egy független természetvédelmi szakértői jogosultsággal és kellő szakmai gyakorlattal rendelkező biológus, vagy természetvédelmi mérnök végzettségű kapcsolattartó személy alkalmazása szükséges. A kapcsolattartó személy a terep előkészítési munkálatok előtt elkészíti a természetközeli élőhelyek, védett fajok aktuális előfordulásának térképi lehatárolását, ismerteti azt a kivitelezővel és részt vesz a kármegelőzésben. A kivitelező részéről részt vesz továbbá a természetvédelmi szakfelügyeletben is, így szükség esetén irányítja a védett fajok (növény, emlős stb.) mentési munkálatait, továbbá a védett fajok kivitelezés idején tapasztalt előfordulásai és az időjárási körülmények függvényében alapján dönt a munkálatok megkezdéséről, vagy leállításáról.
126. Dong-éri-főcsatornára csatornára vonatkozó előírások:
    - Fekete gólya fészkelése miatt a Dong-éri-főcsatorna 41+490 és 41+790 szelvényei közötti szakaszon a tervezett munkálatokat (beleértve a területelőkészítő munkálatokat is) augusztus 31. és március 1. között lehet elvégezni.
    - A 71+955 – 73+921 cskm szelvények között javasoljuk a mederburkolat elhagyását, és az esetleges mederszelvény bővítést a Ny-i oldalon, a csatorna bal partja felé tervezni a vízjogi létesítési tervezés során.
127. Fehértó-Majsai-főcsatornára vonatkozó előírások:
    - kék vércse fészkelése miatt a Fehértó-Majsai-főcsatorna 41+845 és 42+485 szelvényei közötti szakaszon a tervezett munkálatokat (beleértve a területelőkészítő munkálatokat is) augusztus 31. és március 1. közti lehet elvégezni.

128. Bócsa-Bugaci - Kelő-éri és Szentkút-éri nyomóvezetékre vonatkozó előírások:
    - A parlagi viperára gyakorolt negatív hatások csökkentése érdekében a kivitelezés a faj aktív időszakában, az április 1. – szeptember 30. közötti időszakban történjen.
    - A HUKN20024 természetmegőrzési területen a Pannon homoki gyepek (6260*) és Pannon homoki borókás-nyárasok (Junipero-Populetum albae – 91N0*) élőhelytípusok állományai érintettségének csökkentése, illetve integritásának megőrzése érdekében javasoljuk a nyomócső nyomvonalának áthelyezését a jelenlegi nyomvonaltól délkeletre, mintegy 30–40 méterrel. A nyomócsőnek az ott haladó vasúti pályatest és a vele párhuzamosan futó földút közé, vagy a földút nyomvonalába történő fektetése nagymértékben csökkentené az élőhelytípusok állományaira gyakorolt negatív hatásokat. Olyan kivitelezési technológia keresése és alkalmazása szükséges, mely a jelenlegi tervekben vázolt 20,5 m széles sáv helyett a lehető legkeskenyebb területi igénybevételét jelenti. Mindezeken túlmenően a nyomóvezeték fektetéssel érintett terület utókezelése elengedhetetlen (gyommentesítő kaszálás), a degradáció (gyomosodás, inváziós fajok térhódítása) mértékének csökkentése és az élőhelyi viszonyok mielőbbi helyreállása érdekében.
129. Széksóstói-főcsatornára vonatkozó előírások
    - a Bugaci-nőszőfű (*Epipactis bugacensis*) a Széksóstói-főcsatorna mellett, a csatorna déli partján (EOV koordináták: 698747,108048) előfordulása ismeretes. A faj előfordulási pontjától számítva mindkét irányban 7-7 méter hosszan fa kivágás nem lehetséges, a faj előfordulási oldalán (déli oldal), illetve a munkavégzés (kotrás, növényzetirtás stb.) ezen az összesen 14 m-es szakaszon csak az északi oldalon történjen.
130. Körös-éri-főcsatornára vonatkozó előírások
    - A harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*) védelme érdekében a Körös-éri-főcsatorna 17+900–18+350 szelvények közötti szakaszán a tervezett rekonstrukciós tevékenységek (a tervek szerint „egyéb fásszárú növényzet irtása") csak úgy végezhetők el, hogy a faj élőhelyeit a beavatkozások ne érintsék negatívan. Ennek érdekében közvetlenül a kiviteli munkálatok megkezdése előtt (tekintettel arra, hogy a kivitelezés várhatóan évek múlva kezdődik meg) nagy pontossággal fel kell térképezni a faj élőhelyeit adó – a 2022-2023-ban elvégzett felmérések eredményei alapján kis kiterjedésű, foltszerűen elhelyezkedő – élőhelyfoltok (magassásos, üde magaskórós állományok) elhelyezkedését, és ezeket a munkavégzés során el kell kerülni. Ezek kímélete érdekében a tervezett tevékenység („egyéb fásszárú növényzet irtása") lehető legkisebb helyfoglalású kisgépekkel, szükség esetén akár kézi erővel, a technológiailag lehetséges legkisebb munkaterület igénybevétellel, az idős őshonos faegyedek lehetőség szerinti kíméletével valósuljon meg.
    - A hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*) védelme érdekében a Körös-éri-főcsatorna Natura 2000 területre eső teljes szakaszán (13+750 és 21+730 szelvények között) tervezett rekonstrukciós tevékenységek (a tervek szerint „egyéb fásszárú növényzet irtása" és „üzemtervezett erdő letermelése") csak úgy végezhetők el, hogy a faj jelenlegi élőhelyeit a beavatkozások ne érintsék negatívan. Ennek érdekében közvetlenül a kiviteli munkálatok megkezdése előtt (tekintettel arra, hogy a kivitelezés várhatóan évek múlva kezdődik meg) nagy pontossággal fel kell térképezni a faj élőhelyeit adó – a 2022-2023-ban elvégzett felmérések eredményei alapján kis kiterjedésű, foltszerűen elhelyezkedő – élőhelyfoltok (magassásos, üde magaskórós állományok) elhelyezkedését, és ezeket a munkavégzés során elkerülni. Ezek kímélete érdekében a tervezett tevékenység („egyéb fásszárú növényzet irtása") az aktuális felmérés alapján

kijelölt élőhelyek környezetében a lehető legkisebb helyfoglalású kisgépekkel, szükség esetén akár kézi erővel, a technológiailag lehetséges legkisebb munkaterület igénybevétellel, az idős őshonos faegyedek lehetőség szerinti kíméletével valósuljon meg.

131. Kelebiai IV-es tóra vonatkozó előírások
    - A harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*) védelme érdekében a Körös-éri-főcsatorna 17+900–18+350 szakaszával szomszédos töltésszakaszát (ideértve a pufferteret, övárkot és fenntartósávot is) a kiviteli szintű tervezési fázisban módosítani szükséges, oly módon, hogy a főcsatorna mellett (attól északkeletre, a bal parton) található a 2022-2023-ban elvégzett felmérések eredményei alapján kis kiterjedésű, foltszerűen elhelyezkedő magassásos és üde magaskórós élőhelyek (a V. angustior élőhelyei) ne sérüljenek.
132. Az újonnan burkolásra tervezett mederszakaszokon a vadak átjárását biztosító, illetve a burkolt mederszakaszba kerülő élőlények kijutását lehetővé tevő a műszaki leírásban is szereplő alábbi műszaki megoldások kerüljenek beépítésre az alábbiak szerint.
    - Meder kiszélesítés és stabilizáció (nagyvadátjáró): A kiszélesített mederszakasz 50,0 m hosszúságban, lankás egy vagy kétoldali 1:3-as rézsűvel, 13,0-14,0 m-es teljes szélességgel kerüljön kialakításra, figyelembe véve a csatornaszakasz engedélyezett fenékszélességét. (A mederszélesítéssel a kiépített szakaszon változó szélességű és meredekségű rézsűvel rendelkező meder jelenik meg, amely alkalmas arra, hogy a sodrásban úszó egyedek a csatorna folyásirányában indulva vagy a sodrás által biztonságosan elhagyhassák a vízteret.) Javasolt beépítés 1-1,5 km-enként.
    - Meder kagylós kiszélesítése: Az elemek oldalfalának rövid 3,0 - 5,0 m hosszban történő kivágásával kagylósan kialakításra kerülő 1:2 rézsűhajlású betonba rakott terméskő burkolat. Ennek nagy előnye, hogy kis területigényű, sűrűn akár 200-300 m távolságokra is kialakítható és ismételhető, viszonylag alacsony költséggel. Ha mindkét oldalon, eltolva beépítésre kerül akkor átjáróként is használható. Javasolt beépítés nagyvadátjárók között 2 db.
    - Rámpás előre gyártott fenékelemek beépítése: Az ízeltlábúak, puhatestűek kétéltűek, kisemlősök kijutását biztosítani lehet módosított beton fenékelemmel, amiben található egy méretezett, érdesített felületű kijáró rámpa. A módosított elem teljesen kompatibilis a beépítésre kerülő tervezett beton fenék elemekkel. Ez egymentben beépíthető a többi fenékelem burkolattal, nem igényel plusz alépítményt ezért költség és környezeti terhelés növekedés sem okoz. Javasolt beépítés 30-50 m-enként váltakozva 1 jobb oldali, majd 1 bal oldali rámpás elem.
133. Az őshonos fásszárú vegetáció érintettsége esetén, ezek védelmében a csatornák kezelési sávjainak kialakítása során csak az egyik part, lehetőség szerint az alacsonyabb természeti érték kategoriájú élőhelyekkel rendelkező csatornamezsgye járhatóvá tételét kell lehetőség szerint megvalósítani.
134. A műtárgyak építése és felújítása, valamint a kotrások, deponálások és az esetleges egyéb tevékenységek során bolygatott felszíneket a bolygatást követően minél hamarabb, de legkésőbb a kivitelezés befejező időszakában helyre kell állítani, alapvetően az inváziós és allergén növényfajok (*pl. Solidago spp., Asclepias syriaca, Amorpha fruticosa)* megjelenésének, megtelepedésének, terjedésének megakadályozása érdekében. A későbbiekben, a megvalósítást követő 5 éven keresztül, évi legalább két (szükség esetén három) alkalommal kell kaszálást végezni az érintett területeken.
135. A vízzel borított medrek esetében az összes érintett vízi szervezet, de kiemelten a védett halfajok egyedeinek védelme érdekében a szükséges kotrásokat a következő módszerrel kell végezni:

- kotrógéppel végzett növényzetirtási és iszapkotrási munkák során a hínár- és a sásos-gyékényes-nádas vegetációt és az iszapot lyukas kotrókanállal kell kiemelni;
- a kiemelt növénytömeget és iszapot néhány (legalább 10) másodpercig a víz fölött kell tartani, hogy a kanálból a benne lévő vízzel együtt távozhassanak a kanálba került egyedek;
- a kotort anyagot csak ezután lehet a partra helyezni.

136. Kiemelt figyelemmel kell kezelni, és a természetvédelmi kezelő javaslatainak figyelembevételével kell üzemeltetni azokat az érintett vízi és vizes élőhelyeket, amelyek jelenleg is hordoznak természeti értéket (pl. csatornák hal- és vízi gerinctelen közösségei), illetve a működtetés során vizes élőhelyként fognak működni, pl. az ökológiai tározók.
137. A tározók üzemeltetése során el kell kerülni a hirtelen vízszintváltozást (mind emelkedést, mind csökkenést). Fészkelési időszakban különösen fontos ennek betartása, mivel ellenkező esetben nagy valószínűséggel védett vagy fokozottan védett madárfajok fészekaljai semmisülhetnek meg. Azokon a tározótereken, ahol az adott évben gémtelep alakul ki, különösképpen kerülni kell a vízszint emelkedését a fészkelési időszakban (március 1. és július 31. között). A fenti javaslat a kétéltű fajok fejlődő egyedeinek (pete, lárva) védelmét is szolgálja.

Szakkérdések vizsgálata:

I. Csongrád-Csanád vármegye területét érintően:

1. *környezet-egészségügyi szakkérdésben, így különösen a környezet- és település-egészségügyre, az egészségkárosító kockázatok és esetleges hatások felmérésére, a felszín alatti vizek minőségét, egészségkárosítás nélküli fogyaszthatóságát, felhasználhatóságát befolyásoló körülmények, tényezők vizsgálatára, lakott területtől (lakóépülettől) számított védőtávolságok véleményezésére, a talajjal, a szennyvizekkel, veszélyes hulladékokkal kapcsolatos közegészségügyi követelmények érvényesítésére, az emberi használatra szolgáló felszíni vizek védelmére kiterjedően:*

   Szentesi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály:
   - A tevékenységet úgy kell végezni, hogy az sem emberi, sem pedig környezeti ártalmat ne okozzon, illetve a lehető legkisebb mértékű környezetterhelést valamint környezetegészségügyi kockázatot idézzen elő.

   Szegedi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály:
   - A tevékenységet az egészségkárosító kockázatok csökkentésének érdekében úgy kell végezni, hogy az emberi egészségre, valamint a környezetre nézve ártalmat ne okozzon, illetve a lehető legkisebb mértékű környezetterhelést idézze elő.

2. *örökségvédelmi szakkérdésben, így különösen kulturális örökség (nyilvántartott műemléki értékek, műemlékek, műemléki területek védelme, nyilvántartott régészeti lelőhelyek, védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek, régészeti védőövezetek) védelmére kiterjedően:*
   Az örökségvédelmi hatóság megállapítja, hogy a tervezett beruházás környezeti hatástanulmánya a kulturális örökség védelme jogszabályban rögzített követelményeinek a kérelemben foglaltak szerint megfelel, az alábbi feltétellel:
   - A tervezett beruházás vízjogi létesítési engedélyezése során az örökségvédelmi hatóság szakhatóságként (előzetes szakhatóságként) jár el.

- Az előzetes régészeti dokumentáció (ERD) kiegészítését (próbafeltárással készített előzetes régészeti dokumentáció), illetve a feltárási projekttervet a próbafeltárást akadályozó körülmény megszűnését követően a létesítési engedélyezési eljárásban be kell nyújtani az örökségvédelmi hatóság felé.
- **Javasoljuk a 1811 és a 38459 azonosítószámú lelőhelyek esetében az érintett beruházás áttervezését a régészeti érintettség minimalizálása érdekében.**
- A régészeti szakmunkák meghatározása csak a feltárási projekttervet is tartalmazó ERD II. fázis ismeretében lehetséges.
- A beruházó és/vagy a kivitelező vegye fel a kapcsolatot ERD II. elkészítése miatt a Magyar Nemzeti Múzeummal (1113 Budapest, Daróczi út 3.; *regeszetiprojektiroda@hnm.hu*).

3. *növény- és talajvédelmi szakkérdésben, így különösen a termőföldre gyakorolt hatások vizsgálata:*

   „A Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyában benyújtott környezeti hatástanulmány elfogadása talajvédelmi szempontból javasolható.
   - Beruházást, valamint termőföldre hatást gyakorló bármely egyéb tevékenységet úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy az érintett és a környező termőföldön a talajvédő gazdálkodás feltételei ne romoljanak.
   - A beruházások megvalósítása során a beruházó köteles gondoskodni a humuszos termőréteg megmentéséről és hasznosításáról.
   - A humuszos termőréteg letermelésével, megmentésével, hasznosításával, továbbá a terület helyreállításával kapcsolatos munkálatokat a beruházás engedélyezése céljából készített terveknek tartalmaznia kell.
   - A kivitelezés és üzemeltetés során biztosítani kell, hogy a környezeti hatások az érintett és a környező termőföld minőségében kárt ne okozzanak.
   - Beruházási, üzemeltetési tevékenységen túl termőföldön bármely egyéb tevékenység csak úgy folytatható, hogy az, vagy annak hatása az érintett és a környező termőföld minőségében, továbbá a vizekben kárt ne okozzon.

4. *a termőföld mennyiségi védelmének követelményeinek vizsgálata:*
   Földhivatali Osztály 5.
   - A tervezett beruházás tervezésekor és a kivitelezésekor figyelemmel kell lenni arra, hogy termőföld más célú hasznosításában érintett területek kivitelezési munkálatai a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételével történjenek, az engedélyezési eljárás tárgyát képező földrészletekkel szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását ne akadályozzák, lehetőleg átlagosnál gyengébb termőföldet érintsen.
   - Ingatlanügyi Hatóságnál a termőföld végleges más célú hasznosításának engedélyezését kell kérvényezni úgy, hogy az engedély a munkálatok megkezdése előtt a kérelmező rendelkezésére álljon.

   Földhivatali Osztály 6.
   Az ingatlanügyi hatóság az építési beruházás (csatorna fejlesztés/rekonstrukció) megvalósulása ellen kifogást nem emel, az alábbi kikötések mellett ahhoz hozzájárul:

- termőföld időleges- és végleges más célú hasznosításának megkezdése előtt végleges engedélyező döntéssel kell rendelkeznie az igénybevevőnek;
- ha a megvalósítás során egyéb, a fenti felsorolásban nem szereplő termőföldnek minősülő ingatlant időlegesen- vagy véglegesen más célra hasznosítanak (pl.: felvonulási terület, gépparkoló, anyagdepó stb.) úgy arra is véglegessé vált engedéllyel kell rendelkezni a munkák megkezdése előtt;
- a megvalósítás során nem akadályozhatják a szomszédos termőföldek mezőgazdasági hasznosítását.

Földhivatali Osztály 1.

- A tervezett beruházás termőföldet érint, így az a termőföld védelméről szóló 2007. évi. CXXIX. törvény hatálya alá tartozik.
- A külterületi termőföld időleges és/vagy végleges más célú hasznosítása esetén a termőföld igénybevétele előtt az illetékes földhivatali osztálytól meg kell kérni a termőföld más célú hasznosításának engedélyezését.
- A termőföld megóvása és ésszerű használata szempontjából a fent nevezett, engedélyezési eljárás alá eső tevékenység végzése, létesítmény elhelyezése, jogosultság gyakorlása lehetőség szerint a gyengébb minőségű termőföldeken, a lehető legkisebb területi mértékű termőföld igénybevételével történhet.
- A tevékenység megvalósítása során fokozottan figyelni kell arra, hogy az érintett és szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági használatát a tervezett tevékenység, létesítmény ne akadályozza.
- A fenti előírások következetes betartása mellett az előzetes vizsgálati tervdokumentációban leírtak alapján, az ingatlanügyi hatóság termőföld mennyiségi védelmével kapcsolatos szakkérdésben a „"a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése” tárgyú eljárás során a beruházás engedélyezéséhez feltételekkel hozzájárul.

5. *A hulladékképződés megelőzését szolgáló intézkedések, a hulladékkezelésre vonatkozó jogszabályi követelmények teljesítésének, a hulladékgazdálkodási előírások alapján a technológiából származó környezetterhelések kockázatának, a tevékenység végzése során képződő hulladék elhelyezésének, a hulladék kezelésének megfelelőségének, továbbá a hulladékgazdálkodásból eredő környezeti kockázatoknak, valamint építésnél az építési és a bontási hulladékok kezelésének vizsgálata:*
   - Minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a keletkező hulladékok mennyiségének csökkentését.
   - Amennyiben a kitermelt talajt nem helyben, a kitermelés helyén kívánják felhasználni, akkor az hulladéknak minősül és hulladékként kell gondoskodni a kezeléséről.
   - **A keletkező építési-bontási hulladékok hulladékgazdálkodási engedély nélküli gyűjtése kizárólag a hulladék keletkezésének helyén, az organizációs terv alapján az építési munkaterületen belül erre a célra alkalmas és kijelölt területen végezhető.**
   - A hulladékban rejlő anyag, energia hasznosítása érdekében törekedni kell a hulladék lehető legnagyobb arányú újrahasználatára, előkészítésére, újrafeldolgozására, valamint a nyersanyagok hulladékkal történő helyettesítésére.
   - A hulladék termelője, tulajdonosa köteles a birtokában lévő, bármely tevékenységből származó hulladékokat környezetszennyezést kizáró módon, elkülönítetten,

szelektíven – veszélyes hulladék esetén a hatályos jogszabályban meghatározott módon – gyűjteni.
- A hulladék az ingatlanon legfeljebb a vonatkozó jogszabályban meghatározott ideig gyűjthető, azt követően a hulladék kezeléséről haladéktalanul gondoskodni kell.
- A keletkező hulladékot csak hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező vagy nyilvántartásba vett vállalkozásnak lehet átadni.
- Ártalmatlanításra csak az a hulladék kerülhet, amelynek anyagában történő hasznosítására vagy energiahordozóként való felhasználására a műszaki, illetőleg gazdasági lehetőségek még nem adottak, vagy a hasznosítás költségei az ártalmatlanítás költségeihez viszonyítva aránytalanul magasak.
- A veszélyes hulladékot tilos más hulladékkal, illetve anyaggal összekeverni vagy hígítani.
- A keletkező hulladékokról a vonatkozó jogszabály szerinti nyilvántartást kell vezetni, illetve a rendelet előírásai szerinti adatszolgáltatást kell teljesíteni.

6. *a területrendezési tervekkel való összhang tekintetében:*
   - A megküldött ismertetés, valamint Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben, a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendeletben foglaltak alapján a tervezett beruházás nem területrendezési jelentőségű elem, így területrendezési szempontból kifogást nem emelek.

II. Bács-Kiskun vármegye területét érintően

1. *környezet-egészségügyi szakkérdésben, így különösen a környezet- és település-egészségügyre, az egészségkárosító kockázatok és esetleges hatások felmérésére, a felszín alatti vizek minőségét, egészségkárosítás nélküli fogyaszthatóságát, felhasználhatóságát befolyásoló körülmények, tényezők vizsgálatára, lakott területtől (lakóépülettől) számított védőtávolságok véleményezésére, a talajjal, a szennyvizekkel, veszélyes hulladékokkal kapcsolatos közegészségügyi követelmények érvényesítésére, az emberi használatra szolgáló felszíni vizek védelmére kiterjedően:*

   Kiskunhalasi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály Kiskunfélegyházi Kirendeltség:
   - Az egészségkárosító kockázatok csökkentésének érdekében a kivitelezési tevékenységet oly módon kell végezni, hogy az sem emberi, sem pedig környezeti ártalmat ne okozzon, illetve a lehető legkisebb mértékű környezetterhelést valamint környezet-egészségügyi kockázatot idézzen elő.
   - A vízilétesítményeket, illetve vízimunkákat úgy kell tervezni, telepíteni, kialakítani és üzemeltetni, hogy hatásuk ne érintse károsan a vizek állapotát, más engedélyezett vízilétesítmények működését, azok elhelyezésére kijelölt vagy igénybe vett térrészt, azok hatásterületét, védőövezetét, illetve védőidomát, a vízrajzi észlelő tevékenységet, hatásuk ne sértse az ivóvíz minőségű vízkészletekkel való rendeltetésszerű gazdálkodás követelményeit.
     Az általuk bevezetett vizek, illetve anyagok ne veszélyeztessék más vízkivételek, vízhasználatok érdekeit, az általuk bevezetett vizek ne veszélyeztessék a befogadó vízelvezető képességét.

- A kivitelezés során keletkező veszélyes és nem veszélyes hulladékokat a környezet és emberi egészség veszélyeztetését kizáró módon, szelektíven kell gyűjteni az elszállításig.

Kalocsai Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály:

- A tervdokumentáció vizsgálata alapján megállapítottuk, hogy a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése, a terület külső forrásból biztosított vízpótlása, helyi vízvisszatartása (duzzasztómű, tározó, csatornahálózat javítás, fejlesztés, nyomóvezeték) népegészségügyi szempontból nem kifogásolt. A környezetvédelmi engedély kiadásához – a szakkérdések vizsgálata alapján, a dokumentációban foglaltak maradéktalan betartása mellett – feltétel nélkül járulok hozzá.

2. *örökségvédelmi szakkérdésben, így különösen kulturális örökség (nyilvántartott műemléki értékek, műemlékek, műemléki területek védelme, nyilvántartott régészeti lelőhelyek, védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek, régészeti védőövezetek) védelmére kiterjedően:*
   - A beruházással kapcsolatban a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelő tartalommal, **a teljes Előzetes Régészeti Dokumentációt (a továbbiakban: ERD) el kell készíteni, mely a Feltárási Projekttervet, geofizikai kutatásokat és a próbaásatásokat is magában foglalja, és azt a beruházás kivitelezésének megkezdése előtt legalább 60 nappal jóváhagyásra az örökségvédelmi hatóságnak be kell nyújtani.**
   - A beruházással kapcsolatban szükségessé váló régészeti szakmunkák tekintetében az előzetes régészeti dokumentációban, illetve annak a hatósági jóváhagyásában foglaltakat be kell tartani, anélkül földmunkát kezdeni nem lehet.

3. *növény- és talajvédelmi szakkérdésben, így különösen a termőföldre gyakorolt hatások vizsgálata:*
   - A megküldött környezeti hatástanulmány talajvédelmi szakkérdéseket érintő részében foglaltakkal egyetértünk.
   - A tervezett beruházások termőföld igénybevétele esetén az illetékes ingatlanügyi hatóság által kiadott, időleges vagy végleges más célú hasznosítási eljárások lefolytatását követően véglegessé vált engedélyek birtokában valósíthatók meg.
   - A műszaki beavatkozások a kivitelezésük, illetve a későbbi üzemelés során sem lehetnek negatív hatással az érintett és környező termőföldek minőségére.
   - A kotrási munkálatok során kikerülő iszapok termőföldön történő elhelyezése az iszap típusától függően vízjogi, talajvédelmi hatósági engedélyéhez vagy bejelentési eljáráshoz kötött tevékenység.

4. *a termőföld mennyiségi védelmének követelményeinek vizsgálata:*
   Földhivatali Osztály 6.
   - Az előzetes vizsgálati dokumentációban szereplő tervezett tevékenység nagy területen érint termőföldet is.
   - Termőföld időleges, vagy végleges igénybevételéhez – más célú hasznosításához – az ingatlanügyi hatóság előzetes engedélye szükséges.
   - A beruházás tervezésekor törekedni kell a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételre.

   Földhivatali Osztály 5.

- Amennyiben a tervezett beruházás/kivitelezés során az ingatlanügyi hatóság engedélyezési hatáskörébe tartozó termőföld más célú hasznosítására kerül sor, a beruházónak/igénybevevőnek az ingatlanügyi hatóság termőföld más célú hasznosítására vonatkozó engedélyét a beruházás/kivitelezés megkezdése előtt be kell szereznie.
- Beruházót egyidejűleg tájékoztatom, hogy jelen hozzájárulás, illetve az eljáró hatóság által kiadott döntés a törvényben foglalt jogkövetkezmények alól nem mentesíti. Termőföld engedély nélküli igénybevétele esetén az eredeti állapotot helyre kell állítani, valamint földvédelmi bírságot kell fizetni.

Földhivatali Osztály 7.

- Amennyiben a „Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" tárgyú KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése a termőföldek területét érinti, az igénybevevő a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény(továbbiakban: Tfvt.) 9-14. §-aiban, illetve a földvédelmi hatósági eljárás igazgatási szolgáltatási díjának mértékéről és a díj megfizetésének részletes szabályairól szóló 30/2015. (VI. 5.) FM rendeletben foglaltak szerint köteles eljárni.
- Az 1. pontban foglaltak teljesülése esetén figyelemmel kell lenni arra, hogy amennyiben szükséges
    - a projekt megvalósítása lehetőség szerint gyengébb minőségű termőföldeken, a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételével történjen;
    - a munkálatok a szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását ne akadályozzák;
    - a termőföldeken a taposási kárt minimálisra csökkentsék.

5. *a területrendezési tervekkel való összhang tekintetében:*

Tárgyi eljárásban a VIZITERV Environ Kft. által készített tervdokumentációban szereplő fejlesztés tárgyában a döntés meghozatalához a vonatkozó területrendezési tervekkel való összhang tekintetében az alábbi kikötéssel járulok hozzá:

- legkésőbb az építési engedélyezési eljárás megindításáig a tárgyi csatornáknak szerepelnie kell Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében.

III. Csongrád-Csanád vármegye és Bács-Kiskun vármegye területét érintően:

1. *erdészeti szakkérdésben, így különösen a) az erdőre gyakorolt hatások vizsgálata tekintetében; és b) ha az eljárás során vizsgált beruházás vagy tevékenység erdő igénybevételével jár, akkor az a) pontban foglaltakon túl az erdő igénybevétel engedélyezhetőségének vizsgálata tekintetében:*

- A tervezett tevékenységgel kapcsolatos munkálatok megkezdése előtt a környezeti hatástanulmány 12. számú mellékletében (Üzemtervezett erdők várható érintettsége) feltüntetett erdők, illetve erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületek érintett részei igénybevételének az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 78. § (2) bekezdése szerinti engedélyezése megtörténik. Erre vonatkozóan a kérelmezőnek külön eljárást kell kezdeményeznie hatóságunknál az egyes erdészeti hatósági eljárások, bejelentések, valamint hatósági nyilvántartások eljárási szabályairól szóló 433/2017. (XII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Eszr.) 11 §, illetve az Evt. végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 54-55 §

szerint eljárva. **Amennyiben a fent jelzett területeken kívül további erdők, erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületek igénybevétele is szükségessé válik, úgy azt előzetesen szintén engedélyeztetni kell hatóságunknál.**

- A tervezett munkálatok miatt szükségessé váló fakitermelések előzetes bejelentése a tervezett végrehajtás előtt legalább 21 nappal korábban megtörténik az Evt. 41. §, az Eszr. 8. §, továbbá a Vhr. 28. § előírásai szerint.

Szakhatósági állásfoglalások:

1. A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hatósági Főigazgató-helyettes 35000/7064-2/2023.ált. számú szakhatósági állásfoglalása (vízgazdálkodási hatáskörében eljárva):

„A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi, és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály (a továbbiakban: környezetvédelmi hatóság) CS/Z02/08475-7/2023. számú szakhatósági megkeresésére a tárgyban indult közigazgatási hatósági eljárásban *„a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem – KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében 6. részterület”* elnevezésű környezeti hatástanulmány alapján a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, mint országos vízügyi és vízvédelmi hatóság (a továbbiakban: BM OKF) – a vízgazdálkodási és vízvédelmi szakkérdéseket megvizsgálva **– vízügyi és vízvédelmi szakhatósági állásfoglalását az alábbi előírásokkal adja meg.**

1. A tárgyi projekt keretében tervezett vízjogi engedélyköteles vízilétesítmények megvalósításához vízjogi létesítési engedély, majd a megépített vízilétesítmények használatbavételéhez vízjogi üzemeltetési engedély szükséges. Az egyes vízfolyásokon a biztonságos üzemelés és a rendeltetésszerű használat érdekében elvégzendő eseti jellegű elmaradt fenn- és karbantartási munkák végrehajtása vízjogi engedély megszerzése nélkül történhet.
2. A munkagépek karbantartása a munkaterületeken nem végezhető, az csak az erre kijelölt telephelyen történhet. A hibaelhárítás miatti szerelési munkálatok csak a legszükségesebbekre korlátozódhatnak, melyet csak kármentő tálca alkalmazásával lehet folytatni.
3. A gépek üzemanyaggal való feltöltése csak az erre kijelölt telephelyen történhet kármentő tálca alkalmazásával.
4. A földtani közegre, felszíni és felszín alatti vízbe kijutó bárminemű szennyező anyagot a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának szabályai alapján és szerint haladéktalanul és maradéktalanul el kell távolítani, valamint a szükséges környezetkárosodást megelőző intézkedéseket meg kell tenni.
5. A szennyező anyag földtani közegre, felszíni és felszín alatti vízbe kerüléséről, a megtett intézkedésekről a területi vízvédelmi hatóságot haladéktalanul értesíteni kell.
6. A vízbázis védőterületek közelében történő építési munkák – különös figyelemmel a sérülékeny földtani helyzetű vízbázisvédelmi övezetet érintő munkálatok – során fokozott körültekintéssel kell eljárni.
7. Az építéskor, üzemeltetéskor, felhagyáskor keletkező veszélyes hulladék-, továbbá üzemanyag- és kenőanyag tárolókat úgy kell kialakítani, hogy a felszíni és felszín alatti vizek védelme biztosítható legyen.

8. A vízpótló rendszer működőképességének biztosítására különös figyelmet kell fordítani, a vízminőség megóvását vízkormányzással és vízminőség-javító fenntartási munkával folyamatosan biztosítani kell.
9. A megépült vízpótló rendszerből a vízkivételeket dokumentálni kell, az illegális vízkivételeket beazonosítást követően meg kell szüntetni.

A jelen szakhatósági állásfoglalás ellen önálló jogorvoslatnak nincs helye, a szakhatósági állásfoglalás a határozat, illetve az eljárást megszüntető végzés elleni jogorvoslat keretében támadható meg."

2. A Csongrád-Csanád Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság 35600/4532-1/2023.ált. számú szakhatósági állásfoglalása (katasztrófavédelmi hatáskörében eljárva):

„A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály (cím: 6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11.) megkeresése alapján a Duna-Tisza_közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem: KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyára vonatkozó környezetvédelmi engedély megadásához az ipari baleseteknek és a természeti katasztrófáknak való kitettség szakkérdésével kapcsolatos katasztrófavédelmi szempontból

h o z z á j á r u l o k .

A szakhatósági állásfoglalás ellen önálló jogorvoslatnak nincs helye, az csak az eljáró hatóság határozata, ennek hiányában az eljárást megszüntető végzése elleni jogorvoslat keretében támadható meg."

3. Bács-Kiskun Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgatóhelyettesi Szervezet 35300/3485-1/2023.ált. számú szakhatósági állásfoglalása (katasztrófavédelmi hatáskörében eljárva):

„A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya, fenti hivatkozási számú megkeresése alapján, az **Országos Vízügyi Főigazgatóság** (székhely: 1012 Budapest, Márvány u. 1/D., KÜJ: 103 061 113, törzskönyvi azonosító szám (PIR törzsszám): 796017, adószám: 15796019-2-41, KSH szám: 15796019-8413-312-01, rövidített elnevezés: OVF, a továbbiakban: Ügyfél) meghatalmazottja a **VIZITERV Environ Kft.** (székhely: 4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 15., cégjegyzékszám: 15-09-070444, adószám: 13648013-2-15, KSH szám: 13648013-7112-113-15, hivatalos elektronikus elérhetősége: 13648013#cegkapu) által benyújtott – *„a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" tárgyú KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyú* – a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) szerinti környezeti hatásvizsgálati dokumentáció elbírálása iránti kérelem vonatkozásában - *(egységes környezethasználati engedélyezés iránti)* – , az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdése szerint az 1. számú melléklet 9. számú, „Környezet- és természetvédelmi ügyek" megnevezésű táblázat **4. pontjában** meghatározott szakkérdések tekintetében a **szakhatósági állásfoglaláshoz** - ***az***

ipari baleseteknek és katasztrófáknak való kitettségből eredő várható hatások szakkérdésben - katasztrófavédelmi szempontból

h o z z á j á r u l o k .

A szakhatósági állásfoglalás ellen önálló jogorvoslatnak nincs helye, az csak az eljáró hatóság határozata, ennek hiányában az eljárást megszüntető végzése elleni jogorvoslat keretében támadható meg."

4. Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Bányászati és Gázipari Főosztály Szolnoki Bányafelügyeleti Osztály SZTFH-BANYASZ/12425-4/2023. számú szakhatósági állásfoglalása:

„A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (továbbiakban: Bányafelügyelet) a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály (továbbiakban: Kormányhivatal) megkeresése alapján indult „*Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterület*" kapcsán

s z a k h a t ó s á g i h o z z á j á r u l á s á t f e l t é t e l n é l k ü l

adja meg.

A szakhatósági állásfoglalás ellen önálló jogorvoslatnak nincs helye, az csak az ügyben eljáró hatóság érdemi döntése ellen benyújtott jogorvoslati kérelemben támadható."

5. Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Hulladékgazdálkodási Osztály BK/HGO/05375-3/2023. számú szakhatósági állásfoglalása:

„A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály (6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11.) 2023. szeptember 13. napján érkezett, fenti azonosító számú megkeresésére az **Országos Vízügyi Főigazgatóság** (1012 Budapest, Márvány u. 1/D.) meghatalmazása alapján a VIZITERV Environ Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi utca 15.) – *„a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" 6. részterület tárgyú – a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet* szerinti **környezeti hatásvizsgálati dokumentáció elbírálása iránti** kérelem vonatkozásában

szakhatósági hozzájárulásunkat megadjuk

az alábbiak szerint.

A benyújtott dokumentáció alapján – hulladékgazdálkodási szempontból – javasoljuk a környezetvédelmi engedély kiadását.

Hulladékgazdálkodási előírások:

1. Minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy az a környezetet a lehető legkisebb mértékben érintse, vagy a környezet terhelése és igénybevétele csökkenjen, ne okozzon környezetveszélyeztetést vagy környezetszennyezést, biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a képződő hulladék mennyiségének és

veszélyességének csökkentését, a hulladék hasznosítását, továbbá környezetkímélő ártalmatlanítását.

2. A létesítés és az üzemelés során a keletkező veszélyes és nem veszélyes hulladékokat *a hulladékjegyzékről szóló 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet* 2. melléklete szerint azonosító kód alá kell besorolni, és a környezet veszélyeztetését kizáró módon, a további kezelés, hasznosítás elősegítése érdekében szelektíven kell gyűjteni. A hulladék további kezelésre csak az adott hulladék típusra érvényes engedéllyel rendelkező szervezetnek adható át. A hulladékgazdálkodási engedély meglétéről és hatályosságáról a hulladék átadását megelőzően meg kell győződni. A keletkező hulladékok további kezelése során a hasznosítást előnyben kell részesíteni az ártalmatlanítással szemben.
3. Ártalmatlanításra csak az a hulladék kerülhet, amelynek anyagában történő hasznosítására vagy energiahordozóként való felhasználására a műszaki, illetőleg gazdasági lehetőségek még nem adottak, vagy a hasznosítás költségei az ártalmatlanítás költségeihez viszonyítva aránytalanul magasak. Ennek megfelelően a hasznosítható hulladék (pl. növényi hulladék komposztálása) hasznosításáról gondoskodni kell.
4. A kitermelt szennyezetlen talaj és más, természetes állapotában meglévő olyan anyag hulladékstátuszát, amelyet nem a kitermelés helyén használnak fel, *a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény* (a továbbiakban: Ht.) 1. § (1) bekezdés *23. pontja* szerinti fogalom meghatározással, valamint a melléktermékre vagy a hulladékstátusz megszűnésére vonatkozó rendelkezésekkel összhangban kell értelmezni.
5. A kitermelt talajt a további felhasználás előtt a szennyezőanyag-tartalom tekintetében vizsgálni szükséges. Amennyiben szennyezett, a VM rendelet 2. melléklete szerint hulladék azonosító kód alá kell besorolni és a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően veszélyes hulladékként kezelni.
6. Feltöltésre, visszatöltésre – hulladékhasznosítási engedély hiányában – kizárólag hulladéknak nem minősülő, a Ht. 9. § (1) bekezdésében foglalt hulladékstátusz megszűnésére vonatkozó feltételek teljesülését igazoló dokumentummal rendelkező inert anyag vagy szennyezetlen talaj használható fel. Az átvett anyag eredetét igazoló dokumentumokat meg kell őrizni.
7. A tevékenység végzése során keletkező veszélyes hulladékok kezelésénél *a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet) előírásait kell betartani. A Ht. 56. § (1) bekezdése alapján veszélyes hulladékot hulladékgazdálkodási engedély nélkül más hulladékkal, illetve anyaggal összekeverni vagy hígítani nem lehet.
8. A hulladék gyűjtőhelyek (üzemi, munkahelyi) kialakítását és üzemeltetését *az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól szóló 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet) vonatkozó előírásai szerint kell végezni.
9. A keletkezett hulladékokról *a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet* (továbbiakban: 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet) 3. § (1) bekezdése alapján nyilvántartást kell vezetni, és a 10. § alapján adatszolgáltatást teljesíteni a Korm. rendelet előírásainak megfelelően.
10. A nyilvántartásokat, bizonylatokat (közöttük a mérlegjegyeket) veszélyes hulladékok esetében a tárgyévet követő 10 évig, nem veszélyes hulladékok esetében a tárgyévet követő 5 évig meg kell őrizni.”

*

Jelen engedély nem mentesít a más jogszabályokban előírt engedélyek és szakhatósági állásfoglalások beszerzési kötelezettsége alól.

Az engedély érvényességi ideje: az engedély véglegessé válásától számított 10 év.

A környezetvédelmi engedély előírásaitól eltérően folytatott tevékenység esetén a környezetvédelmi hatóság határozatában kötelezi a környezethasználót kettőszázezer forinttól ötszázezer forintig terjedő bírság megfizetésére, az engedélyben rögzített feltételek betartására, valamint legfeljebb hat hónapos határidővel intézkedési terv készítésére.

A jelen döntés a közléssel végleges és végrehajtható, ellene közigazgatási úton további jogorvoslatnak helye nincs.
Az érdekelt a döntés ellen jogsérelemre hivatkozással közigazgatási pert indíthat.
Az erre irányuló kereset a döntés közlésétől számított 30 (harminc) napon belül, a Szegedi Törvényszékhez címezve, a döntést hozó hatóságnál (a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály – 6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11.) nyújtható be.
A keresetlevélben meg kell jelölni a döntéssel okozott jogsérelmet, az annak alapjául szolgáló tények és bizonyítékok előadásával, és a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet.

Gazdálkodó szervezet (ideértve az egyéni vállalkozót is), valamint a jogi képviselővel eljáró fél a keresetlevelet joghatályosan, kizárólag szabályszerűen előterjesztett elektronikus formában, az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló törvényben meghatározott elektronikus úton (e-Papír szolgáltatás útján: https://epapir.gov.hu) terjesztheti elő, a *„Közigazgatási szerv határozatának bírósági felülvizsgálat iránti keresetlevél benyújtása”* ügytípus választásával.
Jogi képviselő nélkül eljáró felperes a keresetlevelet jogszabályban meghatározott nyomtatványon is előterjesztheti.

A bíróság az ügy érdemében tárgyaláson kívül határoz, ha azonban a felperes tárgyalás tartását kéri, úgy erről a keresetben kell nyilatkoznia. Ennek elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

A közigazgatási per eljárási illetéke 30 000 Ft, azonban a keresetre illetéket leróni nem kell, mert a közigazgatási bírósági eljárásban a felet tárgyi illeték-feljegyzési jog illeti meg.
A keresetlevél benyújtásának a döntés végrehajtására nincs halasztó hatálya, azonban a bíróságtól az eljárás során bármikor azonnali jogvédelem kérhető.

A kérelmező az eljárás 2 900 000 Ft igazgatási szolgáltatási díját befizette, egyéb eljárási költség nem merült fel.

I N D O K O L Á S

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság megbízásából a VIZITERV Environ Nonprofit Kft. 2023. szeptember 5. napján a *„a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem” KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése* tárgyában *a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény* (a

továbbiakban: Kvt.) 66. § (1) bekezdésére figyelemmel környezeti hatásvizsgálat lefolytatásra irányuló kérelmet nyújtott be a környezetvédelmi hatósághoz (a továbbiakban: hatóság).

Tervező:
Név: VIZITERV Environ Nonprofit Kft.
Székhely: 4400 Nyíregyháza, Széchenyi utca 15. III. em.

A tervezett beruházás *a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: R.)
1. számú melléklet 2. a) pontja – Erdő igénybevétele nem termőföldként való további hasznosítás esetében 30 ha-tól –,
1. számú melléklet 53. pontja – Duzzasztómű vagy víztározó 2 millió m^3 duzzasztott, illetve tározott vízmennyiségtől –,
3. számú melléklet 127. pontja – Vízfolyásrendezés (kivéve az eredeti vízelvezető- képesség helyreállítására irányuló, fenntartási célú iszapeltávolítást és rézsűrendezést, amennyiben az a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló kormányrendeletben előírtak szerint a vizek állapota romlásának megelőzését, megakadályozását szolgálja) –
alá tartozik.

A R. 1. § (3) bekezdés a) pontja értelmében a tevékenység megkezdéséhez, ha az csak az 1. számú mellékletben szerepel, a környezeti hatásvizsgálati eljárás alapján környezetvédelmi engedély szükséges.
A R. 1. § (5) bekezdés értelmében a környezethasználó kérelmére a hatóság – előzetes vizsgálati eljárás nélkül – környezeti hatásvizsgálati eljárást folytat le, ha a környezethasználó olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely a 3. számú mellékletben szerepel.
A R. 7. § (1) bekezdés értelmében a környezeti hatásvizsgálati eljárást a hatóság a környezethasználó kérelmére indítja meg a kérelem mellé csatolt környezeti hatástanulmány alapján.

A dokumentáció tartalmilag és formailag megfelelt a R. előírásainak.

A Kvt. 66. § (1) bekezdés a) pontja értelmében „a környezethasználat a környezeti hatásvizsgálat hatálya alá tartozó tevékenységek esetén – a b) pontban és az (1a) bekezdésben foglaltak kivételével – a tevékenységre a környezetvédelmi hatóság által kiadott környezetvédelmi engedély véglegessé válását követően kezdődhet meg, illetve folytatható.”

A környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 5. § (2) bekezdés alapján „környezetvédelmi hatóságként - ha kormányrendelet másként nem rendelkezik - a területi környezetvédelmi hatóság jár el”. A Rendelet 2. § (1) bekezdése értelmében „területi környezetvédelmi hatóságként vármegyei illetékességgel - az e bekezdésben foglalt kivétellel – a vármegyei kormányhivatal jár el.

A kérelmet megvizsgálva a hatóság megállapította, hogy az hiányos, ezért a CS/Z02/08475-4/2023. számú végzésben hiánypótlásra – a megfizetett igazgatási szolgáltatási díj kiegészítésére - hívta fel a kérelmezőt.
A hiánypótlásnak 2023. szeptember 22-én eleget tettek.

Tervezett beruházás ismertetése:

Csongrád-Csanád vármegye vonatkozásában:

Földrajzi elhelyezkedés:
A Duna-Tisza közi Homokhátság nagyrészt az Alföld nagytáj, Dunai-Tisza közi síkvidék kistájait fedi le, de a Duna menti síkság, Alsó-Tisza-vidék és Bácskai síkvidék területét is érinti. A két nagy folyó mentén lapos síkság húzódik, a Dunáé szélesebb, a Tiszáé keskenyebb. A két folyó közének középső sávját foglalja el a Homokhátság.
A Duna-Tisza közi Homokhátságot a vízvisszatartás és vízpótlás szempontjából 7 részterületre osztották fel. Jelen eljárás tárgyát a 6. részterületre (Déli regionális vízpótlás) tervezett beavatkozások képezik. A 6. részterület – tervezési, műszaki szempontok alapján – két területi mozaikra (6a és 6b) került felosztásra.
A 6. részterület Bács-Kiskun vármegye és Csongrád-Csanád vármegye területét érinti. ***(A hatóság illetékességi területe Csongrád-Csanád vármegye.)***
Érintett települések:

Vármegye	Település	Vármegye	Település
Bács-Kiskun	Bócsa	Csongrád-Csanád	Tömörkény
	Bugac		Csanytelek
	Bugacpusztaháza		Baks
	Pirtó		Csengele
	Tázlár		Kistelek
	Móricgát		Balástya
	Jászszentlászló		Szatymaz
	Petőfiszállás		Pusztamérges
	Kunfehértó		Üllés
	Kiskunhalas		Forráskút
	Harkakötöny		Ruzsa
	Kisszállás		Zákányszék
	Kelebia		Bordány
	Balotaszállás		Zsombó
	Zsana		Öttömös
	Kiskunmajsa		Ásotthalom
	Csólyospálos		Mórahalom
	Kömpöc		Domaszék
	Pálmonostora		Röszke
	Szank		

Célkitűzés:
A tervezett beruházás átfogó célja a Duna-Tisza közi Homokhátság térségében a klímaváltozásból eredő kedvezőtlen hatások – szárazodás (melegedés, csapadékhiány) okozta vízhiány (talajvízszint-süllyedés, felszíni állóvizek eltűnése) – enyhítése és az alkalmazkodás lépéseinek megalapozása céljából tervezett vízgazdálkodási beavatkozások (helyi vízvisszatartás, külső forrásból biztosított vízpótlás) megvalósítása.
A komplex vízgazdálkodási projekt megvalósítása a területen lehulló csapadékvizek, valamint a dunai vízpótlásból származó vizek visszatartását, és a vízrendszerben való elosztását szolgálja. A vízvisszatartásból és a vízpótlásból származó többletvizek megjelenése javíthatja a táj vízháztartását, ezen keresztül szolgálja az ökológiai igényeket, enyhíti a klímaváltozásból eredő kedvezőtlen következményeket, közvetett módon javítva ezzel a terület eltartóképességét.
Közvetlen célok:

- kedvezőtlen vízháztartási feltételek javítása;

- felszíni vízkészletek növelése térségi vízpótlással vízhiányos időszakokban;
- fogyó talajvízkészletek visszapótlását támogató módszerek alkalmazása;
- felszíni vízkészletek optimális vízkormányzásának megvalósítása, másodlagos- és harmadlagos vízhasználatok infrastrukturális feltételeinek megteremtése.

Főbb műszaki beavatkozások:

Műszaki beavatkozások	Mennyiségek
Fejlesztett csatornahossz	341.888 fm
ebből új csatornahossz	4.234 fm
Nyomásközpontok	10 db
	+ 2 db felújítás, bővítés
Nyomóvezetékek hossza	91.816 m
Puffertározók	18 db; 617,39 ha
Ökológiai árasztás, vizes területek	27 db; 704,69 ha
Vízfelület (összesen)	1.322 ha
Térfogat (összesen)	11,24 M m^3

Térség vízpótlási vízigényét biztosító Dunai vízkivétel ***(Külön eljárás keretében)***:

A Homokhátság projekt déli részterületeinek vízpótlási vízigényét a Fajsznál tervezett Dunai vízkivételi mű biztosítja, melynek környezetvédelmi engedélyeztetése külön eljárás keretében történik. A tervezett műszaki beavatkozás során a Duna balpartján, a 1507,95-1508,05 fkm között 1 db vízkivételi mű létesül, ami biztosítja a 6a és 6b (illetve 5a, 5b) részterületek összesen 18 m^3/s-os vízpótlási vízigényét. A Dunai vízkivételi szivattyúteleppel átemelt 18,0 m^3/s vízhozam a kb. 19 km hosszban tervezett nyomóvezeték rendszeren (Dunai vízellátó nyomócső) keresztül jut el Hajós térségébe, a Homokhátság szélébe tervezett nyomásfokozó szivattyútelep előtti puffertározóba, ami tölthető a Duna-völgyi-főcsatorna vízkészletéből is, kiegészítve a Dunából átemelt vízhozamot. A Hajósi nyomásközponton keresztül a puffertározóból átemelt víz a 6a, 6b (illetve 5a, 5b) részterületek felé a Kéleshalmi nyomóvezetékeken (6 m^3/s kapacitás), illetve a Kunfehértói nyomóvezetékeken (12 m^3/s kapacitás) keresztül jut el a részterületi magaspontokra tervezett Kéleshalmi- és Kunfehértói-tározóba.

Vízpótlás műszaki feltételeinek megteremtése a főművi csatornákon:

A vízpótlási útvonalba bevont főművi csatornákon keresztül valósul meg a felszíni vizek pótlása. A vízpótlás térségbe juttatása és a szétosztás a meglévő, állami kezelésű főművi csatornák, a tervezett nyomóvezetékek és nyomásközpontok, illetve az újonnan tervezett összekötő csatornák alkotta hálózaton keresztül történik.

Meglévő, felújításra kerülő csatornák:

A meglévő csatornák nem megfelelő teljesítőképességű szakaszainak tisztítását, mederszelvényük bővítését (egy-, vagy kétoldali kotrás) minden esetben a növényzet eltávolítása előzi meg, mely gaz- és nádkaszálást, cserjeirtást, fakitermelést takar a szükséges mértékben. A vízveszteség, az infiltráció csökkentése érdekében a csatornák üzemeltethetőség szempontjából kulcsfontosságú szakaszain a meder részleges burkolása tervezett előregyártott monolit vb. elemekkel.

Felújítandó csatornák:

- Körös-éri főcsatorna
- Dong-éri főcsatorna
- Szésóstói-főcsatorna
- Fehértó-Majsai főcsatorna
- Bócsa-Bugaci csatorna
- Bócsa-Bugaci mellékcsatorna
- Tázlári csatorna

- Dorozsma-Halasi főcsatorna
- Dorozsma-Halasi II. (Üllési) mellékcsatorna
- Domaszéki főcsatorna
- Domaszéki I. mellékcsatorna
- Göbölyjárási csatorna
- Bodoglári csatorna
- Gyapjasi csatorna

Nyomásközpontok és nyomóvezetékek építése:

A beruházás keretében kiépül a rendszer működéséhez szükséges 12 db nyomásközpont és 15 db nyomóvezeték. A nyomócsövekre addig van szükség, míg a vizet a magaspontokra feljuttatják.

Nyomásközpontok:

- Kunfehértó nyk.
- Kunfehértó-Kőrös-éri nyk.
- Göbölyjárási nyk.
- Eresztői nyk.
- Bika tavi nyk.
- Járószéki nyk.
- Bodoglári nyk.
- Göbölyjárási közbenső szivattyúállás fejlesztése
- Bócsa-Bugaci szivattyúállás fejlesztése
- Kőrös-ér-Kelebiai nyomásközpont
- Dong-ér-Balástya-Csengele nyk.
- Bócsa-Bugaci-Kelő-éri és Szentkút-éri nyk.

Nyomóvezetékek:

- Kunfehértó-Dong-ér
- Kunfehértő-Kőrös-ér összekötő
- Göbölyjárási
- D-i vízszétosztó
- D-i vízszétosztó-Tázlári összekötő
- D-i vízszétosztó-VII. csatorna
- Göbölyjárási-Domaszéki
- Domaszéki-Zsana
- Ruzsa-Üllés összekötő
- Bodoglári összekötő
- Fejetéki mocsár
- Lódri nyomóvezeték
- Kőrös-ér-Négyesi és Gátsori cs.
- Dong-ér Balástya-Csengele összekötő
- Bócsa-Bugaci – Kelő-éri és Szentkút-éri

Új csatornák építése:

A magaspontokra nyomócsövekkel feljuttatott víz onnan már gravitációsan kerül továbbvezetésre. A vízutak azonban nem mindenütt kapcsolódnak össze megfelelően, ezért új csatornaszakaszok kialakítása is szükséges. 5 db új csatorna kialakítása tervezett.

Új csatornák:

- Kunfehértó-Kőrösér összekötő csatorna
- Dorozsma-Majsai tápcsatorna
- Dongér-Halas elkerülő csatorna

- Baromjárási tározó leürítő csatorna
- Tápcsatorna (Dong-ér bp. 44+370)

Medertározás

A helyben keletkező és a szükség szerint vízpótlással növelt felszíni vizek visszatartása részben a csatornákban, mederbeli tározással valósul meg a vízpótlásba bevont főművi csatornákon. A medertározás a csatornákban a meglévő műtárgyak részbeni bontásával, átépítésével, felújításával, illetve új vízgazdálkodási műtárgyak (pl. torkolati zsilip) építésével valósul meg. Új műtárgyak létesítése ott tervezett, ahol a torkolat közelében jelenleg nincs vízvisszatartási lehetőség, valamint a csatorna első meglévő műtárgya távolabb helyezkedik el a torkolattól.

Puffertározók és ökológiai árasztásos területek

A térségi vízpótlással a területen már eredetileg is meglévő tavak és tározók kapacitásának jobb kihasználására lesz lehetőség (a most sok esetben üres medrekben újra vízborítás jöhet létre), valamint ezt kiegészítik a helyi- és vízpótlással növelt felszíni vizek helybentartása és a vízpótlási vízhozam betározhatósága érdekében tervezett új tározók. A vízvisszatartási lehetőségek kialakítása érdekében létesülő tározók elsősorban a mély fekvésű területeken kerülnek kialakításra. A tározók kialakításával lehetőség nyílik irányítottan vizeket megtartani az érintett területeken, ezzel is tehermentesítve az egyébként is jelentősen leterhelt belvízrendszereket. A térség egészén kétféle tározótípus kialakítására kerülhet sor. A puffertározók esetén jellemzően folyamatos vízborítás várható a tározótéren belül, melynek szintje az üzemrendtől és a hidrometeorológiai helyzettől függ. Az ideiglenes vízvisszatartási helyszínek esetén állandó vízborítás nem várható a területen, az ökológiai „tározótér" jellemzően vízbő – télvégi, kora tavaszi – időszakban kerül feltöltésre és a hidrometeorológiai helyzet függvényében a nyár eleji-nyári időszakban kiszárad. Az ökológiai árasztás alá kerülő területeken a vízgyűjtőről érkező vizek visszatarthatók, illetve a sekély elárasztásukra pótolt vízből is van lehetőség.

Puffertározók

A puffertározók alapvető szerepe a rendszerben a helyi vízbázis biztosítása a nyomásközpontok részére, valamint a csatornákba történő gravitációs vízleadás, illetve a természetes vizek visszatartása (a beszivárogtatás – az ökológiai árasztásos területekkel szemben – másodlagos).

A puffertározók szükség szerint körtöltéssel, de a meglévő természetes domborzati viszonyokat felhasználva kerülnek kiépítésre, ≥1,0-2,5 m átlagos vízmélységgel. A puffertározók esetében vízzárást fokozó műszaki beavatkozás (bentonit bekeverés) is történik. A tározókra meghatározásra kerül egy üzemi vízszint. A puffertározókban mindig szükséges egy élettani és ökológiai szempontból minimális vízszintet tartani, amely alkalmas a tározókban megtelepedő, vízhez kötött életközösségek fennmaradásához. Ezt a vízszintet szükség szerint vízpótlással kell biztosítani.

A részterület legfontosabb tározója a Kunfehértói tározó, amelynek térfogata több, mint 2 M m^3. A tározó a Déli regionális vízpótlás fő fogadó fejtározója, amibe a Dunából és a Duna-völgyi főcsatornából beemelt vizek ideiglenesen tározódnak, majd innen kerül ellátásra a teljes vízpótló rendszer. A tározóba maximálisan 12,0 m^3/s vízhozam érkezik a Dunából. A tározó két rekeszre osztott. A felsőbe érkezik a dunai vízpótlás. Itt a vízkivétel és a nyomásközpont üzemelésének függvényében napi szinten gyors és viszonylag nagy vízszintingadozások alakulhatnak ki. A felső tározó rekeszhez kapcsolódik a Kunfehértói nyomásközpont, amihez a Kunfehértó-Dong-ér és a Kunfehértó Göbölyjárási nyomócsövek kacsolódnak. A nyomásközpont összes névleges kapacitása 10,1 m^3/s, amiből 5,6 m^3/s a Dong-éri nyomócső és 4,5 m^3/s a Göbölyjárási nyomócső kapacitása. Az alsó, nagyobb területű és térfogatú tározórész tiltóval szabályozható és a nagyobb víztömeg hosszabbtávú 2-5 napos tározására szolgál. Az alsó rekeszhez kapcsolódik a Körös-éri nyomásközpont és a

Kunfehértó-Körös-éri nyomócső. A nyomásközpont összes névleges kapacitása 1,0 m3/s. Alacsonyabb tározó vízszint esetében a vízkiadagolás biztonsága érdekében a nyomásközpont a főcsatorna végszelvényébe emeli be a tervezett vízpóló vízhozamot. A rekeszben tervezett maximális vízszint esetén 1,00 m^3/s-os gravitációs vízkiadagolás lehetséges a Körös-éri főcsatorna végszelvényébe a leeresztő műtárgyon keresztül. A vízkivétel és a nyomásközpont üzemelésének függvényében napi szinten mérsékelt vízszint-ingadozások alakulhatnak ki.

Puffertározók:

- Kunfehértó tározó felső
- Kunfehértó tározó alsó
- Szanki tározó
- Bodoglári I. tározó
- Bodoglári II. tározó
- Bodoglári III. tározó
- Dong-éri vízvisszatartási hely
- Göbölyjárási alsó tározó
- Széksóstói felső tározó
- Eresztői tározó
- Dorozsma-Halasi felső tározó
- Dorozsma-Halasi középső tározók
- Dorozsma-Halasi alsó tározó
- Baromjárási tározó
- Bika tó
- Nyárfás tározó
- Lódri tó felső
- Kelebiai IV-es tó

Vízvisszatartás potenciális elöntési (ún. öko árasztásos) területeken

Az ökológiai árasztásos helyszínek szerepe a rendszerben a vízvisszatartás és beszivárogtatás. Ezeken a területeken a víz beszivárog, illetve elpárolog, emelve a talajvízszinteket, javítva a terület mikroklímáját, kedvező hatást gyakorolva a gyepterületeken folytatott gazdálkodásra.

Az ökológiai árasztásos helyszínek a meglévő természetes domborzati viszonyokat felhasználva kerülnek kialakításra. Ezek általában sekély (≤1,0 m) vízmélységűek. E tározótípus esetén körtöltés építése alapvetően nem tervezett. A medervonalazást, valamint a maximális vízfelület kialakítását csak a meglévő domborzati viszonyok és morfológiai jellemzők határozzák meg. A tervezett árasztási területet a domborzati viszonyok rajzolják ki. A cél a csatorna főmedréből a vizek kiléptetése a környező terep szintjére. Ezt elősegítő és lehetővé tevő műtárgyak és depóniák tervezettek.

Ökológiai árasztásra kijelölt területek

- Inokai tó
- Járószéki tó
- Fejetéki mocsár
- Bodoglári I. tározó öko
- Banó-tó
- Jászszentlászló-tói tározó
- Müllerszéki tározó
- Balástya-Szirtusszéki tározó
- Göbölyjárási felső tározó
- Dorozsma-Halasi középső tározók öko
- Dorozsma-Majsai vízvisszatartási hely

- Lódri tó alsó
- Ábrahámszéki tározó felső
- Ábrahámszéki tározó alsó
- Ruzsa alatti tározó
- Bogárzói I. tározó
- Bogárzói II. tározó
- Masakanyari I. tározó
- Masakanyari II. tározó
- Külső-Csorvai tározó
- Őrházi tározó
- Siskóhalmi tározó
- Rívói tározó
- Kelebiai III-as tó
- Védett láp és gyepek
- Szappanos tó
- Sós-tó

Egyéb műszaki elemek

Komplex monitoring rendszer

A részterületen tervezett komplex monitoring rendszer kiépítése is, amely a meglévő észlelőhálózat fejlesztésével, új észlelési pontok létesítésével a csatornákban és a tározókban távjelzett vízszint, illetve vízminőségi adatokat biztosít. A vízpótlások, tározások, elszivárogtatások megfigyelésére, kontrolljára komplex monitoring rendszer kerül telepítésre és működtetésre, ahol a hidrológiai, hidrometeorológiai, vízminőségi és ökológiai sajátosságok, változások nyomon követhetők. A tározókba és a szétosztórendszerbe táplált kiadott mennyiségek pontos mérése és rögzítése elengedhetetlen. A tervezések későbbi fázisában kerülnek meghatározásra a részterületen jelenleg is működő meglévő monitoring rendszerbe beépítésre kerülő új elemek.

Raktárhelyiségek

A beruházás részeként – kapcsolódó létesítményként – két helyszínen raktárhelyiség kialakítása is tervezett.

Bács-Kiskun vármegye vonatkozásában:

A fejlesztés által érintett települések:

Bács-Kiskun vármegyéből			
Balotaszállás	Bócsa	Bugac	Bugacpusztaháza
Csólyospálos	Harkakötöny	Jászszentlászló	Kelebia
Kiskunhalas	Kiskunmajsa	Kisszállás	Kömpöc
Kunfehértó	Móricgát	Pálmonostora	Petőfiszállás
Pirtó	Szank	Tázlár	Zsana
Csongrád-Csanád vármegyéből			
Ásotthalom	Baks	Balástya	Bordány
Csanytelek	Csengele	Domaszék	Forráskút
Kistelek	Mórahalom	Öttömös	Pusztamérges
Röszke	Ruzsa	Szatymaz	Tömörkény
Üllés	Zákányszék	Zsombó	

A TERVEZETT FEJLESZTÉS

A tervezett tevékenység célja

A Duna-Tisza közi Homokhátság az ország egyik legvízhiányosabb, ökológiai szempontból legsérülékenyebb, az időjárás kedvezőtlen hatásainak kitett vidéke, itt a legnagyobb az ún. „éghajlati vízhiány". A területre jellemző homoktalajokon, azok gyenge víztartó-képessége miatt a növényzet nyári vízellátottsága – a csapadék mellett – a talajvízből a gyökérzónába feljutó vízmennyiségtől függ. Ez a mennyiség azonban egyre kevesebb, hiszen a talajvízszint már számos helyen 4-5 m mélységben van. Így, csak a jelentős változáshoz alkalmazkodni képes növényzet tud természetes módon fennmaradni, a korábbi vizes élőhelyek területe jelentősen csökkent, a felszíni növénytakaró összetétele megváltozott, a szárazságtűrő fajok egyre inkább meghatározóvá váltak.

A Homokhátság egészére kiterjedő vízgazdálkodási program több ütemben, több célterületre javasol megoldásokat a vízhiány enyhítésére. A kedvező irányú változások egyik hajtóereje lehet a vízgazdálkodási helyzet javítása. A konkrét közvetlen cél tehát a terület vízellátottságának javítása, a vízhiány csökkentése, amihez rendelhető megoldások már komplex módon a közvetett célokat is szolgálják. Ezek:

- a természetes és a természetközeli ökorendszerek állapotának javítása, helyreállítása;
- a térség mikro- és mezoklímájának javítása, a sivatagosodás folyamat megállítása;
- a fenntartható vízhasználatok irányába való jelentős elmozdulás a felszín alatti vízkészletekkel való takarékoskodással és az öntözési szokások változtatásával;
- jobb, kiszámíthatóbb gazdálkodási körülmények kialakítása, kultúrökoszisztémák terméseredményeinek javítása;
- fentieken keresztül a terület élhetőségének és eltartóképességének javítása.

A vízháztartási tulajdonságok javulásához alapvetően három tényezőnek kell fennállnia:

- a felszínre jutó víz minél nagyobb hányada jusson a talajba (felszíni lefolyás és párolgás csökkentése),
- a talajba jutó víz minél nagyobb hányada tározódjon a talajban (vízraktározóképesség növelése, „szivárgási veszteségek" csökkentése),
- talajban tározott víz minél nagyobb hányada váljon az ökoszisztéma, illetve a kultúrnövények által hasznosíthatóvá.

A fentiek alapján megállapítható, hogy jelen esetben a fejlesztés a többletvizek vízpótlási célterületekre történő eljuttatásával közvetlenül, míg a csatornamedrekben történő magas vízszinten tartásával közvetetten hozzájárul a talajok vízpótlásához. A növények számára a talajban lévő víz elérhetőbb lesz. Amennyiben a talajra jutó víz mennyisége meghaladja a növények vízigényét és a párolgási veszteséget, akkor a térségben számítani lehet a talajvízszint emelkedésére is.

A talajvízszintek klímaváltozás miatti érzékenysége Magyarországon *(1 – fokozottan veszélyeztetett, 2 – veszélyeztetett, 3 – mérsékelten veszélyeztetett, 4 – nagy folyók részleges hatása alatt álló, 5 – alig veszélyeztetett, 6 – kevésbé veszélyeztetett) (Forrás: VGT3 II. vitaanyag (2021))*

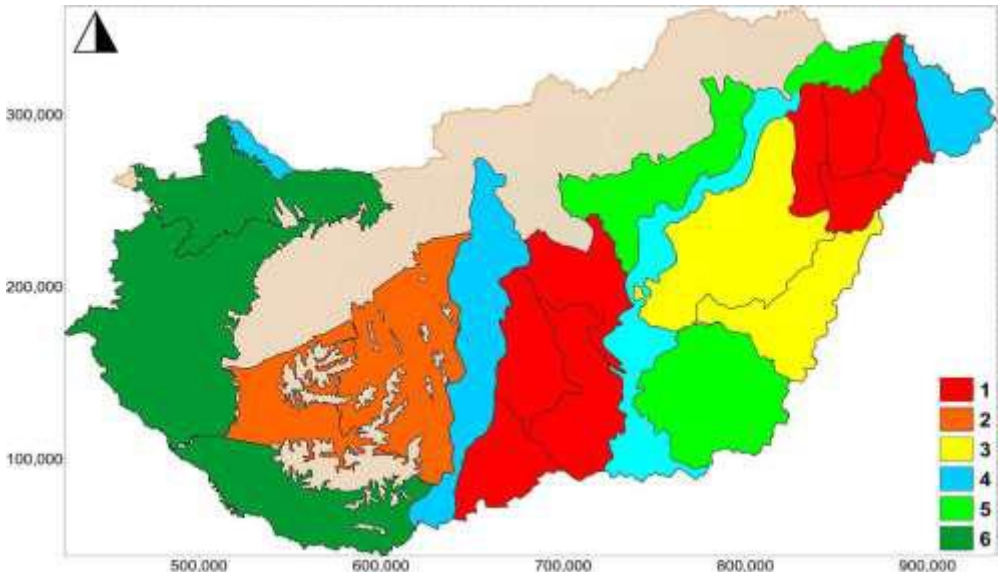

A talajvízszint 1971-2000. közötti időszak augusztusi és februári átlagához mért süllyedése (*Forrás: OVF, ATIVIZIG)*:

2019. augusztus **2021. február**

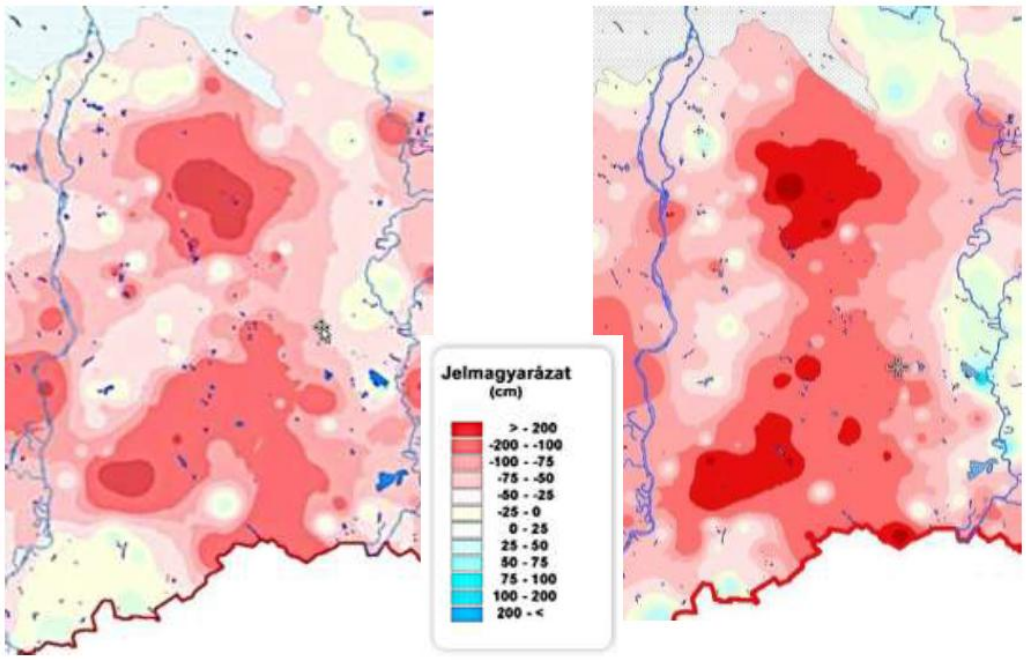

A TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK

A Homokhátság projekt déli részterületeinek vízpótlási igényét a Fajsznál tervezett Dunai vízkivételi mű biztosítja. A tervezett műszaki beavatkozás során a Duna balpartján, a 1507,95-1508,05 fkm között 1 db vízkivételi mű létesül, ami biztosítja az 5a, 5b, 6a és 6b részterületek összesen 18 m^3/s-os vízpótlási vízigényét.

A Dunai vízkivételi szivattyúteleppel átemelt 18,0 m^3/s vízhozam a ~19 km hosszban tervezett nyomóvezetékrendszeren (Dunai vízellátó nyomócső) keresztül juttatja el a szükséges vizet Hajós térségébe, a Homokhátság szélébe tervezett nyomásfokozó szivattyútelep előtti puffertározóba, ami tölthető a Duna-völgyi-főcsatorna vízkészletéből is (így kiegészítve a Dunából átemelt vízhozamot). A Hajósi nyomásközponton keresztül a

puffertározóból átemelt víz az 5a-5b és a 6a-6b részterületek felé a Kéleshalmi nyomóvezetékeken (6 m^3/s kapacitás), illetve a Kunfehértói nyomóvezetékeken (12 m^3/s kapacitás) keresztül jut el a részterületi magaspontokra tervezett Kéleshalmi- és Kunfehértói-tározóba.

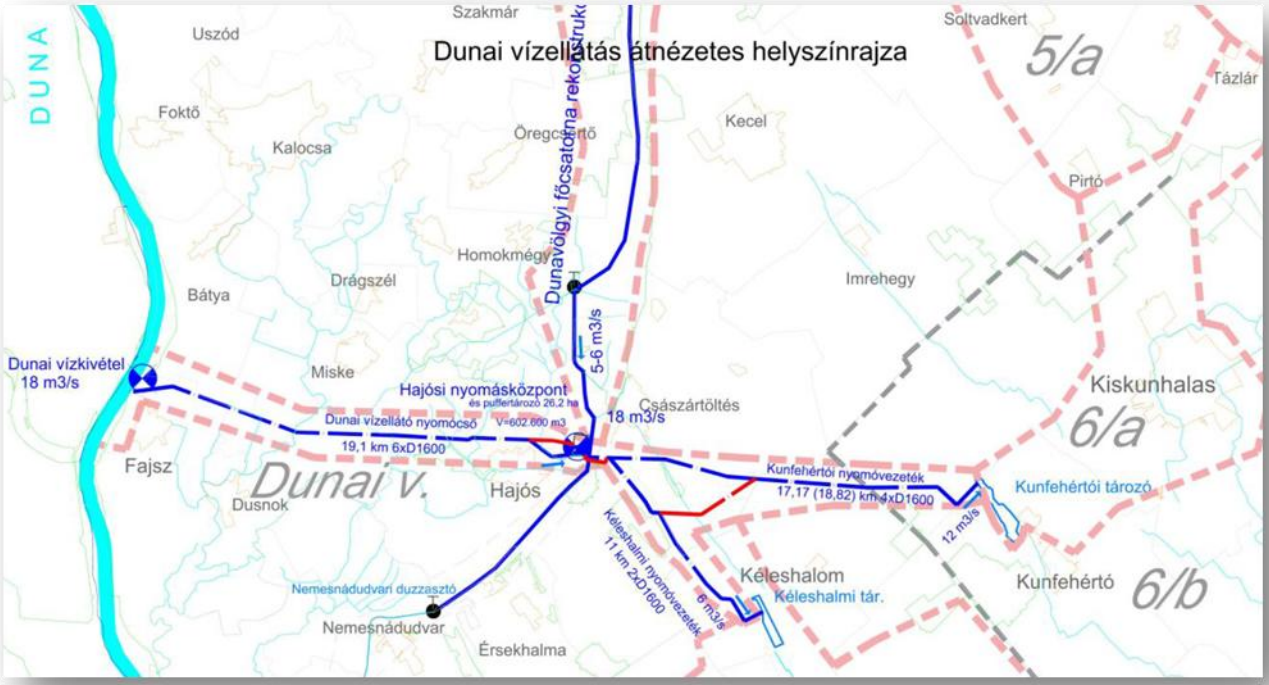

Általánosan elmondható, hogy a projektben érintett meglévő és új csatornamedrekben, valamint a puffertározók területén gazkaszálás, nádkaszálás, cserjeirtás, fakitermelés tervezett a szükséges mértékben. A növényzet eltávolítás alapgépre szerelt hidraulikus adapterekkel történik a partokról. Vízállás esetén (ez elsősorban a Dong-éren várható) a vízről úszó kasza és/vagy növényzet eltávolító pálcás nyitott kanállal szerelt adapterekkel történik. Az ilyen típusú adapterek csak a növényzetet/hínárt és a gyökérzetet távolítják el. Az iszap és benne lévő élőlények egyszerűen visszafolynak a mederbe a pálcaközökben.

Tervezett beavatkozások típusa	**Mennyisége**	**Mértékegység**
Fejlesztett csatornahossz	341.888	fm
Ebből új csatornahossz	4.234	fm
Puffertározók	18	db
Terület	617,39	ha
Ökológiai árasztás, vizes területek	27	db
Terület	704,69	ha
Nyomásközpontok	12	db
Ebből felújítás, bővítés	2	db
Nyomóvezetékek hossza	91.816	fm

Új csatornák építése, csatornarekonstrukció, mederszelvény bővítés, műtárgymunkálatok

Az új csatornák építése során humuszmentés szükséges. A csatorna kialakítása kotrással tervezett, helybeni depóniaépítéssel, dózeres egyengetéssel, planírozással. Anyagszállítás nem tervezett. A munkaterület megközelítése a csatorna nyomvonala mentén, ideiglenes

megközelítő földúton történik. A kikerülő földet és humuszanyagot a csatorna fenntartósávjában deponálják.

Tervezett új csatornák	Hossza (km)	Terv. víz-hozam m^3/s	Kotrás DTM-ből (m^3)	Tervezett műtárgyak db	Területigény, ha
Kunfehértó-Kőrösér összekötő csatorna	0,455	1	3 058	2	0,68 (Kunfehértó)
Dorozsma-Majsai tápcsatorna	0,19	1	528	0	0,58 (Kiskunmajsa)
Dongér-Halas elkerülő csatorna	2,009	5,6	32 807	10	9,44 (Kiskunhalas)
Baromjárási tározó leürítő csatorna	0,69	1	2 070	2	1,77 (Üllés)
Tápcsatorna (Dong-ér bp. 44+370)	0,89	1	1 800	1	1,88 (Szank)

Csatornarekonstrukció során, a szakaszos lokális kotrással tervezett szakaszokon, ahol a mederből iszapeltávolítás szükséges, ott a munka alapgépre szerelt hidraulikus iszapoló kanállal történik a partokról. Az érintett főcsatornák/csatornák felső, mederbővítéssel érintett szakaszain, az új igénybevételre kerülő mezőgazdasági területeken dózeres humuszolás után a partról végzett mederszelvény bővítés és helyi depóniaépítés történik, mederszelvény mérettől függően egy vagy két oldalról hidraulikus kotrógépekkel. A víz továbbítása szempontjából kulcsfontosságú mederszakaszokon a tervezett mederburkoló fenékelemet beépítik a partról egy, vagy váltott oldali megközelítéssel. A fenékelem beépítését követően a humuszmentési terv szerint kerül visszahumuszolásra a terület. A munkaterület szélessége az egyes csatornák bővítési igényétől függő. A meglévő partélektől számítva maximálisan 12-50 m szélességet vesz igénybe oldalanként. A mederszélességek (partéltől- partélig) 10-25 m között változnak a beágyazódottságtól függően.

Neve	Szakaszos, lokális kotrások (m^3)	Rekonstrukció (km)			Fejlesztés (km)			Fenékelemes burkolás (km)			Terület-igény
		-tól	-ig	összes	-tól	-ig	összes	-tól	-ig	összes	ha
Körös-éri fcs.	66 505	13,760	31,954	18,194	31,954	49,078	17,124	45,351	49,078	3,727	131,66
Széksóstói fcs.	43 947	10,889	18,439	7,550	18,439	43,687	25,248	-	-	-	111,5
Fehértó - Majsai fcs.	79 475	5,867	37,684	31,817	37,684	44,622	6,938	37,670	40,952	3,282	88,66
Bócsa-Bugaci cs.	49 109	0,000	22,059	22,059	22,059	29,795	7,736	-	-	-	69,27

Bócsa-Bugaci mcs.	12 310	-	-	-	0,000	4,446	4,446	-	-	-	15,81
Dorozsma-Halasi II. mcs.	23 662	0,000	7,994	7,994	7,994	15,274	7,280	-	-	-	40,64
Tázlári cs.	27 962	-	-	-	0,000	8,624	8,624	-	-	-	29,54
Göbölyjárási cs.	32 622	0,000	3,850	3,850	3,850	8,800	4,950	3,850	8,800	4,950	61,84
		8,800	13,674	4,874							
Domaszéki I. mcs.	6 222	2,849	8,304	5,455	0,000	2,849	2,849	-	-	-	17,93
Bodoglári cs.	2 504	3,770	4,579	0,809	0,000	3,770	3,770	0,000	3,760	3,760	15,15
Domaszéki fcs.	30 000	39,000	42,414	3,414	7,039	39,000	31,961	26,000	31,000	5,000	133,69
								34,000	39,000	5,000	
Dorozsma-Halasi fcs.	35 073	0,000	2,068	2,068	2,068	7,478	5,410	-	-	-	97,8
		7,478	18,382	10,904	18,382	32,440	14,058	-	-	-	
		32,440	32,511	0,071	-	-	-	-	-	-	
Dong-éri fcs.	103 125	0,000	40,000	40,000	-	-	-	69,300	77,556	8,256	316,19
	28 623	40,000	69,300	29,300	-	-	-				
		69,300	77,556	8,256	-	-	-				
Gyapjasi cs.	344	0,000	0,716	0,716	-	-	-	-	-	-	2,16

A projekt célok elérése érdekében az érintett létesítmények műtárgyainak vizsgálata megtörtént, meghatározták a vízvisszatartási feladatok végrehajtásához az új műtárgyak, a vízátvezetés miatt szükséges műtárgy átépítési-, rekonstrukciós és felújítási feladatokat. A használaton kívüli és a vízfolyást akadályozó rossz állapotú létesítményeket elbontják.
A csatornamedrekben a meglévő, rossz állapotú átereszek átépítése, valamint a meglévő, rossz állapotú burkolatok javítása, szükség szerinti cseréje tervezett. A nem megfelelő állapotú műtárgyakat először elbontják hidraulikus bontófejjel. Az építési munkagödör kialakítása után megépül az alapozás és a felszerkezet. Végezetül a térszíni utómunkákkal fejeződik be a műtárgy kivitelezése. Egy-egy új műtárgy építésének / fejlesztésének időtartama az időjárástól függően megközelítőleg 8-12 hét.

A tervezett új műtárgyak építése, a meglévő műtárgyak bontása/átépítése/fejlesztése során a munkaterület maximális mérete 1.000 m^2. Ezen jól körülhatárolható munkaterületen belül történik az anyagok ideiglenes deponálása, ideiglenes géptárolás, felvonulásai létesítmények elhelyezése. Ezen lokális terültek egybeesnek a csatornák munkaterületeivel, azokkal

nagyrészben átfedésben vannak. Pontszerűen, lokálisan kiszélesítések történnek a műtárgyak közvetlen környezetében.
A betöltésezés, felszín közeli, max 50 cm-es bevágású földmunkával jár (humuszolás). A depóniák talpszélessége max. 4 m, amit a csatorna jelenlegi part élétől kell figyelembe venni, várhatóan mindkét oldalon.
A belvizeket összegyűjtő műtárgyak megépítése a csatorna jelenlegi mélységétől függően max. 1,5-3 m mélységű munkagödör kitermeléssel jár, max. 100 m^2 felületen.

Csatorna neve	Műtárgymunkálat		Tervezett vízvisszartási hely a főmederben és a becsatlakozó oldalcsatornákban (db)
	új műtárgy építése (db)	bontás/ átépítés/ fejlesztés (db)	
Kőrös-éri fcs.	17	76	69
Széksóstói fcs.	7	52	39
Fehértó-Majsai fcs.	29	64	33
Bócsa-Bugaci cs.	18	34	10
Bócsa-Bugaci mcs.	1	10	-
Dorozsma-Halasi II.	24	25	24
Tázlári cs.	13	13	8
Göbölyjárási cs.	11	15	11
Domaszéki I. mcs.	3	19	3
Bodoglári cs.	2	8	2
Domaszéki fcs.	20	49	69
Dorozsma-Halasi fcs.	22	61	66
Dong-éri fcs.	4	67	5
Gyapjasi cs.	-	1	-

Puffertározók és ökológiai árasztásos területek kialakítása
A vízkormányzási fejlesztéseken túl Kiskunmajsa és Kistelek térségében a Homokhátság vízvisszatartási lehetőségek kialakítása projektelem számos tározó létesítésével valósulna meg Bács-Kiskun vármegye és Csongrád-Csanád vármegye mély fekvésű érintett területein. A tározók kialakításával lehetőség nyílik irányítottan vizeket megtartani az érintett területeken, ezzel is tehermentesítve az egyébként is jelentősen leterhelt belvízrendszereket. A térség egészén kétféle tározótípus kialakítására kerülhet sor. A **puffertározók** esetén jellemzően folyamatos vízborítás várható a tározótéren belül, melynek szintje az üzemrendtől és a hidrometeorológiai helyzettől függ. Az **ideiglenes vízvisszatartási helyszínek** esetén állandó vízborítás nem várható a területen, az ökológiai „tározótér” jellemzően vízbő - télvégi, kora tavaszi - időszakban kerül feltöltésre és a hidrometeorológiai helyzet függvényében a nyár eleji-nyári időszakban kiszárad. Az ökológiai árasztás alá kerülő területeken a vízgyűjtőről érkező vizek visszatarthatók, illetve a sekély elárasztásukra pótolt vízből is van lehetőség.

A puffertározók középvonalába a beeresztő és leeresztő/nyomásközpont között a mélyvonulatban vagy a csatorna meglévő medrének vonalában egy mélyebb vezérárkot alakítanak ki, amely halárokként is működik és lehetővé teszi a megtelepedő halak és más vízi

élőlények téli túlélését. A töltésépítés a vízépítési földművek építési technológiája szerint történik. A munkákhoz kortógép, dózer, tömörítőhenger (önjáró vagy vontatott) és tehergépkocsi használata szükséges. A szükséges földanyagot a tározó terület felső rétegeiből tervezik biztosítani, ezért az építés során kizárólag a tározó bruttó területén történik munkavégzés. Az építések ideje becslés alapján 1 hét / max. vízfelület hektár. Azaz egy 40,0 ha nettó vízfelületű tározó megépítése minden létesítményével bruttó 40 hét építési időtartamra becsülhető.

Az ökológiai árasztásos helyszínek szerepe a rendszerben a vízvisszatartás és beszivárogtatás. A meglévő természetes domborzati viszonyokat felhasználva alakítják ki. Ezek általában sekély (<1,0 m) átlagos vízmélységűek. E tározótípus esetén körtöltés építése alapvetően nem tervezett, a cél a csatorna főmedréből a vizek kiléptetése a környező terep szintjére. Ezt elősegítő és lehetővé tevő műtárgyak és depóniák tervezettek.

Létesítmény neve	**Átlagos víz-mélység (m)**	**Vízfelület (előzetes) (ha)**	**Becsült térfogat (em^3)**	**Szige-telés**	**Tervezett műtárgy (db)**	**Tározó/ öko árasztás**	**Építéssel érintett terület (ha)**
Kunfehértó tározó felső	1,36	39,84	540,00	igen	2	puffer	54,38
Kunfehértó tározó alsó	1,69	93,96	1586,00	igen	3	puffer	110,71
Inokai tó	1,28	39,02	517,00	nem	1	öko	1,60
Járószéki tó	0,38	21,21	82,86	nem	3	öko	6,05
Fejetéki mocsár	0,29	6,16	18,00	nem	1	öko	-
Szanki tározó	0,38	20,94	80,23	igen	3	puffer	51,68
Bodoglári I. tározó	1,12	27,38	306,00	igen	4	puffer	42,34
Bodoglári I. tározó öko		8,92	64,87	nem		öko	-
Bodoglári II. tározó	0,52	10,03	52,65	igen	4	puffer	15,51
Bodoglári III. tározó	0,7	6,61	46,53	igen	3	puffer	11,97
Banó-tó	0,73	35,70	260,00	nem	3	öko	18,69
Dong-éri vízvisszatartási hely	0,5	8,03	40,00	nem	3	puffer	11,43
Jászszentlászló-tói	0,5	37,84	253,00	nem	1	öko	-
Müllerszéki tározó	0,41	87,30	342,39	nem	1	öko	-
Balástya-Szirtusszéki tározó	0,5	18,20	20,66	nem	2	öko	-
Göbölyjárási felső tározó	0,93	74,41	698,80	nem	2	öko	-
Göbölyjárási alsó tározó	0,71	72,26	514,98	igen	5	puffer	103,39
Széksóstói felső tározó	1,21	97,46	1184,33	igen	2	puffer	117,36
Eresztői tározó	1,56	32,85	512,41	igen	3	puffer	50,14
Dorozsma-Halasi felső tározó	1,46	16,89	246,68	igen	5	puffer	32,48
Dorozsma-Halasi középső tározók	1,14	24,29	240,55	igen	5	puffer	43,59
Dorozsma-Halasi középső tározók öko		0,98	1,35	nem		öko	-

Dorozsma-Halasi alsó tározó	1,0	25,92	259,91	igen	3	puffer	40,58
Dorozsma-Majsai vízvisszatartási hely	0,08	7,36	6,27	nem	1	öko	-
Baromjárási tározó	0,85	17,90	152,27	igen	3	puffer	26,41
Bika tó	0,63	40,90	259,23	igen	3	puffer	48,66
Nyárfás tározó	0,92	12,83	118,04	igen	3	puffer	27,18
Lódri tó felső	1,04	29,45	309,80	igen	3	puffer	23,06
Lódri tó alsó	0,62	36,99	231,03	nem	1	öko	-
Ábrahámszéki tározó felső	0,32	28,00	92,01	nem	1	öko	-
Ábrahámszéki tározó alsó	0,12	9,84	14,61	nem	1	öko	-
Ruzsa alatti tározó	0,58	6,35	35,54	nem	2	öko	-
Bogárzói I. tározó	0,57	35,49	201,00	nem	3	öko	-
Bogárzói II. tározó	0,48	22,86	109,00	nem	2	öko	-
Masakanyari I. tározó	0,28	11,05	30,66	nem	1	öko	-
Masakanyari II. tározó	0,34	14,59	49,44	nem	1	öko	-
Külső-Csorvai tározó	0,37	7,47	28,11	nem	2	öko	-
Őrházi tározó	0,64	2,69	17,23	nem	0	öko	-
Siskóhalmi tározó	0,33	2,67	10,08	nem	1	öko	-
Rívói tározó	0,21	21,49	46,00	nem	2	öko	-
Kelebiai IlI-as tó	2,38	50,10	995,31	nem	6	öko	32,70
Kelebiai IV-es tó	1,29	39,85	375,28	nem	5	puffer	61,31
Védett láp és gyepek	0,36	24,25	88,24	nem	1	öko	-
Szappanos tó	-	57,67	115,34	nem	1	öko	-
Sós-tó	-	36,08	85,54	nem	1	öko	-

A részterület legfontosabb tározója a Kunfehértói tározó, ami a Déli regionális vízpótlás fő fogadó fejtározója, melybe a Dunából és a Duna-völgyi főcsatornából beemelt vizek ideiglenesen tározódnak, majd innen látják el a teljes vízpótló rendszert. A tározó két rekeszre osztott. A felsőbe érkezik a dunai vízpótlás. Itt a vízkivétel és a nyomásközpont üzemelésének függvényében napi szinten gyors és viszonylag nagy vízszintingadozások alakulhatnak ki. A felső tározó rekeszhez kapcsolódik a Kunfehértói nyomásközpont, amihez a Kunfehértó-Dong-ér és a Kunfehértó Göbölyjárási nyomócsövek kapcsolódnak. Az alsó, nagyobb területű és térfogatú tározórész tiltóval szabályozható és a nagyobb víztömeg hosszabbtávú 2-5 napos tározására szolgál. Az alsó rekeszhez kapcsolódik a Körös-éri nyomásközpont és a Kunfehértó-Körös-éri nyomócső.

Nyomásközpontok és nyomóvezetékek építése

A tervezett nyomásközpontokat a legtöbb esetben közvetlenül a puffertározók (vagy csatornák) partján alakítják ki, vasbeton szívóaknákkal. A Kunfehértói szivattyútelepeken egy szivattyútelepi központ létesítését tervezik, mely 1 db pihenő és 1 db elektromos irányítókonténerből áll.

Nyomásközpontok	Helyszín	Vízhozam (m^3/s)	Területigény (m^2)	Szivattyúk száma (db)	Szivattyú teljesítménye (össz) (kW)
Kunfehértó nyk.	Kunfehértó 0152/23-24 hrsz.	10,1	5.000	12+2	1.938
Kunfehértó-Kőrös-éri nyk.	Kunfehértó 0152/4, 0152/39 hrsz	1	1.000	1	60
Göbölyjárási nyk.	Balotaszállás 098/24 hrsz.	4	1.500	5+1	1.350
Eresztői nyk.	Zsana 0226/7 hrsz.	1	1.000	1+1	400
Bika tavi nyk.	Ruzsa 0197/13 hrsz.	1	1.000	1+1	400
Járószéki nyk.	Kiskunhalas 0721/41-42 hrsz.	1,2	1.000	2+1	825
Bodoglári nyk.	Kiskunmajsa 0593/134 hrsz.	1,5	1.000	1	40
Göbölyjárási közbenső szivattyúállás fejlesztése	Balotaszállás 0146/47; 0146/20 hrsz.	4,5	1.500	4	600
Bócsa-Bugaci szivattyúállás fejlesztése	Bócsa 0198/7; 0242 hrsz.	0,5-1,0	700	1+1	300
Kőrös-ér-Kelebiai nyomásközpont	Kelebia 0132/6 hrsz.	0,2	500	1+1	80
Dong-ér-Balástya-Csengele nyk.	Jászszentlászl ó 0130 hrsz.	0,2	500	1+1	80
Bócsa-Bugaci-Kelő-éri és Szentkút-éri nyk.	Bugac 0420 hrsz.	0,2	500	1+1	80

A továbbvezetendő vízhozamnak megfelelő átmérőjű nyomócsöveket rézsűs munkaárokba fektetik, humuszmentéssel, kotrással, réteges tömörítéssel, helyben deponált anyagból. A munkaárok építése kétoldali kotrással történik, melyhez mindkét oldalon 5-5 m-es sávot kell kialakítani, a kitermelt földet két oldalra ideiglenesen deponálják. A deponálás területi igénye 14-14 m, így a teljes igénybe vett sáv szélessége 60 m (a tengelytől mérten: 30-30 m).
A tervezett vezetékek nyomvonalán szállítják be az építési anyagokat, ideiglenes megközelítő földúton. A keresztező állami/önkormányzati utak adják az ideiglenes utak kiinduló és végpontjait.
Út és vasútkeresztezések esetén a keresztezés útalatti átsajtolással történik védőcsőben. Földútkeresztezés esetén védőcsőben történik a keresztezés. Csatornakeresztezés a nyilvántartott fenékszint alatt 1,5 m-re csőátsajtolással, védőcsőben történik.

Tervezett nyomóvezeték	Hossz (km)	Vízhozam (m^3/s)	Terület-igény (ha)	Betorkollás
Kunfehértó-Dong-ér	16,21	5,6	93,2	Kunfehértói megkerülő csatorna végszelvénye (onnan Dong-ér)
Kunfehértó-Kőrös-ér összekötő	0,43	1	0,68	Kőrös-éri főcsatorna
Göbölyjárási	13,09	4,5	119,44	Göbölyjárási puffertározó
D-i vízszétosztó	17,62	1-1,2	54,90	Bócsa-Bugaci és Tázlári csatornák
D-i vízszétosztó-Tázlári összekötő	4,062	0,5	13,60	Tázlári csatorna
D-i vízszétosztó-VII. csatorna	1,066	0,2	2,21	Pirtói-csatorna, Büdöstó-Soltvadkerti tó (5a részterület)
Göbölyjárási-Domaszéki	8,594	1+3	44,55	Széksóstói-főcsatorna, illetve Domaszéki-főcsatorna
Domaszéki-Zsana	2,955	1	9,02	Dorozsma-Halasi főcsat.,Dorozsma-Halasi felső tározó
Ruzsa-Üllés összekötő	4,937	1	15,13	Domaszéki I. mcs, Dorozsma-Halasi II. csat., Baromjárási tározó
Bodoglári összekötő	0,80	1,5	2,91	Bodoglári csatorna
Fejetéki mocsár	2,314+0,12	0,1	5,03	Fejetéki mocsár, Kiskunhalasi sóstó
Lódri nyomóvezeték	0,80	0,8	5,18	Lódri-tó felső tározó
Kőrös-ér-Nyégyesi és Gátsori cs.	4,704	0,2	9,49	Négyesi és Gátsori csatornák
Dong-ér Balástya-Csengele összekötő	1,884+0,09	0,2	4,00	Balástya-Csengeli csatorna és Jászszentlászló 36/24 hrsz-ú belterületi
Bócsa-Bugaci - Kelő-éri és Szentkút-éri	12,139	0,2	24,28	Kelő-éri és Szentkút-éri csatornák

Egyéb műszaki elemek

A részterületen tervezett komplex monitoringrendszer kiépítése is, amely a meglévő észlelőhálózat fejlesztésével, új észlelési pontok létesítésével a csatornákban és a tározókban távjelzett vízszint / vízminőségi adatokat biztosít. A vízpótlások / tározások / elszivárogtatások megfigyelésére, kontrolljára komplex monitoring rendszert kívánnak telepíteni és működtetni, ahol a hidrológiai, hidrometeorológiai, vízminőségi és ökológiai sajátosságok, változások nyomon követhetők. A tározókba és a szétosztórendszerbe táplált kiadott mennyiségek pontos mérése és rögzítése miatt elengedhetetlen. Két helyszínen raktárhelyiségek kialakítása is tervezett.

TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HATÁSOK

A tervezett fejlesztés hatására az építési időszakban egyértelműen jelentősebb foglalkoztatási igény várható. Az üzemeltetési időszakban azonban már csak minimális mértékű

többletlétszám-igény jelentkezhet majd a műveket üzemeltető szervezeteknél (Vízügyi Igazgatóság, Nemzeti Park Igazgatóság).

A fejlesztés megvalósulásával, a térség vízgazdálkodásnak javulásával kedvező társadalmi gazdasági hatások várhatók, melyek – végcélként - pozitívan hathatnak a terület népesség megtartó képességére is.

Természeti hasznok	Társadalmi hasznok csomópontjai
Aszályérzékenység csökkenése	Belvízkezelés körülményei javulása, a károk csökkenése
Mikroklíma javulása	Kedvező egészségügyi következmények
A terület ökológiai vízigényének biztosíthatósága	A vízvagyon jobb megőrzési lehetősége
Talajvízszint emelkedése	Agrárium kedvezőbb feltételei, javuló termésbiztonság, új lehetőségek
Biodiverzitás megőrzése	Természeti értékek megmaradása, veszélyeztetettség csökkenése
Tájképi értékek helyreállítása, javulása	Turizmusfejlesztési lehetőségek a víz és a természeti értékek jelenléte miatt
Általános környezetállapot javulása	**Javuló foglalkoztatottság, életkörülmények, területi eltartó képesség**

E G É S Z S É G Ü G Y I H A T Á S O K

A fejlesztés a vízháztartás javításával létrejövő kedvezőbb mikroklímán keresztül pozitívan hathat az emberi egészségre. A nagyon meleg, aszályos időszakban a terület homokos talaja miatt is nagyban megnő a porterhelés, illetve a homok átfúvások lehetősége. Ez az egyre nagyobb számban megjelenő légúti betegségben szenvedő, valamint pollen allergiás betegek számára komoly terhelést jelenthet. A mikroklíma javulása ezt a hatást enyhítheti lokálisan.
Ugyanakkor a pangó vizes területek kialakulását lehetőség szerint kerülik a lakóterületek környékén. A vizes, vizenyős területek kiterjedésének növekedése együtt járhat a szúnyogpopuláció növekedésével, sőt új vektorok megjelenésével is. A megelőzésben segíthet, ha a csatornákban a friss víz pótlása folyamatos, illetve a vízvisszatartásra alkalmas helyeken a sekély vízborítás tavaszi időszakra alakul ki, mely nyár elejére-közepére eltűnik (beszivárog, elpárolog) a területről.

*

A hatóság szakkérdésekkel kapcsolatos megkeresése a Rendelet 11. § (1) bekezdés alapján történt.

A szakkérdések vizsgálatát tartalmazó szakvéleményekben foglaltakat a rendelkező részben előírta a hatóság.

I. Csongrád-Csanád vármegye területét érintően:

1. A környezet-egészségügyi szakkérdés vizsgálatának indokolása:
Szentesi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály:
Az állásfoglalás kialakítása a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet, a veszélyes anyagok és keverékek felhasználásának tekintetében a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény és a veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól szóló 44/2000. (XII. 27.) EüM rendelet előírásainak figyelembevételével történt.
A szakkérdésekre adott válasz az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 10. § (1) bekezdése, a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 15/2022. (XII. 21.) MvM utasítás 25. § (1) bekezdése, a Csongrád-Csanád Megyei Kormányhivatal egységes ügyrendjéről szóló 21/2023. (II. 28.) kormánymegbízotti rendelkezés 1. számú függeléke, valamint a környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 11. § (3) bekezdés és 3. számú melléklete alapján a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatal népegészségügyi feladatai ellátásáról, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 385/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 2. mellékletében biztosított illetékesség alapján került megadásra.

Szegedi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály:
A megküldött dokumentáció áttanulmányozását követően a hatóság megállapítja, hogy a környezet- és település-egészségügyre, az egészségkárosító kockázatok és esetleges hatások felmérésére, a felszín alatti vizek minőségét, egészségkárosítás nélküli fogyaszthatóságát, felhasználhatóságát befolyásoló körülmények, tényezők vizsgálatára, lakott területtől (lakóépülettől) számított védőtávolságok véleményezésére, a talajjal, a szennyvizekkel, veszélyes hulladékokkal kapcsolatos közegészségügyi követelmények érvényesítésére, az emberi használatra szolgáló felszíni vizek védelmére kiterjedően a feltételek betartása mellett, a tervezett fejlesztés közegészségügyi szempontból megfelelő.
A hatóság hatáskörét és illetékességét az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 2.§ és 4.§, a fővárosi és vármegyei kormányhivatal, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatal népegészségügyi feladatai ellátásáról, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 385/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 4.§, 7.§, 2. melléklet 128-132. pontjai és a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet biztosítják.

2. Az örökségvédelmi szakkérdés vizsgálatának indokolása:
A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály megkeresésére a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyában egységes környezethasználati engedélyezés ügyében érkezett kérelme, a csatolt dokumentáció és a rendelkezésre álló előzetes régészeti dokumentáció felülvizsgálata alapján megállapította az örökségvédelmi hatóság, hogy a tárgyi beruházás számos (több száz) régészeti lelőhelyet érint, amelyek tételes felsorolását az előzetes régészeti dokumentáció tartalmazza.
Az Ásotthalom 15. lelőhely (Azonosítószáma: 1811) és az Üllés 84. lelőhely (Azonosítószáma: 38459) esetében azért javasolt az áttervezés, mivel templom és templom körüli temető ismert.

Ezen régészeti jelenségek feltárása jelentős többletköltséggel és feltárási idővel járhat, illetve esetleg előfordulhat, hogy megőrzendő emlék kerül elő, amely miatt a beruházás áttervezése válik szükségessé.

A tárgyi beruházás a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Kötv.) 7. §. 20. pontja alapján nagyberuházásnak minősül.
A Viziterv Environ Nonprofit Kft. lenyilatkozta, hogy jelenleg a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 39. § (2) bekezdés b) pontja alapján nem áll módjukban a próbafeltáráson alapuló előzetes régészeti dokumentációt elkészíttetni.
A beruházás engedélyezése során az örökségvédelmi hatóság szakhatóságként jár el.
A Kötv. 19. § (1) bekezdése értelmében a földmunkákkal járó fejlesztésekkel, beruházásokkal beleértve az ásványi vagyon kitermelését is, a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni. A Kötv. 19. § (2) bekezdése értelmében, a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.
A Kr. 39. § (2) bekezdése és a Kötv. 23/D. §-a alapján az előzetes régészeti dokumentáció keretében a próbafeltárást az akadályozó körülmény megszűnését követően kell elvégezni és az alapján a feltárási projekttervet elkészíteni.
A Kötv. 23/D. § (1)-(2) bekezdése értelmében a jogszabályban kijelölt örökségvédelmi szerv (Magyar Nemzeti Múzeumot (1113 Budapest, Daróczi út 3.; regeszetiprojektiroda@hnm.hu) készíti el az előzetes régészeti dokumentáció kiegészítését és záródokumentumát.
Az előzetes régészeti dokumentációt a Kr. 40. § (7) bekezdése alapján abban az első hatósági eljárásban kell benyújtani, amelyben az örökségvédelmi hatóság eljár, illetve szakhatóságként vagy szakkérdésben nyilatkozik.
Az örökségvédelmi hatóság hozzájárulása nélkül a tervezett beruházáshoz kapcsolódó földmunkavégzés nem kezdhető meg. Az örökségvédelmi hatóság a kivitelezéséhez szükséges szakmunkát csak a próbafeltáráson alapuló ERD II. fázis ismeretében határozza meg.
Az örökségvédelmi hatóság a szakkérdést a Kr. 87-88. §-aiban meghatározott szempontok szerint vizsgálta.
A hatóság határozata elleni jogorvoslatról az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 112. §-a rendelkezik.
Az örökségvédelmi hatóság hatáskörét a Kr. 3. § (1) bekezdés a) pontja, illetékességét a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022 (XII.23.) Kormányrendelet 2. § (1) bekezdése állapítja meg.

3. A termőföldre gyakorolt hatások vizsgálatának indokolása:
A beküldött, VIZITERV Environ Nonprofit Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 15.) által 2023. augusztusában készített, „A Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" tárgyú KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében A Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztésének környezeti hatástanulmánya című dokumentáció szerint a komplex vízgazdálkodási projekt célja a területen lehulló csapadékvizek, valamint a dunai vízpótlásból származó vizek visszatartása és a vízrendszerben való elosztása. A főbb műszaki beavatkozások: a vízpótlás műszaki feltételeinek megteremtése a főművi csatornákon; medertározás; vízvisszatartás: potenciális elöntési (ún. öko árasztásos) területeken és víztározás: meglévő és új tározókban. A 6/a és 6/b részterületeken tervezett főbb műszaki létesítmények: 18 db, 617,39 ha puffertározó; 27 db, 704,69 ha öko árasztásos, vizes terület; 1322 ha vízfelület; 341888 fm fejlesztett (4234 fm új) csatornahossz, 10 db nyomásközpont,

91816 m nyomóvezeték. A műszaki tervek ismeretében a maximális területfogalás (ideiglenes és tartós területi igénybevétel) mértéke 3305 ha. A tartós igénybevétel közelíthető felső értéke 943 ha. Az ideiglenes igénybe vett területeket a munka elvégzése után eredeti állapotuknak megfelelően helyre kell állítani.
A dokumentum a talajt, termőföldet, mint környezeti elemet érő, fejlesztéshez kötődő potenciális hatásfolyamatokkal kellő mértékben foglalkozik. A beküldött tervdokumentummal szemben a talajvédelmi hatóság kifogást nem emel, a környezeti hatástanulmányt talajvédelmi szempontból elfogadásra javasolja.
A rendelkező részben tett kikötések a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 43. § (1)–(3), 44. § (1) és a 48. § (2) bekezdései alapján kerültek meghatározásra.
A megkeresés 2023. szeptember 12-én érkezett a talajvédelmi hatósághoz.
A talajvédelmi hatóság hatásköréről és illetékességéről a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény. 53. § (1) bekezdése, a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdése, 52. § (1) bekezdése, továbbá az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 16. § (1) bekezdése rendelkezik.
A nyilatkozat az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény, a 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet, a 314/20005. (XII. 25.) Korm. rendelet és a 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet előírásai, valamint a becsatolt dokumentáció alapján került kiadásra környezeti hatásvizsgálati eljárásban.

4. A földvédelmi szakkérdés vizsgálatának indokolása:
Földhivatali Osztály 5.
A tervezett fejlesztés területeinek beazonosítása után megállapítást nyert, hogy a Földhivatalnál jelenleg nem kérvényezték még termőföld más célú hasznosítását az érintett termőföldekre vonatkozóan, így a rendelkező részben szereplő kikötéseket teszi meg az Ingatlanügyi hatóság.
A termőföldvédelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 10. § „(1) A termőföldet az ingatlanügyi hatóság engedélyével lehet más célra hasznosítani, ide nem értve a (2) bekezdésében meghatározott eseteket. Az engedély hiánya esetén a más hatóságok által kiadott engedélyek nem mentesítik az igénybevevőt az e törvényben foglalt jogkövetkezmények alól. Az ingatlanügyi hatóság engedélye nem mentesít a szükséges más hatósági engedélyek megszerzésének kötelezettsége alól.”
A jelen állásfoglalás csak a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály CS/Z02/08475-8/2023. iktatószámú megkeresése, „a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem” KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyában” ügyiratára vonatkozik, nem használható fel másra és nem is helyettesíti az egyéb kapcsolódó engedélyezési eljárásokat.
A Csongrád–Csanád Vármegyei Kormányhivatal hatáskörét az egyes földügyi eljárások részletes szabályairól szóló 384/2016. (XII.2.) Kormányrendelet 3. § (1) bekezdése, továbbá az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 9. §-a, illetékességét a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII.2.) Kormányrendelet 37. § (1) bekezdése állapítja meg.

Földhivatali Osztály 6.
A benyújtott dokumentumok vizsgálata során megállapításra került, hogy az ingatlanügyi hatóság illetékességi területén a megkeresésben felsorolt ingatlanok egy része termőföldnek

nem minősülő, kivett ingatlan vagy erdő művelési ágú földrészlet, így azok mentesek az ingatlanügyi hatóság engedélye alól; azokon hatáskörrel nem rendelkezik.
A rendelkező részben felsorolt ingatlanok beruházással érintett része termőföldnek minősül, így ezeken termőföld időleges- vagy végleges más célú hasznosítása tárgyában kell eljárást lefolytatni a munkák megkezdése előtt. A 2023. szeptember 19. napján megtartott helyszíni szemlén megállapításra került, hogy a fenti ingatlanokon termőföld más célú hasznosítása még nem történt meg, arra utaló jelek nincsenek.
Figyelembe kell venni, hogy a szakhatósági eljárás tárgyát képező földrészletekkel szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását a tervezett tevékenység, létesítmény ne akadályozza. Ha mégis időlegesen- vagy véglegesen más célra hasznosítanak (pl.: felvonulási terület, gépparkoló, anyagdepó stb.) szomszédos termőföldeket, úgy arra is engedéllyel kell rendelkezni az ingatlanügyi hatóságtól!
A szakkérdésben szereplő termőföldek egy része átlagosnál jobb minőségű. Mivel a beruházás - a jelenleg rendelkezésre álló információk alapján - meglévő csatorna fejlesztése / rekonstrukciója, így az helyhez kötöttnek minősül.
Ugyanakkor, ha véglegessé vált vízjogi létesítési engedélyben meghatározott vízkivételt biztosító vízilétesítmény vagy mezőgazdasági vízellátást szolgáló vízilétesítmény, valamint az ezekhez kapcsolódó műtárgyak létesítése, illetve építési engedélyezés hatálya alá nem tartozó, öntözéshez kapcsolódó építmények létesítése a cél, úgy a termőföld más célú hasznosítása mentes az ingatlanügyi hatóság engedélye alól.
Vízilétesítmény alatt a vízgazdálkodásról szóló törvény; műtárgy, illetve építmény alatt az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti építményeket kell érteni. A földvédelmi engedélyezési eljárás alóli mentesség megállapításához az ingatlanügyi hatóság a végleges vízjogi létesítési engedély beszerzése érdekében megkeresi a vízügyi hatóságot annak megállapítása érdekében, hogy a földvédelmi engedélyezési eljárás alóli mentesség alapjául szolgáló, a végleges más célú hasznosítás iránti kérelemben megjelölt cél, az igénybevétellel érintett terület és annak nagysága megegyezik-e a végleges vízjogi létesítési engedélyben foglaltakkal. A végleges határozatot az igénybevevő is benyújthatja az ingatlanügyi hatóság részére.
A fent leírtak alapján megállapításra kerül, hogy az engedélyezési eljárás alá eső tevékenység végzése a termőföld mennyiségi védelmére vonatkozó jogszabályi előírásoknak a fent részletezett feltételek betartása mellett megfelel.
A Tfvt. 2. §-a 19. pontja alapján termőföldnek minősül: „az a földrészlet, amely a település külterületén fekszik, és az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas vagy fásított terület művelési ágban van nyilvántartva, kivéve, ha a földrészlet az Evt.-ben meghatározott erdőnek minősül;”.
Termőföldet az ingatlanügyi hatóság engedélyével lehet más célra hasznosítani. Ha a kivitelezési munkálatok során termőföld más célú hasznosítására – időlegesen vagy véglegesen – kerül sor, akkor földvédelmi eljárást kell lefolytatni. Az igénybevevőnek a kivitelezés megkezdése előtt az illetékes ingatlanügyi-hatóságtól a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (továbbiakban: Tfvt.) előírásai szerinti végleges döntéssel kell rendelkeznie. Az ingatlanügyi hatóság más célú hasznosításra vonatkozó engedélye nem mentesíti az igénybe vevőt a külön jogszabályok szerint szükséges más hatósági engedélyek megszerzésének kötelezettsége alól.
Amennyiben földvédelmi járulék kerül megállapításra, úgy azt a munkák megkezdésének a napjáig az előírt számlára meg kell fizetni.
A tevékenység megvalósítása során fokozottan figyelni kell arra, hogy az érintett és szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását a tervezett tevékenység, létesítmény ne akadályozza.

A termőföld megóvása és ésszerű használata szempontjából a fent nevezett, engedélyezési eljárás alá eső tevékenység végzése, létesítmény elhelyezése, jogosultság gyakorlása lehetőség szerint a gyengébb minőségű termőföldeken, a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételével történjen.
A nyilatkozatot a Tfvt. 2. § és 19. pontjában, a 7. §-a (2) és (3) bekezdései, a 8. §-a (1) és (2) bekezdésében, a 8/A. §-ában, a 9. § (1) bekezdésében, a 10. §-a (2) bekezdés f) pontjában, a 14. §-ában, 16. § a 21. §-ában, a 16-17/C. §-aiban; az Ákr. 55. §-ában foglaltakon alapul.
A nyilatkozatot a környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII.30.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése és a 3. melléklet táblázatának B oszlopában meghatározottak alapján került kiadásra.
Az ingatlanügyi hatóság hatáskörét a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 37. § (1) bekezdése, illetékességét ugyanezen Korm. rendelet 3. § (3) bekezdés b) pontja állapítja meg.

Földhivatali Osztály 1.
A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (Továbbiakban: Tfvt.) 8. § értelmében:
„8. § (1) Ha az ingatlanügyi hatóság más hatóságok engedélyezési eljárásaiban földvédelmi szakhatóságként működik közre, a termőföld védelmének érvényesítése érdekében érvényre kell juttatni, hogy az engedélyezési eljárás alá eső tevékenység végzése, létesítmény elhelyezése, jogosultság gyakorlása lehetőség szerint a gyengébb minőségű termőföldeken, a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételével történjen.”
(2) A szakhatósági állásfoglalás kialakítása során figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy a szakhatósági eljárás tárgyát képező földrészletekkel szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását a tervezett tevékenység, létesítmény ne akadályozza.
Az ingatlanügyi hatóság felhívja a Tisztelt Hivatal figyelmét, hogy a Tfvt. 9. § és 10. §-ban foglaltak szerint a földhivatali engedély beszerzése szükséges a termőföldön végzett bárminemű olyan beavatkozás megkezdése előtt, mellyel a termőföld –időlegesen vagy véglegesen – mezőgazdasági hasznosításra alkalmatlanná válik. Az engedély hiánya esetén a más hatóságok által kiadott engedélyek nem mentesítik az igénybevevőt az e törvényben foglalt jogkövetkezmények alól.
A fentiek tekintetében az ingatlanügyi hatóság, a vonatkozó jogszabályi előírások következetes betartásának (termőföld más célú hasznosítás engedélyezése eljárás) figyelembe vétele mellett a környezeti hatásvizsgálati dokumentáció elfogadásához feltételek kikötése nélkül hozzájárult.
A nyilatkozat a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 28. § (1) bekezdése alapján az 5. melléklet 1. táblázat B oszlopában meghatározott szakkérdések tekintetében, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényben, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 8. § (1), (2), 9. §, 10. § és 11. § foglaltakon alapul.

5. A hulladékgazdálkodásra vonatkozó szakkérdés indokolása:
Előírások indoklása:
A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény alapján:
1. § (3) Nem terjed ki a törvény hatálya
e) a szennyezetlen talajra és más, természetes állapotában meglévő olyan anyagra, amelyet építési tevékenység során termelnek ki, és azt a kitermelés helyén természetes állapotában építési tevékenységhez használják fel.
4. § Minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy az a környezetet a lehető legkisebb mértékben érintse, vagy a környezet terhelése és igénybevétele csökkenjen, ne

okozzon környezetveszélyeztetést vagy környezetszennyezést, biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését, a hulladék hasznosítását, továbbá környezetkímélő ártalmatlanítását.

6. § (3) A hulladékban rejlő anyag, energia hasznosítása érdekében törekedni kell a hulladék lehető legnagyobb arányú újrahasználatra való előkészítésére, újrafeldolgozására, valamint a nyersanyagok hulladékkal történő helyettesítésére.

12. § (1) A hulladéktermelő az ingatlanon képződött hulladék gyűjtését az ingatlan területén hulladékgazdálkodási engedély nélkül legfeljebb 1 évig végezheti.

(4) A hulladékbirtokos a hulladékot az újrahasználatra való előkészítés, az újrafeldolgozás és egyéb hasznosítási műveletek előmozdítása vagy javítása érdekében az ingatlanon, telephelyen elkülönítetten gyűjti. Az elkülönítetten gyűjtött hulladékot más hulladékkal vagy eltérő tulajdonságokkal rendelkező más anyagokkal összekeverni nem lehet.

16. § (3) bekezdése szerint az elkülönítetten gyűjtött hulladék nem ártalmatlanítható, kivéve, ha a hulladékhierarchiára figyelemmel ez biztosítja a legjobb környezeti eredményt.

31. § (2) bekezdés alapján a hulladékbirtokos

a) a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási résztevékenység és a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység körébe eső hulladék kezeléséről

aa) a koncessziós társaságnak történő átadás,

ab) a koncesszori alvállalkozónak történő átadás,

ac) a hulladék aa) vagy ab) alpontban meghatározottak által üzemeltetett hulladékgyűjtő ponton, hulladékgyűjtő udvarban vagy visszaváltó berendezéseken keresztül történő átadás,

ad) a koncessziós társasággal kötött megállapodás alapján üzemeltetett hulladék átvételi helyen, illetve az átvételre kötelezettnek történő átadás, vagy

ae) koncessziós szerződés megkötésének hiányában az aa)–ad) alpont helyett az állam által kijelölt jogi személynek történő átadás;

b) az a) pont alá nem tartozó hulladék kezeléséről

ba) az általa üzemeltetett hulladékkezelő létesítményben vagy berendezéssel végzett előkezelő, hasznosító vagy ártalmatlanító eljárás,

bb) a hulladék hulladékkezelőnek történő átadása,

bc) a hulladék szállítónak történő átadása,

bd) a hulladék gyűjtőnek történő átadása,

be) a hulladék közvetítőnek történő átadása,

bf) a hulladék kereskedőnek történő átadása, vagy

bg) ha az átvétel az állami hulladékgazdálkodási közfeladaton kívüli, de a koncessziós szerződés teljesítése érdekében szükséges tevékenység, a hulladékbirtokos döntésétől függően az a) pont vagy a b) pont szerinti átadás

útján gondoskodik.

(10) Ha a hulladékbirtokos a hulladékot másnak a (2) bekezdés b) pont bb)–bf) alpontja szerint adja át, meg kell győződnie arról, hogy az átvevő az adott hulladék gyűjtésére, szállítására, közvetítésére, kereskedelmére, illetve kezelésére vonatkozó hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkezik, vagy az adott hulladékgazdálkodási tevékenység végzéséhez szükséges nyilvántartásba vétele megtörtént.

56. § (1) Veszélyes hulladékot hulladékgazdálkodási engedély nélkül más hulladékkal, illetve anyaggal összekeverni vagy hígítani nem lehet.

A veszélyes hulladékok vonatkozásában a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendeletben foglaltak az irányadók.

A nyilvántartás vezetésére és az adatszolgáltatásra vonatkozó előírásokról a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet rendelkezik.
A hatóság hatáskörét a környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 3. számú melléklet 17. pont B oszlopa, illetékességét a hulladékgazdálkodási hatóság kijelöléséről szóló 124/2021. (III. 12.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése állapítja meg.

6. A területrendezési tervekkel való összhang vizsgálatának indokolása:
A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 18. § (2) bekezdése alapján a területrendezési hatósági eljárással összefüggő feladatokat, így a területrendezési tervekkel való összhang kérdésének vizsgálatát a vármegyei kormányhivatal az állami főépítészi hatáskörében látja el.

II. Bács-Kiskun vármegye területét érintően:

1. A környezet-egészségügyi szakkérdés vizsgálatának indokolása:
Kiskunhalasi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály Kiskunfélegyházi Kirendeltség:
Szakmai álláspontom kialakításánál az engedélyezési dokumentációban foglaltakat a környezet- és település- egészségügyre, az egészségkárosító kockázatok és esetleges hatások felmérésére, a felszín alatti vizek minőségét, egészségkárosítás nélküli fogyaszthatóságát, felhasználhatóságát befolyásoló körülmények, tényezők vizsgálatára, lakott területtől (lakóépülettől) számított védőtávolságok véleményezésére, a talajjal, a szennyvizekkel, veszélyes hulladékokkal kapcsolatos közegészségügyi követelmények érvényesítésére, az emberi használatra szolgáló felszíni vizek védelmére kiterjedően vizsgáltam.
Szakmai álláspontomban előírt feltételeket „az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről" szóló 1991. évi XI. törvény 3.§ aa), és a 4.§ (1) d) és e) pontjaiban foglaltak alapján tettem.
Szakmai álláspontomat, a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatal népegészségügyi feladatai ellátásáról, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 385/2016. (XII. 2.) Kormányrendelet (továbbiakban Korm. rendelet) 13 § (1) bekezdésében meghatározott hatáskörben, a Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése és 5. §-a valamint a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. § (4)-(5) bekezdésében megállapított illetékesség alapján adtam meg.

Kalocsai Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály:
A 3. számú melléklet B oszlopában szereplő szakkérdésben, a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet előírásainak figyelembevételével, a megkereséssel együtt megküldött kérelem és dokumentumok vizsgálatával az alábbi megállapításokat teszem:
A részterületi célok megvalósítását szolgáló főbb műszaki beavatkozások a vízpótlás műszaki feltételeinek megteremtése a főművi csatornákon, medertározás, vízvisszatartás: potenciális elöntési (ún. öko árasztásos) területeken, víztározás: meglévő és új tározókban.
„Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztésének környezeti hatástanulmánya alapján, a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén tervezett beavatkozási terület terv szerinti vízpótlásával kapcsolatban egészséget veszélyeztető, illetve népegészségügyi szempontból

kifogásolható hiányosságot, tényezőt nem észleltünk. A környezeti hatásvizsgálati eljárásban a környezetvédelmi engedély kiadásának – a vizek minőségét és egészségkárosítás nélküli fogyaszthatóságát, felhasználhatóságát befolyásoló körülmények , tényezők vizsgálata szerint akadálya nincs.
A kérelmező az 1/2009. (I. 30.) EüM rendeltben meghatározott közigazgatási eljárási díjat befizette.
Fentiekre tekintettel a rendelkező részben foglaltak szerint döntöttem.
Az önálló jogorvoslatot az Ákr. 55. § (4) bekezdése alapján zártam ki, s e joghelyre hivatkozással adtam tájékoztatást a jogorvoslat lehetőségéről.
Hatóságom hatáskörét az 1991. évi XI. törvény 4. § (1) bekezdése, 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdés alapján a 3. számú melléklet B oszlopa, illetékességemet az Ákr. 16. § (1) bekezdés a) pontja, a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatal népegészségügyi feladatai ellátásáról, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 385/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése, és 5. §-a, illetve a a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022. (XII. 23.) Kormányrendelet 2. § (4)-(5) bekezdése és 1. szá,ú melléklete állapítja meg.

2. Az örökségvédelmi szakkérdés vizsgálatának indokolása:
Megállapítottam, hogy a tervezett beruházás a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) 7.§ (20) pontja értelmében nagyberuházásnak minősül. Nagyberuházás esetén a Kötv. 23/C. § (1) pontja értelmében teljes ERD-t kell készíttetni, és ezt a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 40. § (7) bek. értelmében az örökségvédelmi hatóságnak meg kell küldeni. 2023 folyamán az ERD I. része készült el. Ennek kiegészítést írtam elő.
*Tájékoztatásul közlöm, hogy az előzetes régészeti dokumentáció illetve a feltárási projektterv készítésére a Kötv. 23/C. § (3) bek. és a Korm. rendelet 3.§ (3) bekezdése értelmében a **Magyar Nemzeti Múzeum** jogosult.*
*(Elérhetőség, bővebb felvilágosítás: a korábbi Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt. címén: **MNM** 1113 Budapest, Daróczi út 3., regeszetiprojektiroda@hnm.hu; http://varkapitanysag.hu/elozetes-regeszeti-dokumentacio; Kikindai András +36-20/259-4952, kikindai.andras@hnm.hu; Keszthelyi Orsolya +36-30/083-2714, keszthelyi.orsolya@hnm.hu).*
Felhívom a figyelmet, hogy az elkészült ERD I. része alapján számolni kell megtartandó, elkerülendő örökségi elemekkel, pl. Domaszék, Ásotthalom térségében, melyek az 1996.évi LIII.tv. 23.§ (3) bekedés f) pontja értelmében „ex lege" védett értékek. Ezek mellett több, legalább 10db, a jelenleg ismert temetkezési helyként jelölt lelőhely, melyhez sok esetben templom maradványa is tartozhat, előkerülhet. Ezek feltárása jelentős költséggel s idővel jár, esetleg a tervek átalakítását is eredményezheti.
Hatóságom hatáskörét a Korm. rendelet 3.§ (1) bekezdés a) pontja, az illetékességét illetékességét a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022 (XII.23.) Kormányrendelet 2.§ 1. pontja állapítja meg.
A régészeti örökségvédelmi szakkérdést a környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése és a 3. melléklet B oszlopa alapján vizsgáltam, eljárásomban a Korm. rendelet 88. §-ban felsorolt szempontokat vettem figyelembe.

3. A termőföldre gyakorolt hatások vizsgálatának indokolása:

A talajvédelmi hatóság az elektronikusan rendelkezésre bocsátott környezeti hatásvizsgálati dokumentációt elfogadja (készítette: VIZITERV Environ Kft., 4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 15., készült: 2023. augusztus). A fejlesztés beruházásai a vonatkozók jogszabályok (a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény, a talajjavító mederanyag és a kezelt mederiszap termőföldön történő felhasználásának szabályairól szóló 190/2023. (V. 22.) Korm. rendelet) alapján a fentiek betartása mellett valósíthatók meg.
Talajvédelmi hatóságként a vármegyei kormányhivatal hatáskörét és illetékességét a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdése, valamint az 52.§ (1) bekezdése állapítja meg.
A talajvédelmi szakkérdésben történő megkeresést a környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése, valamint a 3. melléklet 6. sor tartalmazza.

4. A földvédelmi szakkérdés vizsgálatának indokolása:
Földhivatali Osztály 6.
A benyújtott dokumentáció vizsgálata során – különös tekintettel az „5.4.2.1 Ideiglenes, tartós területfoglalás" fejezetben foglaltakra – megállapítottam, hogy a tervezett tevékenység az újcsatornák és tározók létesítésével, illetve a meglévő csatornák, tározók és műtárgyak rekonstrukciójával, termőföld igénybevétellel jár. A csatornák illetve a tározók területének esetleges növelése végleges más célú hasznosításnak, a rekonstrukciós munkák során keletkező anyagok deponálása időleges máscélú hasznosításnak minősül. A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv. alapján mindkét tevékenység az ingatlanügyi hatóság előzetes engedélyezéséhez kötött.
A vármegyei kormányhivatal hatáskörét az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 9. § (1) bekezdése és a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 36. § b) pontja, illetékességét a Korm. rendelet 37. § (1) bekezdésben foglaltak alapozzák meg.

Földhivatali Osztály 5.
A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály (6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11.) CS/Z02/08475-9/2023. számú elektronikus megkeresése alapján „a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem", KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyú projektre vonatkozó dokumentációt, valamint mellékleteit termőföldvédelmi szempontból megvizsgáltam, a szakvéleményt az alábbiakban indokolom.
A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (továbbiakban: Tfvt.) 2. § 19. pontja alapján termőföldnek minősül: az a földrészlet, amely a település külterületén fekszik, és az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas vagy fásított terület művelési ágban van nyilvántartva, kivéve, ha a földrészlet az Evt.-ben meghatározott erdőnek minősül.
Az ügy vizsgálata során megállapításra került, hogy a tervezett kivitelezés termőföld területeket érint.
A Tfvt. 1. § (4) bekezdés a) pontja alapján a termőföld védelméről szóló törvény hatálya nem terjed ki az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvényben meghatározott erdő létesítésére, védelmére, az igénybevételére, a belterületbe vonására, és az erdőgazdálkodásra.

Tájékoztatom, hogy az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint a "kivett" megnevezésű ingatlanokra vonatkozóan a termőföld védelméről szóló törvény hatálya nem terjed ki.
A Tfvt. 9. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a termőföld más célú hasznosításának minősül a termőföld olyan időleges vagy végleges igénybevétele, amellyel a termőföld a továbbiakban mezőgazdasági hasznosításra időlegesen vagy véglegesen alkalmatlanná válik; a törvény 10. § (1) bekezdése szerint termőföldet az ingatlanügyi hatóság engedélyével lehet más célra hasznosítani.
Igénybevétel szempontjából a beruházás helyhez kötöttnek minősül, a kivitelezés a szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását lényegesen nem akadályozza. A tervezett beruházás megvalósítása jelentős termőföldvédelmi érdekeket nem sért, ezért a hozzájárulást a rendelkező rész szerinti feltétellel adtam meg.
A szakvéleményt a környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII.30.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése, a 3. számú melléklet B oszlopa, valamint a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 2. § 5., 15., 19. pontjai, a 7., 8., 8/A. §-a alapján, a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII.25.) Korm. rendelet szerinti eljárásához adtam ki. Az ingatlanügyi hatóság kijelölését a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII.2.) Korm. rendelet 36. § b) pontja, illetékességét a Korm. rendelet 1. §-a, a 3. § (3) bekezdés b) pontja állapítja meg.

Földhivatali Osztály 5.
A megkeresésben megjelölt tárhelyről letöltött, a Viziterv Environ (4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 15.) által elkészített, „Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" tárgyú KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztésének Környezeti Hatástanulmánya című dokumentációból és az ingatlan-nyilvántartás adataiból megállapítottam, hogy a kivitelezés termőföldként nyilvántartott ingatlanokat is érinthet.
A megkeresés alapjául szolgáló, környezetvédelmi és hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII.30.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) 11. § (1) bekezdése, illetve 3. mellékletének A. oszlop 6. és a B oszlopban meghatározottak alapján – ha az eljárás termőföldön vagy azzal szomszédos földrészleten megvalósuló beruházás, illetve tevékenység engedélyezésére irányul – szükséges a termőföldre gyakorolt hatások szakkérdés vizsgálata.
Mindezek alapján – és az alábbiak figyelembevételével – megadtam szakvéleményemet.
A Tfvt. 9. § (1) bekezdés a) pontja szerint, termőföld más célú hasznosításának minősül a termőföld olyan időleges vagy végleges igénybevétele, amellyel a termőföld a továbbiakban mezőgazdasági hasznosításra időlegesen vagy véglegesen alkalmatlanná válik.
A Tfvt. 14. § (1) bekezdése értelmében a termőföld-igénybevétel akkor minősül időleges más célú hasznosításnak, ha az érintett területen a lábon álló termény megsemmisül, vagy terméskiesés következik be, vagy az időszerű mezőgazdasági munkák akadályozására kerül sor, vagy a talajszerkezet károsodik.
A Tfvt. 10. § (1) bekezdése kimondja, hogy az ingatlanügyi hatóság engedélyével lehet termőföldet más célra hasznosítani.
A Tfvt. 16. § (1) bekezdés a) pontja alapján termőföld engedély nélküli hasznosításának minősül, ha a más célú hasznosítás megkezdésekor az engedélyezés még nem történt meg. Ebben az esetben a Tfvt. 16., 16/A. §-aiban és a 24. § (1) bekezdés f) pontjában leírtak alapján jár el az ingatlanügyi hatóság.
A szakkérdés vizsgálatára a Kormányrendelet 28. § (1) bekezdése, illetve 5. melléklete, valamint a Tfvt. 8/A. §-a alapján került sor.

5. A területrendezési tervekkel való összhang vizsgálatának indokolása:
Az Eljáró Hatóság a tárgyi megkeresésében tájékoztatott a benyújtott tervdokumentáció digitális elérhetőségeiről. Az így rendelkezésre álló dokumentáció alapján a területrendezési tervekkel való összhang tekintetében az alábbiakat állapítottam meg:
Tárgyi eljárás 2023. szeptember 05. napján indult.
A főépítészi tevékenységről szóló 190/2009. (IX.15.) Kormányrendelet 7.§-a, valamint a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 15/2022. (XII.21.) MvM utasítás 35.§-a alapján a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal állami főépítészének illetékességi területe Bács-Kiskun vármegye területére terjed ki.
A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 06.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) a 7. melléklet II. A) 1.2.2.15. sora alapján tárgyi csatorna térségi jelentőségű elemnek minősül, melyet a Kormányrendelet 7. melléklete alapján a megyei területrendezési tervekben, így Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervében is szerepeltetni kell.
A rendelkezésre álló, dokumentációt, valamint Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervéről szóló 7/2020. (VII.8.) Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének önkormányzati rendeletét áttekintve megállapítottam, hogy a tárgyi csatornát e dokumentum hiányosan és eltérő nyomvonalon tartalmazza, így a területrendezési tervekkel való összhang nem biztosított.
Fenti összhang biztosítása két módon valósulhat meg: vagy az érintett területrendezési terv módosításával, vagy a területrendezési hatósági eljárásokról szóló 76/2009. (IV. 8.) Kormányrendelet 1.§ (1) c) pontja szerinti területrendezési hatósági eljárás lefolytatásával.
Szakmai véleményem a Kr. 3. melléklet 9. pontjában lévő szakkérdésen alapult.
A szakkérdés vizsgálata tárgyában adott véleményemet a fővárosi és vármegyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról szóló 15/2022. (XII.21.) MvM utasítás 24-27.§-ain, valamint a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Egységes Ügyrendjének II.2.4. pontja és 5. melléklet III.2. k) pontja alapján adtam ki.

II. Csongrád-Csanád vármegye ésBács-Kiskun vármegye területét érintően:

1. Az erdészeti szakkérdés vizsgálatának indokolása:
A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály az erdőkre gyakorolt hatások vizsgálata megnevezésű szakkérdés vonatkozásában hatóságunk szakmai állásfoglalását kérte a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem tárgyú KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztésének előzetes vizsgálatával kapcsolatos eljárása során. A megkereséshez mellékelt dokumentáció, illetve hatóságunk nyilvántartása alapján megállapítottam, miszerint a fent jelzett területen a vízgazdálkodás tervezett fejlesztésével kapcsolatos munkálatok az Evt. hatálya alá tartozó erdők, illetve erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületek igénybevételével, továbbá vélhetően fakitermeléssel járnak, így az előzetes vizsgálatot lezáró határozat kiadásához a fenti feltételek előírásával járultam hozzá.
Tárgyi beruházás a vízügyi tárgyú beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló 66/2023. (III. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 66/2023. (III. 6.) Korm. rendelet) 1. §-a alapján

nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügy, ezért a közérdekűséget az Evt. 78. § (4) bekezdés szerint vélelmezni kell.
Az eljárás során az alábbiakat állapítottam meg:
A hatástanulmány kiegészített 12. „Üzemtervezett erdők várható érintettsége" mellékletében felsorolt, hatóságunk illetékességi területén található erdők, illetve erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületek az Adattárban nyilván vannak tartva a táblázatba feltüntetett azonosítóval, valamint azok tervezett beruházás során való érintettsége jogosan feltételezhető.
A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005 (XII.25.) számú kormányrendelet 4. számú melléklet 3. e. pontjában előírtak teljesülnek.
A vizsgált szakkérdés tekintetében kialakított állásfoglalásomat a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII.2.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése alapján eljárva, a rendelet 2. melléklete szerinti illetékességi szabályok figyelembevételével, továbbá a környezetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 624/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet 11. § (1) bekezdése, illetve 3. mellékletének 7. pontja alapján adtam ki.

*

A szakhatóságokat *az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet* 1. § (1) bekezdése alapján kereste meg a hatóság 2023. szeptember 12-én.

A szakhatóságok állásfoglalásaiban található előírásokat a határozat rendelkező része tartalmazza.

Szakhatósági állásfoglalások indokolása:

1. A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hatósági Főigazgató-helyettes szakhatósági állásfoglalásának indokolása (vízgazdálkodási hatáskörében eljárva):

I. „Előzmények, előzetes megállapítások
Az Országos Vízügyi Főigazgatóság (1012 Budapest, Márvány u. 1/d) megbízásából eljáró VIZITERV Environ Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 15., a továbbiakban: Tervező) kérelmezte „a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem – KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében 6. részterület" tárgyú projektre (a továbbiakban: Projekt) vonatkozó környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatását a környezetvédelmi hatóságtól.
A környezetvédelmi hatóság a CS/Z02/08475-7/2023. számú levelében megkereste a BM OKF-et, kérve a vízügyi és vízvédelmi szakkérdések vonatkozásában szakhatósági állásfoglalás kiadása érdekében.
A környezetvédelmi hatóság által mellékelt környezeti hatástanulmányt szaktervezőként a Tervező készítette „A Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztésének környezeti hatástanulmánya" (a továbbiakban: KHT) címmel.
Az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet) 1. § (5) bekezdése szerint „a Kormány a 3. melléklet 23. és 42. pontja szerinti beruházások esetén az 1. melléklet szerinti közigazgatási hatósági eljárásokban, valamint a vízgazdálkodási és vízvédelmi célú projektek esetén, továbbá a gyorsforgalmi közúthálózat

fejlesztése során az 1. melléklet 9. pontja szerinti táblázat 2. és 3. sorában meghatározott környezetvédelmi közigazgatási hatósági eljárásokban vízgazdálkodási és vízvédelmi szakkérdésben országos illetékességgel eljáró szakhatóságként az országos vízügyi hatóságot és az országos vízvédelmi hatóságot jelöli ki."

A vízgazdálkodásra, illetve a vizek védelmére vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.), illetve a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.), a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet) és a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet), valamint a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről szóló 90/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban együttesen: vízgazdálkodási és vízvédelmi jogszabályok) tartalmazzák.

Jelen szakhatósági állásfoglalást a BM OKF rendelkezésére bocsátott vízgazdálkodási és vízvédelmi jogszabályok szerinti vizsgálata alapján alakította ki a BM OKF, figyelemmel a fenti, illetve az alábbi jogszabályokra,

- *az 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. § (5) bekezdése, illetve annak 1. számú melléklete 9. táblázat 2. és 3. pontjaira, valamint*
- *a Kvt. 66/A. § (1), (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, továbbá tekintettel*
- *a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet) 10. § (3) bekezdésére, mely alapján a Kormány országos vízügyi hatóságként, továbbá országos vízvédelmi hatóságként – országos illetékességgel – a BM OKF-et jelöli ki.*

A BM OKF a szakhatósági állásfoglalása kialakítása során figyelemmel volt a Magyarország felülvizsgált, 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozat (a továbbiakban: VGT3) mellékletében foglaltakra is.

II. A tervezett beruházással kapcsolatos megállapítások

A KHT alapján tett megállapítások:

A Duna-Tisza közi Homokhátság az ország egyik legvízhiányosabb, ökológiai szempontból legsérülékenyebb, az időjárás hatásainak kitett vidéke, itt a legnagyobb az úgynevezett „éghajlati vízhiány". A vízhiánnyal összefüggő „elsivatagosodás" miatt kialakuló ökológiai degradáció gazdasági, illetve szociális problémákat is felvet.

A tervezett, a Homokhátság egészét érintő fejlesztés alapvető céljai az alábbiak:

- *a kedvezőtlen vízháztartási feltételek javítása;*
- *a felszíni vízkészletek növelése térségi vízpótlással vízhiányos időszakokban;*
- *a fogyó talajvízkészletek visszapótlását támogató módszerek alkalmazása;*
- *a felszíni vízkészletek optimális vízkormányzásának megvalósítása, másodlagos- és harmadlagos vízhasználatok infrastrukturális feltételeinek megteremtése.*

A 6. részterület adottságaihoz projektcélok a kedvezőtlen vízháztartási feltételek javítása egyrészt a térségi vízpótlással a vízhiányos időszakokban, másrészt a részterületen tározókban megvalósuló vízvisszatartás eszközével történik, ami hozzájárul a felszín alatti vízkészletek növeléséhez, másrészt megteremti a felszíni vízkivételek, másodlagos-, harmadlagos vízhasználatok infrastrukturális feltételeit, egy optimális üzemrend és vízkormányzás mellett.

A 6. részterületen a vízpótlás térségbe juttatása és a szétosztás állami kezelésű főművi csatornák és a tervezett összekötő csatornák alkotta hálózaton keresztül történik, valamint a tervezett Kunfehértói nyomásközpontból induló tervezett nyomóvezetékeken keresztül. A megfelelő elosztó- és szétosztó hálózat megteremtésének feltétele a jelenleg állami, vízügyi

kezelésű, vagy önkormányzati tulajdonú létesítmények, vízgazdálkodási rendszerek fejlesztése, a vízpótlási vízhozamok szerinti kapacitásra való kiépítése. Ahol szükséges, sor kerül – a mederbeli növényzet eltávolítása után – az eredeti vízszállítóképesség helyreállítását célzó rekonstrukcióra, ahol ez nem számít elegendőnek a pótolni kívánt vízmennyiség szállításához (a belvízelvezetési funkció csökkenése nélkül), ott szükség szerint mederszelvény bővítés is szerepel a tervek között.

A 6. részterületen tervezett főbb beavatkozások:

- *a térség vízpótlási vízigényét biztosító Dunai vízkivétel megvalósítása;*
- *a meglévő csatornákon tervezett beavatkozások (pl.: mederszelvény tisztítás, kotrás, mederszelvény bővítés, ha szükséges);*
- *nyomásközpontok és nyomóvezetékek építése;*
- *új csatornák építése;*
- *puffertározók és ökológiai árasztásos területek létrehozása;*
- *komplex monitoring rendszer kiépítése.*

<u>Felszíni vizek</u>

A vizsgált terület a 2-20 Alsó-Tisza jobb part alegységhez tartozik. A területen fekvő vízfolyások közös jellemzője, hogy mindegyik időszakos és erősen módosított.

A fejlesztések által érintett területen a vízfolyás sűrűség közepes, a felszín nagy része gyér lefolyású (főként a tavaszi időszakban jellemző), erősen vízhiányos. A víztestek kis és közepes vízgyűjtő mérettel rendelkeznek, a Tisza felé haladva esésük csökken. A vízállások és vízhozamok rendkívül érzékenyen reagálnak az éghajlati adottságokra, jelentős különbségek alakulhatnak ki egy éven belül is. A víztestek vízszállítása bizonytalan, az éves vízhiány, vagy víztöbblet hatására módosulnak. Hosszan tartó vízhiány esetén a víztestek kiszáradnak. A kis esés és vízhozam következményeként a vízfolyások hordalékszállítása csekély, finom szemű hordalékszállítás jellemző.

A fejlesztések által érintett területen az alábbi jelentősebb vízfolyások találhatóak:

- *Bócsa-Bugaci-csatorna,*
- *Dong-éri főcsatorna alsó;*
- *Dong-éri főcsatorna felső;*
- *Dorozsma-Majsai főcsatorna alsó;*
- *Dorozsma-Majsai főcsatorna felső;*
- *Fehértó-Majsai főcsatorna alsó;*
- *Fehértó-Majsai főcsatorna felső;*
- *Körös-éri főcsatorna;*
- *Széksóstói-főcsatorna alsó;*
- *Széksóstói-főcsatorna felső;*
- *Kisteleki-Müller-szék.*

A fejlesztések által érintett víztestek nagy része mérsékelt állapotú, a Dong-éri-főcsatorna alsót és a Széksóstói-főcsatorna alsót leszámítva, melyek a halak, illetve a fitobentosz szerinti gyenge minősítés miatt gyenge besorolást kaptak. A fizikai-kémiai elemek szerinti állapot jellemzően gyenge vagy rossz a víztesteken, ez legnagyobbrészt a tápanyagtartalomnak köszönhető, de a Széksósti-főcsatorna és a Bócsa- Bugaci-csatorna rossz minősítését a sótartalom okozza.

A fejlesztések által érintett vízfolyások időszakosak, a VGT3 alapján ezen vízfolyásokon nincs természetes lefolyás, vízpótlást jelenleg nem kapnak, vízmennyiségi állapotuk a jónál nem rosszabb kategóriába esik. A VGT3 alapján a vízhasználatok mennyisége a víztestek egy részénél a természetes használható vízkészlet 90%-a alatt marad. A mennyiségi értékelés egyedül a Kisteleki- Müller-szék vízfolyás esetén a „jónál rosszabb”, mivel időszakos vízborítású, rendszeres a kiszáradás, a feltöltésének forrása elsősorban talajvíz,

másodlagosan a Kisteleki-főcsatornából történő belvíz átvezetés.
A KHT alapján a relatíve csapadékos időszakra eső 2023-as terepbejárás idején sem volt víz a csatornarendszer nagy részében. A felszíni rendszerben a tapasztalatok szerint csak felszín alatti eredetű víz van, vagy a tisztított szennyvíz és használtvíz bevezetésnek, illetve a felszín alatti vizet kiemelő kutaknak köszönhetően. A csatornák jó része növényzettel benőtt volt, gyakran a feltöltődés jeleit mutatva.
A felszíni víztestek minőségét befolyásolják a jelentős hatású kommunális szennyvízterhelések, mellyel a Dong-ér felső és a Fehértó-Majsai-főcsatorna felső érintett. A számos ipari eredetű szennyvízterhelés közül egyedül a Fehértó-Majsai-főcsatorna felsőbe érkezik „jelentős hatással bíró", a többi esetben a besorolás „a lehet, hogy jelentős" kategóriába esett.
A vízkivételek halgazdasági és öntözési célúak, egyetlen tényleges vízkivétel sem lépi túl az engedélyezett mennyiséget, a legtöbb esetben 2018-ban nem történt tényleges vízkivétel, de minden terhelés fontos és jelentős minősítésű. Természetvédelmi célzatú vízpótlás egy helyen történik a Dong-éri-főcsatorna felsőből.
A fejlesztések által érintett víztestek esetében, ahol az ökológiai és kémiai állapot nem jó, a vízgyűjtő gazdálkodási tervek javasolnak különböző intézkedéseket a különböző terhelések csökkentése céljából, a víztestek állapotának javítására, abban az esetben pedig, ha jó az állapot, annak fenntartására.
A legtöbb intézkedés a víztestek diffúz terheléseinek csökkentésére irányul, melyek közül a legjellemzőbbek a mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével (nitrát érzékeny területek), a vízfolyásokon és állóvizekben felhalmozódott iszap és mederbeli növényzet egyszeri eltávolítása, hasznosítása vagy a települési eredetű, belterületi növénytermesztésből, állattartásból, közterületekről származó terhelések csökkentése.
A víztestek mintegy felén javasolt valamilyen szennyvizekkel kapcsolatos intézkedés, mint a csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, egyéb külső vizek kizárása.
Hidromorfológiai intézkedés a fejlesztések által érintett víztesteken alig található. Ez alól csak a Pap-halmi-főcsatorna és a Széksóstói-főcsatorna felső része a kivétel, ahol a szabályozottság csökkentésére, illetve a vízvisszatartás fokozására történt intézkedés.
Természeti feltételek miatti mentességgel több vízfolyás érintett, elsősorban amiatt, hogy az ökológiai viszonyok helyreállása hosszabb időt vesz igénybe.
Az építési munkák egyik alapcélja a lefolyási lehetőségek javítása, mely a csatornák kotrásával, a növényzet eltávolításával, valamint a nyomóvezetékek és új csatornaszakaszok létesítésével biztosítható, így biztosítva, hogy a vízpótlással érkező vízhozamok elérjenek a rendszer teljes területére.
Az építési munkákra a tervek szerint a jellemzően száraz időszakban kerül sor. Az új nyomóvezetékek, új csatornák és tározók létrehozásakor felszíni víz érintettsége nem vagy alig merül fel. Azokon a helyszíneken, ahol van vízborítás, a munkálatok ideje alatt időszakosan az üledék felkavarodásával, az átlátszóság csökkenésével, a lebegőanyag-koncentráció lokális növekedésével lehet számolni, azonban ez rövid ideig tart, így számottevő hatással nem kell számolni. Az építési munkák miatti esetleges vízminőségromlás átmeneti, rövid ideig tartó változás.
A munkálatok kivitelezése során közvetlen felszíni vízszennyezés havária esemény bekövetkezésekor fordulhat elő, főként a munka- és szállítógépekből üzem- és kenőanyag kikerülése jelentkezik kockázatként. Emiatt fontos kellő körültekintéssel eljárni, majd szükség esetén megfelelő kárelhárítással a felszíni vizeket érő szennyezés semlegesíthető, mely alapján számottevő minőségi változás nem valószínűsíthető.
A fejlesztések által érintett területen új felszíni vízkivétel nem tervezett. A déli részterületek vízellátása elsősorban a Duna vizével, esetlegesen a Duna-völgyi-főcsatornából (a

továbbiakban: DVCS) származó vízzel történik. A Dunából átemelt víz nyomóvezetéken a Hajósi nyomásközpontnál létesítendő puffertározóba kerül bevezetésre, ahonnan két nyomvonalon a Homokhátság magas pontján lévő Kéleshalmi-, illetve Kunfehértói puffertározókba kerül.
A vizsgálat tárgyát képező felszíni víztestek vízmennyiségének csökkenése nem merül fel. Jelen részterület beavatkozásai a vízpótlási és vízkormányzási infrastruktúra kiépítésével, átalakításával lehetőséget biztosítanak majd más részterületeken is új vízfelületek kialakítására, valamint a meglévők bővítésére, vízellátottságuk javítására. A beavatkozás célja a térség egészének vízpótlási és vízvisszatartási lehetőségeit növelni.
A beavatkozások hatására a csatornákban potenciálisan megjelenő többlet-vízmennyiség az érintett víztesteken várhatóan csökkenti a terhelésérzékenységet, mindezt úgy, hogy a belvízlevezetés körülményei, lehetőségei ne sérüljenek.
A tervezett vízbevezetések és víztározások szempontjából a sótartalom vonatkozásában nem csak a tápvíz és a hozzáfolyás minősége, hanem a nettó párolgás vízbevezetéshez képesti aránya is számít, mely hosszabb távon jelentős betöményedést okozhat. A Duna és a DVCS vize a sók szempontjából kiváló minősítésű a VGT3-ban, ezért valószínűsíthető, hogy a DVCS, de főleg a Duna vizének a tározókban történő, tervezett pihentetése ellenére sem lesz olyan mértékű a sótartalom növekedése, hogy valódi szikes tó tulajdonságok megjelennének.
A KHT szerint a felhagyással érdemben foglalkozni nem szükséges, mivel az csak a rendszer üzemletetésének felhagyásával következne be, a megépülő művek lebontása nem valószínűsíthető. Amennyiben az új vízgazdálkodási rendszer felhagyásra kerülne, úgy a jelenlegi állapotban, csökkentett vízmennyiséggel üzemelne, amely főleg az érintett szomszédos részterületek vízgazdálkodási problémáinak felerősödésével járna.

<u>Felszín alatti vizek</u>
A Homokhátság aljzatában kétféle áramlási rendszer különíthető el. Egy felszíni eredetű, gravitáció által hajtott és egy kompressziós, a medencealjzatból származó feláramlás. A Duna és a Tisza völgye, mint fő megcsapolódási területek között húzódó hátsági gerinc képezi a csapadékvíz utánpótlódás fő övezetét. A területet mesterséges csatornák is behálózzák. Öntözési és belvíz elvezetési célokat szolgálnak. Ezek közül a legfontosabb a DVCS.
A Duna-Tisza közi Homokhátság sajátos vízgazdálkodási problémái abból fakadnak, hogy a talajvíz szintje különböző okok miatt rendkívül mélyre süllyedt. A fő ivóvízbázist jelentő rétegvizek a talajvízadó rétegekkel is hidraulikus kapcsolatban állnak, a talajvíz nagymértékű süllyedése a rétegvizek szintjének mélyüléséhez is hozzájárult. Ez utóbbi állapot hátrányosan befolyásolta a közüzemi vízellátást.
Számos szakvélemény az éghajlatváltozással magyarázza a Homokhátságon tapasztalt talajvízsüllyedést, ami az alábbi okokra vezethető vissza:

- *az évi átlagos léghőmérséklet emelkedő tendenciája;*
- *a csapadék éven belüli eloszlásának megváltozása – nyári félévben kismértékben emelkedő, ugyanakkor a téli csapadékösszeg – mely lényegében a talajvíz utánpótlásának forrása – csökkenő tendenciát mutat;*
- *a párolgás növekedése.*

A térség talajvízszintje az utóbbi évtizedekben folyamatosan csökkent. A jelenség az 1971 - 1975 közötti időszakban kisebb intenzitással indult, majd később nagyobb gradienssel folytatódott és jelenleg is tart. A folyamat eredményeként a Homokhátság egyes területein a 1980 - 1981-es évben mért adatokhoz képest 4-5 m-rel alacsonyabb a talajvíz szintje, és vannak olyan területek, ahol a vízszint a terep alatt 7-8 m közötti, vagy az alatti mélységtartományba süllyedt.
A talajvízszint csökkenése nem egyöntetű a térségben. Vannak olyan régiók a Homokhátság területén, mint a 6. részterület is, ahol ez a tendencia a részterületen belül eltérően

jelentkezik, sőt akár talajvízszint-emelkedés tapasztalható. A 6. részterület nyugati régiójában – a Hátság középső részén – 2 métert meghaladó volt a talajvízszint süllyedése, míg középső részen szinte elhanyagolható volt, addig a Tisza irányában inkább emelkedés volt a jellemző.
A Homokhátságon a kitermelt felszín alatti víz több, mint 60 %-a rétegvíz, (80,15 millió m^3), 20 %-a parti szűrésű víz (27,6 millió m^3) és 1,6 % (2,16 millió m^3) talajvíz. A vízkészletjárulék (VKJ) nyilvántartási rendszerből származó hivatalos adatok mellett említést kell tenni a jelentős, engedély és bejelentés nélkül létesített, hatósági nyilvántartásban nem szereplő, részben a talajvíz-, részben a rétegvíz készletet terhelő felszín alatti vízkivételekről is, amelyek volumene az összes vízkitermelést tekintve 10%-ra becsülhető.
Az összes vízkitermelés – ~41,6 millió m^3/év – 2013 és 2018 között gyakorlatilag nem változott. Az ivóvíz jellegű vízkivétel mintegy 92% körüli érték. Jellemzően mélyebb helyzetű víztestekből származik. A második legjellemzőbb vízkitermelés a csökkenő tendenciát mutató ipari (~4%) és 2013 óta megháromszorozódott öntözési célú (~1,5%).
A mezőgazdasági, a balneológiai célú és egyéb vízkitermelés együttesen a maradék 2,5 %-ot teszi ki. Bányászati és energetikai célú vízkivétel gyakorlatilag nincs. Visszasajtolás is csak egy sekély porózus víztestnél fordul elő.
A vizsgált terület felszín alatti víztestei és ezek térbeli kiterjedése az alábbiak szerint alakul:

víztest kód	***víztest név***	***a víztest területe (km^2)***	***a víztest átlagos tetőszintje terep alatt (m)***	***a víztest átlagos feküszintje terep alatt (m)***	***a víztest átlag vastagsága (m)***
p.1.15.1	*Duna-Tisza közi hátság – Duna-vízgyűjtő déli rész (rétegvíz)*	*1.438*	*23*	*420*	*415*
p.2.10.2	*Duna-Tisza köze – Közép-Tisza-völgy (rétegvíz)*	*5.037*	*19,5*	*405,5*	*386*
p.2.11.1	*Duna-Tisza közi hátság – Tisza-vízgyűjtő déli rész (rétegvíz)*	*1.669*	*30*	*490*	*487*
p.2.11.2	*Alsó-Tisza-völgy (rétegvíz)*	*1.423*	*30*	*490*	*487*
sp.1.15.1	*Duna-Tisza közi hátság - Duna-vízgyűjtő déli rész*	*1.438*	*5*	*23*	*23*
sp.2.10.2	*Duna-Tisza köze - Közép-Tisza-völgy*	*5.037*	*3*	*19,5*	*16,5*
sp.2.11.1	*Duna-Tisza közi hátság - Tisza-vízgyűjtő déli rész*	*1.669*	*5*	*30*	*26*
sp.2.11.2	*Alsó-Tisza-völgy*	*1.423*	*3*	*30*	*25*

A víztestek állapotában romlás nem történt, ugyanakkor egy esetben – a p.2.11.2 víztest esetében – javulás figyelhető meg. A nyolc víztestből a négy mélyebb helyzetű porózus víztest jó összesített minősítésű. A négy sekélyporózus víztest minősítése elsősorban a felszín alatti víztől függő vizes élőhelyek és szárazföldi ökoszisztémák állapota (FAVÖKO) miatt lett gyenge, mivel a VGT3 nyilvántartásban a felszín alatti víz mennyiségi állapotának tulajdoníthatóan több jelentősen károsodott NATURA 2000 terület szerepel. Az sp.2.10.2 víztest esetében az összesített gyenge minősítést indokolttá teszi, hogy a víztesten található monitoring kúthálózat mérési adatai alapján, a süllyedés tesztre gyenge minősítése kapott.
A sekély porózus víztestekből termelik ki a legkevesebb vízmennyiséget, mintegy 0,27-0,42 millió m^3/év értékben. Ezen víztestekből ivóvízkivétel gyakorlatilag nem történik. A vizsgált 2013-as és 2018-as években a sekély porózus víztestek igénybevétele megsokszorozódott (3,6-szorosa lett). Az sp.2.10.2 víztest kitermelése 33-szorosára, az sp.2.11.1 víztest kitermelése

55-szörösére emelkedett. A legjobban igénybe vett víztest a p.2.11.2. Főleg rétegvizen alapuló vízbázisok révén ivóvíz célú felhasználásra több, mint 17 millió m^3-t vesznek ki belőle.
A beavatkozással érintett vízbázis az alábbi:

VOR kód	***Település***	***Vízbázis név***	***Védendő termelés (m^3/nap)***	***Víztest kódja***	***Sérülékenység***	***Státusz***	***Távolság***
ALF937	*Domaszék*	*Domaszék vízmű vízbázisa*	*438*	*p.2.11.2*	*nem*	*üzemelő*	*0 m*
ALG204	*Kiskunhalas*	*Kiskunhalas vízmű vízbázisa*	*6986*	*p.2.11.1*	*bizonytalan*	*üzemelő*	*0 m*
ALG640	*Szatymaz*	*Szatymaz vízmű vízbázisa*	*575*	*p.2.11.2*	*nem*	*üzemelő*	*0 m*

A porózus víztestek nagyobb mélységüknél fogva védettebbek a sekély porózusakhoz képest. A VGT3 alapján valamennyi víztest jó állapotű. A gyenge állapot kockázata három víztestnél áll fenn – sp.1.15.1, sp.2.11.1, sp.2.11.2 – a diffúz NO^{3-}, illetve az utóbbinál az NH^{4+} szennyeződés miatt. A p.2.11.2 víztest esetében további negatív tendenciaként fennáll a gyenge állapot kockázata a monitoring kutakban jelentkező NO^{3-} miatt ivóvízbázis védőterületén.
Az építési beavatkozások közül alapvetően a csatornarekonstrukció hat potenciálisan a felszín alatti vizekre a kotrási tevékenység révén. A fejlesztés során összesen 15 csatornán, mintegy 338 km hosszú szakaszon terveznek iszapeltávolítást. Az iszapeltávolítások alkalmával a laza, konszolidálatlan mederanyag eltávolítása mellett az áramlási keresztmetszet bővítésére csak ott kerül sor, ahol a tervezett vízhozamot a jelenlegi lefolyási szelvény nem tudja levezetni. A kolmatáció megszüntetésével a kivitelezés után intenzívebb kommunikáció alakulhat ki a csatornában lévő víz és a felszín alatti víz között az aktuális hidraulikai viszonyoknak megfelelően. A csatornákban állandó magas vízszint tartás esetén a felszíni víz rátáplál majd a talajvizekre. Azonban az üzemelés megkezdésével a kolmatáció fokozatosan csökken, és néhány éven belül a felszíni – felszín alatti víz kommunikációja tekintetében visszaállnak az eredeti, vagy ahhoz közeli viszonyok. A kolmatáció azonban teljes mértékben nem szünteti meg a felszíni és a felszín alatti víz kommunikációját.
Az építési munkák során közvetlen vízszennyezés csak havária esetén fordulhat elő. Elsősorban a munkagépek, szállítójárművekből kifolyó, kicsepegő üzemanyaggal, hidraulika folyadékkal kell számolni, amely általában a talajra jutva közvetetten a talajvizekbe is bekerülhet. Ilyen balesetekre a kivitelező cégeknek fel kell készülnie, bekövetkezés esetén a kárelhárítást haladéktalanul el kell kezdeni. (Minden ilyen eseményt az illetékes környezetvédelmi hatóságnak is jelenteni kell.) A kiviteli tervnek kellő részletességgel kell tartalmaznia a havária veszély elkerülése végett tett intézkedéseket, hogy a környezeti kockázat minimálisra legyen csökkenthető.
Havária veszély szempontjából különösen fontos a kockázatok minimalizálása az érintett vízbázisok hidrogeológiai „B" védőövezetét érintő tevékenység esetén. A vízbázisok vésőterületén történő beavatkozások jellege az alábbiak szerint alakul:

VOR kód	***Vízbázis név***	***Beavatkozás típusa***	***Sérülékenység***	***Státusz***
ALF937	*Domaszék vízmű vízbázisa*	*Ábrahámszéki alsó tározó kialakítása és műtárgylétesítés*	*nem*	*üzemelő*
ALG204	*Kiskunhalas vízmű vízbázisa*	*Dongéri főcsatorna: csatornarekonstrukció, kotrás,*	*bizonytalan*	*üzemelő*

		burkolás		
ALG640	*Szatymaz vízmű vízbázisa*	*Fehértó-Majsai főcsatorna: csatornarekonstrukció, kotrás*	*nem*	*üzemelő*

A védőövezeten belül történő egyes beavatkozások közül a vízgazdálkodási műtárgyak építése és az ökoárasztásos helyszín kialakítása a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. melléklete alapján nem esnek korlátozás alá, ezért nem jelentenek kockázatot az ivóvízbázisra nézve. Így a Domaszéki vízmű vízbázisát nem veszélyeztetik a beavatkozások.

Az iszapeltávolítás fedő vagy vízvezető réteget érintő egyéb tevékenységnek minősül, amelyet környezeti hatásvizsgálat (vagy annak megfelelő tartalmú) eljárásban vizsgálni szükséges és a vizsgálat eredményétől függően engedhető meg.

A kiskunhalasi (ALG204) és a szatymazi (ALG640) vízbázisok hidrogeológiai „B" védőövezetét kotrási tevékenység érinti, ami néhány 10 cm mélységben iszapeltávolítást jelent. Mindez minimális mértékű sérülékenységnövekedést eredményez a kivitelezés időtartama alatt, mely nem számít releváns hatásnak. A vízpótló rendszer üzembe helyezése után jellemzően a mederfenék kolmatációja viszonylag rövid időn belül helyre áll, így az eredeti védettségi állapot is visszaáll. A kiskunahalasi vízbázis esetében a csatorna burkolását követően sérülékenység szempontjából összességében kedvezőbb állapotvárható. Mindezeket figyelembe véve kijelenthető, hogy a csatornarekonstrukció egyik vízbázis védettségét sem veszélyezteti.

A kiviteli terv havária esetére részletes azonnali szakszerű beavatkozásokat ír elő, ezek betartásával a kockázat minimálisra csökkenthető.

A beruházás megvalósulása eredményeként a helyben keletkező és a vízpótlással növelt felszíni vizek visszatartása a részterületen döntően puffertározókban, illetve ökológiai tározókban, azaz ökoárasztásos területeken valósul meg.

A földmedrű csatornákban megjelenő többletvíz a főművi vízrendszeren átfolyik és a mederbeli vízvisszatartással – a jellemzően jó vízátbocsátó képességű talajokon átszivárgó víz – növeli a felszín alatti vízkészleteket. A csatornák alatt kialakuló vízdómból lokális, mikro felszín alatti vízáramlási rendszerek jöhetnek létre általános vízszintemelkedést előidézve.

A felszíni víz a talajvízzel közvetlen kapcsolatba kerül, és rátápláló hatást fog gyakorolni. Ezáltal a talajvízszint megemelkedése várható, mind az ökoárasztásos helyszínek, mind a földmedrű csatornák közvetlen közelében.

Az időszakos elöntések környezetében a vízpótlásos időszakban jelentős talajvízszint emelkedés mutatkozik, majd a vízpótlás nélküli időszakban az emelkedés némileg csökken, visszaesik. A fluktuáló folyamatra főként az elöntött területek közvetlen környezetében növekvő hastásterület a jellemző. Előreláthatólag 5 év időszakos vízpótlás után a talajvízszint-emelkedés kiterjedése jelentős az időszakos elöntési területek környezetében. Az egymás mellett található elöntések hatásterülete összeolvad, a kedvező hatások jelentős összefüggő területet fednek le. Az időszakos elöntések kedvező hatása az elöntés nélküli félévekben is jelentős, jól kiegészíti az időben állandó hatású vízpótló létesítmények pozitív hatását.

A KHT alapján a vízpótlás kezdetétől számított 5-10 éven belül a várható hatások jelentős része kialakul. Ha a vízpótlás csak időszakosan, vagy korlátozottan tud megvalósulni, akkor a talajvízszint-emelkedés kialakulása időben elhúzódhat és/vagy kisebb mértékben következhet be. Továbbá a talajvízszint-emelkedés folyamatára jellemző a ciklikusság, a téli és a nyári hidrológiai félévek váltakozása. A téli időszakokra általánosan erőteljesebb vízszintemelkedés, a nyári időszakban – az intenzív evaporációnak tulajdoníthatóan – visszahúzódás tapasztalható, de minden évben emelkedhet az átlag, ha a vízpótlás időben folyamatosan működik.

A felszín alatti víztestek szempontjából a felhagyás lehetőségével szintén nem kell számolni,

mivel a felszíni vizeknél részletezettekben is bemutatottak alapján, felhagyás esetén a beruházás várható pozitív hatásai nem érvényesülnének (pl.: talajvíztükör csökkenése, érintett vizes élőhelyek állapotának romlása). A felhagyás a felszín alatti vizek szempontjából egyenlő a tervezett fejlesztés cél szerinti hatásának az elmaradásával.

Víz Keretirányelv vizsgálata

A projekthez a VTK Innosystem Kft. (1134 Budapest, Pattantyús u. 7.) készítette a Víz Keretirányelv (2000/60/EC Európai Parlament és Európai Tanács irányelv, a továbbiakban: VKI) 4. cikk 7. bekezdése szerinti vizsgálatot, a BioAqua Pro. Kft. (4032 Debrecen, Soó Rezső u. 21.) közreműködésével.

A VKI vizsgálat során a VGT3 intézkedéseit (a víztestek jó állapotának elérése érdekében) és a projekt során tervezett beavatkozások hatásait is vizsgálták.

A vizsgálat kockázatértékelési fázisában kimutatták, hogy a projekt tervezett beavatkozásai nem eredményeznek olyan hatásokat, melyek eredményeképpen az érintett víztestek integrált hidromorfológiai állapotában és ennek következtében az ökológiai állapotában változás történne.

Az érintett víztestekre vonatkozóan a VGT3-ban előirányzott intézkedések és a projekt kapcsolatát vizsgálva megállapítható, hogy a projekt egyetlen intézkedés megvalósítását sem gátolja, valamint nem veszélyezteti a VKI céljainak elérését, számos esetben elősegíti a kitűzött célok elérését.

III. A vízgazdálkodási és vízvédelmi előírások szakmai indokolása

Vízjogi engedély beszerzése szükséges a vízimunka elvégzéséhez, a vízilétesítmény megépítéséhez (a tervezett beavatkozások új vízgazdálkodást segítő vízilétesítmények építését és használatát célozzák) és átalakításához és bővítéséhez (vízjogi létesítési engedély), a vízilétesítmény használatba vételéhez és üzemeltetéséhez, a vízhasználathoz (vízjogi üzemeltetési engedély) és a vízilétesítmény megszüntetéséhez (megszüntetési engedély) is. A vízjogi létesítési engedély alapján megépített vízilétesítmények használatba vételével kapcsolatos előírást a Vgtv. szabályozza. A felszíni és felszín alatti vizek állapotának minőségének megőrzése érdekében vízvédelmi mérő-, megfigyelő-, ellenőrző rendszer kialakítása, valamint jogszabályi feltételek fennállása esetén egyes vízvédelmi határértékek a később lefolytatott vízjogi létesítési és üzemeltetési engedélyezési eljárások keretein belül kerülnek szabályozásra. A vízjogi engedéllyel kapcsolatos előírást a rendelkező rész 1. pontja tartalmazza.

Az 1. pontban előírta továbbá a BM OKF, hogy azok a projekt keretében megtervezett feladatok (meglévő műtárgyak megújítása, kisebb fenntartójellegű mederkotrás), amelyeket eseti jellegű fenntartás keretében kell elvégezni, nem tartoznak a vízjogi engedélyezési kötelezettség alá.

A földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezésének elkerülése érdekében a gépek működési képességének fenntartásához szükséges tervezett karbantartási munkálatok a munkaterületen nem végezhetők, az esetlegesen meghibásodott gépek is csak olyan mértékben javíthatók a munkaterületen, melyek csak a legszükségesebb, a hidraulika- és motorolajok, üzemanyagok folyásának megszüntetésére, a munkaterültről való elszállíthatóságának biztosítására végeznek. Ilyen esetben is szükséges az esetlegesen elfolyó, a környezetbe kikerülő anyagoknak a talajba jutásának megakadályozása kármentő tálca alkalmazásával, melyre vonatkozóan a BM OKF a rendelkező rész 2. pontjában tette meg az előírását.

Az üzemanyaggal való feltöltés előre kijelölt, ellenőrzött területen kell, hogy történjen, így fokozottan figyelemmel lehet kísérni a talajra kijutó esetleges szennyeződést, illetőleg azt meg kell előzni egy kármentő tálca használatával, megelőzve annak földtani közegbe, felszín alatti vízbe való bejutását, a szennyezés okozását, amelyre vonatkozó előírást a rendelkező rész 3. pontja tartalmazza.

Amennyiben a tevékenység végzése során az elvárható legnagyobb gondosság mellett is szennyező anyag kerül a földtani közegre, felszíni és felszín alatti vízbe, úgy intézkedni kell a bekövetkezett környezetkárosodás megszüntetésére, a károsodott környezet helyreállítására, valamint azonnali környezetkárosodást megelőző intézkedést kell tenni a rendelkező rész 4. pontjában foglalt előírás szerint.
A rendelkező rész 5. pontjának előírása alapján a fentiek szerint azonnal megtett környezetkárosodást megelőző és kárelhárító intézkedésekről a területileg illetékes vízvédelmi hatóságot haladéktalanul értesíteni kell.
A vízbázis védőterületén történő építési munkálatok során a kiemelt figyelem ráfordításával a munkagépek gondosan elvégzett karbantartásával minimalizálható a havária helyzetek kialakulása, figyelemmel a rendelkező rész 6. pontjában tett előírásra.
A keletkező veszélyes hulladékokat, üzemanyag és kenőanyag tároló helyeket úgy kell kialakítani, hogy annak alkalmazásával a környezetbe károsító anyag nem juthat ki, így a felszíni és felszín alatti vizek védelme biztosítható, melyre vonatkozóan az előírását a BM OKF a rendelkező rész 7. pontjában tette meg.
Az üzemeltetés során a vízminőség állapotának romlását meg kell akadályozni a helyes üzemrend megválasztásával, a vízkormányzással és vízminőség-javító fenntartási munkálatok alkalmazásával a rendelkező rész 8. pontjában tett előírás szerint.
A vízpótló rendszerbe bejuttatott vizek mennyiségi és minőségi mérésével, a vízpótló rendszer vízmérleg adatainak dokumentálásával és helyes üzemrendjének megválasztásával biztosítható a hosszútávon is fenntartható káros hatásoktól mentes optimális üzemeltetés, amelyre tekintettel a BM OKF a rendelkező rész 9. pontjában tette meg az előírását.
Vízvédelmi szempontból megállapította a BM OKF, hogy a tevékenység kapcsán „a felszíni és felszín alatti vizek minősége védelmére és állapotromlására vonatkozó jogszabályban, illetve határozatban meghatározott előírások érvényesíthetők-e" szakkérdéseket a KHT megfelelően vizsgálta, illetve javasolt műszaki és szervezési intézkedéseket a várható hatások minimalizálása érdekében.
Esetlegesen bekövetkező havária esetén a szennyezőanyag terjedése ellen azonnal intézkedni kell. Az elfolyt szennyezőanyagokat az átitatott közeggel együtt zárt tároló edénybe kell gyűjteni és a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet előírásai alapján kell kezelni.
Figyelembe kell venni továbbá a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakat, miszerint a felszín alatti vizek jó minőségi állapotának biztosítása érdekében tevékenység csak a felszín alatti víz, földtani közeg (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőbb állapotának lehetőség szerinti megőrzésével végezhető.
A felszíni és a felszín alatti vizek védelmével kapcsolatban megállapítottam, hogy a fenti előírások, továbbá a benyújtott KHT-ban vázolt megoldások és intézkedési javaslatok betartása mellett a tárgyi létesítmény megvalósítása megfelel a 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, továbbá a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet követelményeinek.
A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet) 30. § d) pontja az alábbiak szerint rendelkezik:
30. § Ez a rendelet a Kvt.-vel együtt;
d) a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 10. §-ával és 11. §-ával együtt, a VKI 4. cikk (7) – (9) bekezdésének való megfelelést szolgálja.
A KHT-ban felvázoltak alapján megállapítható, hogy a tervezett beruházás nem veszélyezteti a felszíni és a felszín alatti víztestek jó állapotban tartását, valamint a VGT3-ban előírt célkitűzések, továbbá intézkedések megvalósítását, mindezt a Víz Keretirányelv vizsgálat is részletezi.

A fenti indokokra tekintettel a tárgyi környezeti hatásvizsgálati eljárásban a BM OKF a vízügyi és vízvédelmi szakhatósági hozzájárulását a rendelkező részben tett előírásokkal megadta.

Szakhatósági állásfoglalásom az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 55. § (1) bekezdésén és az 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. § (5) bekezdésén, valamint annak 1. melléklete 9. pontja szerinti táblázat 2. és 3. pontjain alapul, továbbá a következő jogszabályi rendelkezéseket alkalmaztam: 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet, Kvt., illetve a fent felsorolt vízgazdálkodási és vízvédelmi jogszabályok, 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet fentiekben idézett rendelkezései.

Jelen állásfoglalásom rendelkező része a Kvt. 66/A. § (3) bekezdése a) pontja és aa) alpontja szerint rögzíti a vízvédelmi szakkérdés vizsgálatának tényét, a vízvédelmi előírásokat a Kvt. 66/A. § (3) bekezdése a) pontja és ab) alpontja szerint tettem, míg a Kvt. 66/A. § (3) bekezdése b) pontja alapján a vízvédelmi szakkérdés vizsgálata során tett részletes megállapításokat az indokoló rész tartalmazza.

Az 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 2. § szerint „ha az 1. melléklet eltérően nem rendelkezik, a szakhatóság eljárására irányadó ügyintézési határidő tizenöt nap”.

Jelen szakhatósági eljárásban az ügyintézésre vonatkozó tizenöt napos határidőt megtartotta.

Az önálló jogorvoslat lehetőségét az Ákr. 55. § (4) bekezdése alapján zártam ki.”

2. A Csongrád-Csanád Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság szakhatósági állásfoglalásának indokolása (katasztrófavédelmi hatáskörében eljárva):

„A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály (cím: 6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11.) megkereste a Csongrád-Csanád Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságot a Duna-Tisza-közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem: KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyára vonatkozó környezeti hatásvizsgálati eljárás ügyben, szakhatósági állásfoglalás kiadása céljából, az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. melléklet 9. táblázat 4. sora alapján.

Az ipari baleseteknek és a természeti katasztrófáknak való kitettség tekintetében, az engedélyező hatóság által csatolt iratokat a Csongrád-Csanád Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság megvizsgálta és a következőket állapította meg.

Fentiekre tekintettel, mivel az Ügyfél megbízásából eljáró VIZITERV Environ Nonprofit Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 15.) kérelme az ipari baleseteknek és a természeti katasztrófáknak való kitettség tekintetébe jogszabályt nem sért, az Ügyfél környezetvédelmi engedélyének megadásához hozzájárultam.

Szakhatósági állásfoglalásom az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 55. § (1) bekezdésén alapul.

Hatáskörömet az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. melléklet 9. táblázat 4. sora, illetékességemet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése, valamint ugyanezen rendelet 1. melléklete határozza meg.

Az önálló jogorvoslat lehetőségét az Ákr. 55. § (4) bekezdése alapján zártam ki.”

3. A Bács-Kiskun Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság szakhatósági állásfoglalásának indokolása (katasztrófavédelmi hatáskörében eljárva):

„A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztálya, mint engedélyező hatóság 2023. 09. 12-én megkereste a Bács-Kiskun Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságot - mint első fokú katasztrófavédelmi szakhatóságot (a továbbiakban Szakhatóság) a CS/Z02/08475-7/2023. számú ügyben indult környezeti hatástanulmány elbírálására vonatkozó eljárásban, szakhatósági állásfoglalás kiadása céljából.
A környezeti hatásvizsgálati dokumentáció szerint a beavatkozással érintett Igazgatóságunk illetékességi területén lévő települések a következők:

Település	***Régió***	***Vármegye***	***Járás***
Bócsa	*Dél-Alföldi*	*Bács-Kiskun*	*Kiskőrösi*
Bugac			*Kiskunfélegyházi*
Bugacpusztaháza			*Kiskunfélegyházi*
Csólyospálos			*Kiskunmajsai*
Harkakötöny			*Kiskunhalasi*
Jászszentlászló			*Kiskunmajsai*
Kelebia			*Kiskunhalasi*
Kiskunhalas			*Kiskunhalasi*
Kiskunmajsa			*Kiskunmajsai*
Kisszállás			*Kiskunhalasi*
Kunfehértó			*Kiskunhalasi*
Kömpöc			*Kiskunmajsai*
Móricgát			*Kiskunmajsai*
Pálmonostora			*Kiskunfélegyházi*
Petőfiszállás			*Kiskunfélegyházi*
Pirtó			*Kiskunhalasi*
Szank			*Kiskunmajsai*
Tázlár			*Kiskőrösi*
Zsana			*Kiskunhalasi*

A jelenleg folyamatban lévő Homokhátság 6. részterületéhez kapcsolódó, tervezendő munkálatok létesítmény (építmény) szintű leképzése műtárgyak, nyomóvezeték, csatornák építésében, illetve műtárgy és csatornarekonstrukcióban foglalható össze. A tervezett vízpótló fejlesztéssel kapcsolatosan szükséges beavatkozások, intézkedések kapcsán lehet tényleges telepítési helyről beszélni. A katasztrófavédelmi kockázatok vizsgálata szempontjából a telepítési helyszínek közvetlen környezetét nemcsak telepítési helyként, hanem üzemeltetési vagy üzem területként lehet meghatározni. A hatástanulmány keretein belül a beavatkozással érintett területen vízpótlás biztosító műtárgyak és vízpótló útvonalak, vízvisszatartó helyek rendszere alkotják a katasztrófavédelmi vizsgálat tárgyát.
A tervezett beavatkozások által érintett települések közigazgatási területén egy alsó és két felső küszöbértékű veszélyes üzem található a lenti táblázat szerint. A zsanai földalatti gáztároló távolsága a tervezett beavatkozásoktól meghaladja a 4 km-t, ezért kockázatot nem jelentenek.
A kiskunhalasi telephelytől délkeleti irányban mintegy 200 m-re, míg a szanki telephelytől 300 m-re északnyugatra a Dongéri-csatorna rekonstrukciós munkálatai fognak történni. A Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság a 35300/2918-9/2016. ált. számú határozatban jelölte ki a kiskunhalasi üzem veszélyességi övezetét, amelynek hatásterülete nincs átfedésben a tervezett beavatkozások hatásterületével. Továbbá a szanki üzem

35300/2919-9/2016-ált. határozatban kijelölt veszélyességi övezetének hatásterülete sem fed át a beavatkozás hatásterületével. Ennek megfelelően környezetbiztonsági kockázatot nem jelentenek.

Név	***Telephely címe***	***Tevékenység***	***Veszélyes üzemi kategória***	***Hozzávetőleges távolság a beruházástól***
MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.	*6401 Kiskunhalas, 0782/10. hrsz.*	*gázipar*	*felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem*	*200 m*
MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.	*6131 Szank, 1164/2. hrsz.*	*gázipar*	*alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem*	*300 m*
Magyar Földgáztároló Zrt.	*6411 Zsana, 15. dűlő, 086/11 és 086/20. hrsz.*	*gázipar*	*felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem*	*4000 m*

A beavatkozással érinett Szakhatóság illetékességi területén található 19 település katasztrófavédelmi besorolása osztályok szerint csoportosítva az alábbi:
I. osztály: Kiskunhalas,
II. osztály: Kelebia, Szank, Zsana
III. osztály: Bócsa, Bugac, Bugacpusztaháza, Csólyospálos, Harkakötöny, Jászszentlászló, Kiskunmajsa, Kisszállás, Kunfehértó, Kömpöc, Móricgát, Pálmonostora, Petőfiszállás, Pirtó, Tázlár
A tervezett beavatkozással érintett terület a szeizmikus zónatérkép szerinti 2., illetve a 3. zónába tartozik. Ezeken a területeken a tervezett projekthez kapcsolódó intézkedések tekintetében elmondható, hogy az vízpótló fejlesztések során mérsékelten, de figyelmet kell fordítani erre az előkészítési, tervezési, kivitelezési munkák alatt. A fentiek tükrében megállapítható, hogy külső hatásból bekövetkező jelentős romboló hatás valószínűsége nem áll fenn, illetve várhatóan nem eredményez a beavatkozással összefüggő környezetszennyezést, környezetigénybevételt.
A beérkezett dokumentáció Szakhatóságom megvizsgálta és az alábbiakat állapította meg:
- a környezeti hatásvizsgálat a telepítési hely környezetében működő veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem(ek)ben feltételezett súlyos balesetek minden lehetséges károsító hatásának következményeit tartalmazza;
- a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetekből származó hatótényezők bemutatása arányban áll a telepítési hely környezetében működő veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem(ek)ből származó, a telepítési helyet esetlegesen érintő károsító hatásokkal;
- a hatótényezők bemutatása során a környezethasználó a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset értékeléséhez és a vizsgálat tárgyának a hatásokkal szembeni érzékenységéhez a megfelelő kiindulási mutatókat, számítási módszereket helyesen alkalmazta;
- a környezeti hatásvizsgálat a települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendeletben meghatározott osztályba sorolást, a települési veszélyelhárítási tervben meghatározott természeti eredetű kockázatokat figyelembe veszi és a feltárt kockázatok károsító hatásainak várható következményeit megfelelően tartalmazza.

Fentiekre tekintettel, mivel Ügyfél vonatkozó kérelme az ipari baleseteknek és a természeti katasztrófáknak való kitettség tekintetébe jogszabályt nem sért, a környezetvédelmi engedély megadásához a Szakhatóság hozzájárult.

Az önálló jogorvoslat lehetőségét az Ákr. 55. § (4) bekezdése alapján zártam ki.

Szakhatósági állásfoglalásom az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 55. § (1) bekezdésén alapul. Hatáskörömet az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. melléklet 9. táblázat 4. pontja, illetékességemet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése, valamint ugyanezen rendelet 1. melléklete határozza meg."

4. Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága Bányászati és Gázipari Főosztály Szolnoki Bányafelügyeleti Osztály szakhatósági állásfoglalásának indokolása:

„A Kormányhivatal a CS/Z02/08475-7/2023. sz. levelében az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet (továbbiakban: 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdése szerint az 1. számú melléklet 9. táblázat 20. pontja megválaszolása céljából kereste meg a fenti tárgyban a Bányafelügyeletet 2023. szeptember 12-én.

A Bányafelügyelet a nyilvántartása és a megküldött dokumentációk alapján megállapította, hogy a tervezési területen és közvetlen környezetében nem, de a tágabb környezetében 8 db üzemelő szilárd ásványi nyersanyag (homok) kitermelésére létesült bányatelek található. A tervezett nyomvonal nem érinti a meglévő bányatelkeket. A felszín alatti bányavagyon érintettsége a projekt által nem valószínűsíthető.

A Bányafelügyelet nyilvántartása és a megküldött dokumentációk alapján építésföldtani szempontból alábányászott, alápincézett és barlangveszélyes területek nem fordulnak elő a beavatkozással jellemezhető területen. Felszíni mozgások és aktív földtani veszélyforrások által sem érintettek a tervezési területek. További információk az aktualizált területek koordinátáival (több formátumban) elérhetők a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (1145 Budapest, Columbus u. 17-23.) honlapján: https://sztfh.hu/nyilvantartasok/banyaszati-teruletek-nyilvantartasa/ és a https://map.mbfsz.gov.hu/)

A Bányafelügyelet megvizsgálva a tervezett tevékenységet megállapította, hogy a tevékenység a földtani környezetre elfogadható hatást gyakorol. A benyújtott dokumentáció földtani környezet védelmét szolgáló pontja (A Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztésének KÖRNYEZETI HATÁSTANULMÁNYA; 5.4.1.4. Ásványi nyersanyagok, bányavagyon) megfelelő. A tárgyi tevékenység a földtani közegre veszélyeztetettséget nem jelent, ásványi nyersanyag kitermelése nem valósul meg.

A Kérelmező a bányafelügyelet részére fizetendő igazgatási szolgáltatási díjakról és egyéb eljárási költségekről, valamint a felügyeleti díj fizetésének részletes szabályairól szóló 9/2022. (I. 28.) SZTFH rendelet 2. számú mellékletének 5. pontja szerinti igazgatási szolgáltatási díjat (23.000 Ft; kód: E0500) befizette.

A jogorvoslati tájékoztató az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 55. § (4) bekezdésében foglaltakon alapul.

A Bányafelügyelet hatáskörét és illetékességét a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 44. § (1) bekezdése és a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról szóló 2021. évi XXXII. törvény 1. § (1a) bekezdés, 3. § (1) bekezdés e) pontja határozzák meg."

5. Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Hulladékgazdálkodási Osztály szakhatósági állásfoglalásának indokolása:

„A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály (6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11.) 2023. szeptember 13. napján érkezett, fenti azonosító számú megkeresésében az ***Országos Vízügyi Főigazgatóság*** *(1012 Budapest, Márvány u. 1/D.) meghatalmazása alapján a VIZITERV Environ Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi utca 15.) – „a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" 6. részterület tárgyú – a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet szerinti* ***környezeti hatásvizsgálati dokumentáció elbírálása iránti*** *kérelem vonatkozásában a hulladékgazdálkodási hatóságot szakkérdés tekintetében kereste meg.*

A CS/Z02/08475-9/2023. iktatószámú szakkérdésre vonatkozó megkeresésre a hulladékgazdálkodási hatóság válaszát szakhatósági állásfoglalásként adja meg, tekintettel az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet) 9. melléklet 22. sorára.

Várható környezeti hatások
Hulladékgazdálkodás
Létesítés
A tervezett, a Homokhátság egészét érintő fejlesztés alapvető céljai az alábbiak:

- *a kedvezőtlen vízháztartási feltételek javítása;*
- *a felszíni vízkészletek növelése térségi vízpótlással vízhiányos időszakokban;*
- *a fogyó talajvízkészletek visszapótlását támogató módszerek alkalmazása;*
- *a felszíni vízkészletek optimális vízkormányzásának megvalósítása, másodlagos- és harmadlagos vízhasználatok infrastrukturális feltételeinek megteremtése.*

A dunai vízkivételre és vízátvezetésre tervezett műszaki megoldások az alábbiak:

- *puffer tározó (18 db);*
- *ökológiaárasztás, vizes területek (27 db);*
- *fejlesztett csatornahossz (341 888 fm);*
- *nyomócső, nyomóvezeték kialakítása;*
- *meglévők csatornák rekonstrukciója*

A keletkező építési és bontási hulladékok mennyisége várhatóan meghaladja az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól szóló 45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendeletben rögzített küszöbértéket.

A kivitelezési munkák alkalmával kommunális, szénhidrogén tartalmú és építési/bontási hulladékok (föld és kövek HAK 17 05 04) keletkezésére lehet számítani. Egyes beavatkozási helyszíneken növényzetirtás is szükséges lesz.
A beruházás során nagy mennyiségben keletkeznek hulladékká vált növényi szövetek (HAK 02 01 03), valamint erdőgazdálkodás hulladékai (HAK 02 01 07). A jelenlegi műszaki tervek alapján, 425 hektáron kell fa- és csejeirtásra számítani. A képződő zöldhulladék mennyisége 1 200-1 350 tonna, mely mintegy 4 750 - 5 450 m^3-nek felel meg. A gallyazásból származó

anyagot a zöldhulladék gyűjtésre/kezelésére hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező vállalkozónak adják át hasznosításra.

A műtárgy építés/bontás során várhatóan keletkező hulladéktípusok és mennyiségük

Hulladék megnevezése	**Hulladék-azonosító kód**	**A beavatkozás során képződő hulladékok mennyisége (t)**								
		494 műtárgy átépítése / fejlesztése	**169 új műtárgy építése**	**494 műtárgy lebontása**	**2 nyomás-központ felújítása**	**10 nyomás-központ építése**	**130,484 km új nyomóvezeték építése**	**2 helyszínen gátőrház, raktárhelyiség fejlesztés**	**Közművezetékek kiváltása tározók és nyomóvezetékek létesítése**	**341,888 km csatorna-rekonstrukció**
Betontörmelék	17 01 01	740	34	5 000	4	10	-	20	30	2 400
Aszfalttörmelék (bitumen keverék, amely különbözik a 17 03 01-től)	17 03 02	nem ismert						2	3	-
Fa	17 02 01	nem ismert					100	2,5	-	-
Műanyag hulladék	17 02 03	50	17	-	-	5	80	4	2	-
Vas és acél	17 04 05	100	-	250	0,4	2	130	1	-	-
Vegyes építési és bontási hulladék	17 09 04	200	34	500	2	2	40	24	3	34
Csomagolási hulladék	15 01 01-15 01 09	nem számottevő mennyiségben								
Veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok (olajos hulladék)*	15 02 02*	0,5	0,1	0,3	0,01	0,5	-	-	-	-

Veszélyes hulladék csak nagyon kis mennyiségben keletkezik (pl. festékek, lakkok, ragasztók és tömítőanyagok maradékai, illetve ezek göngyölegei). Az építési helyszínen az üzemanyag áttöltés idejére kármentő tálcát helyeznek el az üzemanyag tartály alatt, ezzel kizárva a szénhidrogének talajba kerülését. Tartálykocsihoz egy hulladékgyűjtő zsákot helyeznek, amiben az esetlegesen keletkező olajos rongyokat lehet gyűjteni. A fáradt olajat, az elhasznált olajszűrőket és az olajos rongyokat, göngyölegeket zárt tartályban, edényekben munkahelyi gyűjtőhelyen gyűjtik, majd a veszélyes hulladékokra vonatkozó előírásoknak megfelelően

szállítási lap kitöltésével, engedéllyel rendelkező szakcégeknek adják át ártalmatlanítás céljából.
A mederszelvény kotrásakor, illetve kialakításakor és a nyomóvezeték lefektetésekor nagy mennyiségben szükséges földanyag mozgatása, melynek mennyisége 3,6 millió m^3. A munkálatokhoz kapcsolódóan várható kitermelt iszap, talaj, kotrási meddő (HAK 17 05 06), föld és kövek (HAK 17 05 04). Megmozgatásra kerül körülbelül 5,8 millió m^3 föld és iszap, a kitermelt mennyiség teljes egészében visszakerül a nyomóvezeték fölé (terepszint emelés).
A veszélyes hulladékokkal összefüggő tevékenységeket a 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet előírásai szerint szervezik meg.
A keletkező veszélyes hulladékokat a jogszabályi előírásoknak megfelelően külön, az építési helyszíneken zárható gyűjtőedényben tárolják ideiglenesen a megfelelő engedéllyel rendelkező veszélyes hulladék ártalmatlanító vagy hasznosító üzembe történő elszállításig.
A kivitelezési munkák során keletkező szilárd kommunális hulladékok mennyisége az ott dolgozók számából becsülhető. Ami naponta kb. 15-18 liter hulladékot jelent. A munkavégzés során a kommunális hulladékok szelektív gyűjtése valósul meg. A gyűjtés műanyag zsákokban történik. Ezt a műszakok végén a műszakvezető a központi telephelyre szállítja. A kommunális hulladékok gyűjtése és elszállítása a kivitelezést végző cég feladata. A kommunális jellegű hulladékok nem tartalmazhatnak veszélyes hulladékokat, azokat elkülönítve gyűjtik.

A kivitelezés során várhatóan keletkező hulladékok:

Hulladék azonosító kód	**Hulladék megnevezése**
13 01 09*	klórozott szerves vegyületeket tartalmazó, ásványolaj alapú hidraulikaolaj
13 01 10*	klórozott szerves vegyületeket nem tartalmazó ásványolaj alapú hidraulikaolaj
13 02 05*	ásványolaj alapú, klórvegyületet nem tartalmazó motor-, hajtómű- és kenőolaj
13 07 01*	tüzelőolaj és dízelolaj
15 02 02*	veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok (ideértve a közelebbről meg nem határozott olajszűrőket), törlőkendők, védőruházat
16 06 01*	ólomakkumulátorok
13 02 13 02 04* 13 02 05* 13 02 06* 13 02 07* 13 02 08*	motor-, hajtómű- és kenőolaj hulladékok

Létesítés során esetlegesen bekövetkező havária helyzetet jelenthet a munkagépek meghibásodása, és ez által szennyezőanyag kikerülése. Ilyen esemény lehet pl. egy munkagép hidraulikacsövének elszakadása vagy más jellegű szénhidrogén kifolyása meghibásodás miatt.

Üzemelés
Az üzemelés során a fenntartási tevékenységhez köthető hulladék keletkezésével kell számolni.

Az üzemelés, jelen esetben a nyomóvezeték feletti terület, műtárgy karbantartását, rendszeres kaszálást jelenti. A működés során keletkező hulladékok egy része a műtárgyak forgó részeinek zsírozásához, olajozásához köthető. Számítani kell még az acélszerkezetek 5-6 évente történő festésére. Jellemzően felitató anyagok, olajos rongyok, illetve olajos fémhordók, kiürült olajos flakonok, festékes dobozok hulladéka várható. A csatorna szakasz állapotának fenntartása érdekében 5 évente növényzetirtást végeznek, illetve a vízszállító szelvények kapacitásának fenntartásához rendszeres kotrására van szükség.

Az üzemelés során várhatóan keletkező hulladékok:

Hulladék azonosító kód	**Hulladék megnevezése**	**Várható éves mennyiség**
02 01 03	hulladékká vált növényi szövetek	100-150 kg/km
02 01 07	erdőgazdálkodás hulladéka	
15 02 02*	veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok (ideértve a közelebbről meg nem határozott olajszűrőket), törlőkendők, védőruházat	25 kg
15 01 10*	veszélyes anyagokat maradékként tartalmazó vagy azokkal szennyezett csomagolási hulladék	25 kg
17 05 05* 17 05 06	kotrási meddő	30-50 t/km**
17 09 04	kevert építési-bontási hulladék, amely különbözik a 17 09 01-től, a 17 09 02-től és a 17 09 03-tól	700-1 200 kg
20 03 01	egyéb települési hulladék, ideértve a vegyes települési hulladékot is	1-1,5 kg/fő/nap

**5-8 évente 10 cm-es iszapeltávolítással számolva

Havária események hatásai
Havária esemény az üzemeltetés során is bekövetkezhet a munkagépek meghibásodásából és emberi mulasztásból, mely esetben hasonlóan járnak el, mint a létesítés folyamán keletkező hulladékoknál. Építési anyagok kimosódása is elképzelhető, mint potenciális havária extrém időjárási körülmények között.
A felhagyás időszakában keletkező hulladékok
A felhagyás esetén keletkezhet műtárgybontásból kikerülő beton, betonacél a nyomóvezeték eltávolításából műanyag hulladék. A felhagyáskor a bontással keletkező hulladékokat a hulladékjegyzék szerinti csoportosítás után elkülönítik, majd azt engedéllyel rendelkező kezelőnek adják át.

Előírásainkat a következő jogszabályi helyek indokolják:
A rendelkező rész 1. pont szerinti előírás a Ht. 4. §-án alapul.
A rendelkező rész 2. pontjában foglalt előírást a Ht. 63. § (1) bekezdése, 12. § (4) bekezdése 31. § (2) és (5) bekezdései és a 7. § (1) bekezdése alapján tettük.
A rendelkező rész 3. pontjában rögzített előírás a Ht. 7. §-án alapul.
A rendelkező rész 4-6. pontjaiban rögzített előírásokat a Ht. 1. § (1) bekezdés 23. pontja, 1. § (3) bekezdés e) pontja, valamint 8-10. §-ai alapján tettük.
A veszélyes hulladékok vonatkozásában a rendelkező rész 7. pontjában tett előírás a

225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet 1. §-án és a Ht. 56. § (1) bekezdésén alapul.
A hulladék gyűjtőhelyek vonatkozásában a rendelkező rész 8. pontjában rögzített előírást a 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet 1. § d) és e) pontjai alapján tettük.
A nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségre vonatkozó előírást a rendelkező rész 9. pontjában a Ht. 65. § (1) és (5) bekezdései alapján tettük.
A nyilvántartások és bizonylatok megőrzési idejére vonatkozó rendelkező rész 10. pontja szerinti előírás a Ht. 65. § (4) bekezdésén alapul.
A hulladékgazdálkodási hatóság kijelöléséről szóló 124/2021. (III. 12.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése alapján a területi hulladékgazdálkodási hatóság illetékessége a székhelye szerinti vármegyére terjed ki azzal az eltéréssel, hogy a Pest Vármegyei Kormányhivatal illetékessége Pest vármegyére és Budapest főváros területére terjed ki.
Az 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 9. melléklet 22. sorban megnevezett előzetes vizsgálati, környezeti hatásvizsgálati, összevont környezeti hatásvizsgálati, valamint egységes környezethasználati engedélyezési eljárások során a hulladékgazdálkodási hatóság szakhatósági állásfoglalása szükséges.
A hulladékgazdálkodási hatóság szakhatósági állásfoglalását az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 55. § (1) – (2) bekezdése alapján adta ki.
Az Ákr. 55. § (4) bekezdése alapján a szakhatóság döntése az eljárást befejező döntés elleni jogorvoslat keretében támadható meg."

A beruházás várható környezeti hatásai:

Csongrád-Csanád vármegye vonatkozásában:

A tervezett beavatkozások elsősorban a telepítési helyek szűkebb környezetére hatnak, de összeadódva kiterjedtebb, a térség csaknem egészét érintő kedvező változást idéznek elő. A klimatológiai és ökológiai viszonyokra és ezen keresztül a gazdasági-társadalmi helyzetre vonatkozó eredmények tehát sok helyi (lokális) javulásból állnak össze.

Létesítés, üzemelés:
Levegőtisztaság-védelem:
A légszennyezettség szempontjából az átlagkoncentrációk az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatba tartozó mérőállomások környezetében nem magasak.
A térségben jellemzően deflációra hajlamos laza szerkezetű homoktalaj, lösz és a jelentős kiterjedésű mezőgazdasági művelés alatt álló területek követeztében a mezőgazdaság számottevő PM_{10} kibocsátó. A beruházási helyszínek közvetlen közelében jobbára művelés alatt álló szántóföldek, valamint gyepek és erdőterületek vannak, előbbi részeken mezőgazdasági eredetű porterhelést a növényzettel nem fedett időszakban lehet feltételezni.
A legnagyobb szennyező forrást a fejlesztéssel érintett terület tágabb környékén a lakossági fűtés (PM_{10} és $PM_{2,5}$) és a közlekedés (NO_x) jelenti.
A közlekedési forgalom miatt kialakult koncentrációk jóval a vonatkozó egészségügyi határértékek alatt maradnak. A közlekedés szempontjából jelentős NO_2 komponens esetében az értékek a határérték 20%-a alattiak.
A legnagyobb forgalmú utak mentén (M5, 5, 53, 54, 55) 8-12 m távolságra lévő épületek esetében éri el a határérték 50%-át az NO_2 koncentráció.
A levegő minőségének változásával a tervezett tevékenység esetén a létesítés (műtárgyépítés és felújítás, nyomóvezeték, gravitációs vezeték és új csatornaszakasz építés, tározótér és töltés kialakítás, raktárak építése, terület előkészítés, tereprendezés) időszakában kell számolni. A

kivitelezés során légszennyező anyag kibocsátás a munkagépek működéséből és a földmunkákból, anyagmozgatásból, szállításból várható.
Az építési időszakban egyrészt maguk az építési munkák, másrészt az azokhoz kapcsolódó szállítások járnak légszennyező anyag kibocsátással. Az építési munkák gépeinek működéséből és a földmozgatással járó beavatkozásokból 8-20 méteres körzetén belül magas szálló por és nitrogén-dioxid koncentrációk kialakulása valószínűsíthető (ez gyakorlatilag a munkaterületre korlátozódik), mely koncentrációk a távolság növekedésével gyorsan csökkenek.
Az egyes munkafázisokhoz tartozó levegőminőség-védelmi hatásterületet az alábbi táblázat tartalmazza:

Munkafázis	**Levegőminőség-védelmi hatásterület (m)**
Fásszárú növényirtás	40
Kaszálás, medernövényzet eltávolítása	32
Medernövényzet eltávolítása a Dong-éren	30
Műtárgyépítés/felújítás csatornákon*	122
Műtárgybontás	74
Nyomóvezeték építése *	121
Csatornarekonstrukció, mederbővítés/új összekötő csatornaépítés és depónia kialakítása*	99
Mederburkolás	36
Puffertározótér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása*	113
Tározótöltés építése*	118
Területelőkészítés és tereprendezés (ebben: humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)*	112
Nyomóközpont és raktárhelyiségek kialakítása	66

*a gépek kibocsátása és a kiporzás együttes hatásterülete

A határértéket meghaladó PM_{10} koncentráció a védendő épületeknél a kiterjedt beavatkozási területhez viszonyítva viszonylag kevés helyen várható, a következő munkafolyamatoknál és helyszíneken:

Új műtárgy építése:

- Bordány, hrsz: 92 (16 m)

Csatornafejlesztés:

- Mórahalom, Zákányszéki út menti épületek (20 m)
- Ruzsa, hrsz: 32 (12 m)
- Ruzsa, hrsz: 33 (20 m)
- Zsombó, hrsz: 94 (12 m)
- Bordány, hrsz: 92 (16 m)
- Bordány, Béke dűlő, hrsz: 91 (14 m)
- Bordány, Club 1001 szórakozóhely (10 m)
- Bordány, hrsz: 81 (10 m)
- Ruzsa, hrsz:75 (18 m)
- Zákányszék, hrsz: 73 (20 m)
- Balástya, Erdőközi telep (12 m)

Nyomóvezeték építés:

- Ruzsa, hrsz:76 (12 m)

Terület előkészítés:

- Bordány, hrsz: 92 (16 m)
- Ruzsa, hrsz:76 (12 m)

Határérték túllépés a munkaterületekhez nagyon közel, kb. 20 méteres távolságon belül fekvő épületek esetében valószínűsíthető.
A munkálatok rövid idő alatt elvégezhetők, így évi 35 napon túl a szálló por koncentrációja és évi 18 napon túl a NO_2 koncentráció várhatóan nem fogja meghaladni a határértéket a projekt megvalósítása során.
Pontos számításokat végezni a leendő kivitelező által használandó géppark és organizációs terv ismeretében lehet majd.
Az egyes konkrét helyszíneken ténylegesen működő munkagépek számáról, jellegéről, összműködési idejéről a kivitelező fog dönteni.
A tervezett fejlesztés megfelelő ütemezés esetén nem igényel nagymértékű, közutakat érintő szállítást. Ezért óránként két teherautó forduló (azaz 4 teherautó elhaladása), valamint reggel és a munkaidő végeztével a munkásokat szállító 5-5 személygépkocsi/kisteherautó elhaladása várható.
A szállításból eredő kibocsátások nem jelentősek, ebből adódóan határértéket megközelítő koncentrációk kialakulása kizárható, még a legnagyobb forgalmú utak esetében is. A közlekedés szempontjából meghatározó NO_2 koncentráció várható értéke a legnagyobb forgalmú utak (M5, 5, 53, 54, 55) esetén 7-8 m távolságban a határérték 20-50%- át éri el, a legnagyobb érték az 55 számú főút 1+0872+524 szakaszán a határérték 60%-át éri el.
A legnagyobb koncentrációváltozások a legkisebb forgalmú utak esetében várhatók, pl. az 5408, 55122 vagy az 55123 számú út egyes szakaszain, ahol a forgalom alapállapotban néhány száz jármű/nap. Itt a forgalomnövekedés fajlagosan nagyobb terhelést eredményez, de határértéket megközelítő értékek kialakulása nem valószínűsíthető.
Az új, illetve felújított létesítmények (műtárgyak, csatornák, nyomóvezeték, tározók, stb.) üzemeltetése során levegőterhelés kevéssé jellemző; az csak az esetenként szükséges fenntartási, karbantartási munkákhoz köthető. Ez normál üzemmenet esetén érdemi levegőterheléssel nem jár. A műtárgyak, csatornaszakaszok gépjárművekkel megközelíthetőek, az egyes munkafolyamatok (pl. kaszálás) elvégzése időben korlátozott, minimális többletkibocsátást jelent.
A műtárgyak kézi működtetésűek, energiaellátást nem igényelnek, így üzemeltetésükhöz többlet légszennyező anyagkibocsátás nem kapcsolódik. A nagyobb zsilipek és szivattyúk elektromos működésűek.

Zaj- és rezgésvédelem:
A beruházások környezetében főként mezőgazdasági művelés alatt álló területek találhatók.
A projekt kapcsán várható munkálatok:

- az érintett meglévő és új csatornamedrekben, valamint a puffertározók területén gazkaszálás, nádkaszálás, cserjeirtás, fakitermelés tervezett a szükséges mértékben,
- új csatornák, puffertározók létesítése,
- csatornarekonstrukció, mederszelvény bővítés, műtárgymunkálatok,
- nyomóvezeték építése, nyomásközpontok kialakítása,
- ideiglenes vízvisszatartási helyszínek (ökológiai árasztások) kialakítása,
- monitoring rendszer létesítése.

A kivitelezés várhatóan 1 hónap és 1 év közötti időtartamot vesz igénybe, az egyes munkafolyamatok 1 hónapnál rövidebb ideig tartanak. Kivitelezési munkálatokat kizárólag a zajszempontú nappali időszakban (6-22 óra) végeznek.
A benyújtott dokumentáció alapján a kivitelezésből eredő zajterhelésből az alábbi Csongrád-Csanád Vármegyei helyszíneken várható határérték-túllépés:

- a Dong-ér mentén, Bakson az Alkotmány utcáig terjedő terület, illetve a Jókai utca és az arra merőleges utcák vége,
- a Széksóstói-főcsatorna mentén, Ruzsán a csatorna és a Határőr utca által határolt területen és a Dózsa György u. mentén,
- a Széksóstói-főcsatorna mentén, Mórahalmon a Mátyás király krt. – Nagy Imre u. – Batthyányi u. menti lakóépületeknél,
- a Fehértó-Majsai főcsatorna mentén, Szatymazon a település északi részén (Rákóczi utca keleti végéig bezárólag).

Fenti területeken a kivitelezésből eredő zajterhelés meghaladhatja *a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet* (a továbbiakban: KvVM együttes rendelet) 2. számú melléklete szerinti határértékeket.

Fentiek következtében a kivitelezőnek a kivitelezés megkezdése előtt zajterhelési határértékek betartása alóli felmentésre vonatkozó kérelmet kell benyújtani a hatósághoz a *környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet* 13. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően: „A kivitelező felmentést kérhet a külön jogszabály szerinti zajterhelési határértékek betartása alól a környezetvédelmi hatóságtól

a) egyes építési időszakokra, ha a kibocsátási határérték-kérelem szerint a zajkibocsátás műszaki vagy munkaszervezési megoldással határértékre nem csökkenthető,

b) építkezés közben előforduló, előre nem tervezhető, határérték feletti zajterhelést okozó építőipari tevékenységre."

A benyújtott hatásvizsgálati dokumentációban bemutatott számítások alapján, a tervezett beruházás üzemeléséből adódó zajterhelés, a legközelebbi zajtól védendő ingatlanoknál a KvVM együttes rendelet 3. számú mellékletében meghatározott határértékeket nem éri el.

A beruházás üzemelésével összefüggésbe hozható járműközlekedés által okozott közlekedési zajterhelés növekedés kisebb 3 dB-nél.

<u>Földtani közeg védelem:</u>

A kivitelezés elsősorban a földtani közeg fizikai tulajdonságaira gyakorol hatást.

A kivitelezés vonatkozásában ideiglenes területfoglalás merül fel, mely a munkaterületek kiterjedését (szállítójárművek mozgása, munkagépek felvonulása, tárolása, depóniaterek kialakítása) jelenti. A szállítás többségében meglévő földutakon, illetve a meglévő csatornák mentén a korábban kialakított szállítóúton történik. Törekednek arra, hogy az ideiglenes területfoglalással érintett területek minél kisebb kiterjedésűek legyenek. Az ideiglenesen igénybe vett területeket, illetve azok földrészleteit, a munka elvégzése után helyreállítják, visszaadva azokat az eredeti hasznosításnak.

A beruházás jelenős mértékű földmunkával jár. A földtani közeg megbontásra, kitermelésre kerül, szerkezete megváltozik, egyes rétegei összekeverednek, tömörödnek, mások fellazulhatnak, a hatás azonban csak lokális jellegű.

A szükséges növényzetirtást követően, a humuszos felső réteget letermelik és ideiglenesen deponálják a munkaterületen belül. A földmunkák befejeztével a humuszréteget visszaterítik, illetve többlet keletkezése estén, a szomszédos szántóföldeken hasznosul.

Az építési munkákhoz kötődően jelentős földanyag, illetve kotort iszap megmozgatása szükséges. Megmozgatásra kerül közel 5,8 millió m^3 föld és iszap. Az anyagmozgatás elsősorban a tározók kialakításához, csatornák építéséhez és rekonstrukciójához, a nyomóvezetékek fektetéséhez köthető. A földmunka környezetvédelmi és gazdasági szempontú optimalizálása során elsődleges cél, hogy a kitermelt földmennyiség, illetve iszaptömeg a helyszínen beépítésre – tározók esetében töltés-, csatornák esetében partél- és fenntartósáv építés, nyomóvezetékek esetében árokfeltöltés – kerüljön, és további földanyagigény ne jelentkezzen. Nem jelentkezik tehát földanyagtöbblet, illetve külön

anyagnyerőhely létesítésére sincs szükség. Amennyiben mégis keletkezik többlet, annak – jogszabályi előírásoknak megfelelő elszállításáról – a kivitelező gondoskodik.
A fejlesztéshez kapcsolódóan szükség lehet közműkiváltásokra, ezek a tervezési folyamat részeként később kerülnek pontosításra.
A beavatkozások során használt munkagépek, szállítójárművek jelentős tömegűek, azok rendszeres, huzamos idejű mozgása a területen a talajok terhelését (tömörödés, szerkezetromlás) okozhatja. A munkálatokat elsősorban a meglévő, kapcsolódó földúthálózatok igénybe vételével végzik, illetve a szükséges építőanyagot minél közelebbi beszerzési helyről szállítják a környezetet és a talajokat érő kedvezőtlen hatások minimalizálása érdekében.
A létesítés során – a megfelelő műszaki védelemnek, az üzemelési utasítások betartásának, a szükséges karbantartásoknak, folyamatos ellenőrzéseknek köszönhetően – a talaj szennyeződése nem következhet be.
A kivitelezési munkák során a talajra ülepedve, majd abba bemosódva szennyező hatást jelentetnek a munkagépek, szállítójárművek által kibocsátott szennyezőanyagok, az építés során szálló por. A hatás átmeneti jellegű, időben és térben is lehatárolható.
A munkagépek üzemanyaggal való feltöltése általában a helyszínen történik tartálykocsiról. Az esetleges túltöltések megelőzésére a tartálykocsit túlfolyás-gátló szeleppel látják el, melynek következtében elkerülhetők az üzemanyag-elfolyások. Az üzemanyag-áttöltés idejére kármentő tálcát helyeznek az tartálykocsi alá, ezzel kizárva a szénhidrogének talajba kerülését. A kivitelezési területen üzemanyag tárolása nem történik. A munkavégzés helyszínén olajcsere, szervizmunka nem valószínűsíthető, azt a gépeket üzemeltető cég telephelyén, illetve szakszervizben végzik. Amennyiben erre mégis szükség lenne, kármentő tálcák alkalmazásával elkerülhető, hogy a fáradt olaj veszélyt jelentsen a környezetre.
A kivitelezés során keletkező veszélyes- és nem veszélyes hulladékok – jogszabályi előírásoknak megfelelő – tárolásáról, azok elszállításáról a kivitelező gondoskodik.
Az építési területen keletkező kommunális szennyvizet az építési területre kihelyezett mobil WC-t biztosító szolgáltató szállítja el igény szerint.
Az üzemelés földtani közegre gyakorolt fizikai hatásai kismértékűeknek tekinthetők.
Az üzemelés során ideiglenes, illetve tartós területfoglalásról egyaránt beszélhetünk. Ideiglenes területfoglalásként nevesíthetők az öko árasztásos területek, míg az újonnan létesülő csatornák, nyomóvezetékek, nyomásközpontok, puffertározók tartós területfoglalást eredményeznek.
A karbantartási munkálatok járműforgalma elviselhető mértékű talajtömörítő hatást fejt ki a járművek közlekedésére kialakított fenntartási sávokon, illetve földutakon.
Az üzemeltetés során – normál üzemelési körülmények között – a talaj szennyeződése nem valószínűsíthető.
A vízpótlás és vízvisszatartás lehetőségének a megteremtése, a kialakuló új vízgazdálkodási rendszer üzemeltetése kedvező hatással van a talajok vízgazdálkodására. A vízminőség megóvása a vízkormányzással, illetve szükség esetén a feliszapolódás ellen vízminőség-javító fenntartási munkálatokkal biztosított.
A megfelelő mennyiségű és minőségű víz rendelkezésre állása folyamatosan üzemeltetett monitoring rendszer által biztosított.
A keletkező veszélyes- és nem veszélyes hulladékok – jogszabályi előírásoknak megfelelő – elhelyezéséről az üzemeltető gondoskodik.
Havária esemény a létesítés, üzemelés, felhagyás esetén a munkagépek, szállítójárművek, gépek- és berendezések meghibásodása esetén következhet be (üzemanyag, hidraulikaolaj, kenőzsír, illetve egyéb veszélyes anyag elcsepegése, elfolyása). Az esetleges káreseményről a területileg illetékes környezetvédelmi hatóságot, természetvédelmi érintettség esetén, a területileg illetékes természetvédelmi kezelőt is haladéktalanul értesítik. Azonnali

kárelhárítással, a szennyező anyag felitatásával, szükség szerint a szennyezett földtest kiemelésével, a szennyezett föld összegyűjtésével, majd veszélyes hulladékként történő elszállításával, a szennyeződés gyorsan lokalizálható, a környezetszennyezés minimalizálható. A kivitelezés során a kivitelező, az üzemelés során az üzemeltető gondoskodik a haváriaveszély elkerülése, illetve a haváriák elhárítása érdekében szükséges intézkedések meghatározásáról. A havária esetek elkerülése azonban a munkagépek, szállítójárművek, gépek- és berendezések megfelelő műszaki állapotával, az üzemelési utasítások betartásával biztosítható.
Havária eseményként jelentkezhet az üzemeltetés során a nem megfelelő minőségű (természetvédelmi szempontból nemcsak szennyezett, hanem az elvártól eltérő minőségű pl. más pH-jú, magas szervesanyag tartalmú) vizek rendszerbe kerülése vízpótlás, belvíz bevezetés esetén. A vízminőség megóvása a vízkormányzással, illetve szükség esetén a feliszapolódás ellen vízminőség-javító fenntartási munkálatokkal biztosított.
A fentiek alapján megállapítható, hogy a tervezett beruházás sem a létesítés, sem pedig az üzemelés, esetleges felhagyás során nem gyakorol jelentős mértékű kedvezőtlen hatást, a korszerű, környezettudatos műszaki megoldásoknak köszönhetően, a földtani közegben tartós, vissza nem fordítható károsodás nem következik be.

Táj- és természetvédelem:
A tervezett beruházás az alábbi védett természeti területeket érinti:

- Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet
- Körös-éri Tájvédelmi Körzet

A vizsgálati terület ezen túl több, *a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény* (a továbbiakban: Tvt.) 23. § alapján a törvény erejénél fogva „ex lege” országos jelentőségű védett természeti területet (szikes tó, láp,) is érint.
A beruházás továbbá *az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: Nkr.) szerint, és *az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet* szerint az alábbi Natura 2000 területeket érinti:

Azonosító	Név	Típus
HUKN20017	Közép-csongrádi szikesek	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
HUKN20019	Baksi-puszta	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
HUKN20008	Déli-Homokhátság	kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
HUKN10007	Alsó-Tiszavölgy	különleges madárvédelmi terület
HUKN10008	Balástya-Szatymaz környéki Homokvidék	különleges madárvédelmi terület

Felhagyás:
A felhagyás a rendszer magára hagyásával lehetne egyenlő, a megépülő művek lebontása nem valószínűsíthető.
A rendszer magára hagyása, használatának és fenntartásának megszűnése esetén, a csatornák, tározók benövényesednének, a műtárgyak tönkremennének, a vízvisszatartással, vízpótlással érintett területek pedig tovább szárazodnának, természetességük romlana, életközösségük tovább alakulna a szárazságtűrő élőhelyek és fajok irányába. Azaz a tevékenység cél szerinti hatása nem tudna a későbbiekben megvalósulni.

Amennyiben az elbontást reálisnak tekintjük, a bontási tevékenység környezeti hatásai hasonlóak az építés hatásaihoz, a létesítmény helyszínén lokálisan és időszakosan érvényesülnek. A létesítmény teljes felszámolása esetén biztosítani kell, hogy a helyszínen a környezetre ártalmas anyagok, így a környezetre gyakorolt negatív hatás ne maradjon vissza. A bontási tevékenységet a mindenkor érvényes, vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kell végezni.

Klímavédelem:

A tervezett beruházás vonatkozásában klímakockázati elemzést végeztek. A klímavizsgálat alapvető célja a megvalósuló rendszer adaptációs kapacitásának növelése a kedvezőtlen klímaváltozás hatásaival szemben, vagyis azoknak a megoldásoknak a megtalálása és megtervezése, amelyek végső soron az adaptációs kapacitás növelését teszik lehetővé.

Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás vizsgálata:

Érzékenység:

Az érzékenység azt mutatja, hogy az adott projekt egy adott éghajlatváltozási hatásra milyen mértékben érzékeny.

A vizsgálat eredményei alapján az éghajlatváltozásokkal szembeni érzékenység az alábbi időjárási hatásokkal szemben közepes vagy magas:

- Felszíni levegő átlaghőmérsékletének lassú növekedése
- Hőségnapok (napi maximum ≥ 30 °C) napok számának növekedése
- Éves csapadékmennyiség csökkenése
- Csapadékos napok számának csökkenése (napi csapadékösszeg ≥ 1 mm, %)
- Csapadék évszakos eloszlásának változása
- Csapadék intenzitásának növekedése
- Felszíni vizek átlaghőmérsékletének lassú növekedése (másodlagos hatás)
- Megnövekedett UV-sugárzás, csökkent felhőképződés
- Villámárvíz előfordulási gyakoriságának és intenzitásának növekedése
- Aszály gyakoribb előfordulása
- Vízkészletek csökkenése (vízfolyások nyári kisvízi készletének csökkenése, tavak alacsony vízállású időszakainak gyakoribbá válása, felszín alatti vízkészletek csökkenése)
- Tömegmozgás (földcsuszamlás) gyakoribb előfordulása
- Erdőtüzek gyakoriságának növekedése
- Szélerózió

Kitettség:

A kitettség elemzése arra ad választ, hogy egy adott projekthelyszín milyen mértékben van kitéve egy-egy adott éghajlatváltozási hatásnak.

A projekt kitettség értékelése:

Éghajlati paraméterek változása	Kitettség
Felszíni levegő átlaghőmérsékletének lassú növekedése	Közepes
Hőségnapok napok számának növekedése	Magas
Éves csapadékmennyiség csökkenése	Alacsony
Csapadékos napok számának csökkenése	Közepes
Csapadék évszakos eloszlásának változása	Magas
Csapadék intenzitásának növekedése	Magas
Felszíni vizek átlaghőmérsékletének lassú növekedése (másodlagos hatás)	Közepes
Megnövekedett UV-sugárzás, csökkent felhőképződés	Közepes
Szélerősség növekedése	Alacsony

Villámárvíz előfordulási gyakoriságának és intenzitásának növekedése	Alacsony
Aszály gyakoribb előfordulása	Magas
Vízkészletek csökkenése	Magas
Tömegmozgás (földcsuszamlás) gyakoribb előfordulása	Alacsony
Erdőtüzek	Alacsony
Szélerózió	Közepes

Sérülékenység:

Egy rendszer akkor sérülékeny, ha a klímaváltozás hatásai nagy eséllyel okoznak benne jelentős károkat – azért, mert nagy a rendszer érzékenysége, kitettsége, illetve nincs megfelelően felkészülve a hatások kivédésére, kezelésére. Vagyis a sérülékenység egyaránt függ a rendszer klímaváltozással szembeni kitettségétől és érzékenységétől.

A sérülékenység meghatározása során a rendszer érzékenységének, valamint a terület kitettségének értékeiből egy mátrix képzése során meghatározható a vizsgált rendszer sérülékenysége az egyes klimatikus hatásokkal szemben.

Az elvégzett vizsgálat alapján a rendszer a következő hatásokkal szemben mutat sérülékenységet:

- Felszíni levegő átlaghőmérsékletének lassú növekedése
- Hőségnapok napok számának növekedése (mindkét szempontból egyaránt magas)
- Csapadékos napok számának csökkenése (mindkét szempontból egyaránt magas)
- Csapadék évszakos eloszlásának változása
- Csapadék intenzitásának növekedése
- Felszíni vizek átlaghőmérsékletének lassú növekedése (másodlagos hatás)
- Megnövekedett UV-sugárzás, csökkent felhőképződés
- Aszály gyakoribb előfordulása (mindkét szempontból egyaránt magas)
- Vízkészletek csökkenése (mindkét szempontból egyaránt magas)
- Tömegmozgás (földcsuszamlás) gyakoribb előfordulása
- Szélerózió

Potenciális hatások:

A potenciális hatások a vizsgált rendszer érzékenységétől, illetve a projekthelyszín éghajlatváltozásnak való kitettségétől függenek. A potenciális fizikai hatások az esetben fordulhatnak elő, ha a projekt érzékeny egy adott éghajlati paraméterre, és ezzel egyidőben a projekthelyszín ki van téve az adott éghajlati paraméternek. A két feltétel együttes fennállása szükséges.

A sérülékenység-vizsgálat során feltárt éghajlati paraméterek változásának potenciális hatásai:

Éghajlati paraméter változása	**Vízgazdálkodás**	**Fizikai infrastruktúra**
Felszíni levegő átlaghőmérsékletének lassú növekedése	- Vízkészletek csökkentése	-
Hőségnapok napok számának növekedése	- Vízkészletek csökkentése - Vízminőség romlása	- Felszín feletti infrastruktúra elemek élettartamának rövidülése, öregedésének felgyorsulása - Földművek teherbírásának csökkenése - Áramtermelő berendezések

		teljesítménycsökkenése és élettartam rövidülése
Csapadékos napok számának csökkenése	- Vízkészletek csökkentése	-
Csapadék évszakos eloszlásának változása	- Vízkészletek egyenletes hozzáférhetőségének romlása	-
Csapadék intenzitásának növekedése	-	- Rézsűk, töltések, depóniák károsodása, fenntartási igény növekedése
Felszíni vizek átlaghőmérsékletének lassú növekedése (másodlagos hatás)	- Vízminőség romlása	- Csatornák feliszapolódása és növényzettel való benövése miatt a csatornák és műtárgyak fenntartási igénye nő
Megnövekedett UV-sugárzás, csökkent felhőképződés	-	- Közvetlen napsütésnek kitett infrastruktúra elemek korróziója, öregedése - Kivitelezésben, fenntartásban dolgozók egészségi állapotának romlása
Aszály gyakoribb előfordulása	- Felszíni vízkészletek csökkenése - Felszín alatti vízkészletek utánpótlódásának csökkenése	- Rézsűk, töltések, depóniák károsodása, fenntartási igény növekedése, szélerózió hatásának növekedése
Vízkészletek csökkenése	- Ökológiai vízellátottság romlása - Időszakos vízhiány kialakulása - FAVÖKO rendszerek ökológiai vízkészletének hiánya	-
Tömegmozgás (földcsuszamlás) gyakoribb előfordulása	-	- A talajmozgások következtében előfordulhat a csatornamedrekbe kerülő hordalékmennyiség időszakos megnövekedése, ezáltal megnövekszik a karbantartási igény
Szélerózió	-	- Medrek rézsűinek károsodása, mederüledék növekedése, karbantartási igény növekedése

Kockázatelemzés:

A sérülés, kár, veszteség, funkciók ellátásában bekövetkezett negatív változások és a negatív környezeti hatások lehetősége kockázatnak minősül. A kockázat a potenciális kár nagyságának és a kár bekövetkezési valószínűségének szorzata.
A kockázatértékelés során figyelembe kell venni a projekt helyszínén keletkező közvetlen károkat, ugyanakkor ennél tovább kell menni, és vizsgálni kell ezek tovább gyűrűző társadalmi, gazdasági, környezeti hatásait is.
Az értékelés alapján kiemelten kezelendő kockázattal kell számolni az alábbi éghajlati paraméterek vonatkozásában:

- Hőségnapok napok számának növekedése
- Felszíni vizek átlaghőmérsékletének lassú növekedése
- Aszály gyakoribb előfordulása
- Vízkészletek csökkenése
- Csapadék intenzitásának növekedése

Adaptációs intézkedési javaslatok:
Az adaptációs intézkedési javaslatok a klímaváltozásból adódó kockázatok projektszintű megelőzésére, csökkentésére és kezelésére tett lépéseket fogalmazzák meg.
Mivel a klímamodellek becslése alapján a rendelkezésre álló vizek mennyisége a projekt élettartama során folyamatosan csökkenni fog, ezért kiemelkedő fontosságú a folyamatosan fejleszthető, szabályozható technológiák tervezése és alkalmazása a vízpótlás kiépítése során, illetve a vízvisszatartással, vízmegtartással összefüggő további fejlesztések megvalósítása.
Aszálykezelés szempontjából fontos a vízbőség időszakában történő tározás.
A vízhőmérséklet emelkedésével járó kockázatok enyhítése érdekében a javasolt csatornaszakaszoknál mederburkolás (beton lapburkolat) szükséges.
A csapadékintenzitás növekedés okán, az állékonyság biztosítása érdekében, rézsűvédelem (föld rézsűk füvesítése) és mederburkolás (beton lapburkolat) válhat szükségessé egyes csatornaszakaszoknál.
A műszaki infrastruktúra fenntartására vonatkozó intézkedések közül legfontosabb a hőségre és a közvetlen napfényre érzékeny berendezések, eszközök (pl. áramtermelő berendezések – szivattyú aggregátor) fedett, zárt helyen történő elhelyezése (pl. aggregátor ház). Szükség esetén tervezni kell ezek hűtésének biztosítását is.
A meghatározott adaptációs intézkedési javaslatok vonatkozásában, fontos azok beintegrálása a további projekttervbe, valamint a kivitelezési és beszerzési fázisokba. Szükséges továbbá annak folyamatos nyomon követése, hogy az adaptációs intézkedések biztosítják-e az ellenálló képesség és védelem megfelelő szintjét.
Projekt hatása az éghajlatváltozásra:
Projekt hatása az érintett terület klímaadaptációs képességeire:
Fontos annak meghatározása, hogy a megvalósult projekt működése, üzemeltetése során fellépő hatások milyen módon befolyásolják a beruházással érintett terület klímaadaptációs (alkalmazkodási) képességeit, növelik, csökkentik, vagy esetleg hatásuk semleges.
A fejlesztési beruházás hajtóereje és célkitűzése – vízhiány mérséklése – alapvetően az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásainak csökkentése, csillapítása.
A projekt megvalósulása – még ha leginkább lokálisan is – önmagában növeli az érintett területek alkalmazkodási képességét, csökkenti az éghajlat változás intenzitását, káros hatásait.
Mitigációs értékelés:
A légkör és a szárazföldi bioszféra közötti szén-dioxid (CO_2) forgalom − és az ahhoz szorosan kapcsolódó növényi produktivitás − folyamatos megfigyelése kiemelten fontos az ökológiai rendszerek sérülékenysége, a légköri szén-dioxid mérleg és azon keresztül az éghajlat stabilitása szempontjából. A szénforgalomra vonatkozó információkat azonban – a teljes

üvegházhatású gáz mérleg meghatározásához – egyéb üvegházhatású gázokkal kapcsolatos vizsgálatokkal is kell egészíteni.
A légköri üvegházhatású gázok koncentrációját alapvetően két tényező (emisszó, elnyelés) befolyásolja.
A kibocsátás fő forrása jelen fejlesztés tekintetében a kivitelezési munkák során a szállítójárművek, munkagépek, berendezések működtetéséhez szükséges fosszilis energiaforrások (üzemanyag, villamos energia, gáz) használatából eredő üvegházhatású gáz kibocsátás. Üzemelési időszakban a kapcsolódó műtárgyak üzemeltetése, illetve a létesítmények fenntartása céljából a megközelítésükhöz használt járművek kibocsátásai jelentenek üvegházhatású gáz kibocsátást, de összességében nem számottevő mértékben.
A megvalósítás kapcsán nemcsak az üvegházhatású gázok kibocsátásával kell foglalkozni, hanem a megkötésre, elnyelésre hatást gyakorló tevékenységekkel is. A projektben érintett csatornamedrekben gazkaszálás, nádkaszálás, cserjeirtás, fakitermelés tervezett a szükséges mértékben, amely a megkötés csökkenésével jár. A növénykultúrával borított területek jelentős szénmegkötő képességgel rendelkeznek, amely képességet a célzott, komplex vízpótló és vízvisszatartást elősegítő fejlesztések ugyanakkor hosszútávon tovább javítanak.
Fentiek alapján a vizsgált beruházás az érintett területeken a mitigációra pozitívan hat. Számottevő üvegházhatású gáz kibocsátás nem várható, ugyanakkor a szénmegkötő képességbeli javulás jóval jelentősebb mértékű. Összességében tehát a beruházás a terület teljes karbon mérlegét várhatóan javítja.

Országhatáron átterjedő hatás:
Mivel a tervezett fejlesztés során a határközeli területeken is sor kerül beavatkozásokra, így szükséges ezek hatásait, terjedésük lehetőségét, kiterjedését, valamint amennyiben kedvezőtlen hatások is várhatók, azok jelentőségét vizsgálni.
A tervezett fejlesztés vonatkozásában egyrészt a kivitelezés, másrészt az üzemelés vonatkozásában merülhet fel határon átnyúló hatás.
Az építési tevékenység (csatornarekonstrukció, műtárgy átépítés) ideiglenes levegőszennyezéssel és zajterheléssel járhat. A határ közelsége miatt nem zárható ki, hogy a hatásterület a szomszédos országra is átterjed, azonban az elvégzett hatásterület lehatárolások alapján megállapítást nyert, hogy a számított hatásterületen az országhatáron túli területen védendő objektum nem található.
A projekt keretében megvalósuló határközeli csatornarekonstrukció, illetve műtárgyfelújítás eredményeként az üzemelés során a határközeli szakaszokon javul a belvízelvezetés, illetve a vízpótlás, vízvisszatartás lehetősége egyaránt. Az üzemelés kedvező hatása tehát – ha nem is jelentős mértékben –, de az országhatáron túlra is átterjedhet.
A projekt vonatkozásában, annak céljairól, az előkészítő tervezési munkálatok megindulásáról a magyar fél tájékoztatta a szerb felet.
Fentiek alapján megállapítást nyert, hogy a tervezett beruházás vonatkozásában sem a kivitelezés, sem pedig az üzemelés során, országhatáron átterjedő, jelentős mértékű kedvezőtlen környezeti hatás nem várható.

Bács-Kiskun vármegye vonatkozásában:

Levegőtisztaság-védelem

Építés
A kivitelezés hatását levegőtisztaság-védelmi szempontból az alábbi munkafázisok esetében vizsgálták: műtárgyépítés és felújítás; nyomóvezeték, gravitációs vezeték és új

csatornaszakasz építés; tározótér és töltés kialakítás, raktárak építése, terület-előkészítés és tereprendezés (humuszmentés és-elterítés, utólagos rendezés, földút helyreállítás).

Az építési tevékenység során alkalmazott munkagépek levegőterhelése
A dokumentációban leírtak szerint a tervezés jelenlegi fázisában nem ismert a projekt során használni kívánt munkagépek típusa és száma. Az egyes munkafázisok során, a munkaterületen egyidőben működő munkagépek száma becslés szerint az alábbiak szerint alakul:

Munkafázis	**Munkagépek száma (db)**
Fásszárú növényirtás	3
Kaszálás, medernövényzet eltávolítása*	1
Medernövényzet eltávolítása a Dong-éren*	1
Műtárgyépítés és felújítás a csatornákon	5
Műtárgybontás	4
Nyomóvezeték építése	5
Csatornarekonstrukció, mederbővítés/új összekötő csatornaépítés és depónia kialakítása (csatornamunkák)	2
Mederburkolás**	1
Puffertározó-tér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása	4
Tározótöltés építése	4
Terület-előkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)	3
Szivattyúközpont, raktárhelyiségek kialakítása	3

* Ahol szükséges, várhatóan helyenként.
**A már kialakított földmeder burkolása, burkolóelem behelyezése.

Az egyes munkafázisok esetében a munkagépek várható légszennyező anyag kibocsátása az alábbiak szerint alakul:

Munkafázis	**Kibocsátott légszennyező anyag (mg/s)**				
	Szén-monoxid	**Szénhidro-gének**	**Kén-dioxid**	**Nitrogén-oxid**	**Részecske (PM_{10})**
Fásszárú növényirtás	246,23	7,82	0,08	17,59	14,23
Kaszálás, medernövényzet eltávolítása	161,70	5,13	0,05	11,55	9,35
Medernövényzet eltávolítása a Dong-éren	147,00	4,67	0,05	10,50	8,50

Műtárgyépítés és felújítás a csatornákon	1014,30	32,20	0,32	72,45	58,64
Műtárgybontás	753,90	23,93	0,24	53,85	43,58
Nyomóvezeték építése	984,90	31,27	0,31	70,35	56,94
Csatornarekonstrukció, mederbővítés/új összekötő csatornaépítés és depónia kialakítása (csatornamunkák)	367,50	11,67	0,12	26,25	21,25
Mederburkolás	205,80	6,53	0,07	14,70	11,90
Puffertározó-tér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása	749,70	23,80	0,24	53,55	43,34
Tározótöltés építése	896,70	28,47	0,28	64,05	51,84
Terület-előkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)	720,30	22,87	0,23	51,45	41,64
Szivattyúközpont, raktárhelyiségek kialakítása	617,40	19,60	0,20	44,10	35,69

Az építési tevékenység során fellépő porterhelés

A környezet porterhelésének átmeneti növekedése a földmozgatással járó munkák – nyomócső építése, töltésépítés, puffertározó-terek kialakítása, műtárgyépítés és terület-előkészítés, tereprendezés – során jelentkezik. A nagy mennyiségű földmunkát igénylő építési munkák helyszínén naponta maximum 400 m^3 (azaz óránként 50 m^3) földanyag megmozgatásával számoltak, a föld térfogattömege (1,45 t/m^3) figyelembevételével. A fajlagos összes szálló por (TSPM) kibocsátást földmunka esetében a szakirodalomban fellelhető 20 g/t mennyiségnek és az összes szálló por 70 %-át 10 µm átmérőjűnél kisebbnek feltételezve a PM_{10} emisszió 282 mg/s-nak adódik.

A fentiek alapján a hatásterület kiterjedése védelmi intézkedésekkel, közepes-magas növényzettel borított felszín esetében 84 méternek adódik.

A szálló por koncentráció vonatkozó határérték (napi határérték: 50 $\mu g/m^3$) alá csökkenésének távolsága napi 8 órás munkavégzés és a védelmi intézkedések, valamint közepes-magas növényzettel borított felszín esetén 16 m, azaz várhatóan a munkaterület határán belül teljesül a szálló porra vonatkozó határérték a kiporzás esetén.

A munkagépek működése és a földmunkák következtében jelentkező kiporzás együttes hatására kialakuló koncentráció az alábbi táblázatban feltüntetett távolságokban csökken 50 $\mu g/m^3$ alá. (A táblázat azon munkafázisokat tartalmazza, melyek esetében az egyidejű kiporzás releváns.)

Munkafázis	A munkagépek működésének és a kiporzásnak az együttes, PM_{10}-re vonatkozó hatásterülete, védelmi intézkedések alkalmazásával (m)
Műtárgyépítés és felújítás a csatornákon	122
Nyomóvezeték építése	121
Csatornarekonstrukció, mederbővítés/új összekötő csatornaépítés és depónia kialakítása (csatornamunkák)	99
Puffertározó-tér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása	113
Tározótöltés építése	118
Terület-előkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)	112

A munkagépek működése és a földmunkák következtében jelentkező kiporzás együttes hatására kialakuló, PM_{10}-re vonatkozó 24 órás határérték az alábbi távolságokban teljesül:

Munkafázis	A munkagépek működésének és a kiporzásnak az együttes hatására kialakuló, PM_{10}-re vonatkozó levegőterheltségi szint határérték alá csökkenése, védelmi intézkedések alkalmazásával (m)
Műtárgyépítés és felújítás a csatornákon	26
Nyomóvezeték építése	26
Csatornarekonstrukció, mederbővítés/új összekötő csatornaépítés és depónia kialakítása (csatornamunkák)	20
Puffertározó-tér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása	24
Tározótöltés építése	25
Terület-előkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)	23

A munkagépek működésének és a kiporzásnak az együttes hatására kialakuló PM_{10} koncentráció a dokumentációban foglaltak alapján védendő épületeknél Bács-Kiskun vármegye területét érintően néhány helyen, a következő munkafolyamatoknál és helyszíneken meghaladhatja a határértéket:

- Új műtárgy építése:
  - Szank, Horgásztó és pihenőpark (20 m)
- Csatornafejlesztés (Széksóstói):
  - Kiskunmajsa, Marispuszta tanya, 0147/27 hrsz. (20 m)
  - Kömpöc, 092/31 hrsz. (16 m)
  - Kömpöc, 058/47 hrsz. (15 m)
  - Kiskunmajsa, Losonci és párhuzamos utcák vége (12 m)
  - Kiskunmajsa, Alkotmány u. menti épületek (20 m)
  - Kiskunmajsa, Bihari u. menti épületek (20 m)
  - Kiskunmajsa, Botond u. menti épületek (15 m)
  - Kiskunmajsa, Fecske u. menti épületek (10 m)
  - Bócsa, 0381/1 hrsz. (10 m)
  - Bugac, Nagybugac tanya (20 m)
  - Kiskunhalas, Szász Károly utca vége (13 m)
  - Kiskunhalas, Határ utca menti épületek (12 m)
  - Kiskunhalas, Jókai utcai iparépületek (20 m)
  - Kiskunhalas, Ezüst-tó, Horgászcentrum (12 m)
  - Kiskunhalas, 0768/44 hrsz. (14 m)
  - Szank, Arany János utca vége (16 m)
  - Szank, Horgásztó és pihenőpark (22 m)
  - Balotaszállás, Rolló Kft. (10 m)
  - Kunfehértó, Iskola utca közeli épületei (9 m)
  - Kunfehértó, Csatári farm (20 m)
- Nyomóvezeték építése:
  - Bugac, 0313/12 hrsz. (12 m)
  - Bugac, Garzó-puszta tanya (25 m)
  - Kiskunhalas, 6375/38 hrsz. (12 m)
  - Kiskunhalas, 6361/66 hrsz. (10 m)
  - Kiskunhalas, Sóstói szőlők (5 m)
  - Kiskunhalas, 0664/10 hrsz. (14 m)
  - Kelebia, Sztipity-járás (20 m)
- Puffertározó-tér létesítése:
  - Balotaszállás, 010/51 hrsz. (5 m)
- Tározótöltés építése:
  - Balotaszállás, 010/51 hrsz. (5 m)
- Töltésépítés
  - Jászszentlászló, 020/45 hrsz. (5 m)
- Terület-előkészítés
  - Jászszentlászló, 020/45 hrsz. (5 m)
  - Bugac, 0313/12 hrsz. (12 m)
  - Kiskunhalas, 6375/38 hrsz. (12 m)
  - Kiskunhalas, 6361/66 hrsz. (10 m)
  - Kiskunhalas, Sóstói szőlők (5 m)

– Kiskunhalas, 0664/10 hrsz. (14 m)

A dokumentációban leírtak szerint határérték túllépés a munkaterületekhez közeli, megközelítőleg 20 méteres távolságon belül fekvő épületek esetében valószínűsíthető. A dokumentációban foglaltak szerint a számításokat a legkedvezőtlenebb viszonyokra és a legtöbb gép együtt működését feltételezve végezték el. A munkálatok mindegyik helyszín esetében rövid idő alatt elvégezhetők, így a megengedett évi 35 napon túl a szálló porkoncentrációja előreláthatóan nem haladja meg a határértéket. A kiporzás elleni védelem érdekében a szállításra használt útvonalakat és a munkaterületet nedvesítik, továbbá a deponált földanyagot szintén locsolják vagy lefedik.

Az építési tevékenység során alkalmazott munkagépek üvegházhatású gáz kibocsátása
Az egyes munkafázisok szén-dioxid kibocsátása az alábbiak szerint alakul:

Munkafázis	**Kibocsátott szén-dioxid (g/s)**
Fásszárú növényirtás	12,6
Kaszálás, medernövényzet eltávolítása	8,3
Medernövényzet eltávolítása a Dong-éren	7,5
Műtárgyépítés és felújítás a csatornákon	51,8
Műtárgybontás	38,5
Nyomóvezeték építése	50,3
Csatornarekonstrukció, mederbővítés/új összekötő csatornaépítés és depónia kialakítása (csatornamunkák)	18,8
Mederburkolás	10,5
Puffertározó-tér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása	38,3
Tározótöltés építése	45,8
Terület-előkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)	36,8
Szivattyúközpont, raktárhelyiségek kialakítása	31,5

A dokumentációban leírtak szerint tekintettel arra, hogy az egyes helyszíneken alkalmazandó munkagépek típusa és száma jelenleg nem ismert, a projekt megvalósításával járó összes szén-dioxid kibocsátás számszerűsítése nem lehetséges.
Üvegházhatású gáz elnyelő, megkötő és tároló képesség változása a projekt hatására
Az üvegházhatású gáz elnyelő, megkötő és tároló képesség változása jelen projekt esetében a szükséges fásszárú növényzet irtásához kapcsolódik. A projekt megvalósítása során becsült maximális üzemtervezett erdőterület érintettség megközelítőleg 146 ha, egyéb fásszárú növényzetirtás várhatóan 279 ha területen szükséges.
A fenti becslések alapján a projekt tárolás tekintetében ~32,7 kt C, míg bruttó elnyelés tekintetében ~0,2 kt C veszteséget jelent. A vizsgált terület szén-dioxid megkötő képességében ideiglenesen jelentősebb csökkenés várható, ami az eltávolított famennyiség pótlásával (akár helyben, akár más területen) mérsékelhető.

Szállítás

Szállítás tekintetében megkülönböztethető a szükséges anyagok helyszínre szállítása, valamint a munkálatokat végző humán erőforrás helyszínre települése. A dokumentációban leírtak szerint a tervezett fejlesztés megfelelő ütemezés esetén nem igényel nagymértékű, közutakat érintő szállítást. A hatások vizsgálata során óránként 4 db tehergépkocsi, valamint reggel és a munkaidő végeztével (a munkavállalókat szállító) 10 db személygépkocsi/kistehergépkocsi egyidejű forgalmával számoltak. A dokumentációban foglaltak szerint a szállításból eredő kibocsátások nem jelentősek, ebből adódóan határértéket megközelítő koncentrációk kialakulása még a legnagyobb forgalmú utak esetében sem várható. A közlekedés szempontjából meghatározó nitrogén-oxid koncentráció várható értéke a legnagyobb forgalmú utak (M5, 5, 53, 54, 55) esetén, 7-8 m távolságban a határérték 20-50%-át éri el, a legnagyobb érték az 55 számú főút 1+0872+524 szakaszán a határérték 60%-át éri el. A legnagyobb koncentrációváltozások a legkisebb forgalmú utak esetében várhatók, pl. az 5408, 55122 vagy az 55123 számú út egyes szakaszain, ahol a forgalom alapállapotban néhány száz jármű/nap. Itt a forgalomnövekedés fajlagosan nagyobb terhelést eredményez, azonban határértéket megközelítő értékek kialakulása nem valószínűsíthető.

Üzemelés

Az új, illetve felújított létesítmények (műtárgyak, csatornák, nyomóvezeték, tározók, stb.) üzemeltetése kismértékű levegőterheléssel jár, mely az esetenként szükséges fenntartási, karbantartási munkákhoz köthető. A nagyobb zsilipek elektromos működésűek, melyek energiaellátása villamos energiahálózatról történik. A tervezett, illetve a felújítani kívánt 12 db nyomásközpont szivattyúinak összes teljesítménye 1.938 kW.

Légszennyező anyag kibocsátással jár a karbantartási munkák során a műtárgyak, csatornaszakaszok gépjárművekkel való megközelítése, valamint egyes munkafolyamatok (pl. kaszálás) elvégzése, azonban ezen munkák időben korlátozott, minimális többletkibocsátást eredményezhetnek a területen.

Hatásterület

Az építés levegőtisztaság-védelmi hatásterületét az építési területre, mint felületi diffúz forrásra vonatkozóan, napi 8 óra munkavégzést feltételezve, *a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet* 2. §, 12c) bekezdés a) és c) pontja szerint határozták meg. A hatásterületét az érintett objektum középpontjától, nyomvonalas létesítmények esetén azok középvonalától határolták le.

A munkagépek működésének hatásterülete szennyezőanyagonként az egyes munkafázisok során:

Munkafázis	**Hatásterület (m)**				
	Szén-monoxid	**Szénhidro-gének**	**Kén-dioxid**	**Nitrogén-oxid**	**Részecske (PM_{10})**
	a), c)	*a), c)*	*c)*	*a), c)*	*a), c)*
Fásszárú növényirtás	10	10	10	31	40
Kaszálás, medernövényzet eltávolítása	10	10	10	24	32
Medernövényzet eltávolítása a Dong-éren	10	10	10	22	30
Műtárgyépítés és felújítás a csatornákon	22	25	10	67	86

Műtárgybontás	18	21	10	57	74
Nyomóvezeték építése	21	25	10	66	85
Csatornarekonstrukció, mederbővítés/új összekötő csatornaépítés és depónia kialakítása (csatornamunkák)	10	12	10	38	50
Mederburkolás	10	10	10	27	36
Puffertározó-tér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása	18	20	10	57	74
Tározótöltés építése	20	24	10	63	81
Terület-előkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)	17	20	10	56	72
Szivattyúközpont, raktárhelyiségek kialakítása	15	18	10	51	66

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy a mértékadó légszennyezőanyag a PM_{10} és az NO_2. A dokumentációban foglaltak szerint a vonatkozó határérték várhatóan már a munkaterület határán belül teljesül, vagy a maximális kialakuló koncentráció nem éri el a határértéket (n.a.).
A vonatkozó határértékek teljesülésének határa szennyezőanyagonként az egyes munkafázisok során:

Munkafázis	**A határérték teljesülésének határa (m)**				
	Szén-monoxid	**Szénhidro-gének**	**Kén-dioxid**	**Nitrogén-oxid**	**Részecske (PM_{10})**
Fás szárú növényirtás	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kaszálás, medernövényzet eltávolítása	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Medernövényzet eltávolítása a Dong-éren	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Műtárgyépítés és felújítás a csatornákon	n.a.	n.a.	n.a.	18	16
Műtárgybontás	n.a.	n.a.	n.a.	15	13
Nyomóvezeték építése	n.a.	n.a.	n.a.	18	16
Csatornarekonstrukció, mederbővítés/új összekötő csatornaépítés és depónia	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

kialakítása (csatornamunkák)					
Mederburkolás	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Puffertározó-tér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása	n.a.	n.a.	n.a.	15	13
Tározótöltés építése	n.a.	n.a.	n.a.	17	15
Terület-előkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)	n.a.	n.a.	n.a.	14	12
Szivattyúközpont, raktárhelyiségek kialakítása	n.a.	n.a.	n.a.	12	11

n.a.: A maximális kialakuló koncentráció nem éri el a határértéket.

A dokumentációban leírtak szerint, az egyes munkafázisok 11-18 méteres körzetén belül magas szálló por és nitrogén-dioxid koncentrációk kialakulása valószínűsíthető, melyek a munkaterületre korlátozódnak, azonban a koncentrációk a távolság növekedésével rövid időn belül csökkenek. A dokumentációban foglaltak alapján, határértéket meghaladó koncentrációk kialakulása Bács-Kiskun vármegye területét érintően a munkaterületekhez legközelebbi, 5-16 méter távolságban található néhány épületnél várható, a következő munkafolyamatoknál és helyszíneken:

- Puffertározó-tér kialakítása:
  - Jászszentlászló, 020/45 hrsz. (5 m)
  - Balotaszállás, 010/51 hrsz. (5 m)
- Tározótöltés építése
  - Jászszentlászló, 020/45 hrsz. (5 m)
  - Balotaszállás, 010/51 hrsz. (5 m
- Nyomóvezeték építése:
  - Kiskunhalas, 6375/38 hrsz. (12 m)
  - Kiskunhalas, 6361/66 hrsz. (10 m)
  - Kiskunhalas, Sóstói szőlők (5 m)
  - Kiskunhalas, 0664/10 hrsz. (14 m)
  - Bugac, 0313/12 hrsz. (12 m)
- Terület-előkészítés:
  - Kiskunhalas, 6375/38 hrsz. (12 m)
  - Kiskunhalas, 6361/66 hrsz. (10 m)
  - Kiskunhalas, Sóstói szőlők (5 m)
  - Kiskunhalas, 0664/10 hrsz. (14 m)
  - Bugac, 0313/12 hrsz. (12 m)

A dokumentációban foglaltak szerint a tényleges háttérkoncentrációk alapján jóval kisebb szennyezőanyag koncentrációk (és hatásterületek) kialakulása várható. A kialakuló koncentrációkat csökkenti továbbá, hogy a számítások során a legkedvezőtlenebb

meteorológia körülményekkel számoltak, valamint nem vették figyelembe a védelmi intézkedéseket sem.

Felhagyás és havária
A megépülő művek lebontása nem valószínűsíthető. A felhagyás hatása levegőminőség szempontjából a kivitelezés hatásaival közel azonos mértékben megegyezne. Havária során levegőterheléssel a tervezett tevékenység esetében a dokumentációban leírtak szerint nem kell számolni.

Éghajlatelemzés
A dokumentáció vizsgálja a projekt és az éghajlatváltozás kapcsolatát. A projektek éghajlati hatásokkal szembeni érzékenységét két tényező szerint vizsgálták. Az egyik tényező a projekthelyszínen található eszközök és folyamatok, mint fizikai infrastruktúra (nyomóvezeték, csatorna, vízvisszatartó és vízszintszabályzó művek, nyomásfokozó központok, zsilipes műtárgyak, tározók, illetve az egyes csatornaszakaszok kotort medrei, valamint a kapcsolódó berendezések: szivattyúk és áramfejlesztő berendezések stb.), melyek élettartamát, működését, tartósságát és szerkezeti állékonyságát az éghajlatváltozás különböző mértékben befolyásolhatja. A másik tényező a fejlesztési terület vízigénye (a vízpótlás iránti igénye), vízellátottságának és összességében a terület vízgazdálkodási rendszer (felszíni és felszín alatti vizek komplex rendszere) állapota, változása, javulása. A beruházás műszaki tervei szerint a vízhiány mérséklésére a külső vizekből történő pótlás bázisa a Duna-völgyi-főcsatorna, amelyen keresztül egymással természetes összeköttetésben álló felszíni víztestek hálózata fogja biztosítani a terület vízpótlását.
A dokumentációban foglaltak szerint a projekt éghajlatváltozásokkal szembeni érzékenysége az alábbi időjárási hatások szempontjából magas.
A fizikai infrastruktúra és a vízgazdálkodási rendszer tekintetében:
- hőségnapok (napi maximum ≥ 30 °C) számának növekedése.

A vízgazdálkodási rendszer tekintetében:
- éves csapadékmennyiség csökkenése;
- csapadékos napok számának csökkenése (napi csapadékösszeg ≥ 1 mm, %);
- aszály gyakoribb előfordulása;
- vízkészletek csökkenése (vízfolyások nyári kisvízi készletének csökkenése, tavak alacsony vízállású időszakainak gyakoribbá válása, felszín alatti vízkészletek csökkenése).

A beruházás által érintett terület a felszíni hőmérséklet növekedésével összefüggően közepesen, a hőmérséklet szélsőséges változásaival (hőségnapok) szemben erősen kitett. A vizsgált tervezési terület környezete a csapadék mennyiségének változásával szemben alacsonyan, az intenzitás növekedésével szemben közepesen kitett. A dokumentáció szerint az aszály előfordulásának valószínűsége, intenzitása és súlyossága Magyarország teljes területén növekedni fog. Az egyes talajtípusok eltérő aszályérzékenysége, helyi klimatikus hatások, illetve az adott térség aszályhoz való alkalmazkodási potenciáljának változatossága együttesen szigetszerű eltéréseket ugyan eredményeznek, de a vízhiány egyre nagyobb kockázati veszélyt jelent.
A projekt a fizikai infrastruktúra és a vízgazdálkodási rendszer tekintetében egyaránt az alábbi klimatikus hatásokkal szemben mutat magas mértékű sérülékenységet:
- hőségnapok napok számának növekedése;
- csapadékos napok számának csökkenése;
- aszály gyakoribb előfordulása;
- vízkészletek csökkenése.

A klímaváltozás hatására megváltozó csapadék- és hőmérséklet-viszonyok jelentős mértékben érintik a felszín alatti vízkészleteket is, elsősorban az utánpótlásukat jelentő beszivárgások megváltozása következtében. A talajvízszint süllyedése, a talaj romló nedvesség-ellátottsága növeli az aszályhajlamot, nő az aszályos évek gyakorisága, az aszály a mainál nagyobb térségre terjedhet ki. A talajvízszint süllyedése csökkenti a talajvíztől függő felszíni vizek vízutánpótlását. A növekvő területi párolgás következményeként megváltozik a vízgyűjtő vízháztartási képe, ami a párolgásnövekedés következményeként jelentős lefolyáscsökkenést eredményez. A vízcsere-aktivitás jelentősen romlik, gyakrabban és tartósabban fordulnak elő lefolyástalan időszakok. Az intenzív csapadéktevékenységek következtében hirtelen megnövekvő vízállásra, nagyobb vízhozamokra kell számítani, azonban egyéb esetekben extrém kis vizek lesznek a jellemzőek. A kisvízfolyások vízhozama szélsőségessé válik, a csapadékhiányos nyári időszakban tartósan kiszáradhatnak, ugyanakkor az egyre gyakoribbá váló extrém csapadékesemények a villámárvizek gyakoriságát is növelhetik. Amennyiben a vízgyűjtőt meteorológiai aszály sújtja, akkor a tározók, tavak és folyók vízszintje, illetve vízhozama is lecsökken (hidrológiai aszály).
Villámárvizek, intenzív, viharos, heves széllökésekkel járó esőzések, a talaj felázása következtében instabilabbá tehetik a tartószerkezeteket, ezáltal élettartamukat rövidíthetik. A gyakoribbá váló forró és hőségriadós napok fokozzák a villamos energiatermelő berendezések (pl. szivattyú aggregátor) igénybevételét, és rövidíthetik azok élettartamát. Közvetlenül napfénynek kitett, felszíni elemek az erősödő UV sugárzás hatására gyorsuló korrodálódást, az erős napsugárzás és nagy hőhullámok hatására gyorsuló elöregedést mutathatnak. A kotort medrekben a heves esőzések következtében talajmozgás veszélye állhat fent és a meder állapotát a tömegmozgásos jelenségek veszélyeztethetik. A vízgyűjtő területet érintő villámárvizek következtében a kotort csatornaszakaszok fenntartási igénye megnövekedhet.

A tárgyi beruházás önmagában az éghajlatváltozás hatásait csökkentő, adaptációs projekt, amely megvalósulásával növeli az érintett területek alkalmazkodási képességét, csökkenti az éghajlatváltozás intenzitását, káros hatásait. Mindemellett a projekt infrastruktúrája és a projekt során kiépített rendszerek kitettek az éghajlatváltozás hatásainak, így az alábbi adaptációs intézkedések szükségesek:

- Vízvisszatartással, vízmegtartással összefüggő eljárások, és további fejlesztések az érintett területen:
  A környezet vízmegtartó képességének kihasználása, fejlesztése megoldást jelent a helyi mikroklíma megváltoztatására és a szélsőségek kivédésére, illetve hozzájárul a helyi közösségek és a gazdaság (pl. a mezőgazdaság) éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességének javításához.
- Folyamatosan fejleszthető technológiák tervezése és alkalmazása:
  Aszálykezelés szempontjából az egyik leghatékonyabb eszköz a vízbőség időszakában történő tározás, amely a vízhiányos időszakokban is biztosítja a vízigény rendelkezésre állását.
  A csapadékintenzitás növekedés és a szélsőséges, extrém csapadék események várható növekedése a csatornaszakaszok esetében, azok állékonyságának biztosítása érdekében rézsűvédelem kiépítését (föld rézsűk füvesítése) és mederburkolást (beton lapburkolat) teheti szükségessé.
  A műszaki infrastruktúra fenntartására vonatkozó intézkedések közül legfontosabb a hőségre és a közvetlen napfényre érzékeny berendezések, eszközök (pl. áramtermelő berendezések, szivattyú aggregátor) fedett, zárt helyen történő elhelyezése, illetve hűtése.

<u>Zaj- és rezgésvédelem</u>

A teljes 6. részterületen (6/a és 6/b részterületek) a fejlesztési célok megvalósulásához szükséges műszaki beavatkozások során puffertározók (18 db) és ökológiai árasztásos területek (27 db) kialakítása, a főművi csatornák műszaki állapotának javítása, új csatornaszakaszok kiépítése, a vízpótló rendszerhez tartozó nyomóvezetékek, illetve új nyomásközpontok kiépítése (10 db), valamint már meglévők bővítése és felújítása (2 db) kerül megvalósításra.
A 6. részterület Bács-Kiskun vármegye közigazgatási területét érintő fejlesztései zömmel az érintett települések külterületén, zajtól védendő területektől, létesítményektől távol tervezettek.
Bács-Kiskun vármegye közigazgatási területén zajtól védendő területeket, létesítményeket a projekt keretében tervezett munkálatok Kunfehértó, Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Szank, Jászszentlászló és Kisszállás települések területén érintenek.
A 6. részterület fejlesztésének kivitelezési munkálatait kizárólag a zajszempontú nappali időszakban (6-22 óra között) tervezik végezni.

Jelenlegi állapot
A Bács-Kiskun vármegye területét érintő beruházási helyszínek környezetében többnyire mezőgazdasági területfelhasználás, mezőgazdasági művelés jellemző, a környezetben az ehhez kapcsolódó tevékenység okoz időszakosan változó zajterhelést. Ezen kívül a településeken végzett gazdasági, illetve szolgáltató tevékenységek, valamint a kapcsolódó közlekedés miatt keletkező zajjal lehet számolni, ezekre vonatkozóan azonban részletes zajterhelési adatok nem állnak rendelkezésre.
A környezeti hatásvizsgálati dokumentáció a jelenlegi zajhelyzet jellemzésénél abból a feltételezésből indult ki, hogy a védendő környezetben *a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet* [a továbbiakban: 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet] által előírt zajvédelmi határértékek teljesülnek.
A közutak forgalmát a tervezési terület Bács-Kiskun vármegyét érintő részén a Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2022. évi felmérési adatai alapján vizsgálták. Az adatok felhasználásával elvégzett számítások alapján a tervezési területen áthaladó, meglévő utak mentén található, legközelebbi zajtól védendő ingatlanok esetében a gépjárműforgalom által keltett zajterhelés (megítélési zajszint) több esetben lényegesen meghaladja a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben előírt határértékeket. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben megállapított, a védendő területekre vonatkozó közlekedési zajterhelési határértékek az újonnan létesítendő, illetve bővítendő, korszerűsítendő utak forgalmától származó zajra vonatkoznak, meglévő utak esetében nem alkalmazandóak.

Kivitelezés szakasza
A kivitelezés során zaj- és rezgésterhelést az építési tevékenység, valaminta kapcsolódó szállítási tevékenység okoz.A beruházással összefüggő építési, kivitelezési tevékenységből származó, a külön jogszabályban megállapított határértékeket megközelítő, illetve meghaladó zajterhelés a települések üdülő-, illetve lakóterületeit érintő, vagy azokhoz közeli szakaszain várható.
A jelenlegi tervfázisban a kivitelezési munkálatok menete, az alkalmazott munkagépek típusa, száma pontosan nem ismert. Az építési zajterhelés számításakor a leginkább valószínű, 1 hónap és 1 év időtartamú építési munkákra vonatkozó határértékekkel vetették össze a kivitelezés várható zajterhelését, az alábbi munkafázisok (és a kivitelezéshez várhatóan igénybe venni kívánt munkagépek) figyelembe vétele mellett:

Munkafázisok és zajforrásaik	Gépegység (db)	Hangteljesítmény szint L_{WA} (dBA)	Eredő hangteljesítmény szint ΣL_{WA} (dBA)
1. Fásszárú növényzetirtás			
motoros fűrész	1	110	
erdészeti szárzúzó gép	1	112	
lánctalpas földmunkagép tuskófogó fejjel	1	105,9	
Fásszárú növényzetirtás összesen:			***114,73***
2. Kaszálás, medernövényzet eltávolítása			
kosaras kasza traktorral	1	104,5	
Kaszálás, medernövényzet eltávolítás összesen:			***104,5***
3. Medernövényzet eltávolítása a Dong-éren			
úszókasza pálcás kanalas adapterrel	1	107,98	
Medernövényzet eltávolítása vízborítás esetén összesen:			***107,98***
4. Műtárgyépítés/felújítás csatornákon			
forgórakodó	1	105,9	
betonkeverő	1	106	
szádfalazó gép*	1	104	
autódaru*	1	95	
vibrációs tömörítő henger	1	109	
Műtárgyépítés/felújítás csatornákon összesen:			***112,71***
5. Műtárgybontás			
forgórakodó	1	105,9	
pneumatikus bontófej, légkopresszor	1	65	
szádfalazó gép*	1	104	
autódaru*	1	95	
Műtárgybontás építése összesen:			***108,27***
6. Nyomóvezeték építése			
forgó felsővázas kotrógép	2	103,2	
autódaru*	1	95	
vibrációs tömörítő henger	1	109	
csőfektető célgép*	1	108	
Nyomóvezeték építése összesen:			***112,73***
7. Csatornarekonstrukció, mederbővítés / új összekötő csatorna építés és depónia kialakítása			
forgó felsővázas kotrógép	1	103,2	
tömörítőgép	1	109	
Csatornarekonstrukció, mederbővítés / új összekötő csatornaépítés és depónia kialakítása összesen:			***110,01***
8. Mederburkolás			
autódaru*	1	95	
Mederburkolás összesen:			***95***
9. Puffertározótér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása			

Munkafázisok és zajforrásaik	Gépegység (db)	Hangteljesítmény szint L_{WA} (dBA)	Eredő hangteljesítmény szint ΣL_{WA} (dBA)
forgó felsővázas kotrógép	1	103,2	
szkréper	1	105,25	
tehergépkocsi	2	104	
Puffertározótér kialakítása/rekonstrukciója humuszeltávolítással, vezérárok kotrása összesen:			***110,2***
10. Tározótöltés építése (depónia rendezés, létesítés, vezérárok és terelőtöltés létesítés)			
forgórakodó	1	105,9	
gréder (vagy szkréper)	1	105,25	
dózer	1	110,07	
gumikerekes vagy juhlábhengeres tömörítőgép	1	105,07	
Tározótöltés építése összesen:			***113,14***
11. Területelőkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, térszíni utómunkák, földút helyreállítás)			
forgórakodó árokásó kanállal	1	105,9	
szkréper (vagy gréder)	1	105,25	
dózer	1	110,07	
Területelőkészítés és tereprendezés összesen:			***112,41***
12. Nyomóközpont / raktárhelyiségek kialakítása			
autódaru	1	95	
betonmixer	1	106	
forgó felsővázas kotrógép	1	103,2	
Nyomóközpont/raktárhelyiségek kialakítása összesen:			***108,05***

***** várhatóan nem minden műtárgynál szükséges

A dokumentáció az építési területen egyszerre tartózkodó munkagépeket és járműveket úgy veszi figyelembe, hogy azok a zajszempontú nappali időszakban 8 órában (a valóságban ennél rövidebb lesz az üzemidő) a szabadban, változó jellegű zajkibocsátással üzemelnek.
A fenti kiindulási adatok figyelembe vétele mellett a hatásvizsgálati dokumentációban számítással meghatározták azt a távolságot, ahol a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben (2. melléklet, „1 hónap felett 1 évig„ oszlopában a nappali időszakra vonatkozó határértékek) előírt zajszintek tarthatóak. A számítás során a különféle csillapító tényezőket figyelmen kívül hagyták, vagyis a határértékek teljesülésének tényleges távolsága várhatóan kisebb lesz.

Munkafázisok	az L_{AM} megítélési szintekre vonatkozó határérték (L_{TH}) hozzávetőleges teljesülési távolsága a munkaterületektől számítva (m)					
	70 dB	65 dB	60 dB	55 dB	50 dB	45 dB
1. Fásszárú növényzet irtása	69	122	217	386,5	687	1.222
2.	21	37,5	67	119	211,5	376

Munkafázisok	az L_{AM} megítélési szintekre vonatkozó határérték (L_{TH}) hozzávetőleges teljesülési távolsága a munkaterületektől számítva (m)					
	70 dB	65 dB	60 dB	55 dB	50 dB	45 dB
Mederkaszálás						
3. Medernövényzet eltávolítása a Dong-éren	32	56	100	177,5	316	562
4. Műtárgyépítés	54,5	97	172	306	544	968
5. Műtárgybontás	32,5	58	103	184	327	581
6. Nyomóvezeték építése	54,5	97	172,5	307	546	970,5
7. Csatornarekonstrukció, új csatorna építése, depónia kialakítása	40	71	126	224,5	399	709
8. Mederburkolás	7	12,5	22,5	40	71	126
9. Puffertározótér kialakítása	41	72,5	129	229	408	725
10. Tározótöltés építése (depónia rendezés, létesítés, vezérárok és terelőtöltés létesítés)	57	102	181	322	572	1.018
11. Nyomóközpont/raktárhelyiségek építése	32	56,5	101	179	318,5	566,5
12. Terület előkészítés és tereprendezés (humuszletermelés, utólagos rendezés, földút helyreállítás)	52,5	93,5	166	295,5	526	935

A fentiek alapján **a kivitelezési fázisban a legnagyobb zajhatással várhatóan a fásszárú növényzet irtása, a tározótöltés építés, a nyomóvezeték építés, terület előkészítés és tereprendezés, illetve a nagyobb csatornákon várható műtárgyépítés/felújítás munkafázisok alatt kell számítani.**

A környezeti hatástanulmány megállapítja, hogy a munkálatok idején az egyes kivitelezési munkafázisokból származóan **több**, **zajtól védendő épület/homlokzat esetében várható a** 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 2. melléklete szerinti **határértékek túllépése.**
A környezeti hatásvizsgálati dokumentáció 4. melléklete szerint a Bács-Kiskun vármegye közigazgatási területén lévő települések vonatkozásában a kivitelezési munkálatokból származó zajterhelés várhatóan az alábbi ingatlanok esetében haladhatja meg a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet szerinti határértéket:

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Balotaszállás	0131/74	lakóépület
Balotaszállás	0106/12	lakóépület
Balotaszállás	0106/13	lakóépület
Balotaszállás	010/7	lakóépület
Balotaszállás	010/6	lakóépület
Balotaszállás	010/20	lakóépület
Balotaszállás	06/10	lakóépület
Balotaszállás	0131/54	lakóépület(ek)
Balotaszállás	010/11	lakóépület
Balotaszállás	011/10	lakóépület
Balotaszállás	018/9	lakóépület
Balotaszállás	018/8	lakóépület
Balotaszállás	027/19	lakóépület
Balotaszállás	027/17	lakóépület
Balotaszállás	027/15	lakóépület
Balotaszállás	032/23	lakóépület
Balotaszállás	032/24	lakóépület
Balotaszállás	06/19	lakóépület(ek)
Balotaszállás	0108/5	lakóépület
Balotaszállás	086/44	lakóépület
Balotaszállás	086/41	lakóépület
Balotaszállás	084/57	lakóépület
Balotaszállás	084/59	lakóépület
Balotaszállás	084/46	lakóépület
Balotaszállás	098/5	lakóépület
Balotaszállás	098/6	lakóépület
Balotaszállás	06/22	lakóépület
Bócsa	362	lakóépület
Bócsa	0198/2	lakóépület
Bócsa	0361/3	lakóépület
Bócsa	0381/1	lakóépület
Bócsa	0384/4	lakóépület
Bugac	0313/12	lakóépület
Bugac	0314/31	lakóépület(ek)
Bugac	0290/9	lakóépület
Bugac	0276/7	lakóépület
Bugac	0313/22	lakóépület
Bugac	0313/21	lakóépület
Bugac	0254/2	lakóépület
Bugac	0423/2	lakóépület
Bugac	0433/3	lakóépület
Bugac	0313/16	lakóépület
Bugac	0248/12	lakóépület
Bugac	0254/4	lakóépület
Bugac	0276/17	lakóépület
Bugac	0466/3	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Bugac	0471/33	lakóépület
Bugac	0276/31	lakóépület
Bugac	0313/82	lakóépület
Bugac	0313/33	lakóépület
Bugac	0412/36	lakóépület
Bugac	0313/8	lakóépület
Bugac	0313/10	lakóépület
Harkakötöny	0156/2	lakóépéület
Harkakötöny	096/2	lakóépület
Harkakötöny	0147/2	lakóépület
Harkakötöny	0130/5	lakóépület
Harkakötöny	0147/3	lakóépület
Jászszentlászló	255/4	lakóépület
Jászszentlászló	255/1	vegyes funkciójú épület
Jászszentlászló	070/8	lakóépület
Jászszentlászló	168	lakóépület
Jászszentlászló	175/2	lakóépület
Jászszentlászló	0122/5	lakóépület
Jászszentlászló	0117/80	lakóépület
Jászszentlászló	221	lakóépület
Jászszentlászló	222	lakóépület
Jászszentlászló	223	lakóépület
Jászszentlászló	253	lakóépület
Jászszentlászló	224	lakóépület
Jászszentlászló	220	lakóépület
Jászszentlászló	252	lakóépület
Jászszentlászló	251	lakóépület
Jászszentlászló	226	lakóépület
Jászszentlászló	219	lakóépület
Jászszentlászló	218	lakóépület
Jászszentlászló	250	lakóépület
Jászszentlászló	227	lakóépület
Jászszentlászló	228	lakóépület
Jászszentlászló	217	lakóépület
Jászszentlászló	216	lakóépület
Jászszentlászló	247	lakóépület
Jászszentlászló	230	lakóépület
Jászszentlászló	215	lakóépület
Jászszentlászló	199	lakóépület
Jászszentlászló	246	lakóépület
Jászszentlászló	245	lakóépület
Jászszentlászló	231	lakóépület
Jászszentlászló	214	lakóépület
Jászszentlászló	213	lakóépület
Jászszentlászló	212	lakóépület
Jászszentlászló	232	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Jászszentlászló	161	lakóépület
Jászszentlászló	243	lakóépület
Jászszentlászló	233	lakóépület
Jászszentlászló	195	lakóépület
Jászszentlászló	211	lakóépület
Jászszentlászló	194	lakóépület
Jászszentlászló	242	lakóépület
Jászszentlászló	193	lakóépület
Jászszentlászló	209	lakóépület
Jászszentlászló	234	lakóépület
Jászszentlászló	191	lakóépület
Jászszentlászló	236	lakóépület
Jászszentlászló	208	lakóépület
Jászszentlászló	157	lakóépület
Jászszentlászló	190	lakóépület
Jászszentlászló	207	lakóépület
Jászszentlászló	238	lakóépület
Jászszentlászló	206	lakóépület
Jászszentlászló	155	lakóépület
Jászszentlászló	237	lakóépület
Jászszentlászló	115	lakóépület
Jászszentlászló	205	lakóépület
Jászszentlászló	257	lakóépület
Jászszentlászló	188	lakóépület
Jászszentlászló	169	lakóépület
Jászszentlászló	154	lakóépület
Jászszentlászló	204	lakóépület
Jászszentlászló	203	lakóépület
Jászszentlászló	187	lakóépület
Jászszentlászló	258	lakóépület
Jászszentlászló	170	lakóépület
Jászszentlászló	153	lakóépület
Jászszentlászló	185	lakóépület
Jászszentlászló	259	lakóépület
Jászszentlászló	171	lakóépület
Jászszentlászló	152	lakóépület
Jászszentlászló	202	lakóépület
Jászszentlászló	172	lakóépület
Jászszentlászló	151	lakóépület
Jászszentlászló	260	lakóépület
Jászszentlászló	184	lakóépület
Jászszentlászló	261/1	lakóépület
Jászszentlászló	120/2	lakóépület
Jászszentlászló	173	lakóépület
Jászszentlászló	174/2	lakóépület
Jászszentlászló	143	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Jászszentlászló	142	lakóépület
Jászszentlászló	179/1	lakóépület
Jászszentlászló	176	lakóépület
Jászszentlászló	265	lakóépület
Jászszentlászló	140	lakóépület
Jászszentlászló	266	lakóépület
Jászszentlászló	126	lakóépület
Jászszentlászló	139	lakóépület
Jászszentlászló	127	lakóépület
Jászszentlászló	138	lakóépület
Jászszentlászló	137	lakóépület
Jászszentlászló	269	lakóépület
Jászszentlászló	135	lakóépület
Jászszentlászló	128	lakóépület
Jászszentlászló	270	lakóépület
Jászszentlászló	136	lakóépület
Jászszentlászló	271	lakóépület
Jászszentlászló	272	lakóépület
Jászszentlászló	274	lakóépület
Jászszentlászló	275	lakóépület
Jászszentlászló	276	lakóépület
Jászszentlászló	131	lakóépület
Jászszentlászló	277	lakóépület
Jászszentlászló	36/13	lakóépület
Jászszentlászló	36/12	lakóépület
Jászszentlászló	1084	lakóépület
Jászszentlászló	36/11	lakóépület
Jászszentlászló	36/9	lakóépület
Jászszentlászló	36/8	lakóépület
Jászszentlászló	7/9	lakóépület
Jászszentlászló	36/7	lakóépület
Jászszentlászló	36/6	lakóépület
Jászszentlászló	7/7	lakóépület
Jászszentlászló	36/5	lakóépület
Jászszentlászló	36/4	lakóépület
Jászszentlászló	36/1	lakóépület
Jászszentlászló	9	lakóépület
Jászszentlászló	049/13	lakóépület
Jászszentlászló	049/44	lakóépület
Jászszentlászló	7/4	lakóépület
Jászszentlászló	7/4	lakóépület
Jászszentlászló	7/8	lakóépület
Jászszentlászló	181/2	lakóépület
Jászszentlászló	182	lakóépület
Jászszentlászló	235	lakóépület
Jászszentlászló	049/59	üdülőépület(ek)

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Jászszentlászló	150	lakóépület
Jászszentlászló	099/2	lakóépület
Jászszentlászló	094/12	lakóépület
Jászszentlászló	149/2	lakóépület
Jászszentlászló	132	lakóépület
Jászszentlászló	0124/4	lakóépület
Jászszentlászló	0129/6	lakóépület
Jászszentlászló	046/2	lakóépület
Jászszentlászló	080/6	lakóépület
Jászszentlászló	070/14	lakóépület
Jászszentlászló	255/3	lakóépület
Jászszentlászló	159	lakóépület
Jászszentlászló	198	lakóépület
Jászszentlászló	160	lakóépület
Jászszentlászló	196	lakóépület
Jászszentlászló	162	lakóépület
Jászszentlászló	163	lakóépület
Jászszentlászló	164	lakóépület
Jászszentlászló	192	lakóépület
Jászszentlászló	165	lakóépület
Jászszentlászló	166	lakóépület
Jászszentlászló	167	lakóépület
Jászszentlászló	156	lakóépület
Jászszentlászló	113	lakóépület
Jászszentlászló	189	lakóépület
Jászszentlászló	167	lakóépület
Jászszentlászló	116	lakóépület
Jászszentlászló	117	lakóépület
Jászszentlászló	183	lakóépület
Jászszentlászló	118	lakóépület
Jászszentlászló	119	lakóépület
Jászszentlászló	120/1	lakóépület
Jászszentlászló	261/2	lakóépület
Jászszentlászló	121	lakóépület
Jászszentlászló	174/1	lakóépület
Jászszentlászló	122	lakóépület
Jászszentlászló	123	lakóépület
Jászszentlászló	175/1	lakóépület
Jászszentlászló	179/2	lakóépület
Jászszentlászló	124	lakóépület
Jászszentlászló	125	lakóépület
Jászszentlászló	129	lakóépület
Jászszentlászló	130	lakóépület
Jászszentlászló	483/18	lakóépület
Jászszentlászló	114	lakóépület
Jászszentlászló	134	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Jászszentlászló	1082	lakóépület
Jászszentlászló	267	lakóépület
Jászszentlászló	268	lakóépület
Jászszentlászló	254	lakóépület
Jászszentlászló	483/29	lakóépület
Jászszentlászló	483/27	lakóépület
Jászszentlászló	177/1	lakóépület
Jászszentlászló	177/2	lakóépület
Kelebia	0358/3	lakóépület
Kelebia	0348/2	lakóépület
Kelebia	0377/2	lakóépület
Kelebia	0389/2	lakóépület
Kelebia	0334/11	lakóépület
Kelebia	0418/5	lakóépület
Kelebia	0418/9	lakóépület
Kelebia	0420/2	lakóépület
Kelebia	0268/5	lakóépület
Kelebia	0270/11	lakóépület
Kelebia	0266/2	lakóépület
Kelebia	0266/3	lakóépület
Kelebia	0214/4	lakóépület
Kelebia	0240/9	lakóépület
Kelebia	0240/11	lakóépület
Kelebia	0240/10	lakóépület
Kelebia	0238/7	lakóépület(ek)
Kelebia	0238/8	lakóépület
Kelebia	0236/4	lakóépület
Kelebia	0163/3	lakóépület
Kelebia	0148/1	lakóépület
Kelebia	0214/3	lakóépület
Kelebia	0148/1	lakóépület
Kelebia	0236/3	lakóépület
Kelebia	0238/3	lakóépület(ek)
Kelebia	0238/2	lakóépülete(ek)
Kelebia	0236/5	lakóépület
Kelebia	0238/2	lakóépület
Kelebia	0236/6	lakóépület
Kelebia	0236/7	lakóépület
Kelebia	0268/4	lakóépület
Kelebia	0240/12	lakóépület
Kelebia	0334/7	lakóépület
Kelebia	0375/3	lakóépület
Kelebia	0389/3	lakóépület
Kelebia	0418/2	lakóépület
Kelebia	0418/3	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kelebia	0418/4	lakóépület
Kelebia	0418/7	lakóépület
Kelebia	0418/8	lakóépület
Kelebia	0427/7	lakóépület
Kiskunhalas	3385/2	lakóépület
Kiskunhalas	3385/5	lakóépület
Kiskunhalas	3598	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	3415/5	lakóépület
Kiskunhalas	3415/11	lakóépület
Kiskunhalas	43004/4	lakóépület
Kiskunhalas	7624	lakóépület
Kiskunhalas	0156/2	lakóépület
Kiskunhalas	43165/3	lakóépület
Kiskunhalas	43169/2	lakóépület
Kiskunhalas	43161	lakóépület
Kiskunhalas	43138/3	lakóépület
Kiskunhalas	6361/31	lakóépület
Kiskunhalas	6361/65	lakóépület
Kiskunhalas	6361/46	lakóépület
Kiskunhalas	0667/6	lakóépület
Kiskunhalas	6368/30	lakóépület
Kiskunhalas	6368/14	lakóépület
Kiskunhalas	6368/53	lakóépület
Kiskunhalas	43004/1	lakóépület
Kiskunhalas	7665	lakóépület
Kiskunhalas	7790	lakóépület
Kiskunhalas	7666	lakóépület
Kiskunhalas	7822	lakóépület
Kiskunhalas	6375/2	lakóépület
Kiskunhalas	7667	lakóépület
Kiskunhalas	7792	lakóépület
Kiskunhalas	7818	lakóépület
Kiskunhalas	7677	lakóépület
Kiskunhalas	7676	lakóépület
Kiskunhalas	7815	lakóépület
Kiskunhalas	7670	lakóépület
Kiskunhalas	7655	lakóépület
Kiskunhalas	7682/6	lakóépület
Kiskunhalas	7654	lakóépület
Kiskunhalas	7653	lakóépület
Kiskunhalas	41949	lakóépület
Kiskunhalas	7682/7	lakóépület
Kiskunhalas	7650	lakóépület
Kiskunhalas	7649	lakóépület
Kiskunhalas	7648	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	1815/116	lakóépület
Kiskunhalas	7682/14	lakóépület
Kiskunhalas	1815/117	lakóépület
Kiskunhalas	7630	lakóépület
Kiskunhalas	1815/101	lakóépület
Kiskunhalas	7642	lakóépület
Kiskunhalas	7640	lakóépület
Kiskunhalas	2771	lakóépület
Kiskunhalas	6501	lakóépület
Kiskunhalas	7639	lakóépület
Kiskunhalas	7636	lakóépület
Kiskunhalas	2771	lakóépület
Kiskunhalas	6375/21	lakóépület
Kiskunhalas	7601	lakóépület
Kiskunhalas	6382	lakóépület
Kiskunhalas	7603	lakóépület
Kiskunhalas	7605	lakóépület
Kiskunhalas	43260	lakóépület
Kiskunhalas	6497	lakóépület
Kiskunhalas	3007	lakóépület
Kiskunhalas	3008	lakóépület
Kiskunhalas	6375/107	lakóépület
Kiskunhalas	6491	lakóépület
Kiskunhalas	6484	lakóépület
Kiskunhalas	3010	lakóépület
Kiskunhalas	3009	lakóépület
Kiskunhalas	6483	lakóépület
Kiskunhalas	3011	lakóépület
Kiskunhalas	2516/2	lakóépület
Kiskunhalas	0681/3	lakóépület
Kiskunhalas	2518	lakóépület
Kiskunhalas	2599	lakóépület
Kiskunhalas	3012/1	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	2598/1	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	2520	lakóépület
Kiskunhalas	2519	lakóépület
Kiskunhalas	6469	lakóépület
Kiskunhalas	3018	lakóépület
Kiskunhalas	0156/5	lakóépület
Kiskunhalas	2597	lakóépület
Kiskunhalas	6469	lakóépület
Kiskunhalas	3017	lakóépület
Kiskunhalas	2596	lakóépület
Kiskunhalas	3017	lakóépület
Kiskunhalas	2522	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	2597	lakóépület
Kiskunhalas	2521	lakóépület
Kiskunhalas	2595	lakóépület
Kiskunhalas	0156/5	lakóépület
Kiskunhalas	3017	lakóépület
Kiskunhalas	2522	lakóépület
Kiskunhalas	6375/101	lakóépület
Kiskunhalas	2523	lakóépület
Kiskunhalas	2594	lakóépület
Kiskunhalas	6375/81	lakóépület
Kiskunhalas	6386/2	lakóépület
Kiskunhalas	2593	lakóépület
Kiskunhalas	3063	lakóépület
Kiskunhalas	2592	lakóépület
Kiskunhalas	3065	lakóépület
Kiskunhalas	2591	lakóépület
Kiskunhalas	6375/79	lakóépület
Kiskunhalas	3062	lakóépület
Kiskunhalas	6375/36	lakóépület
Kiskunhalas	2590	lakóépület
Kiskunhalas	2590	lakóépület
Kiskunhalas	2589	lakóépület
Kiskunhalas	2588	lakóépület
Kiskunhalas	2587	lakóépület
Kiskunhalas	2628	lakóépület
Kiskunhalas	6375/95	lakóépület
Kiskunhalas	2625	lakóépület
Kiskunhalas	2623	lakóépület
Kiskunhalas	2624	lakóépület
Kiskunhalas	3597	lakóépület
Kiskunhalas	3596	lakóépület
Kiskunhalas	2622	lakóépület
Kiskunhalas	3599	lakóépület
Kiskunhalas	3595	lakóépület
Kiskunhalas	2619	lakóépület
Kiskunhalas	3602/2	lakóépület
Kiskunhalas	3600	lakóépület
Kiskunhalas	3081	lakóépület
Kiskunhalas	2618	lakóépület
Kiskunhalas	3572	lakóépület
Kiskunhalas	3594	lakóépület
Kiskunhalas	3603/1	lakóépület
Kiskunhalas	3571	lakóépület
Kiskunhalas	3573	lakóépület
Kiskunhalas	3593/1	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	3605	lakóépület
Kiskunhalas	3592	lakóépület
Kiskunhalas	3574	lakóépület
Kiskunhalas	3603/2	lakóépület
Kiskunhalas	3591	lakóépület
Kiskunhalas	3606	lakóépület
Kiskunhalas	3575	lakóépület
Kiskunhalas	3385/1	lakóépület
Kiskunhalas	3385/1	lakóépület
Kiskunhalas	3567/2	lakóépület
Kiskunhalas	3385/3	lakóépület
Kiskunhalas	3385/4	lakóépület
Kiskunhalas	3542	lakóépület
Kiskunhalas	3542	lakóépület
Kiskunhalas	3385/6	lakóépület
Kiskunhalas	1789	lakóépület
Kiskunhalas	3385/8	lakóépület
Kiskunhalas	1786	lakóépület
Kiskunhalas	6398/2	lakóépület
Kiskunhalas	1792/1	lakóépület
Kiskunhalas	3385/9	lakóépület
Kiskunhalas	3385/10	lakóépület
Kiskunhalas	3537	lakóépület
Kiskunhalas	1788	lakóépület
Kiskunhalas	3535	lakóépület
Kiskunhalas	1628	lakóépület
Kiskunhalas	1787	lakóépület
Kiskunhalas	1628	lakóépület
Kiskunhalas	1629	lakóépület
Kiskunhalas	1784	lakóépület
Kiskunhalas	1632	lakóépület
Kiskunhalas	1783	lakóépület
Kiskunhalas	1783	lakóépület
Kiskunhalas	1780	lakóépület
Kiskunhalas	1783	lakóépület
Kiskunhalas	1636	lakóépület
Kiskunhalas	1779	lakóépület
Kiskunhalas	1627	lakóépület
Kiskunhalas	1640	lakóépület
Kiskunhalas	1630	lakóépület
Kiskunhalas	1607/2	lakóépület
Kiskunhalas	1631	lakóépület
Kiskunhalas	1641	lakóépület
Kiskunhalas	1634	lakóépület
Kiskunhalas	1608	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	1644	lakóépület
Kiskunhalas	1610	lakóépület
Kiskunhalas	1609	lakóépület
Kiskunhalas	1607/1	lakóépület
Kiskunhalas	1635	lakóépület
Kiskunhalas	1638	lakóépület
Kiskunhalas	1611	lakóépület
Kiskunhalas	1639	lakóépület
Kiskunhalas	1612	lakóépület
Kiskunhalas	3414/2	lakóépület
Kiskunhalas	1613	lakóépület
Kiskunhalas	6403/1	lakóépület
Kiskunhalas	1606	lakóépület
Kiskunhalas	1643	lakóépület
Kiskunhalas	6403/2	lakóépület
Kiskunhalas	1614	lakóépület
Kiskunhalas	1605	lakóépület
Kiskunhalas	3415/2	lakóépület
Kiskunhalas	1646	lakóépület
Kiskunhalas	1615	lakóépület
Kiskunhalas	6403/3	lakóépület
Kiskunhalas	1604	lakóépület
Kiskunhalas	3415/3	lakóépület
Kiskunhalas	1573	lakóépület
Kiskunhalas	6403/4	lakóépület
Kiskunhalas	3415/4	lakóépület
Kiskunhalas	1616	lakóépület
Kiskunhalas	1603	lakóépület
Kiskunhalas	3483	lakóépület
Kiskunhalas	3482/2	lakóépület
Kiskunhalas	6403/5	lakóépület
Kiskunhalas	1617	lakóépület
Kiskunhalas	3415/6	lakóépület
Kiskunhalas	1602	lakóépület
Kiskunhalas	6403/6	lakóépület
Kiskunhalas	3415/7	lakóépület
Kiskunhalas	1618	lakóépület
Kiskunhalas	3482/1	lakóépület
Kiskunhalas	3415/8	lakóépület
Kiskunhalas	1601	lakóépület
Kiskunhalas	6403/7	lakóépület
Kiskunhalas	1600	lakóépület
Kiskunhalas	1571/2	lakóépület
Kiskunhalas	6403/8	lakóépület
Kiskunhalas	3415/12	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	1575	lakóépület
Kiskunhalas	3415/13	lakóépület
Kiskunhalas	1599	lakóépület
Kiskunhalas	6403/9	lakóépület
Kiskunhalas	3480	lakóépület
Kiskunhalas	1576	lakóépület
Kiskunhalas	1598	lakóépület
Kiskunhalas	3468	lakóépület
Kiskunhalas	3406/1	lakóépület
Kiskunhalas	1571/1	lakóépület
Kiskunhalas	6403/10	lakóépület
Kiskunhalas	1570	lakóépület
Kiskunhalas	3469	lakóépület
Kiskunhalas	3406/4	lakóépület
Kiskunhalas	1577	lakóépület
Kiskunhalas	1533/1	lakóépület
Kiskunhalas	1578	lakóépület
Kiskunhalas	1569	lakóépület
Kiskunhalas	3406/5	lakóépület
Kiskunhalas	3470	lakóépület
Kiskunhalas	1568	lakóépület
Kiskunhalas	1534	lakóépület
Kiskunhalas	3406/6	lakóépület
Kiskunhalas	1595	lakóépület
Kiskunhalas	1579	lakóépület
Kiskunhalas	3467	lakóépület
Kiskunhalas	3451	lakóépület
Kiskunhalas	3471	lakóépület
Kiskunhalas	1580	lakóépület
Kiskunhalas	1535	lakóépület
Kiskunhalas	1566	lakóépület
Kiskunhalas	1567	lakóépület
Kiskunhalas	3452	lakóépület
Kiskunhalas	3466	lakóépület
Kiskunhalas	3450	lakóépület
Kiskunhalas	1536	lakóépület
Kiskunhalas	1581	lakóépület
Kiskunhalas	3453	lakóépület
Kiskunhalas	3449	lakóépület
Kiskunhalas	1537	lakóépület
Kiskunhalas	3465	lakóépület
Kiskunhalas	1531	lakóépület
Kiskunhalas	1565	lakóépület
Kiskunhalas	3448	lakóépület
Kiskunhalas	1564	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	3454	lakóépület
Kiskunhalas	1538	lakóépület
Kiskunhalas	3416	lakóépület
Kiskunhalas	1532	lakóépület
Kiskunhalas	3416	lakóépület
Kiskunhalas	1539	lakóépület
Kiskunhalas	3447	lakóépület
Kiskunhalas	1531	lakóépület
Kiskunhalas	1563	lakóépület
Kiskunhalas	1540	lakóépület
Kiskunhalas	1530	lakóépület
Kiskunhalas	3455	lakóépület
Kiskunhalas	3446	lakóépület
Kiskunhalas	1541	lakóépület
Kiskunhalas	1529	lakóépület
Kiskunhalas	1495	lakóépület
Kiskunhalas	1562	lakóépület
Kiskunhalas	1542	lakóépület
Kiskunhalas	3436	lakóépület
Kiskunhalas	1528	lakóépület
Kiskunhalas	1526	lakóépület
Kiskunhalas	1561	lakóépület
Kiskunhalas	1543	lakóépület
Kiskunhalas	3456	lakóépület
Kiskunhalas	1496	lakóépület
Kiskunhalas	1527	lakóépület
Kiskunhalas	3435	lakóépület
Kiskunhalas	3418	lakóépület
Kiskunhalas	1544	lakóépület
Kiskunhalas	1497	lakóépület
Kiskunhalas	1545	lakóépület
Kiskunhalas	3419	lakóépület
Kiskunhalas	1498	lakóépület
Kiskunhalas	3434	lakóépület
Kiskunhalas	1525	lakóépület
Kiskunhalas	3422	lakóépület
Kiskunhalas	3442	lakóépület
Kiskunhalas	1494	lakóépület
Kiskunhalas	3443	lakóépület
Kiskunhalas	1499	lakóépület
Kiskunhalas	1524	lakóépület
Kiskunhalas	3441	lakóépület
Kiskunhalas	1500	lakóépület
Kiskunhalas	3433	lakóépület
Kiskunhalas	1523	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	1493	lakóépület
Kiskunhalas	3421	lakóépület
Kiskunhalas	1492	lakóépület
Kiskunhalas	1501	lakóépület
Kiskunhalas	3432	lakóépület
Kiskunhalas	1522	lakóépület
Kiskunhalas	3424	lakóépület
Kiskunhalas	1502	lakóépület
Kiskunhalas	1449	lakóépület
Kiskunhalas	1491	lakóépület
Kiskunhalas	1450	lakóépület
Kiskunhalas	3431	lakóépület
Kiskunhalas	1503	lakóépület
Kiskunhalas	1490	lakóépület
Kiskunhalas	1504/1	lakóépület
Kiskunhalas	3426	lakóépület
Kiskunhalas	1451	lakóépület
Kiskunhalas	1452	lakóépület
Kiskunhalas	1489	lakóépület
Kiskunhalas	1453	lakóépület
Kiskunhalas	1454	lakóépület
Kiskunhalas	1488	lakóépület
Kiskunhalas	1456	lakóépület
Kiskunhalas	1455	lakóépület
Kiskunhalas	1487	lakóépület
Kiskunhalas	1448	lakóépület
Kiskunhalas	1447	lakóépület
Kiskunhalas	1486	lakóépület
Kiskunhalas	1457	lakóépület
Kiskunhalas	1446	lakóépület
Kiskunhalas	1458	lakóépület
Kiskunhalas	1445	lakóépület
Kiskunhalas	1405	lakóépület
Kiskunhalas	1406	lakóépület
Kiskunhalas	1443	lakóépület
Kiskunhalas	1459	lakóépület
Kiskunhalas	1444	lakóépület
Kiskunhalas	1460	lakóépület
Kiskunhalas	1407	lakóépület
Kiskunhalas	1461	lakóépület
Kiskunhalas	1442	lakóépület
Kiskunhalas	1441	lakóépület
Kiskunhalas	1408	lakóépület
Kiskunhalas	1440	lakóépület
Kiskunhalas	1439	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	1438	lakóépület
Kiskunhalas	1437	lakóépület
Kiskunhalas	1403	lakóépület
Kiskunhalas	1387	lakóépület
Kiskunhalas	1436	lakóépület
Kiskunhalas	1435	lakóépület
Kiskunhalas	0151/2	lakóépület
Kiskunhalas	1386	lakóépület
Kiskunhalas	1402/1	lakóépület
Kiskunhalas	1412	lakóépület
Kiskunhalas	1385	lakóépület
Kiskunhalas	1413	lakóépület
Kiskunhalas	1379/1	lakóépület
Kiskunhalas	1384/2	lakóépület
Kiskunhalas	1378	lakóépület
Kiskunhalas	1384/1	lakóépület
Kiskunhalas	1377	lakóépület
Kiskunhalas	1383/2	lakóépület
Kiskunhalas	1374/2	lakóépület
Kiskunhalas	1398	lakóépület
Kiskunhalas	1374/1	lakóépület
Kiskunhalas	1373	lakóépület
Kiskunhalas	1372	lakóépület
Kiskunhalas	1383/3	lakóépület
Kiskunhalas	1375/6	lakóépület
Kiskunhalas	1375/5	lakóépület
Kiskunhalas	1375/4	lakóépület
Kiskunhalas	1375/3	lakóépület
Kiskunhalas	1375/2	lakóépület
Kiskunhalas	3322	lakóépület
Kiskunhalas	1375/1	lakóépület
Kiskunhalas	3323	lakóépület
Kiskunhalas	1367/7	lakóépület
Kiskunhalas	1367/6	lakóépület
Kiskunhalas	0719/4	lakóépület
Kiskunhalas	6367/4	lakóépület
Kiskunhalas	6368/7	lakóépület
Kiskunhalas	6368/8	lakóépület
Kiskunhalas	43000	lakóépület
Kiskunhalas	3405/5	lakóépület
Kiskunhalas	6404	lakóépület
Kiskunhalas	6349/2	lakóépület
Kiskunhalas	3444	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	1815/46	lakóépület
Kiskunhalas	1572/2	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	1647	lakóépület
Kiskunhalas	1572/1	lakóépület
Kiskunhalas	3373	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	7682/2	lakóépület
Kiskunhalas	7682/5	lakóépület
Kiskunhalas	7682/3	lakóépület
Kiskunhalas	6361/37	lakóépület
Kiskunhalas	3604	lakóépület
Kiskunhalas	1383/1	lakóépület
Kiskunhalas	0967/7	lakóépület
Kiskunhalas	7606	lakóépület
Kiskunhalas	7607	lakóépület
Kiskunhalas	6368/22	lakóépület
Kiskunhalas	6375/34	lakóépület
Kiskunhalas	6361/47	lakóépület
Kiskunhalas	7816	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	6375/56	lakóépület
Kiskunhalas	6375/29	lakóépület
Kiskunhalas	6375/86	lakóépület
Kiskunhalas	6375/31	lakóépület
Kiskunhalas	43005	lakóépület
Kiskunhalas	6384	lakóépület
Kiskunhalas	6341	lakóépület
Kiskunhalas	8335/8	lakóépület
Kiskunhalas	6350	lakóépület
Kiskunhalas	41856	lakóépület
Kiskunhalas	7682/4	lakóépület
Kiskunhalas	7682/11	lakóépület
Kiskunhalas	3325	lakóépület
Kiskunhalas	3327	lakóépület
Kiskunhalas	3328	lakóépület
Kiskunhalas	3329	lakóépület
Kiskunhalas	2617/1	lakóépület
Kiskunhalas	2612/4	lakóépület
Kiskunhalas	2612/5	lakóépület
Kiskunhalas	1597	lakóépület
Kiskunhalas	6353/6	lakóépület
Kiskunhalas	6352	lakóépület
Kiskunhalas	6351	lakóépület
Kiskunhalas	6348	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	2515/6	lakóépület
Kiskunhalas	3220/2	lakóépület
Kiskunhalas	3221	lakóépület
Kiskunhalas	3220/1	lakóépület
Kiskunhalas	3248/2	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	3222/1	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	3249	lakóépület
Kiskunhalas	3250	lakóépület
Kiskunhalas	3247	lakóépület
Kiskunhalas	3252/3	lakóépület
Kiskunhalas	3252/4	lakóépület
Kiskunhalas	3253/1	lakóépület
Kiskunhalas	3253/2	lakóépület
Kiskunhalas	3332/13	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	3332/10	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	3332/8	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	3332/7	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	6361/7	lakóépület
Kiskunhalas	0936/30	lakóépület
Kiskunhalas	2598/2	lakóépület
Kiskunhalas	8343/4	lakóépület
Kiskunhalas	43189/1	lakóépület
Kiskunhalas	8343/9	lakóépület
Kiskunhalas	7821	lakóépület
Kiskunhalas	7819	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	7679	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	7678	lakóépület
Kiskunhalas	7673	lakóépület
Kiskunhalas	7672	lakóépület
Kiskunhalas	7671	lakóépület
Kiskunhalas	7682/13	lakóépület
Kiskunhalas	7660/46	lakóépület
Kiskunhalas	7682/10	lakóépület
Kiskunhalas	7669	lakóépület
Kiskunhalas	1791	lakóépület
Kiskunhalas	6503	lakóépület
Kiskunhalas	6502	lakóépület
Kiskunhalas	6500	lakóépület
Kiskunhalas	6499	lakóépület
Kiskunhalas	6494	lakóépület
Kiskunhalas	6493	lakóépület
Kiskunhalas	6489	lakóépület
Kiskunhalas	6492	lakóépület
Kiskunhalas	6488	lakóépület
Kiskunhalas	6487	lakóépület
Kiskunhalas	6486	lakóépület
Kiskunhalas	6481	lakóépület
Kiskunhalas	6480	lakóépület
Kiskunhalas	6479	lakóépület
Kiskunhalas	6478	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	6495	lakóépület
Kiskunhalas	6527	lakóépület
Kiskunhalas	6526	lakóépület
Kiskunhalas	6524	lakóépület
Kiskunhalas	6523	lakóépület
Kiskunhalas	2600	lakóépület
Kiskunhalas	2601	lakóépület
Kiskunhalas	2602	lakóépület
Kiskunhalas	2603/2	lakóépület
Kiskunhalas	2524/4	lakóépület
Kiskunhalas	3385/7	lakóépület
Kiskunhalas	2517/2	lakóépület
Kiskunhalas	3222/2	lakóépület
Kiskunhalas	7791	lakóépület
Kiskunhalas	6498	lakóépület
Kiskunhalas	6485	lakóépület
Kiskunhalas	6476	lakóépület
Kiskunhalas	6468	lakóépület
Kiskunhalas	2643/3	lakóépület
Kiskunhalas	8335/4	lakóépület
Kiskunhalas	0156/7	lakóépület
Kiskunhalas	0664/10	lakóépület
Kiskunhalas	0664/12	lakóépület
Kiskunhalas	0664/9	lakóépület
Kiskunhalas	0667/5	lakóépület
Kiskunhalas	0667/4	lakóépület
Kiskunhalas	0667/2	lakóépület
Kiskunhalas	0717/5	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	0796/4	lakóépület
Kiskunhalas	0783/6	lakóépület
Kiskunhalas	2673	lakóépület
Kiskunhalas	2629	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	3383	lakóépület
Kiskunhalas	3540	lakóépület
Kiskunhalas	3481	lakóépület
Kiskunhalas	3417	lakóépület
Kiskunhalas	3425	lakóépület
Kiskunhalas	3427	lakóépület
Kiskunhalas	3576	lakóépület
Kiskunhalas	1409	lakóépület
Kiskunhalas	1574	lakóépület
Kiskunhalas	1813	lakóépület
Kiskunhalas	1633	lakóépület
Kiskunhalas	6385	lakóépület
Kiskunhalas	6363	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	6364	lakóépület
Kiskunhalas	7620	lakóépület
Kiskunhalas	7645	lakóépület
Kiskunhalas	7646	lakóépület
Kiskunhalas	7616	lakóépület
Kiskunhalas	7621	lakóépület
Kiskunhalas	7622	lakóépület
Kiskunhalas	7615	lakóépület
Kiskunhalas	7623	lakóépület
Kiskunhalas	7641	lakóépület
Kiskunhalas	7626	lakóépület
Kiskunhalas	7638	lakóépület
Kiskunhalas	7629	lakóépület
Kiskunhalas	7614	lakóépület
Kiskunhalas	7613	lakóépület
Kiskunhalas	7637	lakóépület
Kiskunhalas	7633	lakóépület
Kiskunhalas	7634	lakóépület
Kiskunhalas	7612	lakóépület
Kiskunhalas	7611	lakóépület
Kiskunhalas	7610	lakóépület
Kiskunhalas	7627	lakóépület
Kiskunhalas	7628	lakóépület
Kiskunhalas	7631	lakóépület
Kiskunhalas	7632	lakóépület
Kiskunhalas	7635	lakóépület
Kiskunhalas	8357	lakóépület
Kiskunhalas	43154	lakóépület
Kiskunhalas	43001	lakóépület
Kiskunhalas	43215	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	43258	lakóépület
Kiskunhalas	3375/1	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	3593/2	lakóépület
Kiskunhalas	3218/1	lakóépület
Kiskunhalas	3406/2	lakóépület
Kiskunhalas	3406/3	lakóépület
Kiskunhalas	3406/7	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	7602	lakóépület
Kiskunhalas	6368/3	lakóépület
Kiskunhalas	6343/2	lakóépület
Kiskunhalas	6366/2	lakóépület
Kiskunhalas	6361/10	lakóépület
Kiskunhalas	8343/3	lakóépület
Kiskunhalas	6365/3	lakóépület
Kiskunhalas	6368/10	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	6368/4	lakóépület
Kiskunhalas	6367/3	lakóépület
Kiskunhalas	6343/2	lakóépület
Kiskunhalas	43164/3	lakóépület
Kiskunhalas	43164/1	lakóépület
Kiskunhalas	43156/1	lakóépület
Kiskunhalas	1815/107	lakóépület
Kiskunhalas	1792/2	lakóépület
Kiskunhalas	3175/2	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	6400/2	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	1533/2	lakóépület
Kiskunhalas	1399	lakóépület
Kiskunhalas	43191/1	lakóépület
Kiskunhalas	6361/33	lakóépület
Kiskunhalas	6361/66	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	43191/4	lakóépület
Kiskunhalas	6361/70	lakóépület
Kiskunhalas	43191/18	lakóépület
Kiskunhalas	6361/73	lakóépület
Kiskunhalas	6361/50	lakóépület
Kiskunhalas	6361/59	lakóépület
Kiskunhalas	43191/20	lakóépület
Kiskunhalas	6368/42	lakóépület
Kiskunhalas	6368/17	lakóépület
Kiskunhalas	43191/28	lakóépület
Kiskunhalas	6368/21	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	6375/58	lakóépület
Kiskunhalas	6375/39	lakóépület
Kiskunhalas	6375/93	lakóépület
Kiskunhalas	1401	lakóépület
Kiskunhalas	1400	lakóépület
Kiskunhalas	6361/8	lakóépület
Kiskunhalas	1410	lakóépület
Kiskunhalas	1411	lakóépület
Kiskunhalas	2524/6	lakóépület(ek)
Kiskunhalas	3545	lakóépület
Kiskunhalas	1404	lakóépület
Kiskunhalas	3567/1	lakóépület
Kiskunhalas	3566	lakóépület
Kiskunhalas	3543	lakóépület
Kiskunhalas	3544	lakóépület
Kiskunhalas	1815/114	intézményi épület
Kiskunhalas	43196	lakóépület
Kiskunhalas	2672	lakóépület
Kiskunhalas	2671	lakóépület(ek)

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunhalas	1642	lakóépület
Kiskunhalas	0807/10	lakóépület
Kiskunhalas	0665/2	lakóépület
Kiskunhalas	0681/2	lakóépület
Kiskunhalas	0721/11	lakóépület
Kiskunhalas	0796/5	lakóépület
Kiskunmajsa	2761	lakóépület
Kiskunmajsa	2498	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/25	lakóépület
Kiskunmajsa	2762	lakóépület
Kiskunmajsa	2494	lakóépület
Kiskunmajsa	2240/4	lakóépület
Kiskunmajsa	3029	lakóépület
Kiskunmajsa	2205	lakóépület
Kiskunmajsa	2689/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2805	lakóépület
Kiskunmajsa	4066	lakóépület
Kiskunmajsa	4065	lakóépület
Kiskunmajsa	4064	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4063	lakóépület
Kiskunmajsa	4062	lakóépület
Kiskunmajsa	4061	lakóépület
Kiskunmajsa	4060	lakóépület
Kiskunmajsa	4073	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4072	lakóépület
Kiskunmajsa	4078/2	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4108	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4107	lakóépület
Kiskunmajsa	4106	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4109	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4110	lakóépület
Kiskunmajsa	4111/2	lakóépület
Kiskunmajsa	0554/53	lakóépület
Kiskunmajsa	2644/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2648/3	lakóépület
Kiskunmajsa	2645	lakóépület
Kiskunmajsa	2648/4	lakóépület
Kiskunmajsa	2644/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2649/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2648/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2650	lakóépület
Kiskunmajsa	2685	lakóépület
Kiskunmajsa	2688/1	lakóépület
Kiskunmajsa	3049	lakóépület
Kiskunmajsa	2654	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	3050	lakóépület
Kiskunmajsa	2687/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2786	lakóépület
Kiskunmajsa	3051	lakóépület
Kiskunmajsa	2787	lakóépület
Kiskunmajsa	2674	lakóépület
Kiskunmajsa	2788	lakóépület
Kiskunmajsa	3054	lakóépület
Kiskunmajsa	3056	lakóépület
Kiskunmajsa	2806	lakóépület
Kiskunmajsa	2694/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2789	lakóépület
Kiskunmajsa	3055	lakóépület
Kiskunmajsa	3059	lakóépület
Kiskunmajsa	3060/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2807	lakóépület
Kiskunmajsa	2695/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2790	lakóépület
Kiskunmajsa	3060/1	lakóépület
Kiskunmajsa	3057	lakóépület
Kiskunmajsa	2693/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2791	lakóépület
Kiskunmajsa	3061	lakóépület
Kiskunmajsa	2698/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2792	lakóépület
Kiskunmajsa	3063/1	lakóépület
Kiskunmajsa	3062	lakóépület
Kiskunmajsa	3063/2	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2793	lakóépület
Kiskunmajsa	3072	lakóépület
Kiskunmajsa	2831	lakóépület
Kiskunmajsa	3073	lakóépület
Kiskunmajsa	2698/2	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2794	lakóépület
Kiskunmajsa	3074	lakóépület
Kiskunmajsa	2833	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2836	lakóépület
Kiskunmajsa	3075	lakóépület
Kiskunmajsa	2834	lakóépület
Kiskunmajsa	3076/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2835	lakóépület
Kiskunmajsa	2840	lakóépület
Kiskunmajsa	2575/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2838	lakóépület
Kiskunmajsa	2841	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2839	lakóépület
Kiskunmajsa	2844	lakóépület
Kiskunmajsa	2572/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2842	lakóépület
Kiskunmajsa	2845	lakóépület
Kiskunmajsa	2843	lakóépület
Kiskunmajsa	2848	lakóépület
Kiskunmajsa	2849	lakóépület
Kiskunmajsa	2563/18	lakóépület
Kiskunmajsa	2910	lakóépület
Kiskunmajsa	2846	lakóépület
Kiskunmajsa	2847	lakóépület
Kiskunmajsa	2913	lakóépület
Kiskunmajsa	2852	lakóépület
Kiskunmajsa	2563/16	lakóépület
Kiskunmajsa	2850	lakóépület
Kiskunmajsa	2853	lakóépület
Kiskunmajsa	2914	lakóépület
Kiskunmajsa	2851	lakóépület
Kiskunmajsa	2856	lakóépület
Kiskunmajsa	2917	lakóépület
Kiskunmajsa	2854	lakóépület
Kiskunmajsa	2857	lakóépület
Kiskunmajsa	2918	lakóépület
Kiskunmajsa	2855	lakóépület
Kiskunmajsa	2860	lakóépület
Kiskunmajsa	2922	lakóépület
Kiskunmajsa	2855	lakóépület
Kiskunmajsa	2858	lakóépület
Kiskunmajsa	2861	lakóépület
Kiskunmajsa	2872	lakóépület
Kiskunmajsa	2859	lakóépület
Kiskunmajsa	2864	lakóépület
Kiskunmajsa	2865	lakóépület
Kiskunmajsa	2862	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2926	lakóépület
Kiskunmajsa	2866/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2863	lakóépület
Kiskunmajsa	2929	lakóépület
Kiskunmajsa	2867	lakóépület
Kiskunmajsa	2869	lakóépület
Kiskunmajsa	2930	lakóépület
Kiskunmajsa	2868	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2933	lakóépület
Kiskunmajsa	2873	lakóépület
Kiskunmajsa	2870	lakóépület
Kiskunmajsa	2934	lakóépület
Kiskunmajsa	2871	lakóépület
Kiskunmajsa	2938	lakóépület
Kiskunmajsa	2939	lakóépület
Kiskunmajsa	2877	lakóépület
Kiskunmajsa	2942	lakóépület
Kiskunmajsa	2878	lakóépület
Kiskunmajsa	2943	lakóépület
Kiskunmajsa	2946	lakóépület
Kiskunmajsa	2880	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/145	lakóépület
Kiskunmajsa	2947	lakóépület
Kiskunmajsa	2944	lakóépület
Kiskunmajsa	2881	lakóépület
Kiskunmajsa	2950	lakóépület
Kiskunmajsa	2882	lakóépület
Kiskunmajsa	2945	lakóépület
Kiskunmajsa	2883	lakóépület
Kiskunmajsa	2948	lakóépület
Kiskunmajsa	2886	lakóépület
Kiskunmajsa	2953	lakóépület
Kiskunmajsa	2957	lakóépület
Kiskunmajsa	2783	lakóépület
Kiskunmajsa	2887/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2781	lakóépület
Kiskunmajsa	2957	lakóépület
Kiskunmajsa	2781	lakóépület
Kiskunmajsa	2954	lakóépület
Kiskunmajsa	2782/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2956	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2888/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2961	lakóépület
Kiskunmajsa	2955	lakóépület
Kiskunmajsa	2890	lakóépület
Kiskunmajsa	2965	lakóépület
Kiskunmajsa	2962	lakóépület
Kiskunmajsa	2892	lakóépület
Kiskunmajsa	2968	lakóépület
Kiskunmajsa	2969	lakóépület
Kiskunmajsa	2894	lakóépület
Kiskunmajsa	2972	lakóépület
Kiskunmajsa	2973	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2895	lakóépület
Kiskunmajsa	2974	lakóépület
Kiskunmajsa	2896	lakóépület
Kiskunmajsa	2977	lakóépület
Kiskunmajsa	2897	lakóépület
Kiskunmajsa	2978	lakóépület
Kiskunmajsa	2898	lakóépület
Kiskunmajsa	2899	lakóépület
Kiskunmajsa	2982	lakóépület
Kiskunmajsa	2900	lakóépület
Kiskunmajsa	2985	lakóépület
Kiskunmajsa	2986	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/40	lakóépület
Kiskunmajsa	2902	lakóépület
Kiskunmajsa	2903	lakóépület
Kiskunmajsa	2992	lakóépület
Kiskunmajsa	2988	lakóépület
Kiskunmajsa	2987	lakóépület
Kiskunmajsa	2904	lakóépület
Kiskunmajsa	2993	lakóépület
Kiskunmajsa	2989	lakóépület
Kiskunmajsa	2905	lakóépület
Kiskunmajsa	2991	lakóépület
Kiskunmajsa	2994	lakóépület
Kiskunmajsa	2716	lakóépület
Kiskunmajsa	3001	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/34	lakóépület
Kiskunmajsa	3002	lakóépület
Kiskunmajsa	2718	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/33	lakóépület
Kiskunmajsa	2719	lakóépület
Kiskunmajsa	3003	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/32	lakóépület
Kiskunmajsa	2720	lakóépület
Kiskunmajsa	3004	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2722	lakóépület
Kiskunmajsa	3005	lakóépület
Kiskunmajsa	2723	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/18	lakóépület
Kiskunmajsa	2721	lakóépület
Kiskunmajsa	3006	lakóépület
Kiskunmajsa	2724	lakóépület
Kiskunmajsa	2725	lakóépület
Kiskunmajsa	3007	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/21	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2741	lakóépület
Kiskunmajsa	2726	lakóépület
Kiskunmajsa	3008	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/22	lakóépület
Kiskunmajsa	2742	lakóépület
Kiskunmajsa	2727	lakóépület
Kiskunmajsa	2728	lakóépület
Kiskunmajsa	2743	lakóépület
Kiskunmajsa	3009	lakóépület
Kiskunmajsa	1961	lakóépület
Kiskunmajsa	2744	lakóépület
Kiskunmajsa	3010	lakóépület
Kiskunmajsa	2729	lakóépület
Kiskunmajsa	1962	lakóépület
Kiskunmajsa	2730	lakóépület
Kiskunmajsa	2731	lakóépület
Kiskunmajsa	3011	lakóépület
Kiskunmajsa	2746	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2733	lakóépület
Kiskunmajsa	3012	lakóépület
Kiskunmajsa	2732	lakóépület
Kiskunmajsa	2747	lakóépület
Kiskunmajsa	1965	lakóépület
Kiskunmajsa	3015	lakóépület
Kiskunmajsa	2734	lakóépület
Kiskunmajsa	3013	lakóépület
Kiskunmajsa	2748	lakóépület
Kiskunmajsa	2749	lakóépület
Kiskunmajsa	3018	lakóépület
Kiskunmajsa	1969	lakóépület
Kiskunmajsa	2750	lakóépület
Kiskunmajsa	3016	lakóépület
Kiskunmajsa	2735	lakóépület
Kiskunmajsa	3019	lakóépület
Kiskunmajsa	1968	lakóépület
Kiskunmajsa	2751	lakóépület
Kiskunmajsa	1970	lakóépület
Kiskunmajsa	3017	lakóépület
Kiskunmajsa	2736	lakóépület
Kiskunmajsa	2760	lakóépület
Kiskunmajsa	2752	lakóépület
Kiskunmajsa	3022	lakóépület
Kiskunmajsa	2737	lakóépület
Kiskunmajsa	3020	lakóépület
Kiskunmajsa	2759	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	1973	lakóépület
Kiskunmajsa	2753	lakóépület
Kiskunmajsa	3023	lakóépület
Kiskunmajsa	2738	lakóépület
Kiskunmajsa	2758	lakóépület
Kiskunmajsa	3021	lakóépület
Kiskunmajsa	3026	lakóépület
Kiskunmajsa	1976	lakóépület
Kiskunmajsa	3024	lakóépület
Kiskunmajsa	2437	lakóépület
Kiskunmajsa	2438	lakóépület
Kiskunmajsa	3028	lakóépület
Kiskunmajsa	1977	lakóépület
Kiskunmajsa	2755	lakóépület
Kiskunmajsa	3025	lakóépület
Kiskunmajsa	2755	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2757	lakóépület
Kiskunmajsa	1980	lakóépület
Kiskunmajsa	2490	lakóépület
Kiskunmajsa	2756	lakóépület
Kiskunmajsa	3027	lakóépület
Kiskunmajsa	2757	lakóépület
Kiskunmajsa	2504	lakóépület
Kiskunmajsa	2490	lakóépület
Kiskunmajsa	2757	lakóépület
Kiskunmajsa	3032	lakóépület
Kiskunmajsa	1981	lakóépület
Kiskunmajsa	3030	lakóépület
Kiskunmajsa	2503	lakóépület
Kiskunmajsa	3031	lakóépület
Kiskunmajsa	1984	lakóépület
Kiskunmajsa	2502	lakóépület
Kiskunmajsa	2499	lakóépület
Kiskunmajsa	3033	lakóépület
Kiskunmajsa	2501	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	1988	lakóépület
Kiskunmajsa	3036	lakóépület
Kiskunmajsa	2497	lakóépület
Kiskunmajsa	1989	lakóépület
Kiskunmajsa	1986	lakóépület
Kiskunmajsa	3036	lakóépület
Kiskunmajsa	2497	lakóépület
Kiskunmajsa	2496	lakóépület
Kiskunmajsa	1993	lakóépület
Kiskunmajsa	2495	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	1987	lakóépület
Kiskunmajsa	2776	lakóépület
Kiskunmajsa	1990	lakóépület
Kiskunmajsa	1994	lakóépület
Kiskunmajsa	1992	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2775	lakóépület
Kiskunmajsa	2774	lakóépület
Kiskunmajsa	1991	lakóépület
Kiskunmajsa	2773	lakóépület
Kiskunmajsa	2772	lakóépület
Kiskunmajsa	2003	lakóépület
Kiskunmajsa	2771	lakóépület
Kiskunmajsa	2770	lakóépület
Kiskunmajsa	2006	lakóépület
Kiskunmajsa	2769	lakóépület
Kiskunmajsa	2006	lakóépület
Kiskunmajsa	2768	lakóépület
Kiskunmajsa	2007	lakóépület
Kiskunmajsa	2767	lakóépület
Kiskunmajsa	2008	lakóépület
Kiskunmajsa	2480	lakóépület
Kiskunmajsa	2044	lakóépület
Kiskunmajsa	2029	lakóépület
Kiskunmajsa	2009	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2028	lakóépület
Kiskunmajsa	2479	lakóépület
Kiskunmajsa	2478	lakóépület
Kiskunmajsa	2027	lakóépület
Kiskunmajsa	2477	lakóépület
Kiskunmajsa	2025	lakóépület
Kiskunmajsa	2045	lakóépület
Kiskunmajsa	2476	lakóépület
Kiskunmajsa	2182	lakóépület
Kiskunmajsa	2475	lakóépület
Kiskunmajsa	2463	lakóépület
Kiskunmajsa	2010	lakóépület
Kiskunmajsa	2183	lakóépület
Kiskunmajsa	2026	lakóépület
Kiskunmajsa	2464	lakóépület
Kiskunmajsa	2184	lakóépület
Kiskunmajsa	2024	lakóépület
Kiskunmajsa	2462	lakóépület
Kiskunmajsa	2186	lakóépület
Kiskunmajsa	2023	lakóépület
Kiskunmajsa	2043	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2074/12	lakóépület
Kiskunmajsa	2187	lakóépület
Kiskunmajsa	2461	lakóépület
Kiskunmajsa	2185	lakóépület
Kiskunmajsa	2042	lakóépület
Kiskunmajsa	2022	lakóépület
Kiskunmajsa	2460	lakóépület
Kiskunmajsa	2039	lakóépület
Kiskunmajsa	2020	lakóépület
Kiskunmajsa	2192	lakóépület
Kiskunmajsa	2038	lakóépület
Kiskunmajsa	2041	lakóépület
Kiskunmajsa	2193	lakóépület
Kiskunmajsa	2021	lakóépület
Kiskunmajsa	2040	lakóépület
Kiskunmajsa	2208	lakóépület
Kiskunmajsa	2193	lakóépület
Kiskunmajsa	2189	lakóépület
Kiskunmajsa	2193	lakóépület
Kiskunmajsa	2209	lakóépület
Kiskunmajsa	2018	lakóépület
Kiskunmajsa	2035	lakóépület
Kiskunmajsa	2037	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/14	lakóépület
Kiskunmajsa	2211	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/15	lakóépület
Kiskunmajsa	2017	lakóépület
Kiskunmajsa	2036	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/16	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/24	lakóépület
Kiskunmajsa	2051	lakóépület
Kiskunmajsa	2034	lakóépület
Kiskunmajsa	2194	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/17	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/23	lakóépület
Kiskunmajsa	2207	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/22	lakóépület
Kiskunmajsa	2212	lakóépület
Kiskunmajsa	2195	lakóépület
Kiskunmajsa	2050	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/21	lakóépület
Kiskunmajsa	2188/6	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/20	lakóépület
Kiskunmajsa	2032	lakóépület
Kiskunmajsa	2196	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2206	lakóépület
Kiskunmajsa	2053	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/19	lakóépület
Kiskunmajsa	2188/5	lakóépület
Kiskunmajsa	2213	lakóépület
Kiskunmajsa	2048	lakóépület
Kiskunmajsa	2065	lakóépület
Kiskunmajsa	2197	lakóépület
Kiskunmajsa	2054	lakóépület
Kiskunmajsa	2048	lakóépület
Kiskunmajsa	2188/4	lakóépület
Kiskunmajsa	2064	lakóépület
Kiskunmajsa	2214	lakóépület
Kiskunmajsa	2216	lakóépület
Kiskunmajsa	2048	lakóépület
Kiskunmajsa	2055	lakóépület
Kiskunmajsa	2048	lakóépület
Kiskunmajsa	2063	lakóépület
Kiskunmajsa	2204	lakóépület
Kiskunmajsa	2056	lakóépület
Kiskunmajsa	2198	lakóépület
Kiskunmajsa	2062	lakóépület
Kiskunmajsa	2188/3	lakóépület
Kiskunmajsa	2061	lakóépület
Kiskunmajsa	2199	lakóépület
Kiskunmajsa	2057	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2203	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/28	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/27	lakóépület
Kiskunmajsa	2059	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/26	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/5	lakóépület
Kiskunmajsa	2076	lakóépület
Kiskunmajsa	2240/21	lakóépület
Kiskunmajsa	2201	lakóépület
Kiskunmajsa	2060	lakóépület
Kiskunmajsa	2066	lakóépület
Kiskunmajsa	2077	lakóépület
Kiskunmajsa	2240/22	lakóépület
Kiskunmajsa	2067	lakóépület
Kiskunmajsa	2200	lakóépület
Kiskunmajsa	2070	lakóépület
Kiskunmajsa	2068	lakóépület
Kiskunmajsa	2069	lakóépület
Kiskunmajsa	2079	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2071	lakóépület
Kiskunmajsa	2092	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2080	lakóépület
Kiskunmajsa	2072	lakóépület
Kiskunmajsa	2090	lakóépület
Kiskunmajsa	2081	lakóépület
Kiskunmajsa	2091	lakóépület
Kiskunmajsa	2072	lakóépület
Kiskunmajsa	2090	lakóépület
Kiskunmajsa	2102	lakóépület
Kiskunmajsa	2082	lakóépület
Kiskunmajsa	2089	lakóépület
Kiskunmajsa	2101	lakóépület
Kiskunmajsa	2082	lakóépület
Kiskunmajsa	2102	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2088	lakóépület
Kiskunmajsa	2100	lakóépület
Kiskunmajsa	2083	lakóépület
Kiskunmajsa	2332	lakóépület
Kiskunmajsa	2087	lakóépület
Kiskunmajsa	2087	lakóépület
Kiskunmajsa	2099	lakóépület
Kiskunmajsa	2086	lakóépület
Kiskunmajsa	2319	lakóépület
Kiskunmajsa	2084	lakóépület
Kiskunmajsa	2331	lakóépület
Kiskunmajsa	2098	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2103	lakóépület
Kiskunmajsa	2097	lakóépület
Kiskunmajsa	2330	lakóépület
Kiskunmajsa	2085	lakóépület
Kiskunmajsa	2104	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2096	lakóépület
Kiskunmajsa	2317	lakóépület
Kiskunmajsa	2329	lakóépület
Kiskunmajsa	2296	lakóépület
Kiskunmajsa	2105	lakóépület
Kiskunmajsa	2106	lakóépület
Kiskunmajsa	2316	lakóépület
Kiskunmajsa	2328	lakóépület
Kiskunmajsa	2094	lakóépület
Kiskunmajsa	2106	lakóépület
Kiskunmajsa	2297	lakóépület
Kiskunmajsa	2114	lakóépület
Kiskunmajsa	2315	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2107	lakóépület
Kiskunmajsa	2298	lakóépület
Kiskunmajsa	2299	lakóépület
Kiskunmajsa	2108	lakóépület
Kiskunmajsa	2326	lakóépület
Kiskunmajsa	2299	lakóépület
Kiskunmajsa	2314	lakóépület
Kiskunmajsa	0475/56	lakóépület
Kiskunmajsa	2110	lakóépület
Kiskunmajsa	2109	lakóépület
Kiskunmajsa	2117	lakóépület
Kiskunmajsa	2313	lakóépület
Kiskunmajsa	2325	lakóépület
Kiskunmajsa	2116	lakóépület
Kiskunmajsa	2300	lakóépület
Kiskunmajsa	2312	lakóépület
Kiskunmajsa	2324	lakóépület
Kiskunmajsa	2111	lakóépület
Kiskunmajsa	2301	lakóépület
Kiskunmajsa	2323	lakóépület
Kiskunmajsa	2303	lakóépület
Kiskunmajsa	2311	lakóépület
Kiskunmajsa	2152/4	lakóépület
Kiskunmajsa	2119	lakóépület
Kiskunmajsa	2310	lakóépület
Kiskunmajsa	2322	lakóépület
Kiskunmajsa	2303	lakóépület
Kiskunmajsa	2120	lakóépület
Kiskunmajsa	2304	lakóépület
Kiskunmajsa	2321	lakóépület
Kiskunmajsa	2308	lakóépület
Kiskunmajsa	2305	lakóépület
Kiskunmajsa	2121/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2357	lakóépület
Kiskunmajsa	2306	lakóépület
Kiskunmajsa	2125	lakóépület
Kiskunmajsa	2356	lakóépület
Kiskunmajsa	2129	lakóépület
Kiskunmajsa	2364	lakóépület
Kiskunmajsa	2130	lakóépület
Kiskunmajsa	2307	lakóépület
Kiskunmajsa	2130	lakóépület
Kiskunmajsa	2137	lakóépület
Kiskunmajsa	2363	lakóépület
Kiskunmajsa	2124/4	lakóépület(ek)

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2138	lakóépület
Kiskunmajsa	2362	lakóépület
Kiskunmajsa	2354	lakóépület
Kiskunmajsa	2139	lakóépület
Kiskunmajsa	2134	lakóépület
Kiskunmajsa	2353	lakóépület
Kiskunmajsa	2140	lakóépület
Kiskunmajsa	2360	lakóépület
Kiskunmajsa	2151/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2359	lakóépület
Kiskunmajsa	2143	lakóépület
Kiskunmajsa	2150	lakóépület
Kiskunmajsa	2149	lakóépület
Kiskunmajsa	2144	lakóépület
Kiskunmajsa	2148	lakóépület
Kiskunmajsa	2154	lakóépület
Kiskunmajsa	2145	lakóépület
Kiskunmajsa	2147	lakóépület
Kiskunmajsa	2155	lakóépület
Kiskunmajsa	2146/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2156	lakóépület
Kiskunmajsa	2146/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2157	lakóépület
Kiskunmajsa	2158	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2165	lakóépület
Kiskunmajsa	2165	lakóépület
Kiskunmajsa	2164	lakóépület
Kiskunmajsa	2159	lakóépület
Kiskunmajsa	2163	lakóépület
Kiskunmajsa	2162	lakóépület
Kiskunmajsa	2160	lakóépület
Kiskunmajsa	2162	lakóépület
Kiskunmajsa	2167	lakóépület
Kiskunmajsa	2161	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2168	lakóépület
Kiskunmajsa	201	lakóépület
Kiskunmajsa	2169	lakóépület
Kiskunmajsa	202	lakóépület
Kiskunmajsa	207	lakóépület
Kiskunmajsa	2171	lakóépület
Kiskunmajsa	2172	lakóépület
Kiskunmajsa	206	lakóépület
Kiskunmajsa	2172	lakóépület
Kiskunmajsa	2173	lakóépület
Kiskunmajsa	2175	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2174	lakóépület
Kiskunmajsa	0348/2	lakóépület
Kiskunmajsa	0475/35	lakóépület
Kiskunmajsa	0475/38	lakóépület
Kiskunmajsa	0442/57	lakóépület
Kiskunmajsa	0444/43	lakóépület
Kiskunmajsa	0147/32	lakóépület
Kiskunmajsa	0461/45	lakóépület
Kiskunmajsa	0461/47	lakóépület
Kiskunmajsa	0461/48	lakóépület
Kiskunmajsa	0152/21	lakóépület
Kiskunmajsa	2002	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/140	lakóépület
Kiskunmajsa	2078	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/142	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/141	lakóépület
Kiskunmajsa	2127	lakóépület
Kiskunmajsa	2126	lakóépület
Kiskunmajsa	2124/3	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2327	lakóépület
Kiskunmajsa	2884	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/168	lakóépület
Kiskunmajsa	2999	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2745	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4	lakóépület
Kiskunmajsa	2049	lakóépület
Kiskunmajsa	2779	lakóépület
Kiskunmajsa	205	lakóépület
Kiskunmajsa	203	lakóépület
Kiskunmajsa	3	lakóépület
Kiskunmajsa	2	lakóépület
Kiskunmajsa	204	lakóépület
Kiskunmajsa	1/3	lakóépület
Kiskunmajsa	0274/4	lakóépület
Kiskunmajsa	2440	lakóépület
Kiskunmajsa	2176/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2643/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2240/24	lakóépület
Kiskunmajsa	2118	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	1985	lakóépület
Kiskunmajsa	0261/22	lakóépület
Kiskunmajsa	2907	lakóépület
Kiskunmajsa	2909	lakóépület
Kiskunmajsa	2908	lakóépület
Kiskunmajsa	0605/56	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2785/34	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/33	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/31	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/27	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/26	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/25	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/24	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2215	lakóépület
Kiskunmajsa	2318	lakóépület
Kiskunmajsa	2115	lakóépület
Kiskunmajsa	2309	lakóépület
Kiskunmajsa	2355	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/175	intézményi épület
Kiskunmajsa	2715/139	intézményi épület
Kiskunmajsa	2361	lakóépület
Kiskunmajsa	2352	lakóépület
Kiskunmajsa	4105	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2951	lakóépület
Kiskunmajsa	2646/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2964	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/23	lakóépület
Kiskunmajsa	2571/5	lakóépület
Kiskunmajsa	2571/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/7	lakóépület
Kiskunmajsa	2697/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2702/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/35	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/161	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/4	lakóépület
Kiskunmajsa	2740/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2442	lakóépület
Kiskunmajsa	2493	lakóépület
Kiskunmajsa	2492	lakóépület
Kiskunmajsa	2005	lakóépület
Kiskunmajsa	2052	lakóépület
Kiskunmajsa	2179/13	lakóépület
Kiskunmajsa	2808	lakóépület
Kiskunmajsa	4074	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	3052	lakóépület
Kiskunmajsa	3053	lakóépület
Kiskunmajsa	2801	lakóépület
Kiskunmajsa	2811	lakóépület
Kiskunmajsa	2798	lakóépület
Kiskunmajsa	2796	lakóépület
Kiskunmajsa	2816	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2459	lakóépület
Kiskunmajsa	2646/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2649/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2684	lakóépület
Kiskunmajsa	2682	lakóépület
Kiskunmajsa	2681	lakóépület
Kiskunmajsa	2680	lakóépület
Kiskunmajsa	2679	lakóépület
Kiskunmajsa	2678	lakóépület
Kiskunmajsa	2677	lakóépület
Kiskunmajsa	2675	lakóépület
Kiskunmajsa	2673	lakóépület
Kiskunmajsa	2672	lakóépület
Kiskunmajsa	2671	lakóépület
Kiskunmajsa	2670	lakóépület
Kiskunmajsa	2669	lakóépület
Kiskunmajsa	2668	lakóépület
Kiskunmajsa	2667	lakóépület
Kiskunmajsa	2666	lakóépület
Kiskunmajsa	2665	lakóépület
Kiskunmajsa	2664	lakóépület
Kiskunmajsa	2662	lakóépület
Kiskunmajsa	2663	lakóépület
Kiskunmajsa	2712/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2687/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2690/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2688/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2691/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2692/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2689/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2693/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2710	lakóépület
Kiskunmajsa	2690/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2691/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/20	lakóépület
Kiskunmajsa	2692/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2696/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2697/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2694/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2695/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2699/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2700/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2696/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2701/1	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2703/1	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2699/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2704/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2700/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2705/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2701/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2706	lakóépület
Kiskunmajsa	2703/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2707	lakóépület
Kiskunmajsa	2704/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2708	lakóépület
Kiskunmajsa	2705/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2709	lakóépület
Kiskunmajsa	2711	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/3	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/4	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/5	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/6	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/19	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/7	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/21	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/12	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/13	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/14	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/15	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/16	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/23	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/22	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/21	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/20	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/19	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/18	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/17	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/16	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/14	lakóépület
Kiskunmajsa	2809	lakóépület
Kiskunmajsa	2810	lakóépület
Kiskunmajsa	2830	lakóépület
Kiskunmajsa	2365	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2366	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2367	lakóépület
Kiskunmajsa	2368	lakóépület
Kiskunmajsa	2369	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2780	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2373/9	lakóépület
Kiskunmajsa	2489	lakóépület
Kiskunmajsa	2488	lakóépület
Kiskunmajsa	2487	lakóépület
Kiskunmajsa	2486	lakóépület
Kiskunmajsa	2441	lakóépület
Kiskunmajsa	2485	lakóépület
Kiskunmajsa	2484	lakóépület
Kiskunmajsa	2444/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2445	lakóépület
Kiskunmajsa	2483	lakóépület
Kiskunmajsa	2446	lakóépület
Kiskunmajsa	2473	lakóépület
Kiskunmajsa	2447/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2472	lakóépület
Kiskunmajsa	2471	lakóépület
Kiskunmajsa	2447/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2470	lakóépület
Kiskunmajsa	2450/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2469	lakóépület
Kiskunmajsa	2468	lakóépület
Kiskunmajsa	2467	lakóépület
Kiskunmajsa	2466	lakóépület
Kiskunmajsa	2465	lakóépület
Kiskunmajsa	2152/10	lakóépület
Kiskunmajsa	2152/8	lakóépület
Kiskunmajsa	2124/1	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2122	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2123	lakóépület
Kiskunmajsa	2121/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2188/8	lakóépület lakóépület
Kiskunmajsa	2152/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2131	lakóépület
Kiskunmajsa	2132	lakóépület
Kiskunmajsa	2133	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2141	lakóépület
Kiskunmajsa	2135	lakóépület
Kiskunmajsa	2142	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2179/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2179/7	lakóépület
Kiskunmajsa	2170	lakóépület
Kiskunmajsa	2240/11	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/3	lakóépület
Kiskunmajsa	2887/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/6	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2888/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2889	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/51	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/48	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/49	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/47	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/46	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/45	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/44	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2778/45	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/43	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/42	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/41	lakóépület
Kiskunmajsa	2996	lakóépület
Kiskunmajsa	2997	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/39	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/38	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/37	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/36	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/35	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/31	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/30	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/29	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/28	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/27	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/26	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/25	lakóépület
Kiskunmajsa	2202	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/143	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/162	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/164	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/146	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/165	lakóépület
Kiskunmajsa	2240/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/166	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/18	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/23	lakóépület
Kiskunmajsa	2240/3	lakóépület
Kiskunmajsa	2715/25	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/11	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/10	lakóépület
Kiskunmajsa	2019	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/8	lakóépület
Kiskunmajsa	2033	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4076	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kiskunmajsa	2240/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2188/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2128	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	4099/1	lakóépület
Kiskunmajsa	4075	lakóépület
Kiskunmajsa	4058	lakóépület
Kiskunmajsa	4091	lakóépület
Kiskunmajsa	4099/4	lakóépület
Kiskunmajsa	2333	lakóépület
Kiskunmajsa	2151/2	lakóépület
Kiskunmajsa	2179/4	lakóépület
Kiskunmajsa	2179/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2804	lakóépület
Kiskunmajsa	2803	lakóépület
Kiskunmajsa	2802	lakóépület
Kiskunmajsa	2800	lakóépület
Kiskunmajsa	2799	lakóépület
Kiskunmajsa	2797	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/32	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/30	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/28	lakóépület
Kiskunmajsa	2785/36	lakóépület
Kiskunmajsa	3000	lakóépület
Kiskunmajsa	2190	lakóépület(ek)
Kiskunmajsa	2817	lakóépület
Kiskunmajsa	2717	lakóépület
Kiskunmajsa	2995	lakóépület
Kiskunmajsa	2998	lakóépület
Kiskunmajsa	2893	lakóépület
Kiskunmajsa	2778/13	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/9	lakóépület
Kiskunmajsa	2179/11	lakóépület
Kiskunmajsa	2179/8	lakóépület
Kiskunmajsa	2176/2	lakóépület
Kiskunmajsa	4111/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2074/29	lakóépület
Kiskunmajsa	2812	lakóépület
Kiskunmajsa	2439/1	lakóépület
Kiskunmajsa	2095	lakóépület
Kisszállás	0354/1	lakóépület
Kisszállás	0342/2	lakóépület
Kisszállás	0351/5	lakóépület
Kisszállás	0431/3	lakóépület
Kisszállás	0284/2	lakóépület
Kisszállás	0284/7	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kisszállás	0287/6	lakóépület
Kisszállás	0284/8	lakóépület
Kisszállás	0284/9	lakóépület
Kisszállás	0287/9	lakóépület
Kisszállás	0517/3	lakóépület
Kisszállás	0452/1	lakóépület
Kisszállás	0658/2	lakóépület
Kisszállás	0658/3	lakóépület
Kisszállás	0658/4	lakóépület
Kisszállás	0658/5	lakóépület
Kisszállás	0658/6	lakóépület
Kisszállás	0656/1	lakóépület
Kisszállás	0658/7	lakóépület
Kisszállás	0656/2	lakóépület
Kisszállás	0656/3	lakóépület
Kömpöc	058/33	lakóépület
Kömpöc	058/15	lakóépület
Kunfehértó	088/8	lakóépület
Kunfehértó	1896	üdülőépület
Kunfehértó	1097	üdülőépület
Kunfehértó	1515	üdülőépület
Kunfehértó	1755	üdülőépület
Kunfehértó	1469	üdülőépület
Kunfehértó	1883	üdülőépület
Kunfehértó	1012	üdülőépület
Kunfehértó	1024	üdülőépület
Kunfehértó	1792	üdülőépület
Kunfehértó	1760	üdülőépület
Kunfehértó	1008	üdülőépület
Kunfehértó	1894	üdülőépület
Kunfehértó	1893	üdülőépület
Kunfehértó	1889	üdülőépület
Kunfehértó	1890	üdülőépület
Kunfehértó	1854	lakóépület
Kunfehértó	1884	üdülőépület
Kunfehértó	1891	üdülőépület
Kunfehértó	1858	üdülőépület
Kunfehértó	1885	üdülőépület
Kunfehértó	1892	üdülőépület
Kunfehértó	1857	üdülőépület
Kunfehértó	1886	üdülőépület
Kunfehértó	1856	üdülőépület
Kunfehértó	1859	üdülőépület
Kunfehértó	1887	üdülőépület
Kunfehértó	1860	üdülőépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	1881	üdülőépület
Kunfehértó	1880	üdülőépület
Kunfehértó	1869	üdülőépület
Kunfehértó	1861	üdülőépület
Kunfehértó	1862	üdülőépület
Kunfehértó	1868	üdülőépület
Kunfehértó	1863	üdülőépület
Kunfehértó	1867	üdülőépület
Kunfehértó	1870	üdülőépület
Kunfehértó	1871	üdülőépület
Kunfehértó	1865	üdülőépület
Kunfehértó	1832	üdülőépület
Kunfehértó	1872	üdülőépület
Kunfehértó	1873	üdülőépület
Kunfehértó	1833	üdülőépület
Kunfehértó	1874	üdülőépület
Kunfehértó	1834	üdülőépület
Kunfehértó	1831	üdülőépület
Kunfehértó	1835	üdülőépület
Kunfehértó	1145	üdülőépület
Kunfehértó	1830	üdülőépület
Kunfehértó	1876/4	üdülőépület
Kunfehértó	1009	üdülőépület
Kunfehértó	1829	üdülőépület
Kunfehértó	1010	üdülőépület
Kunfehértó	1005	üdülőépület
Kunfehértó	1795	üdülőépület
Kunfehértó	1004	üdülőépület
Kunfehértó	1011	üdülőépület
Kunfehértó	1828	üdülőépület
Kunfehértó	1796	üdülőépület
Kunfehértó	1022	üdülőépület
Kunfehértó	1797	üdülőépület
Kunfehértó	1003	üdülőépület
Kunfehértó	1002	üdülőépület
Kunfehértó	1025	üdülőépület
Kunfehértó	1794	üdülőépület
Kunfehértó	1014	üdülőépület
Kunfehértó	1020	üdülőépület
Kunfehértó	1798	üdülőépület
Kunfehértó	1026	üdülőépület
Kunfehértó	1015	üdülőépület
Kunfehértó	1793	üdülőépület
Kunfehértó	1019	üdülőépület
Kunfehértó	1147/1	üdülőépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	1038	üdülőépület
Kunfehértó	1037	üdülőépület
Kunfehértó	1027	üdülőépület
Kunfehértó	1147/2	üdülőépület
Kunfehértó	1144	üdülőépület
Kunfehértó	1758	üdülőépület
Kunfehértó	1039	üdülőépület
Kunfehértó	1036	üdülőépület
Kunfehértó	1028	üdülőépület
Kunfehértó	1791	üdülőépület
Kunfehértó	1146	üdülőépület
Kunfehértó	1040	üdülőépület
Kunfehértó	1035	üdülőépület
Kunfehértó	1029	üdülőépület
Kunfehértó	1759	üdülőépület
Kunfehértó	1041	üdülőépület
Kunfehértó	1034	üdülőépület
Kunfehértó	1030	üdülőépület
Kunfehértó	1150	üdülőépület
Kunfehértó	1042	üdülőépület
Kunfehértó	1033	üdülőépület
Kunfehértó	1128	üdülőépület
Kunfehértó	1143	üdülőépület
Kunfehértó	1757	üdülőépület
Kunfehértó	1043	üdülőépület
Kunfehértó	1032	üdülőépület
Kunfehértó	1129	üdülőépület
Kunfehértó	1127	üdülőépület
Kunfehértó	1044	üdülőépület
Kunfehértó	1756	üdülőépület
Kunfehértó	1130	üdülőépület
Kunfehértó	1142	üdülőépület
Kunfehértó	1126	üdülőépület
Kunfehértó	0137/43	lakóépület
Kunfehértó	1154	üdülőépület
Kunfehértó	1045	üdülőépület
Kunfehértó	1131	üdülőépület
Kunfehértó	1109	üdülőépület
Kunfehértó	1141	üdülőépület
Kunfehértó	1721	üdülőépület
Kunfehértó	1132	üdülőépület
Kunfehértó	1754	üdülőépület
Kunfehértó	1107	üdülőépület
Kunfehértó	1722	üdülőépület
Kunfehértó	1140	üdülőépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	1133	üdülőépület
Kunfehértó	1111	üdülőépület
Kunfehértó	1106	üdülőépület
Kunfehértó	1139	üdülőépület
Kunfehértó	1086	üdülőépület
Kunfehértó	1723	üdülőépület
Kunfehértó	1105	üdülőépület
Kunfehértó	1122	üdülőépület
Kunfehértó	1720	üdülőépület
Kunfehértó	1112	üdülőépület
Kunfehértó	1085	üdülőépület
Kunfehértó	1138	üdülőépület
Kunfehértó	1121	üdülőépület
Kunfehértó	1113	üdülőépület
Kunfehértó	1062	üdülőépület
Kunfehértó	1104	üdülőépület
Kunfehértó	1135	üdülőépület
Kunfehértó	1719	üdülőépület
Kunfehértó	1114	üdülőépület
Kunfehértó	1120	üdülőépület
Kunfehértó	1083	üdülőépület
Kunfehértó	1136	üdülőépület
Kunfehértó	1063	üdülőépület
Kunfehértó	1061	üdülőépület
Kunfehértó	1718	üdülőépület
Kunfehértó	1115	üdülőépület
Kunfehértó	1082	üdülőépület
Kunfehértó	1102	üdülőépület
Kunfehértó	1064	üdülőépület
Kunfehértó	1060	üdülőépület
Kunfehértó	1119	üdülőépület
Kunfehértó	1081	üdülőépület
Kunfehértó	1116	üdülőépület
Kunfehértó	1065	üdülőépület
Kunfehértó	1059	üdülőépület
Kunfehértó	1101	üdülőépület
Kunfehértó	1080	üdülőépület
Kunfehértó	1066	üdülőépület
Kunfehértó	1495	lakóépület(ek)
Kunfehértó	1100	üdülőépület
Kunfehértó	1058	üdülőépület
Kunfehértó	1079	üdülőépület
Kunfehértó	1067	üdülőépület
Kunfehértó	1057	üdülőépület
Kunfehértó	1078	üdülőépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	1068	üdülőépület
Kunfehértó	1077	üdülőépület
Kunfehértó	1069	üdülőépület
Kunfehértó	1055	üdülőépület
Kunfehértó	1070	üdülőépület
Kunfehértó	1076	üdülőépület
Kunfehértó	1054	üdülőépület
Kunfehértó	1165	üdülőépület
Kunfehértó	1160	üdülőépület
Kunfehértó	1164	üdülőépület
Kunfehértó	1162	üdülőépület
Kunfehértó	1160	üdülőépület(ek)
Kunfehértó	1161	üdülőépület
Kunfehértó	1486	üdülőépület
Kunfehértó	1484	üdülőépület
Kunfehértó	1492	üdülőépület
Kunfehértó	1493	üdülőépület
Kunfehértó	1482	üdülőépület
Kunfehértó	1489	üdülőépület
Kunfehértó	1494/1	üdülőépület
Kunfehértó	1490	üdülőépület
Kunfehértó	1494/2	üdülőépület
Kunfehértó	1480	üdülőépület
Kunfehértó	1479	üdülőépület
Kunfehértó	1478	üdülőépület
Kunfehértó	1502/1	üdülőépület
Kunfehértó	1477	üdülőépület
Kunfehértó	1496/1	üdülőépület
Kunfehértó	1476	üdülőépület
Kunfehértó	1507/2	üdülőépület
Kunfehértó	1475	üdülőépület
Kunfehértó	1474	üdülőépület
Kunfehértó	1461	üdülőépület
Kunfehértó	1509/1	üdülőépület
Kunfehértó	1471	üdülőépület
Kunfehértó	1509/2	üdülőépület
Kunfehértó	1465	üdülőépület
Kunfehértó	1512	üdülőépület
Kunfehértó	1514	lakóépület(ek)
Kunfehértó	1466	üdülőépület
Kunfehértó	1509/3	üdülőépület
Kunfehértó	1559/2	üdülőépület
Kunfehértó	1516	üdülőépület
Kunfehértó	1510	üdülőépület
Kunfehértó	1519	üdülőépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	1513	üdülőépület
Kunfehértó	1561	üdülőépület
Kunfehértó	1558	üdülőépület
Kunfehértó	1517	üdülőépület
Kunfehértó	1518	üdülőépület
Kunfehértó	1556	üdülőépület
Kunfehértó	1564	üdülőépület
Kunfehértó	1555	üdülőépület
Kunfehértó	1523/1	üdülőépület
Kunfehértó	1521	üdülőépület
Kunfehértó	1565	üdülőépület
Kunfehértó	1523/2	üdülőépület
Kunfehértó	1524	üdülőépület
Kunfehértó	1553	üdülőépület
Kunfehértó	1527	üdülőépület
Kunfehértó	1567	üdülőépület
Kunfehértó	1528	üdülőépület
Kunfehértó	1525	üdülőépület
Kunfehértó	1569	üdülőépület
Kunfehértó	1531	üdülőépület
Kunfehértó	1532	üdülőépület
Kunfehértó	1526	üdülőépület
Kunfehértó	1570	üdülőépület
Kunfehértó	1571	üdülőépület
Kunfehértó	1529	üdülőépület
Kunfehértó	1571	üdülőépület
Kunfehértó	1535	üdülőépület
Kunfehértó	1530	üdülőépület
Kunfehértó	1548	üdülőépület
Kunfehértó	1536	üdülőépület
Kunfehértó	1547	üdülőépület
Kunfehértó	1533	üdülőépület
Kunfehértó	1539	üdülőépület
Kunfehértó	1573	üdülőépület
Kunfehértó	1573	üdülőépület
Kunfehértó	1546	üdülőépület
Kunfehértó	456/4	lakóépület
Kunfehértó	459/8	lakóépület
Kunfehértó	459/7	lakóépület
Kunfehértó	457	lakóépület
Kunfehértó	459/6	lakóépület
Kunfehértó	084/7	lakóépület
Kunfehértó	084/6	lakóépület
Kunfehértó	425	lakóépület
Kunfehértó	52/21	lakóépület(ek)

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	51/22	lakóépület
Kunfehértó	52/13	lakóépület
Kunfehértó	52/11	lakóépület
Kunfehértó	52/9	lakóépület
Kunfehértó	52/10	lakóépület
Kunfehértó	52/8	lakóépület
Kunfehértó	72	lakóépület
Kunfehértó	52/4	lakóépület
Kunfehértó	52/3	lakóépület
Kunfehértó	52/2	lakóépület
Kunfehértó	461/14	lakóépület
Kunfehértó	088/6	lakóépület
Kunfehértó	461/22	lakóépület
Kunfehértó	0146/6	lakóépület
Kunfehértó	1537	üdülőépület
Kunfehértó	1538	üdülőépület
Kunfehértó	1545	üdülőépület
Kunfehértó	1541	üdülőépület
Kunfehértó	1542	üdülőépület
Kunfehértó	1911	üdülőépület
Kunfehértó	1543	üdülőépület
Kunfehértó	52/5	lakóépület
Kunfehértó	461/23	lakóépület(ek)
Kunfehértó	091/3	lakóépület
Kunfehértó	091/6	lakóépület
Kunfehértó	456/21	lakóépület
Kunfehértó	1908	üdülőépület
Kunfehértó	1125	üdülőépület(ek)
Kunfehértó	1761	üdülőépület
Kunfehértó	1013	üdülőépület
Kunfehértó	1497/3	üdülőépület(ek)
Kunfehértó	1876/3	üdülőépület
Kunfehértó	1157/9	üdülőépület(ek)
Kunfehértó	456/11	lakóépület
Kunfehértó	084/13	lakóépület
Kunfehértó	056/7	lakóépület
Kunfehértó	091/22	lakóépület
Kunfehértó	091/23	lakóépület
Kunfehértó	091/93	lakóépület
Kunfehértó	1084	üdülőépület
Kunfehértó	1090	üdülőépület
Kunfehértó	1485	üdülőépület
Kunfehértó	1091	üdülőépület
Kunfehértó	1087	üdülőépület
Kunfehértó	1088	üdülőépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	1092	üdülőépület
Kunfehértó	1093	üdülőépület
Kunfehértó	1094	üdülőépület
Kunfehértó	1095	üdülőépület
Kunfehértó	1096	üdülőépület
Kunfehértó	1503	üdülőépület
Kunfehértó	1504	üdülőépület
Kunfehértó	1007	üdülőépület
Kunfehértó	1006	üdülőépület
Kunfehértó	1023	üdülőépület
Kunfehértó	1018	üdülőépület
Kunfehértó	1124	üdülőépület
Kunfehértó	1123	üdülőépület
Kunfehértó	1103	üdülőépület
Kunfehértó	1117	üdülőépület
Kunfehértó	1497/5	lakóépület
Kunfehértó	1915	lakóépület
Kunfehértó	438	lakóépület
Kunfehértó	437	lakóépület(ek)
Kunfehértó	427	lakóépület
Kunfehértó	439	lakóépület
Kunfehértó	426	lakóépület
Kunfehértó	440	lakóépület
Kunfehértó	424	lakóépület
Kunfehértó	52/6	lakóépület
Kunfehértó	73	lakóépület
Kunfehértó	456/27	lakóépület
Kunfehértó	456/20	lakóépület
Kunfehértó	456/18	lakóépület
Kunfehértó	456/1	lakóépület
Kunfehértó	1056	üdülőépület
Kunfehértó	1491	üdülőépület
Kunfehértó	1472	üdülőépület(ek)
Kunfehértó	1511	üdülőépület
Kunfehértó	1509/4	üdülőépület
Kunfehértó	1462	üdülőépület
Kunfehértó	1496/2	üdülőépület
Kunfehértó	1520	üdülőépület
Kunfehértó	1554	üdülőépület
Kunfehértó	1552	üdülőépület
Kunfehértó	1551	üdülőépület
Kunfehértó	1550	üdülőépület
Kunfehértó	1549	üdülőépület
Kunfehértó	1544	üdülőépület
Kunfehértó	1577	üdülőépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	1578	üdülőépület
Kunfehértó	1895	üdülőépület
Kunfehértó	1904	üdülőépület
Kunfehértó	1905	üdülőépület
Kunfehértó	1906	üdülőépület
Kunfehértó	1907	üdülőépület(ek)
Kunfehértó	1913	üdülőépület
Kunfehértó	456/16	lakóépület
Kunfehértó	456/12	lakóépület
Kunfehértó	52/20	lakóépület
Kunfehértó	52/19	lakóépület
Kunfehértó	52/18	lakóépület
Kunfehértó	52/17	lakóépület
Kunfehértó	51/20	lakóépület
Kunfehértó	51/19	lakóépület
Kunfehértó	52/12	lakóépület
Kunfehértó	70	lakóépület
Kunfehértó	71	lakóépület
Kunfehértó	52/7	lakóépület
Kunfehértó	461/29	lakóépület
Kunfehértó	461/28	lakóépület
Kunfehértó	461/25	lakóépület
Kunfehértó	461/26	lakóépület
Kunfehértó	461/13	lakóépület
Kunfehértó	461/24	lakóépület
Kunfehértó	461/11	lakóépület
Kunfehértó	429	lakóépület(ek)
Kunfehértó	454	lakóépület
Kunfehértó	453	lakóépület
Kunfehértó	452	lakóépület
Kunfehértó	1483	üdülőépület
Kunfehértó	1515	üdülőépület
Kunfehértó	1866	üdülőépület
Kunfehértó	1017	üdülőépület
Kunfehértó	1684	üdülőépület
Kunfehértó	1559/1	üdülőépület
Kunfehértó	1560	üdülőépület
Kunfehértó	1562	üdülőépület
Kunfehértó	1563	üdülőépület
Kunfehértó	1566	üdülőépület
Kunfehértó	1568	üdülőépület
Kunfehértó	1574	üdülőépület
Kunfehértó	1575	üdülőépület
Kunfehértó	1576	üdülőépület
Kunfehértó	1579	üdülőépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Kunfehértó	52/15	lakóépület
Kunfehértó	1557	üdülőépület
Kunfehértó	1021	üdülőépület
Móricgát	0231/1	lakóépület
Pálmonostora	043/7	lakóépület
Pálmonostora	0151/19	lakóépület
Pálmonostora	0153/24	lakóépület
Pálmonostora	0153/23	lakóépület
Pálmonostora	0153/22	lakóépület
Pálmonostora	0155/10	lakóépület
Pálmonostora	0155/9	lakóépület
Pálmonostora	0155/4	lakóépület
Pálmonostora	0155/3	lakóépület
Pálmonostora	0161/2	lakóépület
Pálmonostora	0284/2	lakóépület(ek)
Pálmonostora	0259/5	lakóépület
Pálmonostora	0164/3	lakóépület
Pálmonostora	0164/4	lakóépület
Pálmonostora	0286/3	lakóépület
Pálmonostora	0259/2	lakóépület
Pálmonostora	0304/4	lakóépület
Pálmonostora	0304/3	lakóépület
Pálmonostora	0304/5	lakóépület
Pálmonostora	0304/2	lakóépület
Pálmonostora	0297/2	lakóépület
Pálmonostora	0286/4	lakóépület
Pálmonostora	041/8	lakóépület
Szank	58	lakóépület
Szank	653	lakóépület
Szank	650	lakóépület
Szank	652	lakóépület
Szank	646	lakóépület
Szank	651	lakóépület
Szank	645	lakóépület
Szank	648	lakóépület
Szank	647	lakóépület
Szank	644	lakóépület
Szank	609	lakóépület
Szank	624	lakóépület
Szank	638/2	lakóépület
Szank	618	lakóépület
Szank	621	lakóépület
Szank	638/1	lakóépület
Szank	617	lakóépület
Szank	611	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Szank	616	lakóépület
Szank	635	lakóépület
Szank	615	lakóépület
Szank	633	lakóépület
Szank	613	lakóépület
Szank	632	lakóépület
Szank	614	lakóépület
Szank	631	lakóépület
Szank	630	lakóépület
Szank	629	lakóépület
Szank	1148/3	lakóépület
Szank	82	lakóépület
Szank	81	lakóépület
Szank	80	lakóépület
Szank	79	lakóépület
Szank	85/10	lakóépület
Szank	78	lakóépület
Szank	77	lakóépület
Szank	088/7	lakóépület
Szank	020/5	lakóépület
Szank	87	lakóépület
Szank	053/31	lakóépület
Szank	065/4	lakóépület
Szank	85/5	lakóépület
Szank	637	lakóépület
Szank	636	lakóépület
Szank	628/2	lakóépület
Szank	628/1	lakóépület
Szank	634	lakóépület
Szank	1218	lakóépület
Szank	85/2	lakóépület
Szank	020/25	intézményi épület(ek)
Szank	69	lakóépület
Szank	70	lakóépület
Szank	71	lakóépület
Szank	62/1	lakóépület
Szank	63	lakóépület
Szank	052/20	lakóépület
Szank	619	lakóépület
Szank	620	lakóépület
Szank	622	lakóépület
Szank	623	lakóépület
Szank	625/1	lakóépület
Szank	625/2	lakóépület
Szank	640/2	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Szank	610	lakóépület(ek)
Szank	612	lakóépület
Szank	628/3	lakóépület
Szank	68	lakóépület
Szank	72	lakóépület
Szank	73	lakóépület
Szank	91	lakóépület
Szank	90	lakóépület
Szank	74	lakóépület
Szank	75	lakóépület
Szank	89	lakóépület
Szank	85/15	lakóépület
Szank	76	lakóépület
Szank	85/14	lakóépület
Szank	85/13	lakóépület
Szank	85/9	lakóépület
Szank	85/8	lakóépület
Szank	85/6	lakóépület
Szank	59/2	lakóépület
Szank	58	lakóépület
Szank	649	lakóépület
Szank	86	intézményi épület
Tázlár	077/23	lakóépület
Tázlár	094/27	lakóépület
Tázlár	097/10	lakóépület
Tázlár	060/2	lakóépület
Tázlár	074/26	lakóépület
Tázlár	078/16	lakóépület
Tázlár	050/9	lakóépület
Tázlár	0118/12	lakóépület
Tázlár	0118/6	lakóépület
Tázlár	060/2	lakóépület
Tázlár	060/7	lakóépület
Tázlár	080/49	intézményi épület
Tázlár	0110/17	lakóépület
Tázlár	0110/4	lakóépület
Tázlár	077/20	lakóépület
Tázlár	077/20	lakóépület
Tázlár	0118/9	lakóépület
Tázlár	049/2	lakóépület
Tázlár	0150/11	lakóépület
Zsana	0213/7	lakóépület
Zsana	0254/3	lakóépület
Zsana	0254/4	lakóépület
Zsana	0224/4	lakóépület

Település	Hrsz.	Védendő épület(ek) típusa
Zsana	0253/6	lakóépület
Zsana	0245/2	lakóépület
Zsana	0253/4	lakóépület
Zsana	0245/3	lakóépület
Zsana	0253/2	lakóépület
Zsana	035/8	lakóépület
Zsana	022/3	lakóépület
Zsana	0226/3	lakóépület
Zsana	0253/5	lakóépület

A tényleges zajszintek pontos meghatározását a használni kívánt géppark és az organizáció teljes ismertében a kivitelező végez(tet)heti el az építés alatti környezetvédelmi terv részeként.
A környezeti hatásvizsgálati dokumentációban foglaltak alapján megállapítható, hogy **a jelenlegi információk alapján a zajterhelési határértékek túllépése nem zárható ki a projekt megvalósítása során a fent megnevezett, a beavatkozásokhoz közeli védendő létesítményeknél.**

A környezeti hatásvizsgálati dokumentáció szerint a határérték felettire várt **zajterhelés csökkentésére több lehetőség van.** Többek közt a védendő épületek közelében végzett munkálatoknál a munkagépekkel lehetőség szerint nem együtt, egyszerre mozogva, hanem azokat egymástól minél távolabb mozgatva, ritkított üzemeltetést biztosítva lehet munkát végezni. Az egyes munkafolyamatok időben is elkülöníthetőek, ezzel elkerülhető a párhuzamos munkavégzés, ami zajvédelmi szempontból kedvező. Egyes helyszíneken - az optimalizált *munkaszervezés* mellett - szükség lehet *mobil zajárnyékoló falak* alkalmazására is.
Amennyiben az előző módszerek alkalmazása nem ad megfelelő eredményt, úgy az alkalmazott technológiai berendezések pontos ismeretében a kivitelező a munkavégzés idejére a környezetvédelmi hatóságtól zajterhelési határértékek betartása alóli felmentést fog kérni *a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól* szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet] 13. § (1) bekezdése szerint.
<u>*Rezgésterhelés*</u>
A *földmunkák közben fellépő rezgésterhelés* függ a védendő objektumok távolságától, a védendő objektum tulajdonságaitól, illetve a különböző, terjedést befolyásoló tényezőktől [mint a talaj típusa, szerkezete, víztartalma, hőmérséklete, dinamikai jellemzői, a talajban lévő egyéb építmények, (mű)tárgyak, és a talajra jellemző hullámterjedési formák, és a terjedési útvonalon lévő növényállomány gyökérzete].
Tapasztalatok alapján a projektben használni kívánt gépek működése néhány tízméteres körzetben lesz érzékelhető. A rezgésterhelés pontos meghatározását, valamint a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 5. mellékletében foglalt terhelési határértéknek való megfelelőséget a kivitelező a gép- és eszközpark tulajdonságinak ismeretében tudja meghatározni.
<u>*Szállítás*</u>
A projekthez kapcsolódó szállítási tevékenységtől eredő járulékos zajterhelés számítása során a jelenlegi forgalmi helyzetet reprezentáló adatokon felül óránként 4 db tehergépkocsi, valamint a munkásokat szállító 10 db személygépkocsi/kisteher-gépkocsi elhaladását vették figyelembe. A forgalomnövekedéssel a zajszempontú nappali időszakra számoltak, mivel a

szállítási tevékenységet csak a zajszempontú nappali időszakban végezik, így az éjszakai zajterhelésben változás nem várható.
A projekthez tartozó szállítási tevékenységhez igénybe venni kívánt, Bács-Kiskun vármegye közigazgatási területét érintő utak a következők: M5 autópálya, 5, 53, 54 és 55 számú főutak, 4503, 4504, 5309, 5402, 5404, 5405, 5406, 5407, 5408, 5409, 5411, 5412, 54121, 5413, 5429, 5442, 5501, 5509, 54112, 45103 számú mellékutak.

A környezeti hatásvizsgálati dokumentációban bemutatott számítási eredmények alapján megállapítható, hogy a vizsgált, szállítási tevékenységgel érintett utak forgalmi terhelése megnő. A vizsgált utak eredeti forgalmi terheléséhez képest a legközelebbi védendő ingatlanok előtt a számított zajterhelés változás mértéke egyetlen szállításra igénybe venni tervezett útszakasz esetében sem éri el a jogszabályban megállapított 3 dB értéket, így a szállítási tevékenység következtében kialakuló (közvetett) hatásterületet nem vették figyelembe.
Összegezve megállapítható, hogy a kivitelezési munkálatokhoz kapcsolódó szállítási tevékenység a fentebb felsorolt útvonalakhoz közel eső zajtól védendő épületeknél a jelenlegi zajállapothoz képest várhatóan nem okoz számottevő növekedést.
A beruházáshoz kapcsolódó tényleges szállítási útvonalak, és a szállítások ütemezése a jelenlegi tervezési fázisban pontosan nem ismertek, ezekről a kivitelező későbbi időpontban dönt. A szállítási útvonalak és a tervezett szállítási forgalom ütemezését a kivitelező által készít(tet)ett Organizációs Tervben részletezik.
A létesítéshez kapcsolódó *szállítás rezgésnövekedéssel* is jár. A nehézgépjármű forgalom növekedése a közút és a megközelítési útvonalak mellett a legközelebb fekvő épületeknél a rezgések növekedését okozhatja. Erre a szállításigényesebb beavatkozásokhoz irányuló szállítási útvonalak esetében lehet számítani, azonban a dokumentációban foglaltak szerint a szállítással összefüggő rezgésterhelés mértéke a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 5. melléklete szerinti határértékeket a védendő környezetben várhatóan nem fogja meghaladni.

Üzemeltetés
A vízutánpótló rendszer üzemeltetése alatt rendszeresen jelentkező üzemi zajjal gyakorlatilag csak a nyomásközpontok működése során lehet számolni. A 6. részterületen összesen 12 helyen alakítanak ki új nyomásközpontokat, vagy fejlesztenek már meglévő szivattyútelepet.
Bács-Kiskun vármegye területén a szivattyútelepekhez legközelebbi létesítményekre vonatkoztatva a szivattyúk becsült, számítással meghatározott zajterhelése a dokumentáció alapján az alábbiak szerint várható:

Helyszín (átemelő, nyomásközpont)	**Legkisebb távolság (m)**	**Terület-besorolás**	**Megítélési hangnyomásszint L_{AM} [dB(A)]**
Kunfehértói	1.085	gazdasági	18,01
Kunfehértó-Kőröséri átemelő	480	üdülő	8,39
Járószéki	255	gazdasági	26,65
Bodoglári	340	gazdasági	11,38
Göbölyjárási	945	gazdasági	17,07

Helyszín (átemelő, nyomásközpont)	Legkisebb távolság (m)	Terület-besorolás	Megítélési hangnyomásszint L_{AM} [dB(A)]
Göbölyjárási közbenső	518	gazdasági	18,74
Eresztői	110	gazdasági	30,19
Bócsa-Bugaci átemelő	70	gazdasági	33,12
Bócsa-Bugaci - Kelő-éri és Szentkút-éri	167	gazdasági	20,57
Dong-ér Balástya-Csengele (Jászszentlászló)	42	falusias lakó	32,56

A várható megítélési szintekből megállapítható, hogy a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben a nappali és éjjeli megítélési időszakra előírt határértékek a legközelebbi védendő létesítményeknél várhatóan teljesülni fognak. A szivattyúkat terv szerint vasbeton aknában helyezik el, melynek várhatóan jelentős zajcsillapító hatása lesz.

A környezeti hatásvizsgálati dokumentáció számításai szerint ***a nyomóközpontok üzemi hatásterületére*** *csak* ***Bócsa, illetve Jászszentlászló települések esetében esik védendő létesítmény.***

A környezeti hatásvizsgálati dokumentáció szerint a tervezés későbbi fázisában, a használni kívánt szivattyúk és berendezések, illetve a beépítés módjának pontos ismeretében a zajvédelmi szempontú számítások megismétlése szükséges. Az eredmények ismeretében lehet megállapítani, hogy zajcsökkentési megoldások alkalmazására szükséges-e a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet szerinti határértékek teljesítéséhez.
A különböző kisműtárgyak esetében aggregátorok vagy szivattyúk telepítése, használata nem tervezett, így üzemelésük zajkibocsátással gyakorlatilag nem jár.

Rövid ideig tartó, *átmeneti környezeti zajjal járó tevékenységként említhetőek* még *a vízpótló rendszer fenntartását, karbantartását szolgáló műveletek*. A műtárgyak, csatornák karbantartása az esetek nagy többségében zaj- és rezgésvédelmi szempontból várhatóan nem okoz jelentős környezetterhelést. A karbantartásból származó jelentősebb környezeti zajkibocsátásra az egyes települések zajtól védendő területeinek közelében tervezett munkálatok során lehet számítani. A karbantartási munkálatokból származó zajkibocsátás a tervezési terület legnagyobb részén az egyébként is végzett mezőgazdasági tevékenységek során tapasztalható zaj- és rezgéskibocsátástól jellegét tekintve számottevően nem különbözik.

Felhagyás
A beruházás során megvalósuló új vízgazdálkodási rendszer felhagyása, a rendszer elemeinek elbontása nem valószínűsíthető, mert ez a beruházás céljának, a talajvízháztartás és a talajminőség hosszú távú javításának ellehetetlenülését eredményezné.
Amennyiben a megvalósult *rendszer elemeit* [nyomásközpontok, illetve a különféle műtárgyak, nyomóvezetékek] *elbontják, a munkálatok zaj- és rezgésterhelése az építés alatti hatásokkal megegyezőnek tekinthető.*

Földtani közeg védelme

Az építés hatása

A munkagépek felvonulása és működése talajtömörödést idézhet elő, azonban a beavatkozás kis területet érint, a hatás egyszeri és rövid ideig tart. Fontos, hogy a kivitelezés idején felmerülő ideiglenes területfoglalás a lehető legkisebb területre koncentrálódjon, továbbá azok rekultivációja a munkák elvégzése után megfelelő minőségben elvégzésre kerüljön.

A földtani közeg szempontjából az egyik legjelentősebb hatást kiváltó hatótényező a **területfoglalás**. Területi igénybevétellel kell számolni az alábbi esetekben:

- tározók és az öko árasztásos helyszínek építésekor, kialakításakor,
- új csatornaszakaszok létesítésekor,
- a meglévő csatornák és tározók rekonstrukciója során
- nyomóvezeték lefektetésekor,
- nyomásközpontok kialakításakor.

A 6. számú részterületen a tartós területfoglalás főként a puffertározók kialakításához kötődik. A tervezett kisajátítási területeket figyelembe véve a tározók kiterjedése összesen 868 ha. Ebbe a területbe beletartoznak a töltéssel, illetve a nyílt víztükörrel érintett területek, és magában foglalja a várható munkaterületek kiterjedését is.

Puffertározók tartós területfoglalása és a kisajátított terület mérete

Létesítmény neve	Vízfelület (ha)	Tervezett töltés hossza (fm)	Építéssel érintett terület (ha)	Várható kisajátítással érintett terület (ha)
Kunfehértó tározó felső	39,84	3 045	54,38	171,21
Kunfehértó tározó alsó	93,96	4 665	110,71	
Szanki tározó	20,94	3 133	51,68	37,72
Bodoglári I. tározó	27,38	2 805	42,34	33,52
Bodoglári II. tározó	10,03	1 693	15,51	15,5
Bodoglári III. tározó	6,61	1 551	11,97	10,26
Dong-éri vízvisszatartási hely	8,03	1 723	11,43	11,42
Göbölyjárási alsó tározó	72,26	5 242	103,39	115,16
Széksóstói felső tározó	97,46	5 533	17,36	126,31
Eresztői tározó	32,85	3 555	50,14	50,14
Dorozsma-Halasi felső tározó	16,89	2 244	21,35	21,35
Dorozsma-Halasi középső tározók	24,29	5 419	43,59	40,7
Dorozsma-Halasi alsó tározó	25,92	2 380	40,58	31,79
Baromjárási tározó	17,90	2 465	26,41	25,07
Bika tó	40,90	4 473	48,66	66,92
Nyárfás tározó	12,83	1 435	27,18	15,96
Lódri tó felső	29,45	2 709	23,06	34,04
Kelebiai IV-es tó	39,85	5 754	61,31	61,31
Összesen:	**617,39**	**59 824**	**739,7**	**868,38**

Összesen 27 öko árasztásos helyszínt terveznek kialakítani, ahol állandó vízborítás nem lesz. Az üzemelés során várhatóan vegetációs időszakon kívül, tél végi és tavasz elejei periódusban töltik fel, majd a szivárgás és párolgás következtében a víz ezekről a területekről fokozatosan eltűnik. Jellemzően nyáron már nem található bennük víz, mivel addigra kiszáradnak. Tehát talajvédelmi szempontból nem jelentenek tartós területi igénybevételt. Ugyanakkor a vízzel elöntött területek funkciója időszakosan, az elöntés néhány hónapjára megváltozik: a többnyire gyep jellegű területek vízzel borítottak lesznek. Mindezt figyelembe véve az időszakosan elöntött területek ideiglenes területfoglalásnak tekinthetők, amelynek mértéke nagyobb a maximális vízfelület méreténél (705 ha), mivel az öko árasztásos helyszínek környezetében nedves, vízenyős területek is kialakulnak a vízborítás hatására, ahol a korábbi talajjelleg a vízbőség hatására megváltozik. Így ezen vizes területek és a vízfelületek együttesen teszik ki az ideiglenes területfoglalás mértékét, amely összesen: 1.035 ha. Ez az érték magában foglalja a munkaterületek kiterjedését is. Tartós területfoglalást a négy meglévő tónál (Inokai, Járószéki, Banó, Kelebiai III-as) kialakítandó töltés jelenti, melynek mértéke 59 ha.

Létesítmény neve	Vízfelület (ha)	Tervezett töltés hossza (fm)	Építéssel érintett terület (ha)	Várhatóan érintett terület (ha)
Inokai tó	39,02	290	1,60	52,23
Járószéki tó	21,21	1 890	6,05	23,85
Fejetéki mocsár	6,16	0	-	6,16
Bodoglári I. tározó	8,92	0	-	9,99
Banó-tó	35,70	3 774	18,69	82,3
Jászszentlászló-tói tározó	37,84	0	-	47,18
Müllerszéki tározó	87,30	0	-	131,74
Balástya-Szirtusszéki tározó	18,20	0	-	23,32
Göbölyjárási felső tározó	74,41	0	-	105,55
Dorozsma-Halasi középső tározók	0,98	0	-	2,86
Dorozsma-Majsai vízvisszatartási hely	7,36	0	-	26,85
Lódri tó alsó	36,99	0	-	41,09
Ábrahámszéki tározó felső	28,00	0	-	40,74
Ábrahámszéki tározó alsó	9,84	0	-	16,88
Ruzsa alatti tározó	6,35	0	-	10,56
Bogárzói I. tározó	35,49	0	-	49,18
Bogárzói II. tározó	22,86	0	-	78,04
Masakanyari I. tározó	11,05	0	-	23,32
Masakanyari II. tározó	14,59	0	-	21,05
Külső-Csorvai tározó	7,47	0	-	11,14
Őrházi tározó	2,69	0	-	2,78
Siskóhalmi tározó	2,67	0	-	6,68
Rívói tározó	21,49	0	-	38,42
Kelebiai III-as tó	50,10	5 945	32,70	64,78

Védett láp és gyepek (Szank)	24,25	0	-	24,25
Szappanos tó	57,67	0	-	57,67
Sós-tó	36,08	0	-	36,08
Összesen:	**704,69**	**11899**	**59,04**	**1 034,69**

Új vízpótló csatornák létesítése 4,2 km hosszon szintén a talajok területi igénybevételével jár. Ez 14,32 ha, amely magában foglalja az építési területet és a csatorna tartós területfoglalását is.

Az újonnan épülő csatornák várható területfoglalása

Tervezett új csatornák	Hossz (km)	Területigény
Kunfehértó-Kőrösér összekötő csatorna	0,455	0,68 (Kunfehértó)
Dorozsma-Majsai tápcsatorna	0,19	0,58
Dongér-Halas elkerülő csatorna	2,009	9,44 (Kiskunhalas)
Baromjárási tározó leürítő csatorna	0,69	1,77 (Üllés)
Tápcsatorna (Dong-ér bp. 44+370)	0,89	1,88 (Szank)
Összesen:	**4,234**	**14,32**

A meglévő csatornákon tervezett beavatkozások a kivitelezés idején ideiglenes területfoglalással járnak. Mindez 1.132 ha-nak adódik. A projekt során épülő, illetve átépítésre kerülő vízgazdálkodási műtárgyakat a mederben alakítják ki, így tartós területfoglalásuk nincs.
A közel 92 km hosszú nyomóvezeték feletti terület igénybevétele ideiglenesnek tekinthető, mivel várhatóan az érintett földrészleteken szolgalmi jogként jegyzik majd be, ahol területhasználat¬korlátozására kell majd számítani. A munkavégzés és rekultiváció után a nyomvonal - korlátozásokkal - visszaadható a hasznosításba. Az építéssel érintett terület mintegy 310 ha, ami ideiglenes területfoglalásnak felel meg.
További tartós területfoglalás még a 10 nyomásközpont létesítésénél várható: értéke összesen 1,5 ha nagyságúra tehető.
A monitoring állomásokat és a raktárhelyiségeket a meglévő csatornák telekhatárán belül helyezik el, így további tartós területfoglalást nem jelentenek.
A jelenlegi műszaki tervek ismeretében a maximális területfoglalás mértéke, ami magában foglalja az ideiglenes és a tartós területi igénybevételt is, 3.305 ha-ra tehető. A tartós területfoglalás értéke pedig a puffertározók kiterjedése, az öko árasztásos helyszínek töltéseinek területe, az újonnan épülő csatornák által maximálisan igénybe vett terület és a nyomóközpontok által elfoglalt terület alapján 943 ha körül várható.

Az építési munkákhoz kötődően, ezek közül is elsősorban a tározók kialakításához, csatornák építéséhez és rekonstrukciójához, a nyomóvezetékek lefektetéséhez jelentős földanyag megmozgatására van szükség. A legnagyobb megmozgatott földmennyiség a nyomócsövek lefektetéséhez kötődik. 15 nyomóvezeték létesül mintegy 93 km hosszú nyomvonalon. Ez által összesen közel 3,6 millió m^3 földanyag megmozgatását tervezik. Azon deponált föld, ami nem kerül vissza, azt az érintett területsávban elterítik.

A nyomóvezetékek lefektetéséhez kötődő földanyag mennyiségek

Ssz.	Név	Hossz (km)	Megmozgatott földmennyiség (m^3)
1.	Kunfehértó-Dong-ér nyomóvezeték	16,21	1 358 028
2.	Kunfehértó-Kőrös-ér összekötő nyomóvezeték	0,43	10 493
3.	Göbölyjárási nyomóvezeték	13,09	620 100
4.	D-i vízszétosztó nyomóvezeték	17,62	462 550
5.	D-i vízszétosztó - Tázlári összekötő nyomóvezeték	4,062	60 930
6.	D-i vízszétosztó - VII. csatorna nyomóvezeték	1,066	9 594
7.	Göbölyjárási-Domaszéki nyomóvezeték	8,594	414 432
8.	Domaszéki-Zsana nyomóvezeték	2,955	77 542
9.	Ruzsa - Üllés összekötő nyomóvezeték	4,937	132 483
10.	Bodoglári összekötő nyomóvezeték	0,8	22 223
11.	Fejetéki mocsár nyomóvezeték	2,434	45 423
12.	Lódri nyomóvezeték	0,8	19 625
13.	Körös-ér - Négyesi és Gátsori csatorna nyomóvezeték	4,704	84 690
14.	Dong-ér - Balástya-Csengele összekötő nyomóvezeték	1,896	35 568
15.	Bócsa-Bugaci - Kelő-éri és Szentkút-éri nyomóvezeték	12,139	218 502
Összesen:		**91,81**	**3 572 183**

Az újonnan kialakítandó puffer- és ökológiai tározók létesítésekor jellemzően a puffertározóknál mozgatnak meg nagyobb földmennyiséget, mivel azok általában körtöltésesek, míg az öko árasztásos helyszíneknél töltésépítés ritkábban tervezett. A földmunka környezetvédelmi és gazdasági szempontú optimalizálása során elsődleges cél, hogy minden egyes helyszínen a töltés építéséhez szükséges földanyagot a tározó területéről és a létesítendő szivárgó árokból tervezik kinyerni gyakorlatilag úgy, hogy a kitermelt földmennyiséget beépítik a töltésbe, és további földanyagigény nem jelentkezik. Ennek megfelelően az összes tározóépítés földanyagegyenlege nulla. Így külön anyagnyerőhely létesítésére nincs szükség, és földanyagtöbblet sem jelentkezik. Egyes puffertározók esetében - ahol nem alkalmas az altalaj a vízvisszatartásra - ún. agyagéket építenek be az elszivárgás megakadályozása érdekében. Itt további földmennyiség megmozgatása történik, amit bentonittal összekeverve visszaépítenek, majd tömörítenek. Előreláthatólag a 45 db új tározó és öko árasztásos helyszín építésénél megmozgatott földmennyiség meghaladja az 1,675 millió m^3-t.

A harmadik legtöbb földmennyiséget - mintegy 541 ezer m^3 - a meglévő 14 db csatorna rekonstrukciós, illetve fejlesztési munkálatai során mozgatják meg. A nem megfelelő teljesítőképességű szakaszok esetében a mederszelvény fejlesztés, illetve bővítés kétoldali kotrással tervezett, szükség esetén plusz idegen területek igénybevételével. A kotrási depóniákat szintén két oldalon helyezik el. A részben vagy teljesen megfelelő teljesítőképességű csatornaszakaszok esetében a mederszelvény fejlesztés két- vagy egyoldali kotrással tervezett, a kotort mederanyagot a parti sávban terítik el a mederingatlanon belül (szükség esetén átszállítással).

Az újonnan épülő csatornák mederkialakítása 4,2 km hosszan történik. A jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján összesen több mint 40 ezer m^3 földanyagot termelnek ki. A kitermelt fölmennyiséget helyben, a csatorna fenntartósávban tervezik deponálni.

A létesítményekhez és a beavatkozásokhoz kapcsolódó földmunka mennyiségek összesítése

Létesítmények jellege /beavatkozás	**Földmunka mennyisége (m^3)**
Nyomóvezetékek lefektetése	3 572 183
Új tározók létesítése	1 675 372
Meglévő csatornák kotrása	541 483
Új csatornameder kialakítása	40 263
Összesen:	**5 829 301**

Az üzemelés hatása

A fejlesztés célja a térség sajátosságaihoz illeszkedő vízkészletgazdálkodási rendszer és üzemeltetés kialakítása, elsődlegesen a természetvédelmi igények figyelembevételével az ökológiai állapot javítása. A beavatkozások eredményeként kedvezőtlen vízháztartási sajátságok enyhülése várható középtávon. Ennek alapvető feltétele a kialakult vízhiány megszüntetése. A célok elérésének lényegi eszköze a kivitelezés során kialakítandó csatorna- és nyomóvezeték-rendszerben, tározókban felszíni víz kormányzása, illetve medertározása, mélyfekvésű területek elöntése, vízzel történő ellátása, a felszíni víz elszivárogtatása a talajba.
A vízpótló rendszer kialakítása során a csatornamedrek egy részét, illetve az ökológiai tározókat nem látják el szivárgáscsökkentő védelemmel. A fő cél: magas vízszint tartása a mederben, ezáltal is fokozva az elszivárgás mértékét. Ennek megfelelően az aktuális hidraulikai viszonyok szerint az év nagy részében a mederből történő elszivárgásra lehet számítani, amely a környező talajok vízgazdálkodására közvetlenül pozitív hatással lehet. A fejlesztés a többletvizek vízpótlási részterületekre történő eljuttatásával közvetlenül, míg a csatorna- és a tározómedrekben történő magas vízszinten tartásával, ideiglenes elöntéssel közvetetten hozzájárul a talajok vízpótlásához. A növények számára talajban lévő víz elérhetőbb lesz. Amennyiben a talajra kijutó víz mennyisége meghaladja a növények vízigényét és a párolgási veszteséget, akkor a térségben számítani lehet a talajvízszint emelkedésére is.
A vízpótlás és vízvisszatartás lehetőségének a megteremtése, a kialakuló új vízgazdálkodási rendszer üzemeltetése kedvező hatással lesz a talajok vízgazdálkodására. A vízrendszer fejlesztése hozzájárulhat az időjárási szélsőségek káros hatásának tompításához is, elsősorban az aszálykockázat csökkentéséhez és a víz elérhetővé tételével növényzet számára a megfelelő kiegészítő intézkedésekkel.
A dokumentáció 2. mellékletében található Bács-Kiskun vármegyei ingatlanok egyike sem érintett kármentesítéssel.

Havária

Mind az építés, mind az üzemeltetés során potenciális talajszennyező forrás lehet a munkagépek és a szállítójárművek üzemanyaggal, illetve kenőanyaggal a helyszínen történő utántöltése, a hidraulika-olaj szivárgása. Ezekre az esetekre felkészülve, a kivitelező vállalkozó megfelelő kármentő készlettel (felitató anyag, seprű, lapát, tároló konténer) rendelkezik a munkaterületen, és használat esetén az ártalmatlanításról gondoskodik.

Természetvédelem

A tervezett beavatkozások az alábbi természetvédelmi oltalommal rendelkező területeket érintik közvetlenül:

Országos jelentőségű védett természeti területek
A tervezett beruházás érinti a következő, egyedi rendelettel kihirdetett védett területeket: Kiskunsági Nemzeti Park, Körös-éri Tájvédelmi Körzet, Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet, Péteri-tavi madárrezervátum természetvédelmi terület, Kiskunhalas-Fejetéki Mocsár Természetvédelmi Terület.

Ex lege védett lápok, szikes tavak
Az érintett területek **a természet védelméről szóló 1996. LIII. törvény** (a továbbiakban: Tvt.) **23. § (2) bekezdésében** foglaltakra tekintettel országos jelentőségű védett természeti területnek minősülnek.
A **Tvt. 23. § (3) bekezdésének d) pontja da) és db) alpontjai** alapján a láp olyan földterület, amely tartósan, vagy időszakosan víz hatásának kitett, illetőleg amelynek talaja időszakosan vízzel telített, és amelynek jelentős részén lápi életközösség, illetve lápi élő szervezetek találhatók, vagy talaját változó kifejlődésű tőzegtartalom, illetve tőzegképződési folyamatok jellemzik.
A **Tvt. 23. § (3) bekezdésének e) pontja** alapján a szikes tó olyan természetes vagy természetközeli vizes élőhely, amelynek medrét tartósan vagy időszakosan legalább 600 mg/liter nátrium kation dominanciájú oldott ásványi anyag tartalmú felszíni víz borítja, illetve a területén sziki életközösségek találhatók.

A tervezett beavatkozás elemei érintik
- a Bócsa-bugaci homokpuszta kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet (HUKN20024),
- a Déli-Homokhátság kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet (HUKN20008),
- a Harkai-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet (HUKN20020),
- a Péteri-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet (HUKN20027),

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nkr.) 4. § (1) bekezdése alapján *„A Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, az 1-3. számú mellékletben meghatározott fajok és a 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.”*
Az **Nkr. 10. § (1) bekezdése** szerint „*Olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül valamely Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését vagy ahhoz nem feltétlenül szükséges, azonban valamely Natura 2000 területre akár önmagában, akár más tervvel vagy beruházással együtt hatással lehet, a terv kidolgozójának, illetőleg a beruházást engedélyező hatóságnak – a tervvel, illetve beruházással érintett terület kiterjedésére, az érintett területnek a Natura 2000 területhez viszonyított elhelyezkedésére, valamint a Natura 2000 területen előforduló élővilágra vonatkozó adatokra figyelemmel – vizsgálnia kell a terv, illetve beruházás által várhatóan a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló, az 1–4. számú mellékletben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásokat.”*
Az **Nkr. 10. § (2) bekezdése** szerint: *„Amennyiben az (1) bekezdés szerinti vizsgálat alapján a tervnek, illetve beruházásnak jelentős hatása lehet, hatásbecslést kell végezni.”*

Az **Nkr. 10. § (3) bekezdése** szerint: *„A terv kidolgozója, illetve a beruházó a 14. számú mellékletnek megfelelően hatásbecslési dokumentációt készít, amely alapján a hatásbecslést a természetvédelmi hatóság végzi. A hatásbecslési dokumentációt a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján a természetvédelem szakterület megfelelő részterületén szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő is elkészítheti.”*

A fentiek alapján az érintett Natura 2000 területek közül külön Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció készült Bócsa-bugaci homokpuszta (HUKN20024), Déli-Homokhátság (HUKN20008), Harkai-tó (HUKN20020), Péteri-tó (HUKN20027) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területetekre, valamint az Alsó-Tiszavölgy (HUKN10007), a Balástya-Szatymaz környéki homokvidék (HUKN10008) különleges madárvédelmi területekre.

A Natura 2000 hatásbecslési dokumentációk becsatolásra kerültek a környezeti hatásvizsgálati dokumentációhoz.

I. A környezeti hatásvizsgálati dokumentáció megállapításai

Magasabb rendű növényzet (kifejezetten a természetvédelmi értékeket kihangsúlyozva)

Kunfehértó tározó és kapcsolódó létesítményeinek, műtárgyainak létesítése, Kunfehértó nyomásközpont és kapcsolódó létesítményeinek létesítése és Kunfehértó - Körös-éri összekötő csatorna, nyomóvezeték és nyomásközpont vizsgálata, létesítése (felügyeleti helyiség kialakítása, szürke vízzel ellátott vizesblokkal, stabilizált megközelítési út kialakítása, integrált üzemirányitási rendszer kiépítése).

A terület központi részén található laposokat erősen legeltetik. A viszonylag homogén gyepterületek száraz (esetenként mezofil), nehezen tipizálható élőhelyek, amelyek vélhetően korábban természetközeli vizes élőhelyek (szikes tó és szikes mocsár) és mezofil gyepek (pl. mocsárrétek) lehettek. Jellemző fajok: Melandrium album, Carduus acanthoides, Achillea collina, Astragalus cicer, Knautia arvensis, Plantago lanceolata, Festuca pratensis, Galium verum, Cirsium arvense, Linaria vulgaris, Asclepias syriaca, Achillea asplenifolia, Salvia pratensis, Sisymbrium orientale, Ononis spinosa. A terület északi tömbjében egy erősen legeltetett legelőerdő (Populus × canescens) is található nitrofil aljnövényzettel (b47). Ezekhez a jellegtelen gyepekhez egy kis területű, zavart, nyílt homoki gyep is kapcsolódik, amelyen Centaurea arenaria is megjelenik. Ugyanez a faj a szomszédos jellegtelen gyepen is jelen van. A tározó területének délkeleti részén mesterséges mélyedésben szintén természetközeli élőhely található. Itt legeltetett, változatos fajkészletű, néhol kissé gyomos szikes rétek élőhely fordul elő (b97, b98, f2). Botanikai szempontból ez a tómeder legértékesebb része. Jellemző fajok: Aster tripolium, Trifolium repens, Agrostis stolonifera, Trifolium fragiferum, Melandrium album, Conyza canadensis, Carduus acanthoides, Cirsium arvense, Cerastium vulgare, Festuca pratensis, Thrincia nudicaulis, Ranunculus polyanthemos, Lotus tenuis, Festuca pseudovina, Achillea asplenifolia, Taraxacum officinale, Polygonum aviculare, Carex distans, Phragmites australis. A fent jellemzett központi helyzetű gyepeket jellegtelen erdők ölelik körül: akáccal vegyes telepített szürke és nemesnyáras, erdei fenyő és szürkenyár vegyes telepítés, telepített akácos, illetve ezek kombinációi; ezeknek a faállományoknak természetvédelmi-botanikai jelentősége nincs.

Kunfehértó-Dongér nyomócső és kapcsolódó létesítményeinek létesítése

MZ_167 felmérési egység

Földút, mellette fiatal szürke nyáras facsoportok. Teljesen jellegtelen vegetáció.

MZ_121 felmérési egység

A folt nagy része szántó és út (Kopolyai út egy rövid szakasza), de pici cickórós szikes is beékelődik a nyomvonalba. Természetesség: 3. Jellemző fajok: Plantago lanceolata, Achillea sp., Ononis spinosa, Veronica prostrata, Festuca pseudovina, Dactylis glomerata, Taraxacum officinale, Falcaria vulgaris, Dianthus pontederae.
MZ_169 felmérési egység
Földút és a mellette lévő szántóföldek és egy finom mintázatú gyep szegélye: Festuca pseudovina, Taraxacum officinale, Achillea collina, Erodium cicutarium, Podospermum canum, Euphorbia cyparissias.
MZ_170 felmérési egység
Közepes természetességű cickórós pusztát érint a nyomvonal és kevés szántót. A gyepet keresztezi a Dong- éri-csatorna száraz sekély medre.
MZ_171 felmérési egység
Csatorna, van is benne víz. A meder nagyrészt náddal fedett. A két rézsű gyomos és jellegtelen. A csatornához mindkét oldalon gyepek kapcsolódnak. Ezek egynemű, kétszikű fajokban szegény, nem gyomos gyepek.
Vélhetően mocsárrét eredetűek: Festuca pseudovina, Dactylis glomerata, Festuca arundinacea, Pastinaca sativa, Trifolium campestre, Poa angustifolia, Daucus carota, Cirsium canum (tőlevelek a csatorna közelében).
MZ_172 felmérési egység
Vélhetően szántó eredetű degradált gyep, de valamilyen komolyabb zavarás érhette. Nagyfoltos mintázat. Magas az efemer fajok száma. Természetesség: 2,5. A potenciális növényzet szikes rét, az aktuális viszont jellegtelen üde gyep.
MZ_168 felmérési egység
Nyílt homoki gyep, cserjésedik szürke nyárral. Középkorú, 30–40 cm átmérőjű hibrid fekete nyár és szürke nyár állomány is van. Részben természetközeli, nyílt homoki gyep, részben galagonya és szürke nyár alkotta komplex.
MZ_025 felmérési egység
Legeltetett, száraz, jellegtelen gyepekkel borított területek foglalják el a nyomvonal túlnyomó részét. Egyéb jellegtelen élőhelyek is előfordulnak.
MZ_026 felmérési egység
Telepített fenyves, jellegtelen szürkenyáras és részben nemesnyár (vagy hibrid fekete nyár) alkotta cserjés faállomány kis tisztással.
MZ_027 felmérési egység
Telepített feketefenyves néhány erdei fenyővel, és nyárfák által dominált folt. Sokféle korosztály. A földút szegélyein homoki- és száraz gyepekre jellemző fajok.
MZ_028 felmérési egység
Erősen legeltetett, kiszáradó, jellegtelen félszáraz gyep. Természetesség: 2.
MZ_029 felmérési egység
Jellegtelen élőhelyek: telepített turkesztáni szil, gyomos száraz gyep és galagonyás, szántó és földút.
MZ_030 felmérési egység
Számos, szántók közé ékelődő gyepfragmentumot érint a nyomvonal. Ezek többségükben kaszálóként hasznosított jellegtelen gyepek, melyeken Silene multiflora sok ponton megtalálható. Egy helyen pedig kaszálóként hasznosított mocsárrétet találtunk. Telepített faállományok, szántók, utak és más jellegtelen élőhelyek is megtalálhatók a gyepek mellett.

<u>Inokai tó felülvizsgálata, fejlesztése, kapcsolódó létesítmények és műtárgyak kialakítása</u>
HH6a_024, MZ_119 és MZ_120 és felmérési egységek; Ökológiai Hálózat/ökológiai folyosó
Az Inokai tó központi mélyedését üde, de jellegtelen kaszált gyepek foglalják el. Korábban ezek a gyepek minden bizonnyal természetközeli nyílt élőhelyek (pl. mocsárrétek) voltak, de

a kiszáradás miatt jellegtelenné váltak. Az ilyen jellegű, viszonylag finom mintázatú, nem gyomos, de karakter nélküli mezofil gyepek a hasonló laposokban általánosak az érintett kistájak területén. Néhány esetben a szikes termőhelyi viszonyok, vagy a sztyeppesedés természetközeli gyepeket eredményez (szikes rétek, homoki sztyeprétek) itt azonban ez sem jellemző. A központi mélyebb területek peremén, kissé magasabb helyzetben gyenge-közepes természetességű, rövid füvű homoki sztyeprétek fordulnak elő: Chrysopogon gryllus, Stipa capillata, Scirpoides holoschoenus, Silene otites, Teucrium chamaedrys , Salix rosmarinifolia, Phleum phleoides, Festuca rupicola, Scabiosa ochroleuca, Thymus sp., Salvia pratensis, Bromus tectorum, Bothriochloa ischaemum, Crataegus monogyna (elszórtan) prostrata, Euphorbia cyparissias, Alyssum alyssoides, Muscari comosum, Festuca pseudovina, Erodium cicutarium, Poa bulbosa, Calamagrostis epigeios, Agropyron repens, Stipa borysthenica (kis foltban). Ez a homoki sztyepprét „zóna" azonban csak töredékesen jelenik meg, mivel termőhelyeit fiatal-középkorú szürkenyárasok foglalják el. A terület hátasabb részei a nyílt homokpusztagyepek potenciális termőhelyei, ezeket azonban nagyrészt ültetett feketefenyvesek és jellegtelen száraz gyepek foglalják el. Egyetlen kivétel az e8-as folt, amely egy közepes természetességű nyílt homokpusztagyep a következő jellemző fajokkal: Polygonum arenarium, Silene conica, Fumana procumbens, Bothriochloa ischaemum, Tragus racemosus, Crataegus monogyna, Berberis vulgaris, Alkanna tinctoria.

Dong-éri vízleadó műtárgy vizsgálata a 77+500 cskm környezetében, kapcsolódó létesítmények és műtárgyak kialakítása
Előzetes helyzetértékelés alapján nincs élővilágvédelmi konfliktus, részletes felmérés nem történt.

Meglévő vízvisszatartó műtárgyak fejlesztése több ponton
A műszaki tervezés jelenlegi fázisában még nem véglegesített helyszínek és műszaki megoldások, részletes felmérés nem történt.

Dongér-Halas megkerülő csatorna létesítése
MZ_033 felmérési egység; ex lege szikestó
Nagyrészt jellegtelen fás és fátlan élőhelyek jellemzik a vizsgált szakaszokat. A Dong-éri csatornába betorkolló szakasz jobb partján azonban 4-es természetességű cickórós puszták élőhelyet találtunk a következő fajokkal: Silene multiflora, Camphorosma annua, Plantago maritima, Astragalus asper, Podospermum canum, Puccinellia limosa, Cynodon dactylon, Achillea collina, Dactylis glomerata, Plantago lanceolata, Capsella bursa-pastoris, Aster tripolium, Galium verum, Silene multiflora, Cichorium intybus, Verbascum blattaria, Senecio erucifolius, Phragmites australis, Euphorbia esula, Verbena officinalis.

Járószéki nyomásközpont és kapcsolódó létesítményei (felügyeleti helyiség kialakítása, szürke vízzel ellátott vizesblokkal, stabilizált megközelítési út kialakítása, integrált üzemirányitási rendszer kiépítése)
A műszaki tervezés jelenlegi fázisában még nem véglegesített helyszínek és műszaki megoldások, részletes felmérés nem történt.

Járószéki tó műtárgyainak felülvizsgálata és szükséges fejlesztése
MZ_173 felmérési egység; ex lege szikes tó
Maga a Járószéki-tó egy 20–40 cm mély vízzel frissen elárasztott kaszáló, a vízben még látható a tavalyi kaszált vegetáció és a tavalyi kaszálatlan részek növényzete is. Ez alapján kikövetkeztethető, hogy részben nádasodó szikes rét élőhellyel van dolgunk a töltéssel körülvett tómederben. Jellemző fajok: Rumex crispus, Carex acutiformis, Poa pratensis,

Phragmites australis (egyenletesen benne van, de nem túl nagy tömegben), Lycopus exaltatus, Phalaris arundinacea, Juncus effusus, Bolboschoenus maritimus, Schoenoplectus lacustris, Cirsium arvense, Cirsium brachycephalum, Potentilla reptans, Cirsium arvense, Rumex crispus, Glyceria fluitans, Carex acutiformis (kisebb foltokat alkot), Cerastium dubium, Mentha aquatica (néhány ponton látható), Senecio sp. (előző évi kórók mindenhol láthatók), Epilobium sp. (nagyobb faj tőlevelei látszanak), Agrostis alba (viszonylag sok), Carex vulpina, Prunus spinosa (gyepszintben, ez is jelzi, hogy friss az árasztás), Poa pratensis, Plantago major, Baldingera arundinacea (kisebb foltok), Calamagrostis epigeios. A medret körülölelő töltésen jellegtelen, mezofil, gyomos gyepet találtunk.

Déli vízszétosztó nyomócső létesítése

MZ_036, MZ_037, MZ_038, MZ_039, MZ_040, MZ_134, MZ_135, MZ_174, MZ_175, MZ_176 felmérési egységek

A hosszan futó nyomvonal a földutak melletti megszokott jellegtelen gyepek és jellegtelen fa- és cserjeállományok mellett sok helyen érintenek természetközeli gyepeket, elsősorban homoki sztyepréteket és nyílt homokpusztagyepeket. Emellett azonban kaszálóként hasznosított kiszáradófélben lévő mocsárrét is jellemző (d66): Achillea asplenifolia, Taraxacum officinale, Silene multiflora, Festuca pratensis, Plantago maritima, Ranunculus polyanthemos, Leontodon hispidus, Plantago lanceolata, Trifolium pratense, Phragmites australis, Euphorbia esula, Daucus carota, Senecio erucifolius, Pastinaca sativa, Knautia arvensis, Silene vulgaris, Dactylis glomerata, Thrincia nudicaulis, Linaria vulgaris, Ononis spinosa, Festuca pseudovina. Védett növényfajok közül a Silene multiflora számos ponton előfordul a nyomvonal Kiskunhalas-Sóstó közelében lévő szakaszán. Ezen kívül Alkanna tinctoria és Dianthus serotinus 1-1 egyede került elő más szakaszokon.

Fejetéki mocsár vízpótlása, nyomóvezeték leágazás építése

MZ_166 felmérési egység; Fejetéki-mocsár TT

Az északkeletre kinyúló a57-es folt kivételével (amely egy kővel felszórt út és a kapcsolódó zártkertek szegélyei) a felmért rész alapvetően természetvédelmi-botanikai szempontból értékes terület, amely azonban nehezen tipizálható a szélsőségesen száraz állapotok miatt. A Fejetéki mocsár vizes élőhelyei teljesen szárazak. Az a54, a55, a56 foltok, melyek a mocsár mélyebb és fátlan központi részei nagyrészt Salix cinerea alkotta cserjések, ahol a nyílt részeken is teljes mértékben jellegtelen vegetáció jellemző: Echinocystis lobata, Urtica dioica, Phragmites australis (kevés), Galium aparine, Ranunculus sceleratus, Sambucus nigra (a vízhiány miatt felváltja a rekettyést). Itt feltűnő a mocsári-vízparti kétszikű fajok teljes hiánya. Elsősorban emiatt a szélsőséges fajszegénység és jellegtelenség miatt ezeket az élőhelyeket az Üde és nedves cserjések és a Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek közé soroltuk. Némileg kedvezőbb a helyzet az a54-es foltot körülölelő erdő (erdősáv) esetén. Az itt (a58-as folt) lévő faállomány vegyes korú, elsősorban keményfák alkotta üde, ligetes faállomány. Természetesség: 3,5. A felső lombkoronaszintet főként idős magyar kőrisek alkotják, esetenként 30-40 cm-es mellmagasságban mért átmérővel. Az alsó lomkoronaszintet nagyrészt ugyanez a faj képzi. Főként a terület szélén-szegélyén Populus nigra (hibrid eredetű) idős egyedei is megtalálhatók. Sok a fiatal magyar kőris (Fraxinus angustifolia subsp. pannonica) is. Jelentős a lábon száradt álló és fekvő holtfa (vastagtól vékonyig) mennyisége. A kidőlt fák miatt az állomány benapozottá válik, felnyílik. A tisztásokon nitrofil növényzet alakul ki. A cserjeszintet Sambucus nigra és Crataegus monogyna alkotja. Ennek a kiszáradó Láp- és mocsárerdők közé sorolt faállománynak a gyepszintjében szórványosan megtalálhatók azok a lápi-mocsári és mezofil lomberdei fajok, amelyek meghatározzák a kis területű erdő (fasor-erdősáv) karakterét: Carex appropinquata (szélén és a belsejében néhány ponton, tízes nagyságrendben), Chelidonium majus, Polygonatum latifolium (egy foltban),

Hedera helix, Galium aparine, Festuca gigantea, Valeriana officinalis, Caltha palustris (1 tő), Iris pseudacorus, Carex acutiformis, Carex elata.

A KNP Ig. biotikai adatokat tartalmazó adatbázisa két olyan védett növényfajt jelez az 58-as folt területéről, amelyet nem észleltünk a 2023-as tavaszi felmérés során. 5 ponton Dactylorhiza incarnata (összesen 5 tő), 26 ponton pedig Iris sibirica (hajtások 100-as nagyságrendben) jelenlétét jelzi az adatbázis. A felmért terület déli részén (a55. folt) további 3, egymáshoz közel eső ponton további 3 tő Dactylorhiza incarnata előfordulási adatot is tartalmaz az adatbázis. Szintén védett faj az általunk az a58-as folt északi részén 10-es nagyságrendben megtalált Carex appropinquata.

Déli vízszétosztó - VII. sz. csatorna nyomócső létesítése
Előzetes helyzetértékelés alapján nincs élővilágvédelmi konfliktus, részletes felmérés nem történt.

Tázlári összekötő csatorna és kapcsolódó létesítményei
MZ_175 felmérési egység északi vége
A faállomágyok és a gyepek nagyjából hasonló arányban vannak jelen a nyomvonal mentén, mozaikosan helyezkednek el. A faállományok minden esetben jellegtelenek, akácosok és különböző korú szürke nyár állományok. A gyepek viszont természetközeli élőhelyek, homoki sztyeprétek. Jellemző fajok: Stipa capillata, Bothriochloa ischaemum, Elymus repens, Eryngium campestre, Scirpoides holoschoenus, Cynodon dactylon, Bromus tectorum, Marrubium peregrinum, Chondrilla juncea, Erodium cicutarium, Stipa capillata, Euphorbia cyparissias.

Bócsa-Bugaci csatorna vízleadó műtárgy létesítése
Előzetes helyzetértékelés alapján nincs élővilágvédelmi konfliktus, részletes felmérés nem történt.
Bócsa-Bugaci mellékcsatorna felülvizsgálata, szükséges fejlesztése, a meglévő műtárgyak felülvizsgálatával / fejlesztésével, a becsatlakozó csatornák visszaduzzasztás mértékéig történő felülvizsgálatával, szükséges vízvisszatartó / torkolati műtárgyak létesítésével
HH6a_021 és HH6a_012 felmérési egységek
Teljesen száraz csatornameder, erősen legeltetve. Leromlott homoki sztyepprét, helyenként egy-két sziki elem is megjelenik. Foltokban a növényzetmentes, kitaposott felszínek is jellemzőek. Természetesség: 2. Védett növényfajok: Centaurea scabiosa subsp. sadleriana, Silene multiflora.
Bócsa-Bugaci csatorna felülvizsgálata, szükséges fejlesztése, a meglévő műtárgyak felülvizsgálatával/fejlesztésével, a becsatlakozó csatornák visszaduzzasztás mértékéig történő felülvizsgálatával, szükséges vízvisszatartó/torkolati műtárgyak létesítésével
HH6a_008, HH6a_013, HH6b_074, HH6b_115, HH6b_172 felmérési egységek; egy szakasza a HUKN20024 természetmegőrzési terület része
A vizsgált csatornaszakaszokat kiszáradt állapotban találtuk. A mederben esetenként nádas foltok jellemzőek, a részűt és a csatlakozó keskeny mezsgyét is jellegtelen száraz és mezofil gyepek foglalják el. Egyetlen szakaszon találtunk csupán alacsony természetességű homoki sztyeprétet. Jellemző fajok ezen a szakaszon: Ononis spinosa, Linum perenne, Cynodon dactylon, Scabiosa ochroleuca, Holoschoenus romanus, Elymus repens, Poa pratensis, Galium verum, Silene multiflora, Anacamptis morio, Botriochloa ischaemum, Salvia pratensis, Stipa capillata, Chrysopogon gryllus, Cichorium intybus, Daucus carota, Plantago maritima, Plantago lanceolata, Diplotaxis tenuifolia, Silene otites. Védett növényfajok azonban a

csatorna jellegtelen gyepjeiben is előfordulnak. Nagyobb számban a b186, b187, b568, d573, b578, b580 foltokban, egy-egy ponton azonban máshol is.
HH6b_042 felmérési egység; ex lege lápterület
Közepes természetességű (2–3), nedves és szárazabb élőhely-típusokat is felvonultató élőhely-együttes. Találhatók benne jellegtelen nádas foltok (Phragmites australis, Carex acutiformis, Cirsium arvense, Epilobium hirsutum, Aster tripolium, Verbena officinalis, Carex otrubae, Arctium lappa, Solanum dulcamara, Valeriana officinalis, Xanthium italicum, Phalaris arundinacea, Calystegia sepium, Pulicaria dysenterica, Solanum dulcamara, Acer negundo), zavart és gyomosodó üdébb gyepfragmentumok, néhol értékes fajokkal (Althaea officinalis, Amaranthus retroflexus, Arctium lappa, Artemisia vulgaris, Asclepias syriaca, Carex acutiformis, Centaurea scabiosa subsp. sadleriana, Chenopodium album, Cirsium arvense, Conyza canadensis, Cynodon dactylon, Dactylis glomerata, Daucus carota, Echium vulgare, Elymus repens, Epilobium hirsutum, Epilobium tetragonum, Eupatorium cannabinum, Galium verum, Leontodon hispidus, Lycopus europaeus, Melandrium album, Molinia caerulea, Ononis spinosa, Pastinaca sativa, Phragmites australis, Pimpinella saxifraga, Plantago lanceolata, Plantago maritima, Poa pratensis, Rubus caesius, Salvia pratensis, Sanguisorba officinalis, Schoenus nigricans, Senecio erucifolius, Serratula tinctoria, Silene multiflora, Silene vulgaris, Solidago canadensis, Taraxacum officinale, Torilis japonica, Tragopogon orientale, Urtica dioica, Verbascum blattaria), illetve jellegtelen száraz gyepek (Centaurea scabiosa subsp. sadleriana, Poa pratensis, Dactylis glomerata, Elymus repens, Achillea collina, Convolvulus arvensis, Asclepias syriaca, Melandrium album, Salvia pratensis, Calamagrostis epigeios, Carduus nutans, Conyza canadensis, Silene vulgaris, Erigeron annuus, Melandrium album, Cynodon dactylon, Verbascum lychnitis, Chenopodium aristatum, Ambrosia artemisiifolia, Sisymbrium orientale). A felmérési egységben sok helyütt fás vegetáció található: öreg nyárakat és füzeket tartalmazó erdőfolt, helyenként idegenhonos kísérő fajokkal (Ailanthus altissima, Acer negundo, Morus alba, Populus × canescens, Crataegus monogyna, Salix alba), nyárfákkal spontán benövényesedett erdősáv (Populus × canescens, Populus × euramericana, Rubus caesius), illetve idegenhonos fajok dominálta fásszárú élőhelyek (Acer negundo, Prunus spinosa, Salix cinerea, Rubus caesius, Sambucus nigra, Phragmites australis, Robinia pseudo-acacia, Salix cinerea, Crataegus monogyna, Solidago canadensis, Asclepias syriaca, Ailanthus altissima, Morus alba).

Bócsa- Bugaci szivattyúállás felújítása (felügyeleti helyiség kialakítása, szürke vízzel ellátott vizesblokkal, stabilizált megközelítési út kialakítása, integrált üzemirányitási rendszer kiépítése.)
Előzetes helyzetértékelés alapján nincs élővilágvédelmi konfliktus, részletes felmérés nem történt.

Szanki tározó és kapcsolódó létesítményei, műtárgyai
HH6b_150, HH6b_151 és MZ_125 felmérési egységek; ex lege lápterület
Jelentős részben nagy kiterjedésű, száraz, fajszegény, közepes természetességű nádasok (részben egykori tőzegbányatavak). Helyenként cserjésednek, illetve fiatal faállomány is megjelenik (Salix cinerea, S. alba, Populus × canescens, Acer negundo). Jellemző fajkészlet: Phragmites australis, Salix cinerea, S. alba, Populus × canescens, Althaea officinalis, Sambucus nigra, Acer negundo. A nádasok szegélyén, illetve részben közbeékelődve száraz és mezofil gyepeket találtunk. A mezofil gyepek közül a b553-as folt a legértékesebb természetvédelmi-botanikai szempontból. A kiszáradófélben lévő, változó vízellátottságú, jó természetességű (4) kaszált gyep helyenként láprétekre és szikes rétekre jellemző kísérő fajokat tartalmaz.

Jellemző fajok: Silene vulgaris, Sanguisorba officinalis, Festuca pratensis, Carex acutiformis, Populus × canescens, Dianthus superbus, Holoschoenus romanus, Achillea asplenifolia, Ononis spinosa, Serratula tinctoria, Gentiana pneumonanthe, Salix rosmarinifolia, Galium verum , Knautia arvensis, Plantago lanceolata, Ranunculus polyanthemos, Silene multiflora, Leontodon hispidus, Centaurea jacea, Carex acutiformis, Phragmites australis, Plantago maritima, Arrhenatherum elatius, Potentilla reptans.

Tázlári csatorna vízleadó műtárgy létesítése

Előzetes helyzetértékelés alapján nincs élővilágvédelmi konfliktus, részletes felmérés nem történt.

Tázlári csatorna felülvizsgálata, szükséges fejlesztése, a meglévő műtárgyak felülvizsgálatával/fejlesztésével, a becsatlakozó csatornák visszaduzzasztás mértékéig történő felülvizsgálatával, szükséges vízvisszatartó / torkolati műtárgyak létesítésével.

Száraz gyep található egy csatorna medrében és szegélyein. Kiszáradó élőhely, homoki rétsztyepp jellegű vegetáció, ami összességében homokpusztagyepként értelmezhető. Természetesség: 4. Fajgazdag, védett fajokat is tartalmazó élőhely: Stipa capillata, Poa pratensis, Scabiosa ochroleuca, Stipa borysthenica, Linum perenne, Ononis spinosa, Euphorbia cyparissias, Festuca pratensis, Silene otites, Plantago lanceolata, Crataegus monogyna, Echium vulgare, Achillea collina, Leontodon hispidus, Polygala comosa, Botriochloa ischaemum, Phragmites australis, Senecio erucifolius, Galium verum, Erysimum diffusum, Teucrium chamaedrys, Dianthus pontederae, Hieracium sp., Holoschoenus romanus, Carex liparicarpos, Syrenia cana, Asperula cynanchica, Molinia caerulea (kiszáradó példányok), Pyrus pyraster (egy egyed), Thesium ramosum, Centaurea arenaria, Linaria genistifolia.

Bodoglári I. tározó és kapcsolódó létesítményei, műtárgyai

HH6b_155 és MZ_126 felmérési egységek; ex lege szikestó

A terület központi részét egy, a környezeténél valamivel mélyebben fekvő gyep foglalja el, ami meglehetősen jellegtelen élőhely. Főleg üde gyepekre jellemző fajokkal és generalistákkal. Természetesség: 2. Jellemző fajok: Festuca pratensis, Althaea officinalis, Melandrium album, Carex acutiformis, Dactylis glomerata, Taraxacum officinale, Amaranthus powellii, Potentilla reptans, Capsella bursa-pastoris, Linaria vulgaris, Polygonum aviculare, Cirsium vulgare, Ononis spinosa, Achillea asplenifolia, Silene vulgaris, Lotus corniculatus, Cichorium intybus, Solanum dulcamara, Carduus nutans, Podospermum canum. Ezt a központi részt főleg gyepekből és szántókból álló gyűrű veszi körül, melyek között természetközeli élőhelyek is előfordulnak: nádasok, magassásrétek, homoki sztyeprétek. Utóbbiak 3 foltban találhatók meg. Egy mesterséges kis sekély tó száraz medrében Padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete élőhely is előkerült: Aster tripolium, Agrostis stolonifera, Thrincia nudicaulis, Cirsium arvense, Plantago major,

Phragmites australis, Odontites vernus, Tetragonolobus maritimus, Sonchus arvensis, Chenopodium glaucum, Atriplex prostrata, Chenopodium album, Bolboschoenus maritimus, Festuca pratensis. Ezeken kívül említésre méltó a b247 számú nemesnyáras, ahol Epipactis bugacensis jelentős állománya került elő, egy ponton pedig Epipactis atrorubens található a foltban. További három védett növényfajt találtunk a terepi bejárás során: Centaurea arenaria (7 ponton), Astragalus asper (2 ponton), Silene multiflora (6 ponton).

Bodoglári II. tározó és kapcsolódó létesítményei, műtárgyai

MZ_154 felmérési egység

A terület délkeleti nagyobb része legelő (szarvasmarha), kaszáló. Nem gyomos. Keverednek a mocsárrétek a a homoki sztyeprétek jellemző fajai, a kis hátakon inkább az utóbbi. Jellemző

fajok: Centaurea jacea, Plantago lanceolata, Agropyron repens (sok), Taraxacum officinale, Ononis spinosa, Serratula tinctoria (egy-egy ponton), Dactylis glomerata, Galium verum, Plantago media, Sanguisorba officinalis (egy-egy ponton), Poa angustifolia, Daucus carota, Achillea sp., Veronica prostrata. Van néhány vályogvető gödör benne és egy nagyobb facsoport (Populus × euramericana, Populus × canescens, Crataegus monogyna, Prunus spinosa). A terület északkeleti „nyúlványa" (a12, a13, a14, a15 foltok) egy száraz, gyomos csatorna és a hozzá csatlakozó gyepek. Ezek kevésbé gyomos részei gyenge-közepes természetességű homoki sztyepprétek. A kissé mélyebben fekvő laposokon jellegtelen mezofil gyepet találtunk, amely korábban mocsárrét lehetett.

Dong-ér meglévő műtárgy átépítése, bp-i kivezetés, új árok kialakítás a 44+000 cskm környezetében

MZ_164 és MZ_165 felmérési egységek; utóbbi ex lege lápterület

Nagy területű száraz nádas (a25, a27 foltok), amit egy töltésen haladó keskeny földút választ ketté. A nád már alacsony, gyenge záródású. Lápi jelleget és lápi fajokat nem észleltünk. Délkeleti felét szarvasmarhával legeltetik, itt a nád kiritkult. Az a25 és a27 foltok jellemző fajai: Phragmites australis, Urtica dioica, Arctium lappa, Galium aparine, Humulus lupulus, Cirsium arvense, Solidago gigantea (kisebb foltokban), Carex acutiformis, Carex riparia, Cirsium canum (szélén, a kaszált gyepben kevés). A nádasban egy szigetszerű kiemelkedés van jellegtelen növényzettel és egy kisebb törékeny fűz facsoport is beékelődik. Védett növényfajok közül egyedül a konkoly (Agrostemma githago) került elő 1 ponton a szigetszerű jellegtelen gyepen.

Dong-éri főcsatorna melletti vízvisszatartási hely fejlesztése a 31+500 cskm környezetében a kapcsolódó létesítményeivel és műtárgyaival

HH6b_148 felmérési egység

A terület nyugati felén egy bekerített magánterület a meghatározó: egy kecskefarm és családi gazdaság területe, jóléti tóval, legelőkkel, épületekkel. A terület keleti felének központi élőhelye egy kecskével legeltetett, leginkább mocsárrétként értelmezhető közepes természetességű gyep. Jellemző fajok: Thrincia nudicaulis, Festuca pratensis, Ranunculus polyanthemos, Plantago lanceolata, Pulicaria dysenterica, Taraxacum officinale, Cynodon dactylon, Verbena officinalis, Carex distans, Potentilla reptans, Trifolium fragiferum Lotus corniculatus, Holoschoenus romanus, Poa pratensis, Plantago major, Althaea officinalis, Carduus nutans, Trifolium pratense, Achillea asplenifolia, Mentha aquatica.

Ezek mellett, leginkább az említett két folthoz képest szegélyhelyzetben jellegtelen fás és fátlan élőhelyek találhatók. Ezek közül megemlítjük a b526-os foltot, ami egy nem túl jellegzetes, kezeletlen, de összességében természetes állapotokat jelző fajok alkotta száraz gyepsáv. Ebben a gyepben Centaurea scabiosa subsp. sadleriana is él.

Szentlászló-tói tározó és kapcsolódó létesítményei, műtárgyai

HH6b_149 felmérési egység; ex lege szikestó

A tervezett tározó központi részét nagy kiterjedésű gyepterületek alkotják. Ezek különböző szikes gyeptípusokból és egy (b491) nagyobb területű jellegtelen gyepből álló élőhelymozaikot alkotnak. Utóbbi változó vízellátottságú, és vélhetően az extrém száraz éveknek köszönhetően nehezen tipizálható, foltokban kifejezetten jellegtelen, egy-két faj homogén állományait magába foglaló folt. Fenti élőhelyek „szerves" egységet alkotnak: nem éles határokkal, hanem finom átmenetekkel csatlakoznak egymáshoz. Leginkább közepes természetességű állományok. Silene multiflora, Cirsium brachycephalum és Centaurea scabiosa subsp. sadleriana védett növényfajok előfordulása bizonyított (friss és régebbi adatok) ezeken a gyepeken. Ezek mellett, a fent jellemzett, főleg természetközeli gyepekből

álló központi részhez képest szegélyhelyzetben jellegtelen fás és fátlan élőhelyek találhatók (szántók, telepített és spontán akácosok, jellegtelen száraz és mezofil gyepek stb.).

Bodoglári összekötő nyomóvezeték létesítése
MZ_132 felmérési egység
Műút széli jellegtelen gyepek és facsoportok. Egy ültetett akácos, egy nemesnyár erdősáv és egy szántóterület is a folt része. Jellemző fajok: Tamarix tetrandra, Elaeagnus angustifolia, Bromus sterilis, Euphorbia cyparissias, Crataegus monogyna, Populus × euramericana.
Bodoglári csatorna felülvizsgálata, szükséges fejlesztése, a meglévő műtárgyak felülvizsgálatával/fejlesztésével, a becsatlakozó csatornák visszaduzzasztás mértékéig történő felülvizsgálatával, szükséges vízvisszatartó / torkolati műtárgyak létesítésével
HH6b_009 felmérési egység; ex lege lápterület
Egy nagyon sekély meder található ebben a foltban, észak felé haladva fokozatosan eltűnik. Az egész élőhelyre a kiszáradás folyamata vetül, a mederben helyenként üde élőhelyek főként általánosan előforduló fajai és egyéb gyakori fajok: Silene multiflora, Thrincia nudicaulis, Phragmites australis, Althaea officinalis, Lysimachia vulgaris, Vicia cracca, Asclepias syriaca, Verbascum blattaria, Silene vulgaris, Galium verum, Poa pratensis, Elymus repens, Serratula tinctoria, Conyza canadensis, Pastinaca sativa, Botriochloa ischaemum, Verbena officinalis, Calystegia sepium, Ononis spinosa, Cirsium vulgare, Senecio erucifolius, Daucus carota, Mentha aquatica, Stachys palustris, Trifolium pratense, Inula britannica, Tetragonolobus maritimus, Polygala comosa, Achillea asplenifolia, Ambrosia artemisiifolia, Cynodon dactylon, Dactylis glomerata, Cirsium arvense, Plantago lanceolata, Cichorium intybus, Melandrium album

Bodoglári III. tározó és kapcsolódó létesítményei, műtárgyai
[nincs felmérési egység]; Ökológiai Hálózat – ökológiai folyosó
A tározó helyszínét az élővilágvédelmi felmérés eredményei és a természetvédelmi kezelő javaslatára, a tervezés kései szakaszában áthelyezték egy másik helyszínre, melyet így már nem tudtunk felmérni. A terület a KNPI leírása szerint „vízjárta terület helyén kialakított anyagnyerőhely és mélyfekvésű szántóterületek”. Ezek alapján élővilág-védelmi konfliktus nem várható, az új helyszín bizonyosan sokkal kisebb természeti károkozást jelentene, mint a korábbi, melynek leírása alább olvasható.

Kelebiai III-as tó (KNPI)
MZ_278 felmérési egység; Körös-éri TK, HUKN20008 természetmegőrzési terület, Ökológiai
Hálózat/magterület
A Kelebiai-halastavak egyik tagja. Jó ideje vizét vesztett meder, ahol a tőzeg bomlásnak indulása miatt óriási területeket borít a nitrofil gyomvegetáció (főleg nagy csalán, ragadós galaj és egyéves rozsnokok) (797). Szintén nagy kiterjedéssel van jelen egy gyenge kondíciójú, felavarosodó nádas (793), amiben ugyancsak jelentkezik a nitrofil gyomok tömege. A nádasban és a nitrofil gyomtengerben is hosszanti és keresztirányú sávok figyelhetők meg, amelyek rendszeresebben kaszált lőnyiladékok. A gyomnövényzet uralta foltba kisebb-nagyobb ligetes fűzcsoportok ágyazódnak (795, 796, 809), és érdekes módon ezek aljnövényzetében és tisztásain megtörik a nitrofil gyomok dominanciája. A folt peremein, némileg magasabb fekvésű részein legeltetnek (792, 816, 808). Itt legelőgyomos rozsnokgyepek fekszenek, több-kevesebb szárazgyepi generalistával. A folt ÉNy-i nyúlványában, kezeletlen folton egy sűrű rekettyefüzes bozót található (817).
Jellemző növényfajok: Acer negundo, Achillea sp., Agrostis stolonifera, Anthemis ruthenica, Arctium lappa, Arenaria serpyllifolia, Asclepias syriaca, Brachypodium sylvaticum, Bromus

hordeaceus, Bromus sterilis, Bromus tectorum, Camelina microcarpa, Capsella bursa-pastoris, Carduus nutans, Carex hirta, Celtis occidentalis, Cerastium semidecandrum, Cirsium arvense, Cirsium vulgare, Crataegus monogyna, Crepis tectorum, Cynodon dactylon, Descurainia sophia, Elymus repens, Erodium cicutarium, Eupatorium cannabinum, Euphorbia cyparissias, Fraxinus angustifolia, Fraxinus pennsylvanica, Galium aparine, Galium aparine, Geranium sp, Leonurus cardiaca, Lycopus europaeus, Medicago lupulina, Medicago minima, Mentha aquatica, Mentha arvensis, Myosoton aquaticum, Oenanthe aquatica, Onopopurdum acanthium, Persicaria sp, Phragmites vulgaris, Plantago lanceolata, Poa pratensis, Poa trivialis, Populus alba, Populus canescens, Potentilla reptans, Rorippa armoracioides, Rorippa austriaca, Salix alba, Salix cinerea, Salix fragilis, Sambucus nigra, Sisymbrium orientale, Sium latifolium, Solanum nigrum, Taraxacum officinale, Tetragonolobus maritimus, Torilis arvensis, Trifolium repens, Ulmus laevis, Urtica dioica, Veronica arvensis, Vicia angustifolia, Vicia hirsuta, Vicia lathyroides.

Bócsa-Bugaci - Kelő-éri és Szentkút-éri nyomóvezeték
[nincs felmérési egység]; Kiskunsági Nemzeti Park, HUKN20024 természetmegőrzési terület, Ökológiai Hálózat – magterület
A tervezett nyomóvezeték építésével érintett 20 méter széles sávról elmondható, hogy túlnyomó részben a potenciális vegetációnak megfelelő természetközeli élőhelyek alkotják. A Pannon homoki gyepek (6260) és a Pannon homoki borókás-nyárasok (Junipero-Populetum albae – 91N0) jelölő élőhelyek meghatározók. Természetességük általában magas, sok helyen a 4–5 értékeket is eléri. Ezekkel az élőhelyekkel részben mozaikolva jellegtelen élőhelyek is megtalálhatók: jellegtelen száraz és mezofil gyepek, telepített fenyvesek, akácos és szürke nyáras facsoportok. Védett növényfajok közül az alábbiak előfordulása valószínűsíthető: Centaurea scabiosa subsp. sadleriana, Linum hirsutum, Stipa borysthenica, Stipa borysthenica, Anacamptis (Orchis) morio, Stipa sabulosa, Alkanna tinctoria.

Halak
A Homokhátság 6a6b részprojekthez tartozó beruházáselemek halközösségekre gyakorolt hatásainak vizsgálatára előzetesen 100 mintavételi pontot jelöltek ki, melyek közül az aktuális felmérések során 75 száraz volt, így 25 mintavételi ponton lehetett a felméréseket elvégezni. A beavatkozási területen található halközösségek pontosabb jellemzése, bemutatása érdekében korábbi adatokat, illetve a természetvédelmi kezelő (Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság) által rendelkezésre bocsájtott adatokat, információkat is felhasználták.
Az évek óta tartó szárazság a mintavételre alkalmas vízterek halközösségeiben is érezhető degradációt okozott, ökológia-természetvédelmi szempontból kiemelkedő értékű halközösségeket a felmérés nem mutatott ki. A vízterek többsége a halközösség tekintetében alacsony értékeségűnek minősíthető, ez alól csak a Dong-éri- főcsatorna alsóbb szakasza jelen kivételt (fentebbi részein a víztér szárazon áll), ahol egy fokozottan védett, és öt védett – egyben közösségi jelentőségű – faj egyedeit/állományait mutattuk ki. A korábbi saját és a természetvédelmi kezelőtől kapott adatok alapján több ponton fordul elő a lápi póc (Umbra krameri), a kurta baing (Leucaspius delineatus). A réticsík (Misgurnus fossilis) jelenlétét az aktuális felmérések is megerősítik. A csatorna alsóbb szakaszain kimutattuk a vágócsík (Cobitis elongatoides), a szivárványos ökle (Rhodeus sericeus) és a halványfoltú küllő (Gobio albipinnatus) egyedeit is – első kettő valószínűsíthetően állandó állománnyal rendelkezik a víztérben, utóbbi vélhetően a tiszai populációból származó egyed (a faj jellemzően ragaszkodik a nagyobb víztömegű folyókhoz).

A réticsík ezen kívül még két helyszínen került elő, a Kisteleki-főcsatorna és a Dorozsma-Halasi-főcsatorna egy-egy mintavételi pontján. A szivárványos ökle jelenlétét kimutatták még

a Fehértó–Majsai-főcsatornából és az Algyői-főcsatornából. Ez utóbbi felmérési egységben a nem védett, de közösségi jelentőségű balin (Aspius aspius) is előkerült. A szivárványos ökle és a balin térségi szinten igen elterjedtnek és gyakorinak mondhatók, így – egyébként kis egyedsűrűséggel tapasztalt – jelenlétük nem jelent kiemelhető természeti értéket.

Kétéltűek és hüllők

A vizsgálati területen kiemelhető természetvédelmi értéket jelentő kétéltűek [vöröshasú unka (Bombina bombina), dunai tarajosgőte (Triturus dobrogicus)] a sekély, könnyen felmelegedő víztereket kedvelik (Kiskunhalas, Bordány, Dorozsma-Halasi felső és alsó tározó, Dorozsma-Halai-alsó tározótól délre lévő terület, Dorozsma-Majsai tározó, Járószéki-tó, Szanki-tó, Müllerszéki-tározó), de száraz időszakokban a dunai tarajosgőte (Triturus dobrogicus) előfordulása a különféle csatornák folyamatos vízborítású, gazdag mocsári növényzettel rendelkező részein is ismert (pl. Dong-éri-főcsatorna, Kisteleki-főcsatorna). A közösségi jelentőségű mocsári teknős (Emys orbicularis) előfordulása is az állandó vízborítású csatornáknál [pl. Dong-éri-főcsatorna, Fehértó-Majsai-főcsatorna, Domaszéki-főcsatorna, Körös-éri-főcsatorna, Dorozsma-Halasi-csatorna], valamint megfelelő csapadékellátottság esetén a mély fekvésű, mocsarasodó területeken (Dorozsma-Majsai tározó, Müllerszéki-tározó) jellemző. A szárazföldi éltmódú hüllőfajok közül a tájban gyakori fajok, a fürge gyík (Lacerta agilis), a zöld gyík (Lacerta viridis) és homoki gyík (Podarcis tauricus) elterjedtnek tekinthető, kiemelhető természetvédelmi értéket azonban a Kiskunhalasi Fejetéki-mocsár környékén élő fokozottan védett pannon gyík (Ablepharus kitaibelii fitzingeri) kis állománya jelenti.

A tervezés egy kései szakaszában került be a tervekbe a Bócsa-Bugaci – Kelő-éri és Szentkút-éri nyomóvezeték, emiatt a nyomvonal terepi felmérésre nem volt lehetőség. Ugyanakkor a tervezett nyomóvezeték nyomvonaláról elmondható, hogy az ott talált élőhelyek jelentős része megfelel a parlagi vipera (Vipera ursinii rakosiensis) élőhelyi igényeinek. A nyomvonal egy olyan élőhelykomplex része, melyen a természetvédelmi kezelő (KNPI) szóbeli közlése alapján a közelmúltban volt parlagi vipera észlelés. Ezek alapján a nyomvonalat a faj potenciális élőhelyeként kell kezelni.

Madarak

A természetvédelmi kezelő adatbázisában szereplő adatokkal együtt 130 madárfaj biotikai adatait gyűjtötték össze, a 2022. és 2023. évek fészkelési időszakából származó felmérések során. A kiemelhető természetvédelmi értéket képező fajok közül a fokozottan védett Spatula querquedula mellett a különféle vizes élőhelyekhez kötődő fokozottan védett partimadarak (Himantopus himantopus, Recurvirostra avosetta, Limosa limosa) fészkelése emelhető ki, míg a nádasban fészkelő gémfajok közül a szoliter fészkelő Botaurus stellaris, Ixobrychus minutus fészkelésre utaló jeleit rögzítették. A vizes élőhelyeken fészkelő, fokozottan védett ragadozómadarak közül a felmérés során 1 helyen észlelték a Circus pygargus fészkelését. A tájban gyakori, pusztai élőhelyek jellemző fajai közül kiemelhető a fokozottan védett Coracias garrulus és a Merops apiaster jelentős fészkelő állománya. Ezen kívül a természetvédelmi kezelő adatbázisa az elmúlt 15 évből további 6 faj fészkelési adatait is jelzi, melyek a következők: Aythya nyroca, Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Ardea alba, Haliaeetus albicilla, Falco vespertinus.

A dokumentáció alapján a fentiekben részletezett hatásviselőkre a projekt hatása várhatóan - megfelelő természetvédelmi intézkedések betartása mellett - a létesítés alkalmával összességében elviselhető, semleges, az üzemelés során pedig összességében javító és értékteremtő.

II. Natura 2000 hatásbecslési dokumentációk megállapításai:

Bócsa-bugaci homokpuszta (HUKN20024) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Jelölő élőhelyek: 1530 – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6260 – Pannon homoki gyepek, 91N0 – Pannon homoki borókás-nyárasok (Junipero-Populetum albae)
Jelölő fajok: növények: Cirsium brachycephalum (kisfészkű aszat), Colchicum arenarium (homoki kikerics), Dianthus diutinus (tartós szegfű), Iris humilis subsp. arenaria (homoki nőszirom) állatok: Carabus hungaricus (magyar futrinka), Cucujus cinnaberinus (skarlátbogár), Vipera ursinii rakosiensis (parlagi vipera), Spermophilus citellus (ürge)

Jelölő élőhelyek érintettsége:
A jelölő élőhelyek, a Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), a Pannon homoki gyepek (6260) és a Pannon homoki borókás-nyárasok (Junipero-Populetum albae – 91N0) előfordulását a 2022-ben végzett terepi felméréseink nem igazolják. Nagy biztonsággal kijelenthető, hogy ezek az élőhelyek nem fordulnak elő a vizsgált csatornaszakaszon és a Szappanos-tó területén.
Jelölő fajok:
Vipera ursinii rakosiensis: Különösen a késő őszi – kora tavaszi időszakban végett munkálatok negatívan érinthetik a faj egyedeit, mivel ilyenkor a telelésre alkalmas búvóhelyeken (rágcsálójáratok) tartózkodnak, inaktívak. Az év többi időszakában az aktív egyedek a zavarás hatására elhagyhatják a munkaterületet. A negatív hatások csökkentése érdekében a természetvédelmi hatóság előírásokat tett a faj védelme érdekében.

A jelölő fajok közül a fentiekben részletezetteken túl felsorolt további fajok nem vagy, nem kimutatható példányszámban lehetnek jelen az érintett területen. Ezen fajokra a kivitelezés semleges, az üzemelés javító hatással lehet.

A dokumentáció alapján a fentiekben részletezett hatásviselőkre a projekt hatása várhatóan - megfelelő természetvédelmi intézkedések betartása mellett - a létesítés alkalmával összességében elviselhető, semleges, az üzemelés során pedig összességében semleges.

Déli-Homokhátság (HUKN20008) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.
Kelebia, Öttömös és Mórahalom települések külterületét érinti a beruházás.
Jelölő élőhelyek: 1530 – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6260 – Pannon homoki gyepek, 6410 – Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae), 6440 – Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei, 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmenion minoris), 91I0 – Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (Quercus spp.), 91N0 – Pannon homoki borókás-nyárasok (Junipero-Populetum albae).
Jelölő fajok: növények: Cirsium brachycephalum (kisfészkű aszat), Colchicum arenarium (homoki kikerics), Dianthus diutinus (tartós szegfű), Gladiolus palustris (mocsári kardvirág), Iris humilis subsp. arenaria (homoki nőszirom), állatok: Anisus vorticulus (apró fillércsiga), Vertigo angustior (harántfogú törpecsiga), Vertigo moulinsiana (hasas törpecsiga), Chondrosoma fiduciarium (magyar ősziaraszoló), Bombina bombina (vöröshasú unka), Emys orbicularis (mocsári teknős), Triturus dobrogicus (dunai tarajosgőte), Lutra lutra (vidra), Mustela eversmanii (molnárgörény), Spermophilus citellus (ürge)
Jelölő élőhely érintettsége:

A vizsgált hatásterület Natura 2000 érintettségű részén az élőhelytípus nem került elő, nem érintett, így állapotáról nem kerültek rögzítésre információk.
Jelölő fajok érintettsége:
Cirsium brachycephalum: A beruházás hatására a faj élőhelyének vízháztartása és ökológia állapota várhatóan javulni fog, mely kedvezően hathat a fennmaradására.
Colchicum arenarium, Dianthus diutinus, Gladiolus palustris Iris humilis subsp. arenaria: A beruházással a faj közvetlenül nem érintett, de élőhelyének vízháztartása és ökológia állapota várhatóan javulni fog.
Vertigo moulinsiana: A site teljes állománya (valószínűleg nem haladja meg a 100 egyedet) a Körös-éri-főcsatorna mentén él.
Vertigo angustior: Valószínűleg a site teljes állománya (néhány ezer lehet) a Körös-éri-főcsatorna mentén él.
Bombina bombina, Emys orbicularis, Triturus dobrogicus: A kivitelezés során kismértékű negatív hatás érheti ezen fajokat, azonban ezek a hatások a kármérséklő intézkedésékkel mérsékelhetőek.
A jelölő fajok közül a fentiekben részletezetteken túl felsorolt további fajok nem vagy, nem kimutatható példányszámban lehetnek jelen az érintett területen. Ezen fajokra a kivitelezés semleges, az üzemelés javító hatással lehet.

A dokumentáció alapján a fentiekben részletezett hatásviselőkre a projekt hatása várhatóan - megfelelő természetvédelmi intézkedések betartása mellett - a létesítés alkalmával összességében elviselhető, semleges, az üzemelés során pedig összességében semleges.

Harkai-tó (HUKN20020) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
Harkakötöny és Kiskunhalas települések külterületére eső részét érinti a beruházás.
Jelölő élőhelyek: 1530 – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6260 – Pannon homoki gyepek, 6410 – Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae), 6440 – Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei
Jelölő fajok: növények: Cirsium brachycephalum (kisfészkű aszat), állatok: Bombina bombina (vöröshasú unka), Emys orbicularis (mocsári teknős), Triturus dobrogicus (dunai tarajosgőte), Lutra lutra (vidra), Spermophilus citellus (ürge)
Jelölő élőhely érintettsége:
A jelölő élőhelyek, a Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), a Síksági pannon löszgyepek (6250), a Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae) – (6410) és a Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440) előfordulását a 2022-ben végzett terepi felméréseink nem igazolják. Nagy biztonsággal kijelenthető, hogy ezek az élőhelyek nem fordulnak elő a vizsgált szakaszon.
Jelölő fajok érintettsége:
Emys orbicularis: A kivitelezés során kismértékű negatív hatás érheti ezen fajokat, azonban ezek a hatások a kármérséklő intézkedésékkel mérsékelhetőek.
Lutra lutra: A kivitelezés során kismértékű negatív hatás érheti ezen fajokat, azonban ezek a hatások a kármérséklő intézkedésékkel mérsékelhetőek.

A dokumentáció alapján a fentiekben részletezett hatásviselőkre a projekt hatása várhatóan - megfelelő természetvédelmi intézkedések betartása mellett - a létesítés alkalmával összességében elviselhető, semleges, az üzemelés során pedig összességében semleges.

Péteri-tó (HUKN20027) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

Petőfiszállás és Pálmonostora települések külterületére eső részét érinti.
Jelölő élőhelyek: 1530 – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak, 6250 – Síksági pannon löszgyepek, 6260 – Pannon homoki gyepek.
Jelölő fajok: növények: Cirsium brachycephalum (kisfészkű aszat), állatok: Anisus vorticulus (apró fillércsiga), Misgurnus fossilis (réti csík), Umbra krameri (lápi póc), Bombina bombina (vöröshasú unka), Emys orbicularis (mocsári teknős), Triturus dobrogicus (dunai tarajosgőte), Lutra lutra (vidra)
A jelölő élőhelyek érintettsége:
A Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), a Síksági pannon löszgyepek (6250) és a Pannon homoki gyepek (6260) előfordulását a 2022-ben gyűjtött terepi felméréseink nem igazolják. Nagy biztonsággal kijelenthető, hogy ezek az élőhelyek nem fordulnak elő a vizsgált szakaszon.
Jelölő fajok érintettsége:
Cirsium brachycephalum: A Natura 2000 terület egyetlen jelölő növényfaja, a Cirsium brachycephalum nem került elő. A fajt a szóban forgó területen a természetvédelmi kezelő adatbázisa sem jelzi.
Misgurnus fosssilis: Amennyiben az üzemelés eredményeképpen a Dong-éri-főcsatornában és a Péteri-tó medrében tartós és megfelelő dinamikájú vízborítás alakul ki, elképzelhető a faj rekolonizációja, ami pozitív hatásként értékelhető.
Umbra krameri: Amennyiben az üzemelés eredményeképpen a Dong- éri-főcsatornában és a Péteri-tó medrében tartós és megfelelő dinamikájú vízborítás alakul ki, a természetvédelmi kezelő megfontolhatja a faj visszatelepítését, ami – ha sikerrel jár – pozitív hatásként értékelhető.
Bombina bombina, Emys orbicularis, Triturus dobrogicus: A kivitelezés során kismértékű negatív hatás érheti ezen fajokat, azonban ezek a hatások a kármérséklő intézkedésékkel mérsékelhetőek.
Lutra lutra: A kivitelezés során elhanyagolhatú mértékú zavarás érheti a fajt, azonban a működési időszakban a vizes élőhelyekl vízborításának tér-és időbeli növekedése eredménye képpen kis mértékben pozitív hatással van.

A dokumentáció alapján a fentiekben részletezett hatásviselőkre a projekt hatása várhatóan - megfelelő természetvédelmi intézkedések betartása mellett - a létesítés alkalmával összességében elviselhető, semleges, az üzemelés során pedig összességében semleges.

Valamennyi rendelkezésre álló információt áttekintve, a természetvédelmi kezelő nyilatkozatát figyelembe véve a tervezett beruházás a rendelkező részben előírtak betartásával várhatóan nem okoz jelentős kedvezőtlen változást a védett természeti és/vagy Natura 2000 területek kijelölésének alapjául szolgáló fajok és élőhelyek tekintetében, nem ellentétes a kijelölés céljaival, ezáltal az Nkr. 10. § (7) bekezdése alapján engedélyezhető a beruházás.

A rendelkező részben foglalt előírásokat az alábbiak indokolják:

Csongrád-Csanád vármegye területét érintően:

Levegőtisztaság-védelem:
A levegőtisztaság-védelmi szempontú előírásokat *a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: Lvr.) 4. §, 26. § (1), (2), bekezdései és 28. § (2) bekezdéseiben foglaltak alapján tette a hatóság.

Az Lvr. 4. §-a szerint: „tilos a légszennyezés, a diffúz forrás környezetvédelmi követelményeknek nem megfelelő működtetése miatt fellépő levegőterhelés, valamint a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelése, továbbá a levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezettséget okoz."
Az Lvr. 26. § (1) bekezdése alapján: „diffúz forrás üzemeltetése során a levegővédelmi követelményeket érvényesíteni kell."
Az Lvr. 26. § (2) bekezdése szerint: „diffúz forrás a lehető legkevesebb légszennyező anyag levegőbe juttatásával alakítható ki, működtethető és tartható fenn. A diffúz forrás működtetése, fenntartása során az üzemeltető a diffúz forrás környezete és az ingatlan rendszeres karbantartásáról és tisztántartásáról gondoskodik."
Az Lvr. 28. § (2) bekezdése értelmében: „A közúti jármű üzembentartója, a vasúti jármű üzemeltetője szállítás esetén a szállított anyag által okozott levegőterhelés megelőzéséről gondoskodni köteles."
A dokumentáció vizsgálta a beruházás és az éghajlatváltozás kapcsolatát az üvegházhatású gázok kibocsátása, az éghajlati tényezőkre vonatkozó lehetséges hatások és a klímaváltozás hatása a tervezett létesítményekre szempontjából.

Zaj- és rezgésvédelem:
A tevékenység a *környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: Zr.) hatálya alá tartozik.
A Zr. 9. § (1) bekezdése alapján a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés feleljen meg a zaj- és rezgésterhelési követelményeknek.

Földtani közeg védelem:
A hatóság feltételeit a földtani közeg védelme érdekében írta elő.
A Kvt. 6. § (1) bekezdése tartalmazza.
A felszín alatti közegek védelmét szolgáló feltételeket *a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: Favir.) rögzíti.
A *(B)* szennyezettségi határértéket *a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet* határozza meg.
A műszaki védelem kialakítását a Favir. 10. § (1) bekezdés alapján írta elő a hatóság.

Táj- és természetvédelem:
A természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 625/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 6. § (2) bekezdés alapján „természetvédelmi hatóságként - ha kormányrendelet másként nem rendelkezik - a területi természetvédelmi hatóság jár el". A Korm. r. 2. § (1) bekezdése értelmében „területi természetvédelmi hatóságként vármegyei illetékességgel - e bekezdésben foglalt kivétellel – a vármegyei kormányhivatal jár el.
A tervezett beruházás a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet, illetve a Körös-éri Tájvédelmi Körzet védett természeti területeket érinti.
A vizsgálati terület több, a Tvt. 23. § alapján a törvény erejénél fogva „ex lege" országos jelentőségű védett természeti területet (szikes tó, láp,) is érint.
A beruházás továbbá az Nkr. szerint, és *az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet* szerint több kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet (Közép-csongrádi szikesek,

Baksi-puszta, Déli-Homokhátság), illetve különleges madárvédelmi területet (Alsó-Tiszavölgy, Balástya-Szatymaz környéki Homokvidék) egyaránt érint.
Az Nkr. 4. § (1) bekezdése szerint:
„A Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, az 1–3. számú mellékletben meghatározott fajok és a 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása."
Az Nkr. 4. § (1) bekezdése alapján „A Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, az 1-3. számú mellékletben meghatározott fajok és a 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása."
Az Nkr. 10. § (1) bekezdése szerint „Olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül valamely Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését vagy ahhoz nem feltétlenül szükséges, azonban valamely Natura 2000 területre akár önmagában, akár más tervvel vagy beruházással együtt hatással lehet, a terv kidolgozójának, illetőleg a beruházást engedélyező hatóságnak – a tervvel, illetve beruházással érintett terület kiterjedésére, az érintett területnek a Natura 2000 területhez viszonyított elhelyezkedésére, valamint a Natura 2000 területen előforduló élővilágra vonatkozó adatokra figyelemmel – vizsgálnia kell a terv, illetve beruházás által várhatóan a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló, az 1–4. számú mellékletben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásokat."
Az Nkr. 10. § (2) bekezdése szerint: „Amennyiben az (1) bekezdés szerinti vizsgálat alapján a tervnek, illetve beruházásnak jelentős hatása lehet, hatásbecslést kell végezni."
Az Nkr. 10. § (3) bekezdése szerint: „A terv kidolgozója, illetve a beruházó a 14. számú mellékletnek megfelelően hatásbecslési dokumentációt készít, amely alapján a hatásbecslést a természetvédelmi hatóság végzi. A hatásbecslési dokumentációt a környezetvédelmi, természetvédelmi és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló jogszabály alapján a természetvédelem szakterület megfelelő részterületén szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő is elkészítheti."
A fentiek alapján az érintett Natura 2000 területek közül külön Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció készült Bócsa-bugaci homokpuszta (HUKN20024), Déli-Homokhátság (HUKN20008), Harkai-tó (HUKN20020), Péteri-tó (HUKN20027) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területetekre, valamint az Alsó-Tiszavölgy (HUKN10007), a Balástya-Szatymaz környéki homokvidék (HUKN10008) különleges madárvédelmi területekre.
A Natura 2000 hatásbecslési dokumentációk becsatolásra kerültek a környezeti hatásvizsgálati dokumentációhoz.
Az engedélyezési dokumentáció és az annak mellékletét képező Natura 2000 hatásbecslési dokumentációk megállapításai alapján kijelenthető, hogy a rendelkező részben szereplő, a dokumentációban javasolt előírások betartása mellett a tevékenység várhatóan nem jelent káros hatást a védett természeti területek, Natura 2000 területek állapotára, a Natura 2000 területek kijelölésének alapjául szolgáló és védett természeti értékek állományára.
A rendelkező részben előírt feltételeket az alábbi jogszabályi rendelkezések alapján határozta meg a hatóság:
A Tvt. 5. §. (1) bekezdés szerint minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme. Ennek érdekében a tőlük elvárható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, a károsodás előtti állapot helyreállításában.

5. § (2) bekezdés szerint a természeti értékek és területek csak olyan mértékben igénybe vehetők, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen.
5. § (3) bekezdés szerint a természet védelméhez fűződő érdekeket a nemzetgazdasági tervezés, szabályozás, továbbá a gazdasági, terület- és településfejlesztési, illetőleg rendezési döntések, valamint a hatósági intézkedések során figyelembe kell venni.
7. § (2) bekezdésének a) pontja szerint a táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében gondoskodni kell az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések külterületi elhelyezése során azoknak a természeti értékek, a mesterséges környezet funkcionális és esztétikai összehangolásával történő tájba illesztéséről.
7. § (2) bekezdésének d) pontja alapján a táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében művelési ág változtatás, más célú hasznosítás csak a táj jellegének, szerkezetének, a történelmileg kialakult természetkímélő használat által meghatározott adottságoknak és a természeti értékeknek a figyelembevételével lehetséges. 8. § (1) bekezdés szerint a vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.
16. § (1) A mező-, erdő-, nád-, hal-, vadgazdálkodás (a továbbiakban: gazdálkodás) során biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét.
16. § (2) A gazdálkodást a talajfelszín, a felszíni és felszín alatti formakincs, a természetes élővilág maradandó károsodása, a védett élő szervezetek, életközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végezni.
17. § (1) A 8. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni. 17. § (2) A természeti területek hasznosítása során figyelemmel kell lenni az élőhely típusára, jellemző vadon élő szervezetek fajgazdagságára, a biológiai sokféleség fenntartására.
31. § szerint tilos a védett természeti terület állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.
35. § (1) bekezdés a) pontja szerint védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében foglaltakon túl tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.
35. §. (1) bekezdés b) pontja szerint védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében foglaltakon túl gondoskodni kell a vadon élő szervezetek, életközösségeik, a biológiai sokféleség fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.
35. § (1) bekezdés d) pontja szerint védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében foglaltakon túl a helyhez kötött kültéri mesterséges megvilágítást külterületen, illetve beépítésre nem szánt területen – a közcélú közlekedési létesítmények biztonságos üzemeltetéséhez szükséges megvilágítástól eltekintve – úgy kell kialakítani, hogy a védett vagy a közösségi jelentőségű állatfajokat ne zavarja, veszélyeztesse, károsítsa.
37. § (2) bekezdése szerint védett természeti területen vagy annak meghatározott részén a közlekedést és a tartózkodást, az (1) bekezdésben foglalt kivétellel - ha a védelem érdekei szükségessé teszik - a természetvédelmi hatóság korlátozhatja, illetve megtilthatja.
40. § (2) bekezdés szerint fokozottan védett természeti területen csak természetvédelmi kezelés, a 38. § (1) bekezdése alapján engedélyezett tevékenység, továbbá - a lehetőséghez

képest - a természetvédelmi hatósággal egyeztetett közvetlen élet- és vagyonvédelmi beavatkozás végezhető.
42. § (1) bekezdés szerint tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.
42. § (2) bekezdése alapján gondoskodni kell a védett növény- és állatfajok, társulások fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.
43. §. (1) bekezdése szerint tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása.
Az Nkr. 8. § (2) bekezdése szerint a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen tilos engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon olyan tevékenységet folytatni, illetve olyan beruházást végezni, amely - a 4. § (1) bekezdésére figyelemmel - a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza.
A természetvédelmi hatóság a természetvédelmi kezelővel történő egyeztetést a Korm. r. 19. § aa) pontjában megfogalmazottak figyelembe vételével írta elő.
A beszerzendő természetvédelmi engedélyek:
A Tvt. 38. § (1) bekezdése szerint védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges különösen:
a) a gyep feltöréséhez, felújításához, felülvetéséhez, öntözéséhez, legeltetéshez, kaszáláshoz;
b) a terület helyreállításához, jellegének, használatának megváltoztatásához;
Az Nkr. 9. § (2) bekezdése szerint a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges:
a) a gyep feltöréséhez, felülvetéséhez, faültetvénnyé alakításához;
b) a terület helyreállításához;
A Tvt. 42. § (3) bekezdése szerint a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett növényfaj:
a) egyedének, virágának, termésének vagy szaporításra alkalmas szervének gyűjtéséhez;
b) egyedének birtokban tartásához, adásvételéhez, cseréjéhez, kertekbe, botanikus kertekbe történő telepítéséhez;
e) egyedének betelepítéséhez, visszatelepítéséhez, termesztésbe vonásához;
A benyújtott dokumentáció és a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a tervezett tevékenység a Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló fajok állományára, védett természeti értékekre és területre várhatóan nincs káros hatással, természetvédelmi érdeket nem sért.

Bács-Kiskun vármegye területét érintően:

Levegőtisztaság-védelem:
Levegőtisztaság-védelmi szempontú előírásainkat *a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet* (továbbiakban: Lvr.) 4. §, 26. § (1), (2), és 28. § (2) bekezdéseiben foglaltak alapján tettük.
Az Lvr. 4. §-a szerint: „tilos a légszennyezés, a diffúz forrás környezetvédelmi követelményeknek nem megfelelő működtetése miatt fellépő levegőterhelés, valamint a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelése, továbbá a levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezettséget okoz.”
Az Lvr. 26. § (1) bekezdése alapján: „diffúz forrás üzemeltetése során a levegővédelmi követelményeket érvényesíteni kell.”
Az Lvr. 26. § (2) bekezdése szerint: „diffúz forrás a lehető legkevesebb légszennyező anyag levegőbe juttatásával alakítható ki, működtethető és tartható fenn. A diffúz forrás

működtetése, fenntartása során az üzemeltető a diffúz forrás környezete és az ingatlan rendszeres karbantartásáról és tisztántartásáról gondoskodik.”
Az Lvr. 28. § (2) bekezdése értelmében: „A közúti jármű üzembentartója, a vasúti jármű üzemeltetője szállítás esetén a szállított anyag által okozott levegőterhelés megelőzéséről gondoskodni köteles.”

Zaj- és rezgésvédelem:
A tevékenység *a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet) hatálya alá tartozik.
A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése értelmében tilos a védendő környezetben veszélyes mértékű zajt vagy rezgést okozni.
A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése szerint a környezetbe zajt vagy rezgést kibocsátó létesítményeket úgy kell tervezni és megvalósítani, hogy a védendő területen, épületben és helyiségben a zaj- vagy rezgésterhelés feleljen meg a zaj- és rezgésterhelési követelményeknek.
A benyújtott dokumentáció alapján a projekt megvalósulási területén egyes zajtól védendő területek és épületek esetében az építési tevékenységtől származóan *a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet* (a továbbiakban: 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet) 2. számú mellékletében foglalt zajterhelési határértékek túllépésére lehet számítani.
A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése alapján: „Új tevékenység telepítéséhez és megvalósításához szükséges szállítási tevékenység hatásterülete az a szállítási útvonalakkal szomszédos, zajtól védendő terület, amelyen a szállítási, fuvarozási tevékenység legalább 3 dB mértékű járulékos zajterhelés-változást okoz.” A benyújtott környezeti hatásvizsgálati dokumentáció szerint az elvégzett szállítási forgalombecslés mellett nem várható 3 dB-t meghaladó mértékű járulékos zajterhelés változás, ezáltal közvetett hatásterület kialakulása.
Korábbi, hasonló jellegű beruházások tapasztalatai alapján a kivitelezéssel és a szállítási tevékenységgel összefüggésben a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 5. számú melléklete szerinti rezgésterhelési határértékek a tárgyi projekt vonatkozásában várhatóan teljesülnek.
A zaj- és rezgésterhelés pontosabb meghatározása a kivitelezési helyszínek, a kivitelezéshez igénybe venni kívánt gép- és eszközpark, valamint az organizáció ismeretében, az építés alatti környezetvédelmi terv keretében valósul meg. Az előzőek okán a kiviteli tervre vonatkozó előírást tettünk.
A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 12. §-a szerint „A kivitelező a zaj- és rezgésvédelmi követelményeket az építőipari tevékenység ideje alatt köteles betartani.”
A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 3. § (3) bekezdése alapján „A 4. §-ban kijelölt környezetvédelmi hatóság a zajvédelmi követelmények ellenőrzése érdekében mérést, számítást, vizsgálatot végezhet vagy végeztethet, illetve mérés, számítás végzésére kötelezheti a zajforrás üzemeltetőjét.”
A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 13. § (1) bekezdése alapján „A kivitelező felmentést kérhet a külön jogszabály szerinti zajterhelési határértékek betartása alól a környezetvédelmi hatóságtól
a) egyes építési időszakokra, ha a kibocsátási határérték-kérelem szerint a zajkibocsátás műszaki vagy munkaszervezési megoldással határértékre nem csökkenthető,
b) építkezés közben előforduló, előre nem tervezhető, határérték feletti zajterhelést okozó építőipari tevékenységre.”

A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 13. § (2) bekezdése szerint „A kérelemben meg kell jelölni a határérték túllépés okát, a felmentéssel érintett időszak kezdő és végnapját, a zajcsökkentés érdekében tervezett intézkedéseket és azok várható eredményeit."
A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 13. § (3) bekezdése alapján „A környezetvédelmi hatóság a zajterhelési határérték alóli felmentésről szóló határozatában az építőipari tevékenység napi, heti időbeosztására és a munkavégzés teljesítményére vonatkozóan is előírhat korlátozást."

Földtani közeg védelme:
A környezethasználat megszervezésének és végzésének módját *a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény* 6. § (1) bekezdése tartalmazza.
A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VI. 21.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés b) pontja alapján a tevékenység csak a földtani közeg (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőbb állapotának lehetőség szerinti megőrzésével végezhető. A földtani közegre vonatkozó (B) szennyezettségi határértéket *a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet* 1. és 3. számú melléklete számszerűsíti.
A műszaki védelem kialakítását *a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VI. 21.) Korm. rendelet* 10. § (1) bekezdés a) pontja alapján írtuk elő.

Természetvédelem:
A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv.

5. §. (1) bekezdés szerint minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme. Ennek érdekében a tőlük elvárható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, a károsodás előtti állapot helyreállításában.

5. § (2) bekezdés szerint a természeti értékek és területek csak olyan mértékben igénybe vehetők, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen.

5. § (3) bekezdés szerint a természet védelméhez fűződő érdekeket a nemzetgazdasági tervezés, szabályozás, továbbá a gazdasági, terület- és településfejlesztési, illetőleg rendezési döntések, valamint a hatósági intézkedések során figyelembe kell venni.

7. § (2) bekezdésének a) pontja szerint a táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében gondoskodni kell az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések külterületi elhelyezése során azoknak a természeti értékek, a mesterséges környezet funkcionális és esztétikai összehangolásával történő tájba illesztéséről.

7. § (2) bekezdésének d) pontja alapján a táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében művelési ág változtatás, más célú hasznosítás csak a táj jellegének, szerkezetének, a történelmileg kialakult természetkímélő használat által meghatározott adottságoknak és a természeti értékeknek a figyelembevételével lehetséges.

8. § (1) bekezdés szerint a vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.

16. § (1) A mező-, erdő-, nád-, hal-, vadgazdálkodás (a továbbiakban: gazdálkodás) során biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét.

16. § (2) A gazdálkodást a talajfelszín, a felszíni és felszín alatti formakincs, a természetes élővilág maradandó károsodása, a védett élő szervezetek, életközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végezni.

17. § (1) A 8. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni.

17. § (2) A természeti területek hasznosítása során figyelemmel kell lenni az élőhely típusára, jellemző vadon élő szervezetek fajgazdagságára, a biológiai sokféleség fenntartására.

31. § szerint tilos a védett természeti terület állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.

35. § (1) bekezdés a) pontja szerint védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében foglaltakon túl tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.

35. §. (1) bekezdés b) pontja szerint védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében foglaltakon túl gondoskodni kell a vadon élő szervezetek, életközösségeik, a biológiai sokféleség fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.

35. § (1) bekezdés d) pontja szerint védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében foglaltakon túl a helyhez kötött kültéri mesterséges megvilágítást külterületen, illetve beépítésre nem szánt területen – a közcélú közlekedési létesítmények biztonságos üzemeltetéséhez szükséges megvilágítástól eltekintve – úgy kell kialakítani, hogy a védett vagy a közösségi jelentőségű állatfajokat ne zavarja, veszélyeztesse, károsítsa.

37. § (2) bekezdése szerint védett természeti területen vagy annak meghatározott részén a közlekedést és a tartózkodást, az (1) bekezdésben foglalt kivétellel - ha a védelem érdekei szükségessé teszik - a természetvédelmi hatóság korlátozhatja, illetve megtilthatja.

40. § (2) bekezdés szerint fokozottan védett természeti területen csak természetvédelmi kezelés, a 38. § (1) bekezdése alapján engedélyezett tevékenység, továbbá - a lehetőséghez képest - a természetvédelmi hatósággal egyeztetett közvetlen élet- és vagyonvédelmi beavatkozás végezhető.

42. § (1) bekezdés szerint tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.

42. § (2) bekezdése alapján gondoskodni kell a védett növény- és állatfajok, társulások fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.

43. §. (1) bekezdése szerint tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása.

Az Nkr. 8. § (2) bekezdése szerint a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen tilos engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon olyan tevékenységet folytatni, illetve olyan beruházást végezni, amely - a 4. § (1) bekezdésére figyelemmel - a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza.

A természetvédelmi hatóság a természetvédelmi kezelővel történő egyeztetést *a természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 625/2022. (XII. 30.) Korm. rendelet* 19. § aa) pontjában megfogalmazottak figyelembe vételével írta elő.

A beszerzendő természetvédelmi engedélyek:

A Tvt. 38. § (1) bekezdése szerint védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges különösen:

a) a gyep feltöréséhez, felújításához, felülvetéséhez, öntözéséhez, legeltetéshez, kaszáláshoz;

b) a terület helyreállításához, jellegének, használatának megváltoztatásához;
Az Nkr. 9. § (2) bekezdése szerint a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges:
a) a gyep feltöréséhez, felülvetéséhez, faültetvénnyé alakításához;
b) a terület helyreállításához;
A Tvt. 42. § (3) bekezdése szerint a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett növényfaj:
a) egyedének, virágának, termésének vagy szaporításra alkalmas szervének gyűjtéséhez;
b) egyedének birtokban tartásához, adásvételéhez, cseréjéhez, kertekbe, botanikus kertekbe történő telepítéséhez;
…
e) egyedének betelepítéséhez, visszatelepítéséhez, termesztésbe vonásához;

*

A hatóság 2023. szeptember 12-én – figyelemmel a R. 1. § (6b) bekezdésére – tájékoztatta a tevékenység telepítési helye szerinti települések jegyzőit, hogy a környezeti hatásvizsgálati eljárásban az önkormányzat ügyfélnek minősülnek.

Bugaci Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzője a megkeresésre 2023. szeptember 27-én BKH/894-2/2023. számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi És Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi És Természetvédelmi Osztály (a továbbiakban: Hatóság) a CS/Z02/08475-5/2023 iktatószámú, az Országos Vízügyi Főigazgatóság képviseletében a VIZITERV Environ Nonprofit Kft. által „a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem” KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyában küldött megkeresésében Bugac Nagyközség közigazgatási területének vonatkozásában a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII.25.) Kormány rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (6b) bekezdése értelmében az alábbi nyilatkozatot teszem:

- *A Bócsa-Bugaci-Kelő-éri és Szentkút-éri nyomóvezeték nyomvonala közvetlenül érinti a Bugac 0250/5; 0250/6; 0250/7; 0250/9; 0250/10; 0250/24; 0252/5; 0252/6; 0252/15 hrsz.-ú telkek felvett ún. „Kishomoki buckák” helyi természetvédelmi területté nyilvánított ingatlanokat. Jegyző előzetes engedélye szükséges építés-beruházás, terepszintjének megváltoztatásával járó minden nemű munkavégzés, fa kivágása esetén.*
- *A tervezett beavatkozások megközelítik, illetve érintik Bócsa-bugaci homokpuszta (HUKN20024) természetmegőrzési területet, melyre a mindenkor hatályos, vonatkozó országos jogszabályban előírt követelmények betartása kötelező.*
- *Az épített környezet fenntartása, a jelen és jövő nemzedékek számára való megőrzése érdekében Bugac Nagyközségi Önkormányzat helyi védett egyedi épített értékvédelem alá helyezte a tervezett Bócsa-Bugaci-Kelő-éri és Szentkút-éri nyomóvezeték építése során érintett 0279/16 hrsz.-on található Bugac állomásépületet. A védett érték megfelelő fenntartását és megőrzését a rendeltetésnek megfelelő használattal kell biztosítani. Kivitelezés során kiemelt figyelmet kell fordítani az épület állagának megóvására.*
- *A település teljes közigazgatási területén több KÖH azonosítóval rendelkező régészeti lelőhely található, amelyek közül a tervezett beavatkozások érintik a Nagybugac vasúti*

megálló elnevezésű, 86549 azonosítószámú, (0412/44, 038/4, 044/4, 0398/12, 039/7, 044/6 hrsz) valamint Bugacmonostor 29405 azonosítószámú (059/20; 059/19; 048/1; 049; 047/5; 047/2; 047/6; 047/7; 058/68; 0216/53; 0216/54; 0216/55; 0222/6; 046/15; 046/24; 046/5; 046/9; 058/12; 058/42; 058/62; 058/63; 058/69; 058/72; 058/73; 058/74; 058/82; 058/83; 058/84; 058/85; 059/18; 0216/56; 0223/15; 0223/19; 0224; 046/7; 058/77; 058/78; 059/12; 059/21; 059/5; 059/7; 060; 046/11; 046/4 hrsz.) régészeti lelőhelyet, melyek a kulturális örökségvédelem mindenkor hatályos előírásai szerinti védelem alatt állnak.

A tanulmány szerint a terület- illetve a településrendezési összefüggéseket áttekintve várhatóan Bugac település vonatozásában szükség lesz a településrendezési tervek módosítására. A település szűkös erőforrásit figyelembe véve, azok elvégzéséhez szükséges anyagi forrást kérjük biztosítani.

Nyilatkozatom a Bugac Nagyközségi Önkormányzat Képviselőtestületének többször módosított Bugac Nagyközség Építési Szabályzatáról (HÉSZ) és szabályozási tervének jóváhagyásáról szóló 3/2007. (VI.28.) ÖR. számú rendelete (a továbbiakban: HÉSZ) valamint Bugac Nagyközségi településképének védelméről szóló 13/2019. (IX.05.) számú rendeletén alapul."

A **Homokháti Kistérség Többcélú Társulás TCT/52-2/2023.** számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„A VIZITERV ENVIRON Kft. „a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem 6/a és 6/n részterületre környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló Korm. rendelet alapján az eljárás lefolytatására nyújtott be tervdokumentációt. A rendelkezésre álló anyagból –mint ügyfél – az alábbi észrevételeket tesszük.

A térség fejlesztéséhez hosszú távon elengedhetetlen a táj vízgazdálkodási helyzetésnek tartós javítása, stabilizásása és a vízháztartási problémák minimalizálása.

Az érintett önkormányzatok örömmel veszik, hogy a veszélyeztetett területre felszíni vízkészletből a meglévő – és részben új – vízilétesítményeken keresztül a vízháztartást javító vízmennyiség érkezik.

A rendelkezésre álló dokumentációkból megállapítható, hogy a korábban belvízelvezetést szolgáló földmedrű csatornák részben burkolva, valamint bővítve lesznek annak érdekében, hogy minél kisebb legyen a veszteség, valamint a leadott vízmennyiség növelhető legyen.

A tározók kialakítását szorgalmazzuk, valamint a terepviszonyokat figyelemve véve a lehető legtöbb helyen legyenek oldalkieresztők annak érdekében, hogy az időszakosan elöntésre kerülő területek nagysága maximális legyen.

Ennek a célnak a elérésére a vízvisszatartó műtárgyak helyének meghatározásakor a csatornák jobb és balpartján lévő területek felmérése szükséges annak érdekében, hogy a vízpótló vízszint közelítse meg a levonuló belvíz vízszintjét.

A területen lévő korábbi semlyékek, jelenlegi rét-legelők, gyenge termőképességű szántók, télvégi, kora tavaszi elöntése biztonságos használatot eredményez az itt élő gazdálkodóknak.

A Homokhátság fejlődése érdekében folyamatosan és egyre erőteljesebben jelentkezik az igény a lakosság életminőségének és a vízgazdálkodásának a javítására, a vízvisszatartási lehetőséged kiépítése, valamint a természeti állapotok megóvására.

Fenti célok elérésében, a további tervezési, megvalósítási feladatokban természetesen minden tőlünk telhető segítséget biztosítunk."

Az eljárásban az Ákr. 25. § (1) bekezdés b) pontja alapján megkeresett **Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság 005943-0002/2023.** számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„Az Országos Vízügyi Főigazgatóság (1012 Budapest, Márvány u. 1/d.) megbízásából a VIZITERV Environ Nonprofit Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi u.15.) 2023. szeptember 5-én környezeti hatásvizsgálati dokumentációt nyújtott be a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem KEHOP-1.3.0-15-2022-0033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyában.
A Duna-Tisza közi Homokhátság az ország egyik legvízhiányosabb területe, emiatt ökológiai szempontból a legsérülékenyebb is. Az elsivatagosodás miatt kialakuló degradáció gazdasági és szociális problémákat is magában hordoz, emiatt a kedvezőtlen folyamatok visszaszorítása érdekében az Országos Vízügyi Főigazgatóság a KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretein belül kívánja a terület ökológiai állapotát javítani.
A környezeti hatástanulmány tárgyát jelen esetben a tervezési folyamat 6., azaz a déli regionális területek vízpótlása jelenti. A 6. részterületen komplex vízgazdálkodási projekt megvalósítása a cél, mely a területen lehulló csapadékvizek, valamint a dunai vízpótlásból származó vizek visszatartását, és a vízrendszerben való elosztását szolgálja. A 6. részterületen egy fejtározó kialakítása tervezett, mely várhatóan a teljes terület vízpótlását biztosítja majd. Ennek keretén belül csatornafejlesztés, nyomóvezeték kiépítés, puffertározótér létesítési, tározótöltés kialakítása, töltésépítés és területelőkészítés is megvalósulna.
Az építési munkák egyik alapcélja a lefolyási lehetőségek javítása, mely a csatornák kotrásával, növényzet eltávolításával megvalósul. Ez által, valamint a nyomóvezetékek és új csatornaszakaszok létesítésével biztosítható, hogy a vízpótlással érkező vízhozamok elérjenek a rendszer teljes területére.
Felszíni vizek:
Az építési munkák egyik alapcélja a lefolyási lehetőségek javítása, mely a csatornák kotrásával, növényzet eltávolításával megvalósul. Ez által, valamint a nyomóvezetékek és új csatornaszakaszok létesítésével biztosítható, hogy a vízpótlással érkező vízhozamok elérjenek a rendszer teljes területére. Az építési munkálatok során az új csatornák és tározók létesítésekor a felszíni vizek nem
vagy csak kis mértékben terhelődnek. Azokon a helyszíneken, ahol van vízborítás, a munkálatok ideje alatt időszakosan az üledék felkavarodásával, az átlátszóság csökkenésével, a lebegőanyag-koncentráció lokális növekedésével lehet számolni, azonban ez rövid ideig tart, így számottevő hatás nem várható.
A tározók kialakítása során új felszíni vízkivétel nem tervezett, mivel a déli részterületek vízellátása elsősorban dunai vízzel, kisebb részt pedig a Duna-völgyi-főcsatornából származó vízzel történik. Ebből adódóan a jelen vizsgálat tárgyát képező felszíni víztestek mennyiségének csökkenése nem várható.
Felszín alatti vizek:
A tervezett beavatkozások a felszín alatti vizek állapotát is módosítják, ezen belül leginkább a talajvizekre, illetve a hidraulikus folytonosság révén a mélyebb helyzetű vízadókra lehetnek közvetve hatással. Leginkább a sekély porózus vizek esetében várható változás. Azokon a csatornaszakaszokon, ahol nem terveznek fenékelemburkolást jellemző, hogy a kolmatáció megszűntetésével a kivitelezés után intenzívebb kommunikáció alakulhat ki a csatornában lévő víz és a felszín alatti víz között az aktuális hidraulikai viszonyoknak megfelelően. A csatornákban állandó magas vízszinttartás esetén a felszíni víz rátáplál majd a talajvizekre. Az építkezés során közvetlen vízszennyezés csak havária esetén fordulhat elő.
A dokumentációt áttekintve megállapítható, hogy a területen tervezett beruházás a felszíni és felszín alatti vizekre jelentős pozitív hatást gyakorolhat, így javasoljuk a dokumentáció elfogadását.”

Az eljárásban az Ákr. 25. § (1) bekezdés b) pontja alapján megkeresett **Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság 002940-085/2023.** számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„A CS/Z02/08475-11/2023. iktatási számú levelében az Alsó-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság nyilatkozatát kéri, a „A Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem" KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyú környezeti hatásvizsgálati dokumentációval kapcsolatosan.
A tárgyi üggyel kapcsolatos észrevételeinket, nyilatkozatunkat az alábbiak szerint adjuk meg.
A tervezett fejlesztések ellen nem emelünk kifogást. A dokumentációban foglaltakkal kapcsolatosan észrevételt nem teszünk."

Az eljárásban az Ákr. 25. § (1) bekezdés b) pontja alapján megkeresett **Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság ÁLT652-48/2023.** számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„Fenti hivatkozási számú, az OVF kérelmére a Duna-Tisza-közi Homokhátság 6a és 6b célterületek vízutánpótlási terveinek környezeti hatásvizsgálati eljárása kapcsán tett megkeresésére az Igazgatóság – a természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 625/2022 (XII.30) Kormányrendelet 19. § aa) pont szerinti természetvédelmi kezelői feladatkörében eljárva – az alábbi nyilatkozatot teszi.
A dokumentáció részletesen tartalmazza a 2023. év során Igazgatóságunkkal egyeztetett vízpótlási elemeket, valamint azok természeti környezetre gyakorolt várható hatásait.
Az élővilág-védelmi fejezetben (7. melléklet), és a Natura2000 hatásbecslésekben megfogalmazott, védett természeti területek, Natura 2000 területek és jelölőfajok, és védett természeti értékek kapcsán tett megállapításokat elfogadjuk. A tervezett beavatkozások élővilágot érintő negatív hatásainak mérséklése érdekében tett előírás-javaslatokat megfelelőnek találjuk, és javasoljuk azokat előírásra.
A környezeti hatástanulmány 2.4-3. táblázatában a Dong-éri-főcsatorna medrének 69+300 – 77+556 cskm szakaszát érintően jelölték a mederburkolat kiépítését, ugyanakkor a korábbi egyeztetések alkalmával ez a beavatkozás nem merült fel, és a dokumentációban nem fellelhető erre irányuló részletes hatáselemzés. A kb. 8 km hosszban tervezett mederrendezés és mederburkolat kiépítés védett természeti területeket érint, és a kb. 71+675 – 73+921 cskm szelvények között jelentős negatív hatással lenne olyan csatornaszakaszra, amelynek térségi szinten is kiemelt szerepe van a vízhez kötött életmódot folytató szervezetek fennmaradásában, tekintve, hogy vízmegőrző beavatkozásoknak köszönhetően a 2022. évben is volt érdemi vízborítás a mederben. E szakaszon biotikai adatbázisunk szerint stabil populációja van a védett réti csíknak (Misgurnus fossilis), és számos kétéltű- és hüllőfaj számára jelent életteret. A réti csík jelenlétét az élővilág-védelmi fejezet 13. táblázatában is megerősítették a DON_5876 mintavételi pontnál. Ugyanezen a mintavételi ponton a makroszkópikus vízigerinctelenek vizsgálata során (4.1.2. fejezet) értékes karakterfajokat találtak.
Fenitek alapján javasoljuk a kb. 71+955 – 73+921 cskm szelvények között a mederburkolat elhagyását, és az esetleges mederszelvény bővítést a Ny-i oldalon, a csatorna bal partja felé tervezni a vízjogi létesítési tervezés során.
Javasoljuk továbbá a 682221;122738 EOV koordinátákkal jelölt helyen található áteresz felvízi végéhez felső átbukású zsilipes elzárás tervezését, mivel jelenleg csak nehezen szabályozható betétpallós elzárásra van lehetőség."

*

A környezetvédelmi hatóság a R. 8. § - 10. §-ban foglaltak alapján az alábbiak szerint biztosította a nyilvánosság bevonását az eljárásba:

Az eljárás megindítását követően a hatóság 2023. szeptember 12-án honlapján közzétette a környezeti hatásvizsgálatra vonatkozó közleményt, és **tájékoztatást adott a közmeghallgatás kérdésében**. Ezzel egyidejűleg a közleményt megküldte az érintett települések Jegyzőinek és a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatalnak, hogy gondoskodjanak annak közzétételéről.

A hatóság *a veszélyhelyzet ideje alatt egyes szervezetek működésére vonatkozó, továbbá egyes közigazgatási eljárási szabályok megállapításáról szóló 146/2023. (IV. 27.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: 146/2023. (IV. 27.) Korm. rendelet) 3. § (1) bekezdésére tekintettel **jelen eljárásban** *az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet* 9. § (1) bekezdése szerinti **közmeghallgatást az érintettek személyes megjelenése nélkül tartotta.**
A tevékenységgel érintettek a környezeti hatásvizsgálati eljárás kapcsán **észrevételeket 2023. október 19. napjáig közvetlenül a hatósághoz, illetve az érintett települések jegyzőihez nyújthattak be.**

A 146/2023. (IV. 27.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdése alapján az eljáró hatóság, a jogszabályban közmeghallgatás megtartására kijelölt szerv (a továbbiakban együtt: eljáró hatóság) a honlapján közzéteszi mindazon információkat - így különösen iratokat, kép- és hangfelvételeket, internetes hivatkozásokat -, amelyek az érintettek közmeghallgatásban való részvétele szempontjából lényegesek. Ha az eljáró hatóság más szervet is megkeres az információk saját honlapon történő közzététele érdekében, a megkeresett szerv köteles azt haladéktalanul teljesíteni.

Az ügyfélnek minősülő társadalmi szervezetek elektronikus úton történő értesítése megtörtént.

A tervezett tevékenységgel kapcsolatos közlemény
Jászszentlászlói Közös Önkormányzati Hivatal Jászentlászló Község hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Jászszentlászlói Közös Önkormányzati Hivatal Móricgát község hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Ruzsai Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláin 2023. szeptember 13. napjától,
Kunfehértó Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától
Röszkei Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától
Ruzsai Közös Önkormányzati Hivatal Pusztamérgesi Kirendeltség hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Kiskunhalas Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Ruzsai Közös Önkormányzati Hivatal Öttömösi Kirendeltség hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,
Kisszállási Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,
Bócsai Közös Önkormányzati Hivatal Tázlári Kirendeltség hirdetőtábláján 2023. szeptember 14. napjától,
Balástya Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,
Bordányi Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 14. napjától,
Csanytelek Községi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,

Szanki Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Szatymaz Község Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 14. napjától,
Petőfiszállás Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,
Kiskunmajsa Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 18. napjától,
Csengele Községi Önkormányzat hirdetőtábláján 2023. szeptember 14. napjától,
Bócsai Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,
Tömörkény Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Domaszék Nagyközségi Önkormányzat hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,
Ásotthalom Polgármesteri Hiavatl hirdetőtábláján 2023. szeptember 18. napjától,
Csólyospálos Közös Önkormányzati Hivatal Kömpöci Kirendeltség hirdetőtábláján 2023. szeptember 15. napjától,
Zsombói Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 15. napjától,
Bugac és Bugacpusztaháza vonatkozásában a Bugaci Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 15. napjától,
Petőfiszállás Közös Önkormányzati Hivatal Pálmonostorai Kirendeltség hirdetőtábláján 2023. szeptember 18. napjától,
Kiskunhalasi Közös Önkormányzati Hivatal Pirtói Kirendeltség hirdetőtábláján 2023. szeptember 14. napjától,
Kistelek Város Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 14. napjától,
Balotaszállási Közös Önkormányzati Hivatal Zsanai Kirendeltség hirdetőtábláján 2023. szeptember 18. napjától,
Baksi Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Kelebia Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,
Forráskút Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Kiskunhalas Közös Önkormányzati Hivatal Harakakötönyi Kirendeltsége hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától,
Csólyospálos Közös Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 13. napjától,
Mórahalom Város Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 15. napjától,
Balotaszállás Községi Önkormányzati Hivatal hirdetőtábláján 2023. szeptember 14. napjától,
Üllés Nagyközségi Önkormányzati hirdetőtábláján 2023. szeptember 12. napjától közzétételre került. A Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal a közlemény közzétételéről gondoskodott.

Az eljárás lefolytatása során beérkezett iratokat (szakhatósági állásfoglalások, egyéb nyilatkozatok, észrevétel és az arra adott válasz) a hatóság a nyilvánosság számára elérhetővé tette a honlapján.

A közmeghallgatás napjáig **Zsombó Nagyközség Polgármestere ZS/3371-3/2023.** számon küldött észrevételeket.

„Alulírott Gyuris Zsolt polgármester, Zsombó Nagyközség Önkormányzata képviseletében, „a Duna-Tisza közi Homokhátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása, helyreállítása II. ütem” KEHOP-1.3.0-15-2022-00033 projekt keretében a Duna-Tisza közi Homokhátság 6. részterületén a vízgazdálkodás tervezett fejlesztése tárgyában folytatott környezeti hatásvizsgálati eljárásban a következőkről nyilatkozom:

1. A Zsombó nagyközség helyi építési szabályzatáról szóló 6/2021. (IX.14.) önkormányzati rendelet vízgazdálkodási területet szabályoz a Dorozsma – Majsai főcsatorna mentén. A Zsombó külterület 0142/83 hrsz-ú ingatlanon megépült egy 22.280 m^3 üzemi víztérfogattal rendelkező oldaltározó az ATIVIZIG korábbi előírása miatt, vízkárvédelmi célzattal, a Dorozsma-Majsai főcsatorna tehermentesítésére. A tározóhoz kapcsolódóan Önkormányzatunk, az ATIVIZIG kezdeményezésére,

vízkormányzó műtárgyat létesít TOP-Plusz forrásból a Dorozsma – Majsai főcsatornán, vízvisszatartási céllal. Ennek elsődleges célja az, hogy a jelenleg vésztározóként üzemeltetett víztározóban vízvisszatartás valósulhasson meg a tárgybani projekt céljaival összhangban. További cél a tározóban található pangó víz és annak kellemetlen mellékhatásainak csökkentése. Álláspontom szerint teljes megoldást azonban a Dorozsma-Majsai fcs. folyamatos vízpótlása hozhat.
A tározó megépítéséről és a Dorozsma-Majsai fcs. vízigényéről a tervezéssel kapcsolatosan 2023. június 9-én Kiskunhalason tartott konferencián tájékoztattam a tervezőt és a többi jelenlévőt.

2. A 3.1. Hatótényezők, hatásfolyamatok fejezet 8. ábrán megjelölt közvetett hatás „Vízminőség javulás az érintett csatornákon eutrofizáció veszélye a sekély tározóknál”. Egyik célom Zsombó nagyközség képviseletében, hogy az 1. pontban körülírt, meglévő zsombói tározóban az eutrofizáció veszélyét csökkentsük, a környék talajvízszintjét emeljük a Dorozsma – Majsai fcs. folyamatos vízpótlása által, a hamarosan épülő vízkormányzó mű segítségével. A cél a működő tározóban folyamatos üzemi vízszint tartása és az átfolyás biztosítása (eutrofizáció gátlása) a folyamatos vízpótlás által.
A másik cél, a talajvízszint tartós emelése a 3.3.3.2. fejezet 12. ábrán nyomon követhető. Bár nem vagyok biztos benne, hogy a 2.2 fejezet 5. ábrán (A 6. részterületek vízpótló rendszerének vízforgalmi ábrája (csak vízpótlás)) látható Fehértó-Majsai fcs. 1,5 m^3/s tervezett betáplálásából a Dorozsma-Majsai tcs. irányába kormányozandó 1 m^3/s vízmennyiség hatásait figyelembe vette. Ha figyelembe vette, és mégsincs talajvízszint-emelő hatás Kiskunmajsa külterületén, Csólyospálos és Forráskút területén, akkor érdemes lenne a talajvízszint emelése érdekében beavatkozásokat eszközölni (vízvisszatartás). Ennek elmaradása esetén ezekről a területekről a Dorozsma-Majsai fcs. csupán elszállítja a vizet a Zsombó területén tervezett vízvisszatartási helyig. Ha nem vette figyelembe a tervező a Dorozsma-Majsai fcs. 1 m^3/s vízkormányzását, amellyel a Fehértó-Majsai fcs. vízbetáplálása 1 m3/s-mal kisebb lesz, akkor várhatóan kisebb talajvízszint emelő hatással lesz a Fehértó-Majsai főcsatornán, ezért szükséges lenne a tervezett vízmennyiség emelése a Bodoglár csatornán. Ezekkel a beavatkozásokkal a 12. ábrán (A vízpótlás hatása a talajvízadó vízszintjére nedves időjárás mellett 30 év elteltével) is jól látható „fehér folt” eltűnne Kiskunmajsa külterületén, Csólyospálos és Forráskút területén, ami a talajvíz áramlási viszonyokat figyelembe véve Zsombó területén is kedvező hatású lenne.
Célszerű lenne az 1. pontban részletezett meglévő tározó hatását is megjeleníteni a 12. ábrán.

3. Zsombó település közigazgatási határain belül vízvisszatartással érintett a terveken feltüntetett Dorozsma – Majsai vízvisszatartási hely, melyet a Dorozsma – Majsai főcsatorna táplálna. A főcsatorna vonatkozásában 1 m^3/s vízmennyiség bevezetése van tervezve (vízforgalmi ábra alapján), ami a későbbiekben a tározó területén történő vízmozgásokat jelentősen befolyásolja. Nem világos, hogy milyen üzemelése lenne a vízvisszatartási helynek. A tartósan alacsony vízszint az álló és pangó víz kialakulásának lehetőségét rejti magában a területen.
Az álló és pangó víz ökológiai szempontból sem túl ideális, de ha párosul hozzá a környéken tapasztalható rendszeres és erős napsütés, akkor a hőmérséklete hajlamos oly módon megemelkedni, hogy az ellehetetlenítse bármilyen természetes ökoszisztéma kialakulását. Az ilyen vízfelületek „felfordulhatnak”, ami algásodáshoz

vezet. Ez esztétikailag csúnya, zöld színű vizet eredményez, ami nem csak hogy büdös, de jelentősen rontja a vízminőséget is. A terület közvetlen közelében ráadásul sűrűn lakott tanyasor található.

4. A településen gazdálkodók számára fontos lenne nagyobb vízmennyiség bevezetése és tárolása, hiszen az öntözés lehetőségének megoldását is szükséges lenne kiépíteni, hogy a helyi gazdálkodók ne kutakból, hanem az egyébként is a felszínen lévő vízből öntözhessenek, ami jelentősen hozzájárulna a felszín alatti vízkészleteink megóvásához."

Az észrevételekre a **VIZITERV Environ Nonprofit Kft. 2066-293/2023. számon** az alábbi nyilatkozatot adta:

„Zsombó Nagyközség Polgármestere által megfogalmazott észrevételekre vonatkozóan az alábbiakban tesszük meg nyilatkozatunkat:

1. A nyilatkozatban megnevezett Zsombó 0142/83 hrsz-ú területen megépült záportározó, és a benne tervezett folyamatos üzemi vízszint tartása, nem a jelen projektben tervezett vízilétesítmény. A projekten kívül tervezett/meglévő létesítmények, medrek természetes vízjárásának hatása és ennek vizsgálata nem feladata jelen környezetvédelmi eljárásnak. Az eljárást elindító tervezőirodának ebben a projektben erre nincs megbízása.
   A Dorozsma-Majsai-főcsatorna a tárgyi projektben vízpótlási lehetőséggel érintett, mederfejlesztés nem tervezett a főcsatornán. A projekt megvalósulását követően a kijelölt üzemeltető szervezet a vízjogi üzemeltetési engedélyben és üzemeltetési szabályzatban rögzített módon végezhet vízpótlást a főcsatornába, figyelembe véve a meder mindenkori elvezető képességét.
   A meder jelenlegi mértékadó vízhozama 1,1 m^3/s a tervezett Bodoglári III. tározó / Dorozsma-Majsai tápcsatorna bevezetési szelvényében. A lehetséges maximális víz leadás a főcsatornába 1,0 m^3/s, a Dong-éri-főcsatorna → Bodoglári nyomásközpont és csatorna → Fehértó-Majsai-főcsatorna → Bodoglári III. tározó / Dorozsma-Majsai tápcsatorna → Dorozsma-Majsai-főcsatorna vízpótlási útvonalon. A vízpótlás lehetséges útvonaláról térkép melléklet készült mely jelen nyilatkozatunkhoz csatolásra kerül (1. sz. melléklet: Vízpótlási útvonal).

2. A jelen projektben megvalósítandó fejlesztés nem minősül felszíni vízhasználatnak. A mederbe kerülő vízmennyiség célja, hogy az azt hasznosítók számára elérhetővé váljon a felszíni víz. A vízpótlások lehetőséget teremtenek a mederben érkező felszíni vizek és a hosszú távú vízpótlással megemelkedő talajvízszintek által lehetővé váló többcélú vízhasználatokra, amelyeket külön eljárás(ok)ban szükséges engedélyeztetni és külön forrás(ok)ból megvalósítani.
   A projektben megvalósuló vízpótlás hosszú távú hatásait elemző modellvizsgálat a mederfejlesztéssel érintett csatornaszakaszok és vízvisszatartási helyek hatását veszi figyelembe és összegzi, mint új környezeti hatást, élesen elkülönítve a természetesen keletkező és levezetésre / visszatartásra kerülő vizek meglévő hatásaitól. Az 1. pontban leírtak alapján a Dorozsma-Majsai-főcsatorna a tárgyi projektben vízpótlási lehetőséggel érintett, mederfejlesztéssel azonban nem.
   A 2.2 fejezet 5. ábráján feltüntetett vízhozam értékek a megvalósításra kerülő, vagy fejlesztendő létesítmények tervezett kiépítési vízhozamát jelentik. A modell ezen, tervezett maximális értékekkel kialakuló, tartós területi, vagy mederben keletkező vízfelületekből jelez előre adott mértékű talajvízszint emelkedést a vízpótlás hatására.

Egyidejű vízigények fennállása esetén a vízpótlás az igények felmerülésének arányában kerül szétosztásra. (2. sz. melléklet: Vízforgalmi ábra)
A Dorozsma-Majsai-főcsatornába jelen projektben nem tervezett folyamatos vízpótlás. A modell emiatt nem jelez előre olyan vízszint emelkedést (3. sz. melléklet: Talajvízszint modell „fehér folt"), amelyet a projekt hatása okozna, csupán a Zsombó területén tervezett új ökológiai árasztási hely vehető figyelembe, mint új, a projekt eredményeként jelentkező környezeti hatás.
A meglévő vízrendszerre jellemző, hogy a főcsatorna medrében, és annak mentén, számos helyen jelenleg is megtalálhatók vízvisszatartási pontok, és arra alkalmas szomszédos területek. Ezek hatását a modell és a projekt nem vizsgálja. A projekten kívül tervezett, vagy meglévő létesítmények, medrek természetes vízjárásának hatása, és ennek vizsgálata nem feladata jelen környezetvédelmi eljárásnak. Erre a tervezőirodának ebben a projektben nincs megbízása.
A Kiskunmajsa külterületén, Csólyospálos és Forráskút megvalósításra javasolt vízvisszatartásokat külön eljárás(ok)ban szükséges engedélyeztetni és külön forrás(ok)ból megvalósítani / üzemeltetni.
A Zsombó 0142/83 hrsz-ú területen megépült záportározó, és a benne tervezett folyamatos üzemi vízszint tartása, nem a jelen projektben tervezett vízilétesítmény. Ennek hatását / üzemeltetését nincs módunk vizsgálni, területi vízgazdálkodási szempontból a főcsatorna esetében figyelembe vett hatás a természetes éves vízjáráshoz tartozik.

3. A Dorozsma-Majsai vízvisszatartási hely kijelölése egy meglévő mélyfekvésű területen történt. A vízvisszatartási hely tervezését az ökológiai szempontok figyelembevételével, a Kiskunsági Nemzeti Parkkal lefolytatott egyeztetések alapján végeztük. A tervezett ökológiai árasztás tulajdonképpen egy legelő időszakos árasztása sekély mélységű, döntően a természetes vízjárásnak megfelelő tavaszi vízborítással, amely nyár végére teljesen elpárolog és / vagy elszikkad a talajban. Nem a folyamatosan érkező vízpótlásból vagy belvízből származó ≈1,0 m^3/s-os vízhozam kivezetésre tervezett, csupán a kívánt mélységű és idejű vízborítás fenntartásához szükséges mennyiség.
A tervezéskor figyelembevételre került a térség lakhatási biztonsága, valamint az a tény, hogy az ökológiai szempontok teljesülésének a helyi vízkárok megelőzését is szolgálniuk kell.

4. A projektben tervezett rendszer céljai prioritási sorrendben a következők:

- beszivárogtatás és a talajvízszintek kontrolált emelése,
- ökológiai vízpótlás,
- egyéb vízgazdálkodási célok,
- mezőgazdasági hasznosítási célok,
- jóléti, társadalmi célok.

Az öntözés önmagában nem támogatható cél ezen pályázati konstrukció (KEHOP 1.3.0) esetében, az kizárólag járulékos többcélú hasznosítási célként szerepelhet az állami főművek esetében. A helyi öntözési megoldások (vizek ilyen célú gyűjtése, bevezetése, helyi tározása, öntözési másodlagos és harmadlagos művek) kiépítésének megoldása más pályázati konstrukció(k)ban támogatott.
A főcsatorna vízgyűjtőjén természetesen keletkező vizek mellett a tervezett vízpótló rendszer lehetőséget biztosít az üzemeltető számára, hogy a főcsatorna természetes vízbázisát kiegészítse, szükség esetén pótolja a meder mindenkori elvezető képessége szerinti mértékben.

A vonalas létesítményekként jellemezhető csatornahálózat elenyésző kiterjedéssel bír a Homokhátság földrajzi területéhez képest, ezért a környéken élők és gazdálkodók közreműködése is szükséges (szivárogtató felületek növelése) a talajvízszintre gyakorolt pozitív hatás eléréséhez.”

A hatóság a határozatot a R. 10. § (4) bekezdése és a Kvt. 71. § (1) bekezdés b) pontja alapján hozta meg.

A környezetvédelmi engedély a R. 10. § (4) bekezdés a) pontja szerint tartalmazza azokat az előírásokat, amelyek a jelentős kedvezőtlen környezeti hatások elkerülésére, csökkentésére - és ha lehetséges - kiegyenlítésére vonatkoznak.

Az engedély érvényességi idejét a R. 11. § (1) bekezdés a) pontja és a (2) bekezdése alapján határozta meg a hatóság.

A környezetvédelmi engedély előírásaitól eltérően folytatott tevékenység jogkövetkezményeit a R. 26. § (4) bekezdése határozza meg.

A hatóság jelen határozatot a Kvt. 71. § (3) bekezdése értelében – véglegessé válására tekintet nélkül – közhírré teszi.

Az ügyintézési határidő – figyelemmel *az igazgatási szünetről szóló 2023. évi XXVI. törvény* 3. § (2) bekezdés 1. pontjára, valamint *a 2023. évi téli igazgatási szünet elrendeléséről szóló 407/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet* 1. § (2) bekezdésére – 2024. január 10. napján jár le.
A hatóság *az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény* (a továbbiakban: Ákr.) 43. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel a teljes eljárás szabályai szerint járt el.

A hatóság a R. 10. § (3) bekezdésére figyelemmel az 5. § (6) bekezdése alapján ezen döntését külön levéllel megküldi az eljárásban érintett, hatásterületen lévő települési önkormányzat jegyzőjének, aki gondoskodik a határozat teljes szövegének nyilvános közzétételéről.

Az Ákr. 82. § (1) bekezdése értelmében a döntés a közléssel lesz végleges.
A közigazgatási perindítás lehetőségét az Ákr. 112. § és 114. § (1) bekezdése biztosítja.

A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 4. § (2) bekezdése alapján közigazgatási jogvita tárgya, ha bármely a közigazgatási tevékenységgel közvetlenül érintett fél a vitatott tevékenységgel szemben jogszabály által biztosított közigazgatási jogorvoslatot kimerítette, vagy a pert jogszabály előírása miatt más közigazgatási eljárás előzte meg. A Kp. 5. § (1) bekezdése alapján a bíróság a közigazgatási jogvitát közigazgatási perben bírálja el, melyet a 37. § (1) bekezdése alapján keresetlevéllel kell megindítani. A keresetlevél tartalmáról, előterjesztésének határidejéről és módjáról a Kp. 29. § (1) bekezdése, 37-40. §-ai, továbbá *a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény* 608. § (1) bekezdése alapján adott az ügyben döntést hozó hatóság tájékoztatást.
A keresetlevél előterjesztéséhez használható nyomtatványt *a polgári perben és a közigazgatási bírósági eljárásban alkalmazható nyomtatványokról szóló 17/2020. (XII. 23.) IM rendelet* tartalmazza.
Az eljáró bíróság hatásköre és illetékessége a Kp. 12. § (1) bekezdésén, valamint 13. § (1) bekezdésén alapul.

A közigazgatási jogvita elbírálása iránti közigazgatási per és egyéb közigazgatási bírósági eljárás illetéke *az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény* (a továbbiakban: Itv.) 45/A. § (1) bekezdése értelmében 30 000 forint. A közigazgatási bírósági eljárásban a felet az Itv. 62. § (1) bekezdés h) pontja értelmében tárgyi illeték-feljegyzési jog illeti meg.
A Kp. 50. § (4) bekezdése értelmében az azonnali jogvédelem iránti kérelemben részletesen meg kell jelölni azokat az indokokat, amelyek az azonnali jogvédelem szükségességét megalapozzák, és az ezek igazolására szolgáló okiratokat csatolni kell, a kérelmet megalapozó tényeket pedig valószínűsíteni kell. A Kp. 50. § (2) bekezdése alapján azonnali jogvédelem keretében kérhető a halasztó hatály elrendelése, a halasztó hatály feloldása, ideiglenes intézkedés, illetve előzetes bizonyítás elrendelése.

A peres eljárás illetékéről, valamint a perköltségről, illetve annak viseléséről a bíróság az eljárást befejező határozatában hivatalból dönt. A peres eljárás illetékét és a perköltséget a félnek a pernyertesség függvényében kell viselnie. A közigazgatási perben a félnek a bíróság kérelemre – a kérelem előterjesztésétől kezdve – költségmentességet engedélyezhet. Ekkor a fél mentesül az illeték megfizetése alól, azonban a közigazgatási pert indító felet a pervesztessége esetén az esetleges költségmentesség sem mentesíti a közigazgatási hatóság perköltségének viselése alól.

Az igazgatási szolgáltatási díj mértékét *a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 14/2015. (III. 31.) FM rendelet* 2. számú mellékletének 1.1. pontja, 2. számú melléklet 12. pontja és a 4. számú melléklet 20.5. alapján határozta meg a hatóság.

A hatóság hatáskörét a Kvt. 71. § (1) bekezdés b) pontja, illetékességét a Rendelet 2. § (1) bekezdése állapítja meg.

Szeged, 2023. november 22.

dr. Salgó László Péter főispán
nevében és megbízásából:

Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal
268.
Szeged

Katona Csaba
főosztályvezető

Kapják:

1. VIZITERV Environ Nonprofit Kft. *Cégkapu*
2. Országos Vízügyi Főigazgatóság *tájékoztatásul Cégkapu*
3. CSCSVKH Szegedi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály 6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11. *nepeu.szeged@csongrad.gov.hu – elektronikus úton*
4. CSCSVKH Szentesi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály 6600 Szentes, Vásárhelyi út 12. *vezeto.szentes@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
5. CSCSVKH Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Építésügyi Hatósági Osztály 1. 6722 Szeged, Rákóczi tér 1. *epitesugy.szeged@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
6. CSCSVKH Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály 6800 Hódmezővásárhely, Rárósi út 110. *nto.hmvhely@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
7. CSCSVKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 1. 6724 Szeged, Kálvária sgt. 41-43. *foldhivatal.szeged@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
8. CSCSVKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 5. 6782 Mórahalom, Millenniumi sétány 17. *foldhivatal.morahalom@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
9. CSCSVKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 6. 6640 Csongrád, Justh Gyula u. 2/B. *foldhivatal.csongrad@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
10. CSCSVKH Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Hulladékgazdálkodási Osztály 6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11. *helyben*
11. CSCSVKH Állami Főépítészi Iroda 6722 Szeged, Rákóczi tér 1. *eoh@csongrad.gov.hu – elektronikus úton*
12. BKVKH Kalocsai Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály 6300 Kalocsa Városház u. 1. *nepegeszsegugy.kalocsa@bacs.gov.hu - elektronikus úton*
13. BKVKH Kiskunhalasi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály 6400 Kiskunhalas, Semmelweis tér 28. *nepegeszsegugy.kiskunhalas@bacs.gov.hu – elektronikus úton*
14. BKVKH Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály Építésfelügyeleti és Örökségvédelmi Osztály 6000 Kecskemét, Széchenyi krt. 12. *epitesugy.kecskemet@bacs.gov.hu - elektronikus úton*
15. BKVKH Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály 6000 Kecskemét, Bihar utca 10. *bacs-nti@bacs.gov.hu - elektronikus úton*
16. BKVKH Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztály 6000 Kecskemét, József Attila u. 2. *bacs-erdeszet@bacs.gov.hu - elektronikus úton*
17. BKVKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 5. 6200 Kiskőrös, Kossuth L. u. 16. *foldhivatal.kiskoros@bacs.gov.hu - elektronikus úton*
18. BKVKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 6. 6100 Kiskunfélegyháza, Jókai u. 8. *foldhivatal.kiskunfelegyhaza@bacs.gov.hu - elektronikus úton*
19. BKVKH Földhivatali Főosztály Földhivatali Osztály 7. 6400 Kiskunhalas, Kossuth u. 29. I.em *foldhivatal.kiskunhalas@bacs.gov.hu - elektronikus úton*
20. BKVKH Állami Főépítészi Iroda 6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 3. *foepitesz@bacs.gov.hu – elektronikus úton*
21. BKVKH Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Hulladékgazdálkodási Osztály 6000 Kecskemét, Bajcsy-Zsilinszky krt. 2. *hulladekgazdalkodas@bacs.gov.hu - elektronikus úton*
22. BKVKH Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály 6000 Kecskemét, Bajcsy-Zsilinszky krt. 2. *kornyezetvedelem@bacs.gov.hu – elektronikus úton*

23. A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Hatósági Főigazgató-helyettesi szervezet Megelőzési és Engedélyezési Szolgálat 1149 Budapest, Mogyoródi út 43. *HKP*
24. Csongrád-Csanád Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság 6721 Szeged, Berlini krt. 16-18. *HKP*
25. Bács-Kiskun Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság 6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 3. *HKP*
26. SzTFH Bányászati és Gázipari Főosztály Szolnoki Bányafelügyeleti Osztály 1123 Budapest, Alkotás u. 50. *HKP*
27. Bócsa Községi Önkormányzat Jegyzője 6235 Bócsa, Rákóczi Ferenc u. 27. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
28. Bugaci Közös Önkormányzati Hivatal 6114 Bugac, Béke u. 10. *HKP*
29. Bugacpusztaháza Községi Önkormányzat 6114 Bugacpusztaháza, Számadó utca 28. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
30. Kiskunhalasi Közös Önkormányzati Hivatal Pirtói Kirendeltsége 6414, Pirtó, Dózsa Gy. u. 19. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
31. Tázlár Községi Önkormányzat 6236 Tázlár, Templom köz 2. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
32. Móricgát Községi Önkormányzat 6132 Móricgát Deák Ferenc utca 26/B. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
33. Jászszentlászló Községi Önkormányzat 6133 Jászszentlászló, Dózsa György u. 8. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
34. Petőfiszállás Községi Önkormányzat Jegyzője 6113 Petőfiszállás, Kossuth L. u. 6. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
35. Kunfehértó Községi Önkormányzat 6413 Kunfehértó, Szabadság tér 8. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
36. Kiskunhalas Közös Önkormányzati Hivatal 6400 Kiskunhalas, Hősök tere 1. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
37. Kiskunhalasi Közös Önkormányzati Hivatal Harkakötönyi Kirendeltsége 6136 Harkakötöny, Kossuth u.1. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
38. Kisszállás Község Önkormányzat 6421 Kisszállás, Fő u. 28. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
39. Kelebia Község Önkormányzata 6423 Kelebia, Ady Endre utca 114. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
40. Balotaszállás Községi Önkormányzat 6412 Balotaszállás, Ady Endre u. 26. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
41. Balotaszállási Közös Önkormányzati Hivatal Zsanai Kirendeltség 6411 Zsana, Kossuth utca 3. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
42. Kiskunmajsa Város Önkormányzat 6120 Kiskunmajsa Fő utca 82. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
43. Csólyospálos Községi Önkormányzat 6135 Csólyospálos, Kossuth Lajos u. 62. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
44. Kömpöc Községi Önkormányzat 6134 Kömpöc, Petőfi S. utca 10. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
45. Pálmonostora Községi Önkormányzat 6112 Pálmonostora, Posta utca 10. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
46. Szank Községi Önkormányzat 6131 Szank, Béke u. 33. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*
47. Tömörkény Községi Önkormányzat 6646 Tömörkény, Ifjúság u. 8. *(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP*

48. Csanytelek Községi Önkormányzat 6647 Csanytelek, Volentér János tér 2.
(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP
49. Baks Községi Önkormányzat 6768 Baks, Fő u. 92.
(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP
50. Csengelei Közös Önkormányzati Hivatal 6765 Csengele, Petőfi utca 13.
(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP
51. Kistelek Város Önkormányzat 6760 Kistelek, Árpád utca 1.
(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP
52. Balástya Községi Önkormányzat 6764 Balástya, Rákóczi u. 5.
(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP
53. Szatymaz Községi Önkormányzat 6763 Szatymaz, Kossuth u. 30.
(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP
54. Pusztamérges Községi Önkormányzat 6785 Pusztamérges, Móra Ferenc tér 2.
(kifüggesztésre, külön levéllel) HKP
55. Üllés Nagyközségi Önkormányzat 6794 Üllés, Dorozsmai út 40.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
56. Forráskút Községi Önkormányzat 6793 Forráskút, Fő u. 74.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
57. Ruzsa Községi Önkormányzat Jegyzője 6786 Ruzsa, Alkotmány tér 2.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
58. Zákányszék Községi Önkormányzat 6787 Zákányszék, Lengyel tér 7.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
59. Bordány Nagyközségi Önkormányzat 6795 Bordány, Benke Gedeon utca 44.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
60. Zsombó Nagyközségi Önkormányzat 6792 Zsombó, Alkotmány u. 3.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
61. Öttömös Községi Önkormányzat 6784 Öttömös, Fő utca 12.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
62. Ásotthalom Községi Önkormányzat 6783 Ásotthalom, Szent István tér 1.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
63. Mórahalom Város Önkormányzat 6782 Mórahalom, Szentháromság tér 1.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
64. Domaszék Nagyközségi Önkormányzat 6781 Domaszék, Köztársaság tér 1.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
65. Röszke Községi Önkormányzat 6758 Röszke, Fő u. 84.
(kifüggesztésre, külön levéllel)HKP
66. Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság 6720 Szeged, Stefánia 4. *HKP*
67. Alsó-Duna-völgyi Igazgatóság 6500 Baja, Széchenyi I. u. 2/c. *HKP*
68. Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság 6600 Kecskemét, Liszt F. u. 19. *HKP*
69. Alapvető Jogok Biztosának Hivatala *HKP*
70. Irattár

A dokumentum elektronikusan hitelesített.
Dátum: 2023.11.23 13:46:42
Csongrád-Csanád Vármegyei KH
Nagy Judit